

Programmabegroting 2021

*"Op koers met de
Toekomstvisie"*

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting van de gemeente Valkenswaard voor het jaar 2021. In deze begroting worden financiële en inhoudelijke keuzes gemaakt voor het komende jaar. De keuzes in de begroting hebben primair het doel om uitvoering te geven aan het collegeprogramma 2018- 2022 en daarmee de Toekomstvisie Valkenswaard 2030. Het behoeft geen uitleg dat het coronavirus een grote impact heeft op de voorliggende begroting en de financiële situatie van de gemeente Valkenswaard, vrijwel zeker meerjarig. Vanwege de grote onzekerheid over de impact van de coronacrisis, onzekerheid over de financiering van de Rijksoverheid en onze eigen krappe financiële positie, hebben wij gekozen om een sobere begroting voor te leggen. Wettelijke en autonome ontwikkelingen vormen daarom de kern van deze begroting waar het gaat om nieuwe keuzes. Ingezet beleid om onze Toekomstvisie te realiseren, wordt voortgezet.

Er is dus een balans gezocht tussen de ambities en een gezonde financiële situatie voor de gemeente Valkenswaard.

Hoewel de nieuwe keuzes die in deze begroting worden voorgesteld beperkt zijn, blijven we als gemeente nog veel zaken wél doen. Hierbij is onze inzet gericht op het realiseren van de Toekomstvisie 2030 en de thema's sociale cohesie, innovatie en leisure. Majeure programma's zoals Masterplan Centrum, Grote Heide Dommelland en Bereikbaar Valkenswaard zijn hiervoor ingericht. Het komende jaar wordt hierbij om twee redenen een bijzonder jaar; allereerst leveren we de herijkte Toekomstvisie op, welke een belangrijk moment vormt om opnieuw stil te staan bij de koers van de gemeente Valkenswaard. Anderzijds is er ook veel onzekerheid ten aanzien van de effecten van het coronavirus op onze ambities, zowel beleidsmatig als financieel. Vanwege deze onzekerheid is het belangrijker dan ooit dat we dit als college van Valkenswaard, de komende periode samen doen. Wij kijken daarbij uit naar een goede samenwerking met uw gemeenteraad.

Burgemeester en wethouders

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inleiding.....	7
Leeswijzer	9
Toekomstvisie.....	11
Financieel Perspectief.....	19
1. Wonen	21
Ruimtelijke ontwikkeling.....	22
Infrastructuur	30
Groen	37
Duurzaamheid.....	40
Projecten.....	47
Ontwikkelingen	47
Wat mag het programma Wonen kosten?	55
2. Werken	57
Bedrijvigheid.....	58
Onderwijs.....	62
Projecten.....	67
Ontwikkelingen	68
Wat mag het programma Werken kosten?	69
3. Vrije Tijd	71
Cultuur.....	72
Sport	76
Recreatie.....	79
Projecten.....	82
Ontwikkelingen	82
Wat mag het programma Vrije Tijd kosten?	84
4. Sociaal Domein	85
Sociaal Domein	86
Ontwikkelingen	94
Wat mag het programma Sociaal Domein kosten?	96
5. Bestuur & Organisatie	97
Samenwerking & positionering	98
Dienstverlening	104
Veiligheid	112
Financiën.....	117
Ontwikkelingen	121
Wat mag het programma Bestuur & Organisatie kosten?	123
Wat mag overhead kosten?.....	125
Ontwikkelingen	126

Wat mag onvoorzien kosten?	127
Wat mag de vennootschapsbelasting kosten?.....	128
Wat brengen algemene dekkingsmiddelen op?	129
Ontwikkelingen	129
Paragrafen	131
Lokale heffingen	132
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	137
Onderhoud kapitaalgoederen	145
Financiering	155
Bedrijfsvoering	158
Verbonden Partijen	164
Grondbeleid	170
Subsidieverstrekking	175
Bezuinigingen	176
Bijlagen	177
Bijlage 1 gemeentebestuur	178
Bijlage 2 overzicht reserves en voorzieningen	179
Bijlage 3 ontwikkelingen van reserves en voorzieningen	181
Bijlage 4 overzicht van baten en lasten	186
Bijlage 5 investeringsprogramma.....	188
Bijlage 6 incidentele baten & lasten	189
Bijlage 7 EMU-saldo	190
Bijlage 8 overzicht van baten en lasten per taakveld	197
Colofon	200

Inleiding

1.1 Programmabegroting 2021-2024

In deze begroting beschrijven we de strategische keuzes voor de toekomst en geven we de aftrap van de jaarlijkse beleids- en planning & controlcyclus van de gemeente Valkenswaard. In de voorliggende begroting presenteren we een definitief meerjarenperspectief voor de periode 2021-2024. Ten opzichte van de begroting van 2020 voegen we aan de meerjarenprogrammabegroting een jaarschijf toe, namelijk het jaar 2024.

Normaliter vormt de Nota Kaders de opmaat voor de programmabegroting. Door de coronacrisis is dit jaar grote onzekerheid ontstaan voor gemeenten, zowel beleidsmatig als financieel. Vanwege deze omstandigheden was het niet mogelijk om voor de begrotingsbehandeling een Nota Kaders voor te leggen aan de gemeenteraad waarin keuzes gemaakt konden worden. Om deze reden heeft het college in juli 2020 een kaderbrief gepresenteerd en de gemeenteraad hiervan in kennis gebracht. Deze kaderbrief was qua opzet vergelijkbaar meteen Nota Kaders, maar er waren ook verschillen. Zo beperkte de brief zich tot de presentatie van de bandbreedte voor en na wettelijke en autonome ontwikkelingen: voor zover deze ontwikkelingen op dat moment in beeld waren. Aangezien er voor de gemeente financiële onzekerheid heerst, hebben we de afwegingen ten aanzien van overige wensen betrokken bij de opstelling van begroting 2021-2024. De voorstellen uit de kaderbrief zijn meegenomen in de voorliggende begroting ter goedkeuring van uw gemeenteraad.

1.2 Financiële uitgangspunten

Onze uiteindelijke doelstelling? Een structureel sluitende begroting, op basis van integraal financieel beheer. Ook richten we ons op een zorgvuldige en integrale afweging tussen bestaand en nieuw beleid. Dat doen we via een jaarlijkse prioriteitendiscussie binnen de begroting. In de afgelopen periode hebben we de Algemene Reserve voor verschillende doelen aangewend. Zo hebben we onttrekkingen gedaan voor eenmalige uitgaven, om zo nieuw beleid te ontwikkelen met de inzet van tijdelijke capaciteit. Dat deden we bijvoorbeeld voor het actualiseren van bestemmingsplannen, de reconstructie van de Westzijde Markt of de overdracht van woonwagens. Uitgangspunt is dat de Reservepositie voldoende is om de risico's die de gemeente loopt af te kunnen dekken. Gezien de druk op de algemene reserve, leggen we in deze begroting de nadruk op wettelijke en autonome ontwikkelingen. Nieuwe ambities zijn op dit moment niet aan de orde, hiervoor is eerst meer duidelijkheid over het verloop van de coronacrisis en de financiële situatie van de gemeente wenselijk.

1.3 Beleidsmatige uitgangspunten

In deze programmabegroting voor 2021 stellen we maatregelen voor waarmee we uitvoering geven aan het collegeprogramma 2018-2022 en aan de Toekomstvisie Valkenswaard 2030. Met het hoofdlijnenakkoord heeft de gemeenteraad van Valkenswaard nieuwe accenten gegeven aan het beleid van de gemeente. Gezien onze financiële situatie moeten we onze huidige en nieuwe ambities zoveel mogelijk binnen de huidige budgetten uitvoeren. Door de grote onzekerheid rondom het coronavirus is de financiële ruimte beperkt en willen we gedurende het begrotingsjaar kunnen

inspelen op onverwachte ontwikkelingen. Doordat we extra uitgaven vooraf hebben opgenomen in deze begroting, ten koste van het begrotingsaldo, is de flexibele buffer kleiner.

Tegelijkertijd blijven de pijlers uit de Toekomstvisie 2030 (sociale cohesie, innovatie, leisure) ook in 2021 de leidende uitgangspunten. We gaan dus door met de werkzaamheden waarmee we de Toekomstvisie 2030 willen realiseren, zoals Bereikbaar Valkenswaard, Grootte Heide Dommelland en Transformatie Sociaal Domein. Met deze majeure programma's geven we invulling aan onze ambities en de maatschappelijke opgaven die op onze gemeente afkomen. Uiteraard volgen we de ontwikkelingen rondom het coronavirus hierbij op de voet.

Een aantal van deze programma's loopt al meerjarig, een aantal andere programma's, zoals Transformatie Sociaal Domein, is relatief nieuw. Gelet op de snelle ontwikkelingen in gemeenteland, denk aan de opgave rondom de Regionale Energie Strategie, is het mogelijk dat de komende jaren nieuwe programma's in de gemeentelijke organisatie ontstaan. Wanneer de herijkte Toekomstvisie in 2021 wordt opgeleverd, beoordelen we opnieuw de pijlers van de gemeente Valkenswaard en de daaruit volgende ambities.

Leeswijzer

Nu de status van de programmabegroting en de beleidsmatige en financiële uitgangspunten uiteen zijn gezet, is het tijd nader in te gaan op de inhoud van dit begrotingsboekwerk.

Toekomstvisie

De Toekomstvisie 2030 vormt de leidraad voor onze strategie en daarmee voor de beleidskeuzes die we maken voor de toekomst. Belangrijke ontwikkelingen hebben invloed op de integrale uitvoering van de Toekomstvisie. Deze ontwikkelingen geven we in dit hoofdstuk bondig weer. Ook relateren we deze ontwikkelingen op heldere wijze aan de Toekomstvisie.

Financieel perspectief

In het financieel perspectief schetsen we op hoofdlijnen de financiële situatie van de gemeente. Hierbij sluiten we aan op de financiële situatie in de Kaderbrief en verwerken we vervolgens nieuwe ontwikkelingen, om zo te komen tot een actuele financiële bandbreedte voor het jaar 2021 en de periode tot en met 2024.

Programma's

De drie pijlers uit de Toekomstvisie hebben we in 2014 uitgewerkt in strategische keuzes op vijf thema's. Deze strategische keuzes hebben we vervolgens vertaald naar vijf programma's in de begroting. In de vijf hoofdstukken die volgen op het financieel perspectief staan deze vijf programma's centraal. Per programma hebben we de kaders en beleidslijnen beschreven die nodig zijn om onze doelstellingen te bereiken. In de programma's zijn ook de beoogde maatschappelijke doelen en effecten voor het jaar 2021 opgenomen. Ook geven we de activiteiten weer die moeten bijdragen aan het realiseren van deze doelen en effecten. Voor elk programma geven we antwoord op de drie zogenoemde W-vragen:

- Eerste W-vraag: Wat willen we bereiken? We geven per programma aan welke maatschappelijk effecten en algemene beleidsdoelstellingen we met het betreffende programma voor de burgers en bedrijven willen bereiken.
- Tweede W-vraag: Wat gaan we ervoor doen? We benoemen de speerpunten voor 2020 en geven aan welke activiteiten we willen ontplooiën om de eerste W-vraag te realiseren.
- Derde W-vraag: Wat mag het kosten? Wanneer deze derde W-vraag is beantwoord, stelt de gemeenteraad de benodigde financiële middelen beschikbaar.

De overzichten bestaan uit al gerealiseerde prestaties en onze streefcijfers. Met behulp van de (wettelijke verplichte) prestatie-indicatoren kunnen de gemeenteraad en onze inwoners controleren of het beoogde effect wordt gerealiseerd.

Paragrafen

Conform de verplicht gestelde kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) hebben we een aantal paragrafen opgenomen waarin we dieper ingaan op een aantal beheersmatige aspecten. Deze aspecten kunnen grote financiële gevolgen hebben en/of zijn belangrijk als we de programmadoelstellingen willen realiseren. Het gaat om de paragrafen lokale heffingen, weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. Ook is er een paragraaf subsidieverstrekking en bezuinigingen in de begroting opgenomen.

Bijlagen

In de bijlagen hebben we gedetailleerde informatie opgenomen die een nadere achtergrond geeft aan onderwerpen uit de beleidsbegroting of paragrafen.

De in de begroting 2021-2024 opgenomen bedragen zijn weergegeven in € 1.000. In de optellingen van de financiële overzichten kunnen hierdoor afrondingsverschillen worden weergegeven.

Toekomstvisie

Valkenswaard op koers met de Toekomstvisie

In 2011 is de Toekomstvisie 2030 door de gemeenteraad vastgesteld. De Toekomstvisie 2030 vormt de leidraad voor onze strategie en de beleidskeuzes voor de toekomst. De Toekomstvisie kent drie pijlers: Sociale cohesie (van onze dorpen), (inzet op) Innovatie en Leisure (vrijtijdseconomie). De Toekomstvisie is opgesteld in nauwe samenwerking met de Valkenswaardse samenleving. Waarom? Omdat we beleid niet vanuit het gemeentehuis achter een bureau bedenken, maar samen met de bewoners, bedrijven en verenigingen van Valkenswaard.

Programma's begroting

De Toekomstvisie is in 2014 uitgewerkt in strategische keuzes op vijf thema's. Kort samengevat gaat het om de volgende strategische keuzes:

- Wonen: op korte termijn zetten we in op huisvesting voor jongeren, op de middellange termijn zetten we in op jonge (Brainport-)gezinnen. Middelen zetten we ook volgens die prioritering in.
- Werken: we zetten vooral in op werkgelegenheidsontwikkeling in de vrijetijdssector en de Brainport-industrie.
- Vrije tijd: we geven een impuls aan verblijfsrecreatie en innovatieve leisure.
- Sociaal Domein: we maken, naast de wettelijke verplichtingen, ook niet-wettelijke keuzes als dat mogelijk is: vooral voor jongere generaties.
- Bestuur & Organisatie: we maken een fundamentele keuze voor overheidsparticipatie in beleid en communicatie.

Met het vaststellen van strategische keuzes op vijf thema's hebben we de Toekomstvisie destijds concreter gemaakt, maar het gaat nog steeds om strategische keuzes op hoofdlijnen die verdere uitwerking nodig hebben.

Kansen benutten door samenhang en samenwerking

Samenhang tussen de opgaven is essentieel als we onze Toekomstvisie willen realiseren en de kansen willen verzilveren die er op economisch en maatschappelijk gebied in Valkenswaard bestaan. Om de samenhang tussen projecten en de relatie tussen beleid en uitvoering te vergroten, sturen we steeds meer zogenaamde majeure projecten programmatisch aan. Voorbeelden daarvan zijn Bereikbaar Valkenswaard, de Omgevingswet, De Groote Heide Dommelland, Masterplan Centrum en Transformatie Sociaal Domein.

Vanuit de Toekomstvisie kiezen we voor een aantal strategische projecten die we de komende jaren willen realiseren. Deze projecten zijn ambitieus: inhoudelijk, maar ook financieel. Denk aan het programma Groote Heide Dommelland, de herinrichting van het centrum en het realiseren van een gezonde duurzame leefomgeving op de as Valkenswaard-Waalre-Eindhoven. Niet alleen een integrale benadering, maar ook samenwerking met derden, zoals met de provincie en waterschap, is noodzakelijk om onze doelen te verwezenlijken. Daarom investeren we in subsidiewerving en lobby en zijn we ons continu bewust van onze afhankelijkheid van partners om de doelen uit de Toekomstvisie te realiseren. Een goede relatie met onze omgeving is dan ook van cruciaal belang voor het succes van Valkenswaard. We zoeken daarbij nadrukkelijk de samenwerking op met de Brainport-regio. Hier liggen voor Valkenswaard belangrijke groeikansen, bijvoorbeeld op het gebied van woningen voor jongeren en jonge gezinnen en de leisure-economie. We blijven ons focussen op regionale samenwerking waarbij we een actieve rol spelen en een waardevolle bijdrage leveren aan het geheel van de regio.

Herijking Toekomstvisie

Op dit moment wordt de Toekomstvisie, conform de uitgangspunten zoals vastgesteld door de gemeenteraad, herijkt. De planning is dat deze herijkte Toekomstvisie in 2021 wordt opgeleverd ter vaststelling door de gemeenteraad. Afhankelijk van de uitkomsten van dit traject, moet een vertaling worden gemaakt in de ambities, programma's en P&C-producten van de gemeente Valkenswaard.

3.1 Programma Wonen

Woningbouwbeleid werkt!

Relatief gezien wordt er nergens in de regio zo hard gebouwd als in Eindhoven en Valkenswaard! Dit bewijst dat onze inzet op het gebied van woningbouw wordt beloond. In 2021 zetten we dit succes voort. We blijven in volle vaart bouwen, omdat de gemeenteraad prioriteit heeft gegeven aan woningbouwprojecten die aansluiten op de marktvraag en dus realiseerbaar zijn. Op die manier kunnen we ons overgebleven woningbouwprogramma snel realiseren. De nadruk ligt daarbij op de (her)ontwikkeling van terreinen binnen onze bebouwde kom. De transformatie van winkels naar woningen buiten het compact kernwinkelgebied, biedt daarnaast een kans om leegstand tegen te gaan en nieuwe woningen aan Valkenswaard toe te voeren.

Strategie gericht op jongeren en jonge gezinnen

Vergrijzing en ontgroening zijn trends die de bevolkingsomvang nu en in de toekomst beïnvloeden. Deze ontwikkelingen zetten de bestaande sociale structuren onder druk. Om ervoor te zorgen dat het hoge voorzieningenniveau van Valkenswaard in de toekomst behouden kan blijven, is het namelijk belangrijk dat het aantal inwoners minimaal op hetzelfde peil blijft en het liefste groeit. Daarom zetten we in op het behouden en aantrekken van nieuwe inwoners, met name jongeren en jonge gezinnen. Zo ontstaat er meer (sociaal en financieel) draagvlak voor voorzieningen. Bovendien behouden we zo de levendige wijken en de sociale cohesie waardoor onze inwoners zich thuis voelen. We hebben voor een programmatische aanpak gekozen om deze doelen te realiseren. Dat doen we in samenhang met onze andere activiteiten op het gebied van wonen, maar bijvoorbeeld ook in relatie tot kinderopvang en onderwijs. In 2020 starten we met een samenwerking met de Design Academy Eindhoven, die in 2021 wordt voortgezet.

Energietransitie en klimaatadaptatie

Voor een goed thuis is een gezonde en duurzame leefomgeving cruciaal. De gevolgen van klimaatverandering worden steeds beter voelbaar: extreme droogte, extreme neerslag en hittestress. De gemeenteraad heeft tijdens de behandeling van de meerjarenbegroting 2018-2021 een amendement aangenomen om een duurzaamheidsaanpak te ontwikkelen. Daarnaast stuurt de Rijksoverheid komende jaren steeds meer op energie- en klimaatdoelstellingen. Uiteraard kan de gemeente dit niet alleen. Het is belangrijk dat iedereen, zowel inwoners, bedrijven als maatschappelijke instellingen, meedoet om deze opgave te realiseren. Het college zet daarom deze bestuursperiode stappen met de energietransitie en klimaatadaptatie in Valkenswaard. In 2019 zet Valkenswaard een 'stip op de horizon' over de duurzaamheidskoers. Vervolgens werken we dit ambitiedocument uit in een routekaart. Dit koersdocument concretiseren we begin 2019 in een Programma Duurzaamheid. Hierin laten we zien hoe Valkenswaard gemeentebreed en regionaal te werk gaat om onze ambities te realiseren. Daarnaast maken we in MRE-verband werk van onze Regionale Energie Strategie (RES). Daarin geven we als regio aan de Rijksoverheid aan hoe wij bijdragen aan de energietransitie. De focus ligt in 2021 op het uitvoeren van de wettelijke en autonome ontwikkelingen die op de gemeente afkomen.

Gezonde duurzame leefomgeving

De overdracht van de huidige N69-corridor van de provincie naar de gemeente biedt veel kansen voor Valkenswaard. In voorbereiding op de overdracht van de huidige N69-corridor zoekt Valkenswaard samen met partners naar mogelijkheden om het gebied opnieuw in te richten. Daarbij kiezen we voor een integrale gebiedsontwikkeling met kwaliteitsverhogende maatregelen op het gebied van energietransitie, mobiliteit, natuur, klimaatadaptatie, water en recreatie. Deze gebiedsontwikkeling moet een impuls geven aan de huidige programma's die in Valkenswaard lopen, zoals Groote Heide Dommelland en Masterplan Centrum. Hiervoor zijn we een samenwerking gestart met de gemeenten Waalre, Eindhoven, de provincie Noord-Brabant en de TU Eindhoven. Deze samenwerking richt zich op het delen van kennis, het verbinden van reeds bestaande ambities en het versnellen van projecten. De samenwerking met het OntwerpLab aan de TU/e zorgt voor een extra dimensie die de ontwikkeling van een Gezonde Duurzame Corridor ondersteunt. Het OntwerpLab aan de TU/e is een combinatie van onderwijs, onderzoek en praktijk. Studenten, onderzoekers en professionals dragen bij aan het onderzoek met een focus op innovatieve oplossingen voor de uitdagingen rondom de stedelijke corridor. Ook het HOV-knooppunten in en rond Valkenswaard betrekken we hierbij; een HOV-lijn is wellicht een kostendrager voor de herinrichting van de huidige N69-corridor en het nieuwe tracé vanaf Valkenswaard-Zuid.

Omgevingswet

Valkenswaard staat aan de vooravond van een grote verandering in het fysieke domein: de invoering van de Omgevingswet in 2022. Deze wet bundelt en moderniseert in één wet alle wetten voor de

leefomgeving. Valkenswaard ziet deze Omgevingswet als een kans om de Toekomstvisie 2030 te realiseren. Hiervoor ondernemen we een aantal stappen. In een op te stellen Omgevingsvisie beschrijven we onze ambitie voor de leefomgeving van Valkenswaard, waarbij we onze inhoudelijke pijlers (sociale cohesie, innovatie en vrije tijd) verankeren. Daarnaast spreken we af hoe we inwoners meer grip geven op ontwikkelen in hun leefomgeving. We zoeken kansen om goede (ruimtelijke) ontwikkelingen te faciliteren. De gemeente blijft daarbij altijd het algemeen belang dienen. Op basis van deze uitgangspunten streven we ernaar in 2021 een Omgevingsvisie voor Valkenswaard voor te leggen aan de gemeenteraad. De invoering van de Omgevingswet betekent ook een andere werkwijze voor college, gemeenteraad en ambtelijke organisatie. Samen spreken we spelregels af over hoe we hiermee omgaan. De ambtelijke organisatie wordt met het programma Sterk in je Werk voorbereid op de nieuwe werkwijze die de Omgevingswet vraagt.

Groen en natuur

In de Brainport-regio onderscheidt Valkenswaard zich als een gemeente waarin je thuiskomt in een prachtige, groene omgeving. Valkenswaard beschikt namelijk over kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden die tot de top van Europa behoren. Onze natuur draagt dus bij aan een prettig woon- en leefklimaat. Thuiskomen in Valkenswaard is voor veel inwoners dan ook thuiskomen in De Grote Heide. Daarom hebben we ook oog voor het groen in de bebouwde kom. Een groene buurt is niet alleen fijner om in te wonen, het draagt ook bij aan het klimaatadaptief maken van onze omgeving. Daarnaast bepaalt de natuur hoe aantrekkelijk we zijn voor toeristen en recreanten. Met het programma de Grote Heide Dommelland willen we de komende jaren projecten ontwikkelen die deze natuur, en daarmee onze leisure-economie, versterken. Verder blijven we inzetten op vergroening, bijvoorbeeld door het aanplanten van nieuwe bomen: zowel in de kern als in het buitengebied.

Bereikbaarheid

De bereikbaarheid van Valkenswaard is belangrijk bij het aantrekken van nieuwe bedrijven en bij het streven een geschikte woonplaats voor jonge gezinnen uit de regio te zijn. De gemeente en de provincie investeren daarom fors in de bereikbaarheid van Valkenswaard. De aanleg van de Westparallel en de nulplusmaatregelen zijn daar de beste voorbeelden van. Eind 2018 heeft de gunning van de Westparallel aan Boskalis plaatsgevonden. Tegelijkertijd is de uitvoeringsovereenkomst tussen de provincie en Valkenswaard ondertekend. Daarmee kunnen we nu een groot aantal projecten voorbereiden en uitvoeren binnen het programma Bereikbaar Valkenswaard en Masterplan Centrum. We werken ook aan de projecten van de toekomst. Zo betreft de provincie ons bij de uitwerking van de N69-Zuid (Belgische grens – aansluiting Westparallel). Dit pakken we deels als integrale gebiedsontwikkeling op met kwaliteitsverhogende maatregelen op het gebied van natuur, landschap, water, landbouw en recreatie. Hierbij hebben we afstemming gezocht met de ontwikkelingen die zijn opgenomen in het nog door de raad vast te stellen programma Grote Heide Dommelland.

3.2 Programma Werken

Valkenswaard in de Brainportregio

Goede werkgelegenheid maakt van Valkenswaard een prettig thuis voor bestaande en nieuwe inwoners die mee kunnen doen aan de samenleving. In de Toekomstvisie heeft Valkenswaard een heldere ambitie neergezet: in 2030 willen we een lage werkloosheid en een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. De belangrijkste doelstelling is dat zoveel mogelijk inwoners van Valkenswaard een baan hebben. Dit willen we op meerdere manieren bereiken. Een onderscheidend economisch profiel en het toepassen van innovatieve concepten zijn hiervoor cruciaal. We benutten daarbij onze strategische ligging in de Brainport-regio. De afgelopen jaren zijn we intensiever de samenwerking aangegaan in de regio en die lijn zetten we door. Belangrijke partners zijn onder andere Brainport Development en de MRE. Juist in een periode van economische crisis als gevolg van corona, is het belangrijk dat we samenwerken en als één regio optrekken. Bijvoorbeeld om middelen vanuit het Rijk voor economische stimulering voor onze regio binnen te halen, waar ook Valkenswaard van profiteert.

Grenzen aan groei, nieuwe kansen

In het meerjarig economisch beleid staat dat voor de detailhandel, de agrarische sector en de bedrijventerreinen de fysieke grenzen van de groei in zicht zijn. Soms is er zelfs sprake van teruggang. De gevolgen van de coronacrisis zullen dit proces voor sommige sectoren alleen maar versnellen. In deze sectoren is een sterkere focus op kwaliteit dan ook nodig en mogelijk. Dit nieuwe economische beleid wordt inmiddels van uitvoering voorzien. Bestaande bedrijven en ondernemers willen we zo goed mogelijk faciliteren. Maar we zetten voornamelijk in op het laten groeien van de

kansrijke economische sectoren in Valkenswaard; de vrijetijdssector en paardensportsector. Daarnaast proberen we de teruggang van ons centrum te stoppen met het Masterplan Centrum. De beperkingen rondom de stikstofuitstoot kunnen ook voor onzekerheid zorgen bij onze economische ontwikkelingen. Daarom zoeken we naar innovatieve manieren om als koplopergemeente onze economische ambities te realiseren én onze waardevolle natuur te beschermen.

Vrijetijdssector

De vrijetijdssector, zoals horeca en recreatieondernemingen, maar ook bungalowparken en bedrijven voor actieve dagrecreatie, is in Valkenswaard en omgeving een stevige economische drager. In het economisch beleid richten we ons, wat groei betreft, vooral op de vrijetijdssector. Dat doen we om twee redenen; Valkenswaard is onderscheidend in de vrijetijdssector en deze sector biedt bij uitstek kansen om werkgelegenheid te verschaffen voor de lokale beroepsbevolking. De vrijetijdssector heeft namelijk relatief arbeidsintensieve werkprocessen en biedt werk aan relatief laaggeschoold personeel. Hiermee zorgen we voor een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Vanwege onze ambities voor de vrijetijdssector is het essentieel om te investeren in de ontwikkeling van de leisurezone. Dit doen we in het kader van het programma De Groote Heide Dommelland. Bestaande en toekomstige ondernemers dagen we daarom uit om te investeren in het gebied. Een neveneffect van goede recreatieve voorzieningen is dat ze Valkenswaard aantrekkelijker maken als woonplaats voor jongeren en jonge gezinnen.

Centrumfunctie behouden

Ook in Valkenswaard hebben we te maken met een gestaag toenemende winkelleegstand. Het ontkennen van veranderingen in het koopgedrag van mensen heeft geen zin, de uitdaging is om ons winkelcentrum toekomstbestendig te maken. Daarvoor is het noodzakelijk om op een toekomstgerichte wijze te investeren in ons centrum. Met het Masterplan Centrum zet Valkenswaard in op een compact, aantrekkelijk en onderscheidend winkelcentrum. Daarbij past een afgebakend centrum waarin leegstaande winkels buiten het kernwinkelgebied worden getransformeerd naar woningen. Daarnaast zet Valkenswaard na de overdracht van de huidige N69 in op een autoluw en groen centrum. Tot slot stimuleert Valkenswaard mogelijkheden om de branchering in het centrum te versterken. Onze activiteiten voeren we uit in nauwe samenwerking met het Centrummanagement.

Onderwijs

In Valkenswaard moeten kinderen en jongeren hun talenten optimaal kunnen inzetten en ontwikkelen. De gemeente heeft prachtige dorpenwijken om in op te groeien. Daarom zetten we ons in voor een divers onderwijsaanbod. Hiermee versterken we ook de woonaantrekkelijkheid van Valkenswaard voor jongeren en jonge gezinnen; Valkenswaard als thuis voor een nieuwe generatie. We bouwen aan goede verbindingen tussen het onderwijs en instanties in het sociaal domein, om eventuele problemen bij jongeren zo vroeg mogelijk te voorkomen. Een integrale inzet van onderwijshuisvesting biedt bovendien kansen: verschillende partners samen op één plek waar kinderen en ouders dagelijks komen. Deze kansen willen we waar mogelijk benutten. De snel veranderende arbeidsmarkt betekent dat de competenties die mensen nodig hebben om een beroep te kunnen uitoefenen ook snel veranderen. Door de coronacrisis is deze urgentie alleen maar groter geworden, omdat in sommige sectoren de werkgelegenheid hard is geraakt en er in andere sectoren grote tekorten zijn. Onze inzet blijft dat iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt. Daarom zetten we ook in op scholing voor volwassenen. Een voorbeeld hiervan is de aanpak van laaggeletterdheid, waar Valkenswaard tegen strijdt.

3.3 Programma Vrije Tijd

Leisure

De keuze om de gemeente Valkenswaard als leisuregemeente te ontwikkelen, ligt voor de hand. De vrijetijdseconomie is één van de weinige economische groeimogelijkheden voor Valkenswaard. De sector heeft bovendien een grote toegevoegde waarde voor de lokale economie en zorgt voor relatief veel werkgelegenheid die past bij de kenmerken van de Valkenswaardse beroepsbevolking. Tot slot is leisure nog niet geografisch verankerd binnen de regio. Als we hierop focussen leveren we een sterke bijdrage aan het leefklimaat binnen de Brainport-regio. We houden daarbij de ontwikkelingen rondom corona uiteraard in de gaten, evenals de economische gevolgen voor de leisure-economie. Mede op basis hiervan bepalen we de temporisering van onze ambities.

Groote Heide Dommelland

Vanuit het programma Dommelland worden projecten in het buitengebied voorbereid om de natuur, vrijetijdsvoorzieningen en de leisure-economie te versterken. In 2016 hebben we ervoor gekozen

om de projecten Leisure-zone, Eurocircuit, Paardenboulevard en N69-Zuid, in samenhang met elkaar en met onze activiteiten in De Groote Heide-samenwerking, onder te brengen in het programma De Groote Heide Dommelland. Hierbij doorlopen we een participatieproces met relevante betrokkenen en brengen we de gemeenteraad in positie. Vanwege de strategische betekenis voor Valkenswaard geven we prioriteit aan het uitwerken van deze projecten. Door deze projecten in samenhang met elkaar te ontwikkelen, creëren we dus een grote meerwaarde. Ook willen we nieuwe, ecologische verbindingen leggen om de natuurkwaliteit van het buitengebied te versterken. Daarnaast willen we de Leisure-zone en de Paardenboulevard verder ontwikkelen. Daarvoor gebruiken we innovatieve concepten en we laten de ontwikkeling uiteraard op een duurzame manier plaatsvinden. Valkenswaard kan deze ambities niet alleen realiseren, daarom werken we samen met ondernemers en medeoverheden. Een voorbeeld hiervan is de BGTS-Samenwerking, die deze bestuursperiode wordt geïntensiveerd. Tot slot zetten we deze bestuursperiode in op de doorontwikkeling van evenementen die het merkprofiel van Valkenswaard mede bepalen.

Sterke voorzieningen

Sterke vrijetijdsvoorzieningen zijn essentieel voor de sociale cohesie in Valkenswaard. Door sterke vrijetijdsvoorzieningen kunnen onze inwoners meedoen en elkaar ontmoeten. Ze kunnen zich ontwikkelen en worden uitgedaagd. Ook versterken we zo onze woonaantrekkelijkheid en de sociale cohesie binnen onze dorpen én stimuleren we de transformatie in het sociaal domein. Het huidige beleidskader werken we deze bestuursperiode uit in jaarlijkse uitvoeringsnota's. Dat doen we samen met verenigingen en andere betrokkenen. Daarbij staat de ontwikkeling centraal van 'we gaan sporten' naar 'we gaan bewegen'. Daarnaast leggen we een sterkere verbinding met het sociaal domein, omdat een gezonde levensstijl preventief werkt. Naast jeugd, volwassenen en ouderen zetten we het sport- en beweegbeleid ook in om mensen met een verstandelijke en lichamelijke beperking te activeren. Naast sporten en bewegen is cultuur een mooie manier waarop inwoners kunnen meedoen en elkaar kunnen ontmoeten. In het nieuwe cultuurbeleid zetten we in op ontwikkeling van inwoners door cultuurdeelname, het verbreden van hun kijk op de wereld en het mogelijk maken om mee te doen in Valkenswaard.

3.4 Programma Sociaal Domein

Groeien, meedoen, thuiskomen

In Valkenswaard moet iedereen naar eigen vermogen kunnen meedoen aan de samenleving. Waar nodig ontvangen zij hiervoor toerusting en ondersteuning. Hiervoor gebruiken we zoveel mogelijk de kracht van diezelfde samenleving. Dat betekent wel dat we als gemeente een andere houding aannemen richting onze inwoners en de talrijke initiatieven op het gebied van zorg, welzijn en ondersteuning: we maken een beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Uitgangspunten zijn actieve deelname aan de maatschappij, zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid. Daarbij staan de leefwereld en de mens centraal en niet het systeem. Mensen die het echt nodig hebben, kunnen blijven rekenen op passende ondersteuning die aansluit op hun behoeften en mogelijkheden. Centraal uitgangspunt is dat onze inzet bijdraagt aan de door ons gewenste, maatschappelijke effecten en de hieraan gekoppelde doelen. Onze inzet moet doeltreffend en doelmatig zijn en passend binnen de bestaande regelgeving (rechtmatig) en binnen de financiële kaders. Om dit te bereiken, gaan we scherper richting bepalen en strakker sturen: waar kunnen we het verschil maken, welke rol vraagt dit van ons en welke opgaven hebben prioriteit?

Programma Sociaal Domein

Om onze doelen te bereiken, heeft de gemeenteraad in 2019 een programma Transformatie Sociaal Domein 2019-2022 vastgesteld. Voor dit programma wordt jaarlijks een uitvoeringsplan opgesteld, dat bestaat uit verschillende projecten. Hiermee verbeteren we de ondersteuning van onze inwoners en bieden we een antwoord op de toename van de jaarlijkse uitgaven voor Wmo en Jeugdhulp.

Het doel: in 2022 participeren meer inwoners uit Valkenswaard autonoom en zelfstandig, naar vermogen en behoefte. Om dit effect te bereiken, hanteren we drie subdoelen: meer inwoners hebben de mogelijkheid om mee te doen en ontvangen hiervoor, waar nodig, toerusting en ondersteuning, meer inwoners voelen zich prettig in hun woonomgeving (leefbaarheid) en meer jeugdige inwoners kunnen zich maximaal ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien. We werken langs zes programmalijnen: vrij toegankelijke voorzieningen, toegang, tweedelijns voorzieningen, wonen, veiligheid en monitoring. Daarbij zet Valkenswaard ook in op het voorkomen van schulden en armoede. De gemeente voorziet in toegankelijke schuldhulpverlening en verborgen armoede wordt proactief opgespoord. Een actieve samenleving is ook meedoen in een inclusieve samenleving.

Het beleid is erop gericht dat verschillende groepen elkaar kunnen ontmoeten en meedoen. Dat geldt ook voor onze inwoners met een beperking. Deze bestuursperiode wordt de uitvoeringsnota Toegankelijk Valkenswaard uitgevoerd.

Tekorten sociaal domein

De jaarlijkse tekorten in het sociaal domein zijn mede aanleiding voor de noodzaak tot herijking en transformatie van het sociaal domein. Als gemeente geven we sinds 2015 jaarlijks fors meer uit dan dat we van het Rijk voor deze taken ontvangen. Deze tekorten hebben we de afgelopen jaren nog kunnen opvangen vanuit onze algemene reserve. De algemene reserve raakt echter op en de investeringen in andere domeinen, zoals het fysieke domein, komen hierdoor in de knel. Het jaarlijks stijgende uitgavenpatroon moet gekeerd worden. Het doel van ons beleid is dan ook tweeledig: enerzijds de realisatie van onze Toekomstvisie Sociaal Domein 2030, anderzijds ervoor zorgen dat er een financieel gezonde situatie ontstaat. In de afgelopen jaarrekening constateerden we dat de gemeente meer grip heeft gekregen op het sociaal domein, dat zetten we in 2021 graag voort.

3.5 Programma Bestuur & Organisatie

Citymarketing

In 2015 zijn we gestart met een citymarketingproject. Met citymarketing brengen we verdere focus aan in de positionering en het profiel van Valkenswaard. Met behulp van onze inwoners hebben we het zogenaamde DNA van Valkenswaard in beeld gebracht, hebben we nadere invulling gegeven aan de positionering van Valkenswaard en hebben we het profiel van Valkenswaard ook visueel aangescherpt. Als resultaat van dit proces is in 2016 de stichting Valkenswaard Marketing opgericht, die de citymarketingtaken van de gemeente heeft overgenomen. De gemeente faciliteert deze stichting, die zich in korte tijd al heeft bewezen door de Valkenswaardse citymarketing te professionaliseren. Dat deden ze bijvoorbeeld met reclame voor Valkenswaardse evenementen in de regio en met nieuwe evenementen, zoals de succesvolle Wandelweek. Op deze manier zetten we ook verdere stappen met betrekking tot overheidsparticipatie. De inwoners van Valkenswaard zitten aan het stuur, de gemeente is betrokken en faciliterend. In de begroting is, als gevolg van een raadsbesluit, een projectsubsidie voor de stichting Valkenswaard Marketing opgenomen. In 2021 zal de stichting Valkenswaard Marketing de activiteiten verder ontwikkelen en organisatorisch nauwer gaan samenwerken met de VVV en het Centrummanagement om gezamenlijk nog meer meerwaarde te bieden.

A2-samenwerking en bestuurlijke toekomst

De huidige samenwerking tussen de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard loopt via de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2-gemeenten (GRSA2), waarin sinds 1 januari 2017 alle bedrijfsvoeringstaken zijn samengevoegd. Het doel van deze samenwerking is het verminderen van de kwetsbaarheid. Sinds eind 2016 voeren de drie gemeenteraden van Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard een gesprek over het toekomstperspectief van de samenwerking tussen de drie gemeenten; ook wel de 'stip op de horizon' genoemd. Hiervoor zijn een drietal sporen doorlopen: 1) evaluatie van de GRSA2 (opgeleverd op 1 december 2018), 2) bestuurlijke ronde over de stip op de horizon, 3) inzicht in de maatschappelijke opgaven en schalen van samenwerking per gemeente (opgeleverd in mei 2019). De gemeenteraad heeft op 5 maart 2020 een amendement aangenomen waarbij de gemeenteraad een opiniërende bijeenkomst organiseert. Daarin wordt het procesvoorstel verder uitgewerkt naar een procesvoorstel over de "bestuurlijke toekomst van de gemeente Valkenswaard". Het einde van bovengenoemd procesvoorstel bepaalt ook het tijdstip van het besluit over de stip op de horizon. Ook de gemeenteraden van de andere A2-gemeenten Cranendonck en Heeze-Leende hebben een besluit genomen op basis waarvan het initiatief voor het vervolgproces bij de gemeenteraden ligt.

Nieuwe rol gemeente

Valkenswaard kiest voor participatie van haar inwoners en biedt ruimte aan de samenleving. Dat vraagt om een andere houding van de gemeente. Het rapport Burgerkracht is het leidende principe voor participatievraagstukken in Valkenswaard. We gaan ons heroriënteren op de rollen van het bestuur, de organisatie en de samenleving om de participatiedoelen te bereiken. De methodiek van de gemeente Peel en Maas kan hiervoor als voorbeeld dienen. De gemeente bepaalt haar prioriteiten in haar eigen rol vanuit de Toekomstvisie 2030. Daarbij hoort ook, in het verlengde van de invoering van de Omgevingswet, het realiseren van een transformatie van limitatieve naar doelgerichte regelgeving.

Sterk in je werk

In 2015 begonnen we, samen met onze medewerkers, aan de vertaling van de maatschappelijke ontwikkelingen en onze Toekomstvisie naar kernwaarden. Deze kernwaarden zijn belangrijk voor het handelen van onze medewerkers en hebben we aangejaagd met het organisatieontwikkelp proces Sterk in je werk. Sterk in je werk is daarmee voor iedere medewerker een richtsnoer voor het handelen geworden. Op deze manier is niet alleen onze omgeving voortdurend in beweging, maar zorgen we er ook voor dat de organisatie ontwikkelingen en trends tijdig aan ziet komen en erop anticipeert. Onderdeel van Sterk in je werk is een investering in het strategisch personeelsbeleid. Daarvoor heeft de gemeenteraad, als onderdeel van de motie Organisatie op orde, in de Nota Kaders 2016-2019 middelen beschikbaar gesteld. Als gevolg van dit strategisch personeelsbeleid zal de organisatie de komende jaren worden vernieuwd en verjongd. Sterk in je werk is omgezet naar een programmastructuur en wordt in 2021 verder uitgevoerd.

Financieel Perspectief

Financieel perspectief bandbreedte 2021-2024

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Bandbreedte meerjaren begroting, inclusief meicirculaire	2.691	3.155	3.347	3.770
Verwerking kaderbrief en reeds genomen raadsbesluiten:				
Ontwikkelingen kaderbrief - verbonden partijen	-639	-403	-433	-433
Ontwikkelingen kaderbrief - autonome ontwikkelingen:				
Nieuwe bodemtaken	-79	-79	-79	-79
RES en Transitie visie warmte	-175	-50	-50	-50
Programma duurzaamheid minimale scenario	-50	-50	-50	-50
Bodemkwaliteitskaart	-25	-	-	-
BP buitengebied	-75	-	-	-
Opstellen nieuwe woonvisie	-30	-	-	-
Jeugd	-420	-420	-420	-420
OMO	-8	-18	-28	-38
Processierups	-42	-42	-42	-42
Dienstverlening website omgevingsvergunning	-5	-5	-5	-
CAO (2,8%)	-558	-558	-558	-558
Intensieve subsidierelaties	-67	-67	-67	-67
Legionella aanpak	-18	-18	-18	-18
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	-75	-75	-75	-75
Compensatie OZB tennisverenigingen	-10	-10	-10	-10
Straatmeubilair	-10	-10	-10	-10
Ecologisch onderzoek	-10	-10	-10	-10
Areaaluitbreiding	-	-	-49	-49
IHP: De Pionier	-87	-61	-61	-61
Voorziening onderhoud wegen	-	-	-250	-250
Ontwikkelingen kaderbrief - structurele effecten jaarrekening 2019:				
Onderhoudsvoorziening gebouwen	-193	-193	-193	-193
Leerlingenvervoer	-169	-169	-169	-169
BUIG	-148	-148	-148	-148
Loonkostensubsidie Participatie	-152	-152	-152	-152
Vergoeding raadsleden	-32	-32	-32	-32
Reeds genomen raadsbesluiten:				
Veilig vastgoed Eurocircuit (kapitaallasten)	-10	-10	-10	-10
Kleedkamers 't Heike (kapitaallasten)	-10	-10	-10	-10
Bandbreedte na raadsbesluiten en kaderbrief	-405	566	419	837

Vervolg financieel perspectief bandbreedte 2021-2024

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Ontwikkelingen na Kaderbrief:				
Middelen jeugdhulp meicirculaire 2019	429	-	-	-
Ontwikkelingen loonkosten	-119	-111	-154	-157
Renteresultaat	264	244	307	445
Reserves en voorzieningen	79	67	302	52
Kapitaallasten	230	82	87	74
- MIP actualisatie	-8	-14	-7	-
- Renovatie Reisvennestraat e.o.	-41	-82	-81	-80
Zero Based Budgetting	-4	-3	10	34
Inboeken taakstelling 'Vervanging dure en externe locaties'	-56	-56	-56	-56
Ergon indexatie	46	75	105	105
Prijscompensatie OZB 1,5%	121	121	121	121
Mobiliteitsplan: actualisatie verkeersmodel, participatieproces en het beleidsdeel	-50	-	-	-
Mobiliteitsplan: het opstellen van het uitvoeringsprogramma	-50	-	-	-
Besparing energie	50	50	50	50
Boodschappenmand	-60	28	28	28
Taxeren op oppervlakte	-30	-	-	-
Wmo (huishoudelijke hulp en begeleiding)	-307	-307	-307	-307
Aanbesteding trapliften	-25	-25	-25	-25
Plan van aanpak positionering	-65	-	-	-
Herijking toekomstvisie	-	-20	-	-
Bestemmingsplan Eurocircuit	-116	-63	-	-
Correctie dienstverlening website omgevingsvergunning	5	-	-	-
Correctie Legionella	18	18	18	18
Herijking Toekomstvisie	-20	20	-	-
Amendement Herijking Toekomstvisie	20	-	-	-
Boomfeestdag	-	-4	-	-4
Voortzetting uitbreiding ontmoeting in de wijk	-	-42	-35	-35
Indexering VW marketing	-4	-8	-	-
BABS	-	-2	-2	-2
Dienstverlening	-10	-33	-18	-18
Uitv. jaarplan laaggeletterdheid-digitaalhuis	-30	-30	-30	-30
Uitvoering Cultuurnota 2020-2023	-15	-	-	-
Aanpassing exploitatiebudget Bomen	-20	-20	-20	-20
Correctie onderhoudskosten Golf	-36	-36	-36	-36
Glutton Stofzuiger -schoonhouden centrum	-14	-14	-14	-14
SWOT: Arbeidsmarktvragestuk/Intensiverenontwikkelingen	-	-100	-50	-50
SWOT: Strategische capaciteit bij sport, cultuur en recreatie	-14	-40	-27	-27
Quick wins en plan wonen en zorg	-30	-	-	-
Investering renovatie 'Terenplein' e.o.	-	-4	-4	-4
Amendement: Ommetje Malpie	6	13	13	13
Amendement: Natuur / Leisure Valkenswaard-Noord	-4	-9	-9	-9
Amendement: Verlicht fietspad Maastrichterweg	-2	-4	-4	-4
Bandbreedte na ontwikkelingen	-266	258	582	898
<i>Saldo incidentele baten en lasten</i>	<i>568</i>	<i>71</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Bandbreedte na eliminatie incidentele baten en lasten	302	329	582	898

Duiding cijfers

(+)= Voordeel bandbreedte

(-)= Nadeel bandbreedte

1. Wonen

Product	Portefeuillehouder	Team
Ruimtelijke ontwikkeling	C. Marchal	Ruimtelijk beleid
Infrastructuur	C. Marchal	Ruimtelijk beleid
Groen	T.P.T.H. Geldens	Ruimtelijk beleid
Duurzaamheid	T.P.T.H. Geldens	Ruimtelijk beleid

Ruimtelijke ontwikkeling

Toekomstvisie

Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan een vitale gemeente waarin het goed wonen, werken en recreëren is.

Vergrijzing en ontgroening hebben grote gevolgen voor de bevolkingsopbouw en -omvang, voor het draagvlak onder onze voorzieningen en voor de aantrekkingskracht van Valkenswaard als woongemeente. Daarom leggen wij in onze Toekomstvisie het accent op het behouden en aantrekken van jongeren en jonge gezinnen. Sinds 2013 willen we jongeren vooral aan ons binden door te voorzien in voldoende, betaalbare startershuisvesting. Tegelijkertijd wordt de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat niet alleen bepaald door het woningaanbod. Zeker niet als we kijken naar de behoeften van jonge gezinnen. Voorzieningen op het gebied van onderwijs, kinderopvang, sportaccommodaties, culturele voorzieningen en bereikbaarheid spelen ook een belangrijke rol. Met onze reguliere activiteiten zetten we dan ook in op alle aspecten die belangrijk zijn voor jongeren en jonge gezinnen. Uiteraard verliezen we onze ouderen niet uit het oog. Voor hen is het belangrijk om zo lang mogelijk op een prettige manier thuis te kunnen blijven wonen: in een woning die geschikt is voor hun situatie. Daarom willen we voldoende levensloopbestendige woningen bouwen voor ouderen. Op die manier ontstaat er via doorstroming bovendien weer woningaanbod voor jonge gezinnen.

In de Toekomstvisie maken we de fundamentele keuze voor participatie in beleid en communicatie. Voor ruimtelijke ontwikkeling is hierbij vooral de invoering van de Omgevingswet relevant. De Omgevingswet is de grootste wetgevingsoperatie sinds het tot stand komen van de Grondwet en wordt, gezien de overdracht van bevoegdheden, ook wel de vierde decentralisatie genoemd. De invoering van de Omgevingswet op 1 januari 2022 heeft een grote impact op al het beleid voor de fysieke leefomgeving. Zowel de gemeente als de gemeenschap krijgt meer ruimte om eigen keuzes te maken en de rol van de samenleving wordt groter bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het gaat niet alleen om een overdracht van verantwoordelijkheden, maar ook om een verandering van filosofie, werkwijze en uiteindelijk een verandering van de opstelling van de gemeente.

Beleid

Wonen

Na jaren van economische crisis en stagnatie in de woningbouw is vanaf 2016 de woningbouwproductie in Valkenswaard weer flink aangetrokken. Dat is ook nodig, want de marktvraag is groot, zeker als het gaat om betaalbare huur- en koopwoningen. Onze ambitie? We willen starters op de woningmarkt in Valkenswaard houden en jonge gezinnen naar Valkenswaard halen. Daarnaast komen er steeds meer oudere, eenpersoonsgezinnen. Daarmee neemt ook de behoefte aan seniorgeschikte huisvesting toe en op het gebied van wonen en zorg staan ons eveneens uitdagingen te wachten.

In de afgelopen jaren hebben we relatief veel nieuwbouw gerealiseerd. Deze toevoeging van woningen heeft ervoor gezorgd dat de bevolking in Valkenswaard in de afgelopen vijf jaar is gegroeid. Dit heeft een positieve invloed op de bevolkings- en huishoudensprognose van de provincie. De nieuwe prognose uit 2020 biedt opnieuw extra ruimte voor nieuwe woningbouwontwikkelingen. Deze vrije plancapaciteit is van groot belang om de kwaliteit van de leefomgeving in Valkenswaard op peil te houden. Op korte termijn is het vooral belangrijk dat we zo snel mogelijk woningen realiseren om aan de grote marktvraag te voldoen. De in 2019 door de gemeenteraad vastgestelde woningbouwprogrammering is in uitvoering, zodat we ook in de komende jaren aanbod creëren in 'betaalbare' huisvesting.

Ook staan we nadrukkelijk open voor nieuwe, vooral kleinschalige, projecten en transformaties in de bebouwde kom. Woningbouw is één van de weinige alternatieven voor de toenemende leegstand in

de detailhandel en horeca. Door deze functies vooral buiten een compact centrum met woningbouw te herontwikkelen, kan het aantal m² detailhandel of horeca worden teruggebracht naar een omvang die volgens de huidige maatstaven beter past bij de schaal van Valkenswaard. Dit sluit aan bij het beleid van de provincie Noord-Brabant, die met de Brabantse Agenda Wonen meer wil sturen op kwaliteit in plaats van op kwantiteit. In de Brabantse Agenda Wonen geeft de provincie gemeenten ruim baan om binnenstedelijke locaties te transformeren en herontwikkelen. Dit betekent dat de nadruk in Valkenswaard niet langer hoeft te liggen op het prioriteren van woningbouwplannen, maar op het programmeren en realiseren van woningbouwplannen. Oftewel, gebruikmaken van de ruimte die volgens het provinciale beleid beschikbaar is gekomen om binnenstedelijk te herontwikkelen en te transformeren. Het hoofdlijnenakkoord zet eveneens in op het benutten van transformatie- en herontwikkelkansen binnen het stedelijke gebied, op het behouden van een goede leefbaarheid in de kernen (waaronder Borkel en Schaft) en op het behouden van jongeren en het aantrekken van jonge gezinnen. Deze elementen zijn meegenomen in de woningbouwprogrammering. Daarnaast vraagt het hoofdlijnenakkoord aandacht voor verduurzaming van woningen, voor de fysieke toegankelijkheid van gebouwen en voor een goede verbinding tussen wonen en zorg.

Om de doelen uit de Toekomstvisie te realiseren is er binnen de gemeentelijke activiteiten samenhang nodig op het gebied van wonen. Daarom kiezen we voor een programmatische aanpak waarbij verschillende aspecten van wonen nadrukkelijk met elkaar worden verbonden. Rekening houdend met de resultaten van het onderzoek wonen en zorg en de nieuwe provinciale bevolkings- en huishoudensprognose, stellen we in 2021 een nieuwe woonvisie op. Deze woonvisie vormt ook de basis voor de wettelijk verplichte prestatieafspraken met de woningcorporaties in de komende jaren. We zoeken hierbij intensieve samenwerking op met de corporaties.

Naast jongeren en jonge gezinnen vragen ook andere doelgroepen aandacht op de woningmarkt, zoals statushouders en een groeiende groep alleenstaanden. Dit zorgt voor meer druk op de sociale woningvoorraad. De groeiende groep alleenstaande ouderen vraagt om wat kleinere, levensloopbestendige woningen in de nabijheid van voorzieningen en om andere, nieuwe woonvormen. Door de vergrijzing, de toename van het aantal éénpersoonshuishoudens en de decentralisatie van zorgtaken ligt er voor Valkenswaard een uitdaging om 'zorg' en 'wonen' beter met elkaar te verbinden. Ouderen en inwoners met een zorgvraag kunnen op die manier zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Bij de afwegingen die wij maken kijken wij ook zorgvuldig naar de demografische ontwikkelingen, op zowel de korte als lange termijn.

Omgevingswet

Door de Omgevingswet kunnen we blijvend invulling te geven aan wat we met de Toekomstvisie voor ogen hebben. De exacte invulling willen we graag met onze inwoners en partners bepalen. Met de Omgevingswet veranderen we ook onze filosofie. We gaan van een 'nee, tenzij...'-cultuur naar een 'ja, mits...'-instelling. We gaan dus nog meer denken in mogelijkheden in plaats van beperkingen. We zien de invoering van de Omgevingswet dan ook zeker als een kans, en we willen graag een zorgvuldig proces inrichten dat bij ons past. Dat betekent dat we de Omgevingswet stap voor stap zullen implementeren en onze werkwijze daarop zullen aanpassen. We zoeken de balans tussen wat we moeten en wat we willen.

In 2019 zijn we gestart met de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Voor het proces is een startnotitie opgesteld, die in mei 2019 is vastgesteld door de gemeenteraad. Oktober 2020 ligt het Koersdocument Omgevingsvisie voor; dit is een extra tussenstap om te komen tot de definitieve Omgevingsvisie. De planning is om begin 2021 de Omgevingsvisie ter vaststelling voor te leggen aan de gemeenteraad.

De Omgevingsvisie vormt de leidraad voor het Omgevingsplan dat voor heel Valkenswaard gemaakt wordt en dat de bestaande bestemmingsplannen zal vervangen. Als voorloper op het Omgevingsplan wordt een Verordening Fysieke Leefomgeving opgesteld. Op deze manier raken verordeningen niet onbedoeld verloren en hebben we een goede basis voor het Omgevingsplan. Dit overzicht is ook zeer wenselijk omdat er in 2022 een groot aantal verordeningen vanuit het Rijk naar de gemeente komen: de zogenaamde Bruidsschat.

Werken volgens de filosofie van de Omgevingswet vraagt nogal wat. Niet alleen van onze gemeenteraad en het bestuur, maar ook van onze inwoners en onze ambtelijke organisatie. We

investeren dan ook in opleiding en training, in heldere (digitale) communicatie, in goede informatievoorziening en in duidelijkheid over ieders rol en inbreng in dit proces. Gelijktijdig passen we onze organisatie aan op de nieuwe werkwijze. We nemen de tijd om dit proces zorgvuldig te doorlopen. Zo implementeren we na besluitvorming door de raad vanaf oktober 2020 de participatiewijzer. Deze handleiding geeft duidelijk weer hoe we als gemeente omgaan met de participatie van onze inwoners. Wanneer kunnen bewoners meedenken? Wat is onze rol als bewoners met initiatieven komen? En wat zijn de spelregels van een participatieproces? Daarnaast moeten we als gemeente bepalen hoe we onze dienstverlening onder de Omgevingswet willen organiseren. Wat vraagt dit van onze medewerkers? Welke competenties en nieuwe werkprocessen zijn er nodig? Omdat in 2022 de procedures van zesentwintig weken naar acht weken gaan, zullen we in 2021 veel energie stoppen in het anders gaan werken.

Om deze nieuwe werkprocessen te ondersteunen en om te kunnen voldoen aan de nieuwe standaarden, moeten we aansluiten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet. Het streven is om in 2020/2021 de benodigde software aan te schaffen om hiermee te oefenen. Zo zijn we voorbereid als we mogen aansluiten op de landelijke voorziening. Op deze manier vertrouwen we erop dat we de basis en het gedachtegoed van de Omgevingswet in 2022 naar wens hebben uitgevoerd.

Ruimtelijke ontwikkeling

Met oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022 bereiden we geen grote herzieningen van bestemmingsplannen meer voor. Het bestemmingsplan Dommelen is in 2019 vastgesteld en het bestemmingsplan Buitengebied II zal in 2020 als laatste grootschalige bestemmingsplan worden afgerond. De ontwikkelingen die nog spelen, pakken we in een separate procedure op. Daarbij gaan we altijd uit van de visie van de Omgevingswet. Een van de uitgangspunten daarvan is dat de kwaliteit van het landschap bij ontwikkelingen in het buitengebied moet verbeteren. Zijn er dus initiatieven die wij ruimte willen bieden, dan combineren we dit met een kwaliteitsverbetering van het landschap, zodat er per saldo een betere leefomgeving ontstaat. Op deze manier geven we meer eenduidigheid over het gebruik en de gewenste ontwikkelingsrichting.

Masterplan Centrum

Het Masterplan Centrum 2014-2020 is kaderstellend en richtinggevend voor de toekomstige ontwikkeling van het centrum van Valkenswaard. Met het plan willen we de ruimtelijke en economische structuur versterken en de beleving en aantrekkelijkheid van het centrum vergroten. Hiervoor hebben we een samenhangend uitvoeringsprogramma opgesteld dat zich, naast de herinrichting van de openbare ruimte en de bereikbaarheid van het centrum, richt op beeldkwaliteit en aanpak van de leegstand. Als we de leegstand van 25-30% willen beteugelen, zullen we winkels richting dit compacte kernwinkelgebied moeten verplaatsen. We willen de openbare ruimte ook verbeteren met meer groen en de uitstraling op peil houden door goed onderhoud en beheer. Daarom heeft de gemeenteraad in 2017 het Voorlopig Ontwerp Centrum vastgesteld. Dit is een integraal en richtinggevend kader voor de verkeersstructuur en toekomstige inrichting van de openbare ruimte.

De gemeenteraad wil de centrumplannen, daar waar mogelijk, versneld uitvoeren. De integrale en interactieve aanpak vereist echter zorgvuldigheid die ook tijdconsequenties heeft. Versnellen van de ontwikkelingen is dan ook in beperkte mate mogelijk. Om de centrumontwikkeling te laten slagen, zijn betrokkenheid van het centrummanagement, het consequent vasthouden aan vastgestelde kaders en een integrale aanpak van cruciaal belang. Deze lijn hebben we voortgezet met de vaststelling van het integrale Definitief Ontwerp Centrum door de raad in juni 2020.

Voor het verbeteren van de leefomgeving is klimaatadaptatie essentieel. We brengen dan ook extra groen aan om hittestress te bestrijden. Ook infiltreren we water om verdroging tegen te gaan en zorgen we voor gevarieerde beplanting om de biodiversiteit te verbeteren. Al deze handelingen sluiten bovendien aan bij het predicaat bijengemeente. We bereiden ons voor op de realisatie begin 2021 na de overdracht van de N69 eind 2020. Deze geeft invulling aan de uitvoeringsovereenkomst van december 2018.

Ook willen we de uitstraling van gevels en terrassen in het centrum te verbeteren. Daarvoor hebben we het Beeldkwaliteitsplan Centrum vastgesteld. Met de stimuleringsmiddelen uit het gevelverbeteringsfonds sporen we eigenaren en ondernemers aan om hierin te investeren. Om de

Markt extra sfeer en beleving te geven zal de kerk als bijzonder object, met zijn eigen identiteit en kwaliteiten, worden aangelicht.

Grondexploitatie

De manier waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen kan kortweg worden gezien als de essentie van gemeentelijk grondbeleid. Een slagvaardig grondbeleid is een randvoorwaarde voor het welslagen van ruimtelijk en sectoraal beleid.

Toekomstvisie, Structuurvisie, Woningbouwprogramma en andere beleidsnota's geven richting aan de toekomstige ontwikkeling van Valkenswaard. Om te zorgen dat de gemeente daarin de regie kan voeren is het van belang dat zij zich naast publiekrechtelijke kaders kan bedienen van privaatrechtelijke kaders en instrumenten. Dit kan door het voeren van een faciliterende grondpolitiek met een sterke regiefunctie. Alleen voor maatschappelijke doelen en natuurcompensatie wordt nog een actieve grondpolitiek gevoerd.

De financiële boekhouding van het grondbeleid wordt weergegeven in grondexploitaties. In 2021 zijn er zevental grondexploitaties actief, te weten Hoge Akkers, Carolusdreef 100, Luikerweg 55, Lage Heide wonen, landgoed en natuur en de Weitens. Naast genoemde grondexploitaties hebben wij middels een raadsinformatiebrief in juni 2020 op de hoogte gebracht van een vijftal nieuwe ontwikkellocaties, waarvoor de omgevingsdialog is opgestart. Met deze nieuwe ontwikkellocaties wordt het weer mogelijk om extra woningen toe te voegen in de komende jaren. Voor de specificaties van de grondexploitaties verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid van deze begroting.

Gronden en gebouwen

Binnen de gemeente zijn in 2017 onze activiteiten op het gebied van grondzaken en vastgoed samengevoegd en gecentraliseerd. We zijn er namelijk van overtuigd dat gebundelde sturing en uitvoering van bepaalde werkzaamheden de functionele samenhang verbetert. En dat levert kansen op, ook vanuit de Toekomstvisie gezien. Op deze manier worden gronden en gebouwen namelijk vanuit één cluster beheerd en geëxploiteerd, waarmee we efficiënter antwoord kunnen geven op allerlei maatschappelijke ontwikkelingen en beter in staat zijn om strategische afwegingen te maken. Zo willen we leegstand voorkomen, ruimtegebruik optimaliseren en het vastgoed effectief en efficiënt inzetten om onze doelen te bereiken: ook op sociaalmaatschappelijk gebied. Binnen de organisatie voeren we vanuit één centraal punt de regie over het totale vastgoed.

Inmiddels zijn we ook gestart met een traject om het technisch beheer van het vastgoed op orde te brengen. Verder geven we invulling aan het afstoten van vastgoedobjecten die geen maatschappelijke meerwaarde meer hebben (conform kaders gemeenteraad), waarbij we de opbrengsten toevoegen aan de vastgoedreserve. Zo willen we het vastgoed dat duurzaam in ons bezit blijft kwalitatief verbeteren.

Om te voorkomen dat de gemeente eigendom en dus kapitaal verliest door verjaring én om ongelijkheid tegen te gaan, loopt een project voor de aanpak van het onrechtmatig grondgebruik in Valkenswaard. Gebleken is dat op veel plaatsen in Valkenswaard, zonder toestemming van de gemeente, gebruik wordt gemaakt van gemeentegrond. In de meeste gevallen is deze grond bij de particuliere tuin getrokken. Om het geconstateerde onrechtmatige grondgebruik op een correcte en eenduidige manier aan te pakken, hebben we een handhavingsbeleid met een stappenplan opgesteld. De aanpak van het onrechtmatige grondgebruik verspreiden we op basis van dit stappenplan over meerdere jaren. Goed en zorgvuldig communiceren met bewoners is van essentieel belang om tot structurele oplossingen te komen die recht doen aan zowel de eigendomssituatie als het feitelijk historisch gebruik. Daarom leveren we maatwerk binnen de vastgestelde kaders.

Kaderstellende nota's

- Structuurvisie Valkenswaard deel A (2012) en deel B (2013)
- Startnotitie Omgevingsvisie (2019)
- Implementatieplan Omgevingswet (2017)
- Koersdocument Omgevingsvisie (2020)

- Ruimtelijke visies
- Bestemmingsplannen
- Nota Uitgangspunten bestemmingsplan buitengebied (2016)
- Masterplan Centrum (2013)
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit (2016), inclusief beeldkwaliteitsplan centrum (2017)
- Subsidieverordening gevelverbetering (2017)
- Definitief ontwerp Masterplan Centrum (2020)
- Woonvisie (2014)
- Integrale afweging woningbouwplannen Valkenswaard (2015)
- Woningbouwprogrammering 2019 - 2021
- Nota Grondbeleid (2016)
- Prestatieafspraken gemeente – Woningbelang (2020)
- Prestatieafspraken gemeente – Woonbedrijf (2019)
- Uitgiftebeleid geliberaliseerde pacht (2006)
- Algemene Verkoopvoorwaarden gemeente Valkenswaard (2015)

Wat willen we bereiken?
Een breed gedragen en interactief opgestelde Omgevingsvisie.
Samen met inwoners, bedrijven en belangenorganisaties integrale keuzes maken over de inrichting en waardering van de fysieke leefomgeving (overheidsparticipatie) en particuliere initiatieven integreren in het ruimtelijk beleid van de gemeente.
Een passende en duurzame woningvoorraad die aansluit op de behoeften, zodat sneller een passende woning kan worden gevonden: in het bijzonder voor jongeren en jonge gezinnen.
Draagvlak behouden en uitbouwen voor een hoog voorzieningenniveau door (nieuwe) inwoners te behouden en aan te trekken, met name de doelgroepen jongeren en jonge gezinnen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Omgevingswet - Omgevingsvisie	Begin 2019 is de start gemaakt met het opstellen van de Omgevingsvisie. Met een breed participatietraject is verder inhoud gegeven aan het Koersdocument – een tussenstap om te komen tot de definitieve Omgevingsvisie. Het streven is om begin 2021 de Omgevingsvisie gereed te hebben.
Omgevingswet – Verordening Fysieke Leefomgeving	In 2019 zijn alle gemeentelijke verordeningen in beeld gebracht en zijn alle relevante verordeningen voor de Omgevingswet (met de focus op fysiek-ruimtelijk) gefilterd. We hebben dus geïnventariseerd welke verordeningen er zijn en welke wettelijk geldig zijn. In 2020 hebben we een plan van aanpak geschreven om te komen tot een Verordening Fysieke Leefomgeving, waarin alle geldende (regels uit) verordeningen die betrekking hebben op het ruimtelijk-fysiek domein zijn gebundeld en vastgesteld. Deze Omgevingsvisie willen we medio 2021 (ruim voor de invoering van de Omgevingswet op 01-01-2022) vaststellen. Deze basis is nuttig voor als de bruidsschat (regels van het Rijk naar de gemeente, met name op gebied van milieu, geluid, bodem enzovoorts) komt. Ook vormt het vormt de basis voor het Omgevingsplan.
Omgevingswet – Digitaal Stelsel	Als we in 2022 klaar willen zijn met de inwerkingtreding, moeten we als gemeente beginnen met de voorbereidingen. Dat betekent dat we omgevingsdocumenten moeten omzetten naar de nieuwe publicatiestandaard,

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Omgevingswet – Digitaal Stelsel	lokale juridische regels moeten omzetten naar toepasbare regels in gewone mensentaal en software moeten aanpassen en aanschaffen om deze te koppelen met het digitaal stelsel. We streven ernaar om in 2021 alle benodigde software in huis te hebben. Zo kunnen we hier voor de invoer mee oefenen en kunnen we ook tijdig aansluiten op de landelijke voorziening.
Omgevingswet – Anders werken	Het is goed denkbaar dat het aanpassen van software, regels en documenten leidt tot een nieuwe werkwijze. Denk bijvoorbeeld aan taken die verdwijnen, of juist aan nieuwe taken voor mensen en teams. Een onderdeel van de verandering is ook dat participatie een belangrijk onderdeel wordt van een vergunningaanvraag en dat er meer verantwoordelijkheid bij de initiatiefnemer zelf komt te liggen. Hoe we hier als gemeente in kunnen faciliteren, welke richting we op willen met de dienstverlening en wat onze uitgangspunten hiervoor zijn is een vraag die we in 2021 verder gaan beantwoorden en uitwerken.
Bestemmingsplan Buitengebied 2	Ervan uitgaande dat het bestemmingsplan buitengebied 2 in 2020 kan worden vastgesteld behandelen we in 2021 de ingediende bezwaren en stellen we een verweerschrift op in het kader van de te verwachten beroepsprocedure. Hiervoor schakelen we gespecialiseerde expertise in. Met het oog op de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022 pakken we nieuwe ontwikkelingen, of ontwikkelingen die dan nog spelen in het buitengebied, in een separate procedure op.
Woningbouwprogrammering	We realiseren en monitoren de door de gemeenteraad vastgestelde woningbouwprogrammering en hebben daarbij aandacht voor de doelgroepen jongeren en jonge gezinnen. Onder deze programmering valt ook de herontwikkeling van gemeentelijke locaties. Ook richten we ons op strategisch belangrijke locaties om leegstand te bestrijden of te voorkomen.
Leefbaarheid Borkel en Schaft	In Borkel en Schaft pakken we nieuwe woningbouwlocaties op, waaronder in elk geval de gemeentelijke locatie waarvoor een wijzigingsbevoegdheid geldt.
Verduurzamen bestaande woningvoorraad	Nieuwe woningen moeten aardgasloos worden opgeleverd. De verduurzaming van de bestaande woningvoorraad is onderdeel van het duurzaamheidsbeleid dat in 2019 is vastgesteld. Samen met inwoners, bedrijven, instellingen en maatschappelijke partners hebben we de ambitie op het gebied van duurzaamheid bepaald en uitgewerkt in een Programma Duurzaamheid. Dit programma voeren we uit.
Jongeren en jonge gezinnen	We voeren de in 2017 ontwikkelde uitvoerings- en communicatiestrategie uit om jongeren te behouden voor Valkenswaard en Valkenswaard aantrekkelijk te maken voor jonge gezinnen.
Woonvisie	In 2021 stellen we een nieuwe woonvisie op in een nauwe samenwerking met de

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Woonvisie	woningcorporaties(s), zodat er een stevige basis wordt gelegd voor de prestatieafspraken in de komende jaren.
Wonen en zorg	Vanuit het beleidsveld Wonen monitoren we de woningvoorraad op het aandeel seniorgeschikte woningen (nultreden). In de woonvisie houden we rekening met de vraag naar woningbouw, woonvormen en voorzieningen die in de loop van 2020 in beeld is gebracht met het onderzoek wonen en zorg. We staan open voor alternatieve woonvormen, zowel collectief, individueel als zorg-gerelateerd.
Toegankelijkheid gebouwen	We inventariseren de toegankelijkheid van het gemeentelijk vastgoed en nemen geadviseerde aanpassingen op in de meerjaren onderhoudsvoorziening.
Prestatieafspraken	We monitoren en actualiseren de (meerjarige) prestatieafspraken die tussen de gemeente en de woningcorporaties Woningbelang en Woonbedrijf zijn gemaakt en maken we nieuwe afspraken voor de komende jaren.
Masterplan Centrum	Met de overdracht van de N69 komen we in een belangrijke fase. Hiermee kunnen we verder met de herinrichting. In juli 2020 is het definitief ontwerp vastgesteld. In 2021 zetten we een grote stap met de herinrichting. Verder blijven we ons richten op de realisatie van het compacte kernwinkelgebied om de leegstand tegen te gaan. Om pandeigenaren te stimuleren is er een fonds ingericht voor relocatie (verhuizing naar het compacte kernwinkelgebied) en transitie (buiten het compacte kernwinkelgebied omvormen van detailhandelsbestemming tot andere bestemming). Ook stimuleren we pandeigenaren om kwaliteitsverbeteringen te realiseren die passen bij het vastgestelde beeldkwaliteitsplan. Dat doen we met behulp van het gevelverbeteringsfonds. Ook zal de kerk aan de Markt worden aangelicht.
Uitvoeren Plan van aanpak legalisatie onrechtmatig grondgebruik	We voeren het plan van aanpak voor de legalisatie van het onrechtmatig grondgebruik uit. Dat doen we door verkoop of verhuur van snippergroen, door terugvordering of door overdracht op grond van verjaring.
Eurocircuit	In 2020 zijn we gestart met het opstellen van een aantal toekomstscenario's voor het Eurocircuit. Deze worden in 2021 afgerond en voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarna starten we met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan conform het vastgestelde kader.
Woningen in eigendom	We verkopen woningen in eigendom van de gemeente als de huur wordt opgezegd.
Verkoop vastgoed	We verkopen eigendommen die geen maatschappelijk doel meer hebben, en daarmee geen doel meer hebben in de vastgoedvoorraad (binnen de daarvoor door de gemeenteraad gestelde kaders).

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Aantal nieuwe gebouwde woningen per 1.000 woningen	Waarstaatjegemeente	12,4	9,2	10,0
Demografische druk (%)	Waarstaatjegemeente	79,1	70,3	79,1
Gemiddelde WOZ/waarde (€ 1.000)	Waarstaatjegemeente	€ 264.000 (2019)	€ 248.000 (2019)	€ 276.000

Wat mag Ruimtelijke ontwikkeling kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Volkshuisvesting	1.015	788	877	847	847	847
Grondexploitatie	1.792	2.409	2.071	1.331	1.010	829
Leefomgeving	1.090	1.233	1.333	951	876	914
Gronden en gebouwen	2.461	1.260	1.373	1.364	1.363	1.363
<i>Totaal lasten</i>	<i>6.358</i>	<i>5.690</i>	<i>5.654</i>	<i>4.493</i>	<i>4.096</i>	<i>3.952</i>

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Volkshuisvesting	539	605	605	605	605	605
Grondexploitatie	1.823	2.409	2.071	1.331	1.010	829
Leefomgeving	38	60	60	60	60	60
Gronden en gebouwen	2.119	972	1.012	1.012	1.012	1.012
<i>Totaal baten</i>	<i>4.519</i>	<i>4.047</i>	<i>3.748</i>	<i>3.009</i>	<i>2.688</i>	<i>2.506</i>

Saldo voor bestemming	-1.839	-1.644	-1.906	-1.485	-1.409	-1.446
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	1.745	567	563	563	563	563
Baten	1.347	382	373	149	137	175
<i>Saldo</i>	<i>-398</i>	<i>-185</i>	<i>-190</i>	<i>-413</i>	<i>-425</i>	<i>-387</i>

Saldo na bestemming	-2.237	-1.829	-2.096	-1.898	-1.834	-1.833
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Infrastructuur

Toekomstvisie

We willen de openbare ruimte zodanig inrichten dat er een goed evenwicht ontstaat tussen bereikbaarheid en leefbaarheid. Voor de leefbaarheid in Valkenswaard zijn de aanleg van de Westparallel en de nulplusmaatregelen heel belangrijk. Daardoor ontstaat namelijk een betere bereikbaarheid en wordt de beleving van het centrumgebied ingrijpend verbeterd. We maken het centrum verkeersluwer en we weren doorgaand vrachtverkeer uit de gehele bebouwde kom. Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor de aantrekkelijkheid als vestigingsgemeente, maar ook voor de toegankelijkheid als recreatiegemeente. De kwaliteit van de openbare ruimte speelt hierin eveneens een rol. Daarom is het belangrijk dat we de kwaliteit van de ondergrondse en bovengrondse infra goed op peil houden.

Beleid

Openbare ruimte

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de openbare ruimte. Dat betekent dat we ons richten op het in stand houden van de inrichtingselementen in deze ruimte. Uiteraard moeten deze elementen functioneel voldoen, wat betekent dat ze bijvoorbeeld veilig zijn en technisch kwalitatief in orde. Maar een goed beheer heeft ook een gunstig effect op het leefklimaat van de burgers en geeft de gemeente een bepaalde uitstraling. Om het beheer van de openbare ruimte op orde te houden is het dagelijks onderhoud van deze openbare ruimte, inclusief de sportvoorzieningen, ondergebracht in het Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR). Door dit plan kan onderhoud van groen, bomen en gras, maar ook van buitensportvoorzieningen, speelvoorzieningen, infrastructuur en begraafplaatsen, integraal worden uitgevoerd. Met de gemeenteraad hebben we een kwaliteitsambitie afgesproken. De instandhouding van de openbare ruimte voeren we uit op een gemiddeld basis- kwaliteitsniveau B. Heel, veilig en schoon staan hierbij centraal. De gekozen systematiek laat voldoende ruimte om in te spelen op veranderende inzichten, zoals verantwoord bembereiding ten gunste van flora en fauna. Voor de beleving en aantrekkelijkheid van het centrum is het belangrijk te streven naar een kwaliteitsniveau A.

Bereikbaarheid

Er wordt fors geïnvesteerd in de bereikbaarheid van Valkenswaard. De aanleg van de Westparallel en de nulplusmaatregelen zijn daar voorbeelden van. In het kader van het Programma Provinciale Wegen is de provincie in 2019 gestart met de planstudie N69-Zuid (Belgische grens – aansluiting Luikerweg - Westparallel). Met steun van de provincie zetten wij in 2021 vol in op de verdere verbetering van de bereikbaarheid van Valkenswaard. Bij onze partners pleiten we ervoor het Zuidtracé als integrale gebiedsontwikkeling op te pakken waardoor andere ontwikkelingen, onder andere ten behoeve van de leefbaarheid in Borkel en Schaft, ook mogelijk worden. Waar de Westparallel overgaat in de N69 Zuid ontstaat de nieuwe hoofdentree voor Valkenswaard. Dit biedt een kans om hier een hoogwaardige entree te realiseren en enkele knelpunten, zoals de verkeersveiligheid, aan te pakken. Een betere bereikbaarheid is goed voor Valkenswaard als woon- en recreatiegemeente en goed voor het Valkenswaardse bedrijfsleven.

Gebiedsakkoord Grenscorridor N69

In 2019 is de provincie gestart met de aanleg van de nieuwe N69. In december 2018 is de uitvoeringsovereenkomst N69 getekend tussen gemeente en provincie, waarin (financiële) afspraken zijn gemaakt over diverse zaken die met de aanleg van de Westparallel samenhangen. Doordat het nu mogelijk is om een groot aantal maatregelen in het kader van de programma's Bereikbaar Valkenswaard en Masterplan Centrum op te pakken. Om dit slagvaardig te doen is het programma projectenportefeuille ingericht. De raad heeft in november 2019 besloten hiervoor één totaalbudget

te hanteren en dit te mandateren aan het college. In juni is de projectenportefeuille inclusief financiële onderbouwing en prioritering aan de raad voorgelegd. In het vervolg zullen we per kwartaal rapporteren over voortgang, financiën en prioritering. Verder zijn we volop bezig met de uitwerking van de verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid. Deze maatregelen willen wij namelijk zo spoedig mogelijk uitgevoerd hebben in verband met het voorkomen van verkeersoverlast ten gevolge van de openstelling van het nieuwe tracé.

Bereikbaarheidsagenda Zuidoost-Brabant

Op 22 december 2016 heeft de gemeenteraad, net als alle andere gemeenteraden, ingestemd met de regionale Bereikbaarheidsagenda ZoSlimBereikbaar voor Zuidoost-Brabant. De agenda bevat een integraal pakket maatregelen voor de periode 2017-2030. Regiobreed zetten we in op maatregelen op het gebied van fiets, OV, auto, smart mobility en multimodaliteit/knooppunten. Dit sluit aan bij onze ambities uit het coalitieprogramma om alternatieve vervoersmogelijkheden te stimuleren. De maatregelen bestaan uit infrastructurele verbeteringen, maar ook uit het inzetten van mobiliteitsmanagement en slimme mobiliteitsoplossingen om de druk op de infrastructuur te verminderen. Zo willen we de bereikbaarheid van de regio nu en in de toekomst verbeteren.

Voor de uitvoering van de Bereikbaarheidsagenda is een regionaal programmateam opgericht. Dat team wordt door alle gemeenten bekostigd, naar rato van het inwonersaantal. In het kader van de Bereikbaarheidsagenda worden onder meer de € 55,75 miljoen uit het Bereikbaarheidsakkoord Zuidoost-Brabant aangewend (op basis van cofinanciering). Ook Valkenswaard kan hiervan profiteren door te participeren in zogenaamde regiobrede projecten. Daarvoor heeft het college in november 2017 ingestemd met een intentieovereenkomst voor de cofinanciering van regiobrede maatregelen in Zuidoost-Brabant. Wij spreken hiermee uit dat we gedurende tien jaar een structurele bijdrage opnemen in de begroting (2019-2028) om deze projecten te financieren. Specifieke Valkenswaardse projecten moeten te zijner tijd een eigen financiering krijgen.

Na de Westparallel is ook de aanpassing van de N69-Zuid tussen de Westparallel en de Belgische grens in voorbereiding. Dat tracé heeft zojuist groot onderhoud ondergaan. Op langere termijn wil de provincie het wegvak structureel aanpakken om zo een aantal knelpunten op te lossen. Als gemeente streven we daarbij naar een gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak, waarin de problemen aan weerszijden van de weg integraal worden meegenomen. Daardoor komen er wellicht nieuwe oplossingen in beeld voor de agrarische terugloop rond Borkel en Schaft. In de uitwerking van uitvoeringsprogramma's zullen we deze oplossingen meenemen. Op dit moment bekijken we met de provincie en de regionale partners hoe we deze processen optimaal op elkaar kunnen afstemmen.

De uitvoeringsprogramma's voor deelgebieden van Dommelland ronden we in 2021 af. Na besluitvorming hierover werken we de uitvoeringsprogramma's uit tot concrete projecten. De genoemde ontwikkelingen willen we, samen met de samenleving, tot uitvoering brengen.

Mobiliteitsplan

In het Mobiliteitsplan 2014 hebben we het gemeentelijk verkeer- en vervoerbeleid vastgelegd. Dit plan gebruiken we als integraal afwegingskader voor de verschillende gemeentelijke verkeersprojecten, waaronder de maatregelen in het centrum en in Dommelen-Zuid. Het Mobiliteitsplan heeft een actualisatie nodig om alle actuele ontwikkelingen te verwerken, onder andere ook in de verkeersberekeningen die de basis zal vormen voor de dimensionering van de projecten voor wegen en kruispunten die in de projectportefeuille zijn opgenomen. Met het Mobiliteitsplan kunnen ook kleinschalige verkeersproblemen beter in een onderlinge samenhang worden opgelost.

Sinds 2014 hebben zich op lokaal, regionaal en landelijk niveau talrijke veranderingen voorgedaan in de regionale en gemeentelijke mobiliteitsopgave. Daarom gaan we in de komende periode het Mobiliteitsplan herijken. We zetten onder meer in op het nieuwe landelijke verkeersveiligheidsbeleid van een risicogestuurd aanpak in de infrastructuur en educatie. Dat betekent dat we niet langer reactief handelen, maar dat we potentieel gevaarlijke situaties voortaan vooraf en direct aanpakken. Door de herijking van het Mobiliteitsplan kunnen we, in het kader van de provinciale Koers Mobiliteit, aanspraak maken op subsidiegelden. Hieronder volgen nog enkele mobiliteitsonderdelen die in het Mobiliteitsplan worden opgenomen.

Parkeren

Eind 2019 is een actualisatie van het parkeerbeleid uit 2015 aan de raad aangeboden. De raad heeft daar toen niet direct mee ingestemd en had de wens om met een eigen initiatiefvoorstel het beleid aan te passen. Dit initiatief heeft nog niet tot een definitief nieuw voorstel of beleid geleid. In de tussentijd is het beleid uit 2015 nog steeds van kracht.

Met de aanleg van de Westparallel vervalt een deel van de parkeercapaciteit bij het Eurocircuit. Zonder extra maatregelen ontstaat daardoor een tekort aan parkeerruimte, zeker ook in relatie tot onze toeristische ambities. Een structurele oplossing is nodig. De gemeenteraad heeft opdracht gegeven en middelen beschikbaar gesteld om tot een permanente oplossing te komen voor evenementen. Daarbij is ook een pendelverbinding met parkeervoorzieningen in de regio nadrukkelijk in beeld. Binnen het programma De Groote Heide Valkenswaard wordt de parkeerproblematiek bij het Eurocircuit als project opgepakt. Daarvoor zoeken we ook verbinding met parkeeropgaven rondom evenementen op andere plaatsen in de gemeente.

HOV

In het kader van de Bereikbaarheidsagenda ZoSlimBereikbaar heeft het Hoogwaardig Openbaar Vervoer HOV op regionaal niveau prioriteit gekregen. Eén van de meest kansrijke projecten is de as tussen Valkenswaard en Eindhoven. In de komende periode willen we samen met de gemeenten Waalre en Eindhoven en de provincie Noord-Brabant aan de slag met het uitwerken van plannen hiervoor. Voor een integraal en duurzaam vervoerssysteem leggen we in het Mobiliteitsplan de koppeling tussen HOV en OV-HUB's. Hierbij kijken we naar de mogelijkheden voor een regionaal OV-knooppunt in Valkenswaard.

Fietsen

De gemeenteraad heeft in mei 2019 een nieuw fietsbeleidsplan vastgesteld, dat we de komende jaren zullen uitvoeren met het nieuwe uitvoeringsprogramma Fiets. Het fietsbeleidsplan zal in het herijkte Mobiliteitsplan worden geïntegreerd. De plannen rond de fiets zijn ambitieus, maar we gaan ze gefaseerd realiseren. Bij de inrichting van de openbare ruimte benutten we kansen om fietsen (en lopen) in zowel het centrum als het buitengebied te stimuleren. Een goed voorbeeld daarvan is het project Dommelen-Zuid, waarin de fiets een prominente rol krijgt bij de herinrichting van een aantal wegen. Naast recreatief fietsen biedt de opmars van de elektrische fiets een duurzaam alternatief voor gemotoriseerd verkeer en openbaar vervoer. We willen dit ondersteunen, onder meer door voldoende oplaadpunten en stallingsmogelijkheden.

Onderhoud wegen en fietspaden

Het onderhoud aan de wegen voeren wij integraal uit. Dat betekent dat we het onderhoud aan de riolering, de rijbaan, het trottoir en de groenvoorziening in een onderhoudsplan meenemen, waarbij het onderhoud aan de riolering leidend is. Deze werkzaamheden stemmen we af met de werkzaamheden die de nutsbedrijven in onze gemeente uitvoeren. De uitvoering van dit integraal onderhoud voeren we vervolgens per woonwijk uit. Op deze wijze beheren we het gemeentelijke rioleringsstelsel en het wegennet zo efficiënt mogelijk en beperken we de overlast voor de burgers tot een minimum. Daarnaast houden wij rekening met infrastructurele projecten die in de planning staan, zoals een flink aantal nulplusmaatregelen uit het Gebiedsakkoord N69, verkeersmaatregelen Dommelen Zuid en vele andere.

Voor alle infrastructurele taken tot 2024 werken we nu aan een integrale aanpak. Daardoor kunnen we voorbereidingen clusteren, samengevoegde pakketten aanbesteden en uitvoeringstoezicht bundelen. Zowel de projecten als het reguliere onderhoud worden zo efficiënt uitgevoerd. Ook de prioriteitstelling over gebieden die worden heringericht wegen we integraal af. In het nog op te stellen duurzaamheidsbeleid voegen we hieraan nieuwe overwegingen toe.

Waterhuishouding

De gemeente geeft invulling aan de drie zorgplichten betreffende afvalwater, hemelwater en grondwater, zoals opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In mei 2019 is het nieuwe GRP 2019-2022 vastgesteld door de gemeenteraad. Het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) steekt in op bewustwording. De gemeente kan het namelijk niet alleen. Omstreeks vijftig procent van de oppervlakte van Valkenswaard is in particuliere handen. Samen zullen we aan de slag moeten.

Vanuit het basisrioleringsplan (BRP) is een aantal knelpunten naar voren gekomen. De wateroverlast die ontstaat door de veranderende weersomstandigheden heeft onze aandacht en zal onontkoombaar gevolgen hebben voor het gemeentelijke beleid. Daarom is klimaatadaptatie een van de uitgangspunten voor het beleid rondom de waterhuishouding.

De samenwerking met het waterschap De Dommel, Brabant Water en een elftal gemeenten binnen het samenwerkingsverband "Waterportaal Zuidoost-Brabant" gaat verder dan alleen de Europese Kader Richtlijn Water (KRW). Buiten kennisuitwisseling en een gezamenlijk overstort- en grondwatermeetnetwerk zijn er ook plannen om op het gebied van beheer informatie uit te wisselen. Zo worden we minder kwetsbaar. Daarnaast onderzoeken we of de retentieopgaves integraal kunnen worden opgepakt binnen het stroomgebied van het waterschap.

Een van de zorgplichten is het inzamelen en transporteren van het afvalwater. Voor het inzamelen en transporteren van water beheert en onderhoudt de gemeente het rioolstelsel, waarbij het afvalwater wordt verpompt naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) van waterschap De Dommel. Uit periodieke inspecties van rioleringen is naar voren gekomen dat de riolering van de Warande en omgeving in aanmerking komen voor groot onderhoud in 2021.

Een andere zorgplicht is het hemelwater. Elke perceeleigenaar is verantwoordelijk voor het inzamelen en verwerken van het hemelwater dat op zijn terrein valt. Wanneer dit niet mogelijk is, kan er, in overleg met de gemeente, naar een oplossing worden gezocht op openbaar gebied.

In het nieuwe GRP staat hoe we om willen gaan met afvloeiend hemelwater en grondwater. Met dit beleid zoeken wij de samenwerking met perceeleigenaren en doen wij een beroep op hun zelfredzaamheid bij het afkoppelen van hemelwater- en grondwaterlozingen. Zo kunnen we het opgenomen beleid in het GRP efficiënt tot uitvoering brengen. De gemeente is verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen in openbaar gebied wanneer er zich structurele problemen voordoen van (grond)wateroverlast. Onze inwoners zijn verantwoordelijk op privéterrein. Dit maakt het tot een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Kaderstellende nota's

Infrastructuur:

- Regionale Bereikbaarheidsagenda
- Mobiliteitsplan (2014)
- Fietsbeleidsplan (2019)
- Gebiedsakkoord N69 (2012)
- Openbaar Vervoer beleidsplan (2017)
- Masterplan Centrum (2013)
- Beleid – en beheersplan OV (2014)
- Beheerplan 'wegen en bruggen'; zie paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'
- Verkeersmaatregelen Dommelen Zuid
- Samenwerkingsconvenant Gezonde Duurzame Leefomgeving (N69-Noord)

Parkeren:

- Visie op Parkeren (2015)
- Parkeernormering (2008)
- Beleidsnotitie parkeren grote voertuigen (2009)
- Toekenningsvoorwaarden gehandicaptenparkeerplaatsen (2019)

Waterhuishouding:

- Basis Rioleringsplan (BRP) (2016)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2019-2022

Wat willen we bereiken?
Betere bereikbaarheid middels het realiseren van de Westparallel, de nulplusmaatregelen en verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid.
Stimuleren van lopen, fietsen, openbaar vervoer, elektrisch vervoer en alternatieve vervoersmogelijkheden.
Een nette, veilige en ordentelijke uitstraling voor onze gemeente (in de openbare ruimte) passend bij de omgeving.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Verdere implementatie parkeerbeleid 2015	Bij de vaststelling van het parkeerbeleid in 2015 zijn concrete projecten benoemd. De digitalisering van het vergunningensysteem voeren we deze periode uit (inclusief de POET-regeling). Afhankelijk van de besluitvorming over de actualisatie van het parkeerbeleid, pakken we aanpassingen in de uitvoering op.
Mobiliteitsplan	We actualiseren het Mobiliteitsplan, inclusief het verkeersmodel en uitvoeringsprogramma. In het uitvoeringsprogramma komen ook de projecten uit het parkeer, fiets en OV-beleid.
Gebiedsakkoord N69 / voorbereiding Nulplusmaatregelen	Vorbereiding en uitvoering van de volgende onderdelen van het Gebiedsakkoord N69: <ul style="list-style-type: none"> - Uitwerking definitief ontwerp met Boskalis (waaronder de uitwerking Mgr. Smetsstraat / Lage Heide wonen) - Uitwerking geven aan uitvoeringsovereenkomsten overdracht N69 - Reconstructie rotonde Luikerweg – Zuidelijke Randweg - Verkeersmaatregelen Dommelen-Zuid - Uitwerking ontwerp Valkenswaardse Poort (Luikerweg tussen aansluiting Westparallel en Dommelseweg)
Bereikbaarheidsakkoord / voorbereiding (nulplus) maatregelen	De volgende onderdelen van de Bereikbaarheidsagenda bereiden we voor en werken we uit: <ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsgerichte aanpak N69 Zuid - HOV-as inclusief knooppunt.
Kwaliteit centrum	Na de overdracht van de N69 kunnen we starten met de resterende herinrichtings-projecten volgens de definitieve ontwerpen.
Nette, veilige, ecologisch verantwoorde en ordelijke uitstraling openbare ruimte	We voeren het onderhoud volgens kwaliteitsniveau gemiddeld B uit en we zetten het quickteam in bij calamiteiten. In het centrum streven we naar het behalen van het kwaliteitsniveau A, dit is geldt ook voor het winkelcentrum Belleman.
Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	We voeren de eerste maatregelen uit die benoemd zijn in het GRP. Dit zijn maatregelen om de wateroverlast op de meest kritische locaties te verminderen. Daarnaast gaan we de afkoppelsubsidieregeling uitvoeren om burgers te stimuleren om water op eigen terrein te verwerken en niet langer af te laten stromen via de gemeentelijke riolering.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Waterhuishouding	We houden het huidige stelsel in stand en we vervangen, en waar nodig verbeteren, het riool. Daarnaast beperken we de wateroverlast en treffen we, in overleg met het waterschap, aanvullende maatregelen. Tot slot verminderen we de belasting van het oppervlaktewater bij de overstorten.

Wat mag Infrastructuur kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Parkeren	360	389	335	318	365	363
Wegen	1.960	2.346	2.607	3.161	2.988	3.033
Verkeer	391	501	542	441	441	440
Openbare verlichting	374	346	339	338	342	342
Waterhuis-houding	2.870	2.213	2.349	2.343	2.335	2.320
Totaal lasten	5.956	5.795	6.172	6.601	6.471	6.499

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Parkeren	767	746	746	746	746	746
Wegen	177	109	109	109	109	109
Verkeer	33	60	60	60	60	60
Openbare verlichting	-	21	21	21	21	21
Waterhuis-houding	3.285	3.176	3.176	3.176	3.176	3.176
Totaal baten	4.263	4.111	4.111	4.111	4.111	4.111

Saldo voor bestemming	-1.693	-1.683	-2.060	-2.489	-2.359	-2.387
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	32	99	146	287	103	163
Saldo	32	99	146	287	103	163

Saldo na bestemming	-1.661	-1.584	-1.914	-2.202	-2.256	-2.224
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Groen

Toekomstvisie

Groen in de kernen en in de omgeving draagt in belangrijke mate bij aan een prettig woon- en leefklimaat voor onze inwoners. Ook maakt het Valkenswaard aantrekkelijk als vestigingsgemeente. Daarnaast bepaalt groen onze aantrekkelijkheid voor toeristen en recreanten. Valkenswaard beschikt over kwalitatief zeer hoogwaardige natuurgebieden in haar directe omgeving. Deze behoren tot de top van Europa. De kwaliteit van deze natuurgebieden willen wij nog verder versterken.

Beleid

Aantrekkelijke woonomgeving

De aanwezigheid en diversiteit van natuur en groen is één van de kenmerken van Valkenswaard. Daarbij maken we onderscheid tussen de natuurwaarden, voor het imago van het dorp en de gebruiks- en belevingswaarde voor bewoners, recreanten en toeristen. In 2016 is Valkenswaard uitgeroepen tot Wandelgemeente van het jaar, een mooie blijk van waardering voor de kwaliteit en toegankelijkheid van onze natuurgebieden.

Het imago van Valkenswaard en de belevingswaarde voor bewoners, recreanten en toeristen zijn belangrijk voor onze ambities in het kader van de Toekomstvisie: het aantrekken van jongeren en jonge gezinnen en het beter benutten van de toeristisch-recreatieve potenties. Het is dan ook niet vreemd dat we een toenemende belangstelling zien voor de groene uitstraling van het dorp en het aantrekkelijker maken van Valkenswaard door meer groen toe te passen in de wijken, in het centrum en langs de toegangswegen.

Groenvoorziening

Voor het groen in de wijken zoeken we aansluiting bij initiatieven van individuele inwoners en groepen die, in overleg met de gemeente, de eigen omgeving een groene uitstraling willen geven. De inrichting van verschillende moestuinen is hiervan een mooi voorbeeld. Ook treden we in overleg met onze partners die in de wijkplannen actief zijn, zodat we initiatieven op dit vlak kunnen faciliteren en stimuleren.

In het Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR) is met de gemeenteraad een kwaliteitsambitie afgesproken. Het onderhoud aan het groen moet hierop worden afgestemd. Zoals we ook elders aangeven, gaat het KOOR niet alleen over het dagelijks onderhoud van het groen maar ook over verhardingen, straatmeubilair, bebording, speelvoorzieningen, zwerfafval, begraafplaatsen en sportvoorzieningen. Ecologisch verantwoord beheer vormt een van de uitgangspunten van het KOOR.

Beheer natuurgebieden en bossen

Op basis van de regeling Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer ontvangt Valkenswaard een financiële bijdrage. Deze subsidie brengen we onder in de samenwerkingsovereenkomst met de Bosgroep, zodat we de continuïteit van duurzaam natuur- en bosbeheer kunnen borgen. Voor het behoud en de versterking van onze bos- en natuurgebieden stelden we in 2019 een nieuw Integraal ontwikkelplan bos- en natuurterreinen vast.

Onze beheervisie gaat uit van duurzaam beheer van onze bos- en natuurterreinen. Als gemeente streven we ook naar continuïteit en daarom hebben we gekozen voor FSC-certificering. Zo laten we zien dat het bosbeheer voldoet aan de eisen van de samenleving.

In het landschapsontwikkelingsplan (LOP) zijn zeventien projecten benoemd, waaronder de (natuur-) ontwikkeling in de omgeving van natuurpoort De Malpie. De afgelopen jaren hebben we de huidige padenstructuur fors opgeknapt en ook uitgebreid. Dit is een van de redenen dat onze gemeente in 2016 is verkozen tot wandelgemeente van Nederland. De doorontwikkeling van deze

natuurpoort hebben we meegenomen in de visie voor Dommelland. Hiervoor is ook een subsidie aangevraagd en toegekend in het kader van de regiodeal.

Natuurontwikkeling & natuurbeleving

Een van de doelen van De Groote Heide Dommelland is het ontwikkelen van nieuwe natuur. Op die manier willen we de bestaande natuur die ons dorp rijk is versterken. Daarbij zoeken we verbinding met provinciale doelen, zoals de ambitie om het Natuurnetwerk Brabant in 2028 te realiseren. In het gebied Borkel-Hoeve-Achterste Brug zien we een leegloop van agrarische bedrijven. Ontwikkeling van de resterende agrarische bedrijven, vervolgfuncties voor leegkomende bebouwing, groene erven en het omliggend landschap en natuur in en rondom de kleine kernen zijn nauw met elkaar verweven. De provinciale planstudie voor de N69-Zuid, vanaf de Westparallel tot aan de Belgische grens, biedt de mogelijkheid om de uitdagingen in dit gebied meer integraal te bekijken. Hierdoor komen wellicht nieuwe oplossingen in beeld voor de agrarische leegloop rond Borkel en Schaft. Deze kansen worden binnen het programma De Groote Heide Dommelland opgepakt. Hier ligt ook weer een samenhang met de ontwikkeling van Natuurgrenspark De Groote Heide. We willen namelijk ruimtelijke en ecologische beleidsprogramma's van betrokken gemeenten op elkaar afstemmen en uitwerken tot een samenhangend, gebiedsgericht uitvoeringsprogramma.

Kaderstellende nota's

- Beleidsplan Milieuvriendelijke Onkruidbestrijding (2009)
- Beleidsplan Onderhoud Openbare Ruimte (BOOR 2009)
- Kwaliteitsplan Onderhoud Openbare Ruimte (KOOR 2012)
- Beeldkwaliteitsplan Hoofdlinten & Entrees Valkenswaard en Dommelen (2014)
- Integraal ontwikkelplan bos- en natuurterreinen 2019
- Landschapsonwikkelingsplan (2011)
- Groenstructuurplan 2018

Wat willen we bereiken?
Het versterken van natuur ten behoeve van een goede balans tussen infrastructurele en groene ontwikkelingen en ter versterking van de basis voor de leisure-economie in Valkenswaard.
Vergroening van de omgeving, zowel in de bebouwde kom als in de ons omringende natuur, ter versterking van het woongenot en de leisure-economie.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Groene uitstraling centrum	Het Masterplan Centrum voorziet in een groene uitstraling van het dorp, wat aansluit bij de Toekomstvisie. In 2021 geven we hier verder uitvoering aan.
Behoud en beheer bos- en natuurgebieden	In 2021 geven we uitvoering aan het Integraal ontwikkelplan bos- en natuurterreinen dat in 2019 is vastgesteld.
Ontwikkeling nieuwe bos- en natuurgebieden	Binnen het programma Dommelland is aandacht voor ontwikkeling van nieuwe bos- en natuurgebieden. In 2021 leveren we het uitvoeringsprogramma Dommelland op, waarin dit verder is uitgewerkt.

Wat mag Groen kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Groenvoorziening	2.550	2.684	2.710	2.717	2.727	2.729
Natuurgebieden en bossen	195	215	268	253	253	253
Totaal lasten	2.745	2.899	2.978	2.969	2.979	2.982

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Groenvoorziening	-	5	5	5	5	5
Natuurgebieden en bossen	55	21	21	21	21	21
Totaal baten	55	27	27	27	27	27

Saldo voor bestemming	-2.690	-2.872	-2.951	-2.943	-2.953	-2.955
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	20	-	-	-	-	-
Baten	64	49	70	70	70	70
Saldo	44	49	70	70	70	70

Saldo na bestemming	-2.646	-2.823	-2.881	-2.873	-2.883	-2.885
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Duurzaamheid

Toekomstvisie

Warmte- en neerslagrecords worden verbroken, hevige (hagel)buien en extreme droogte behoren steeds meer tot de orde van de dag. De gevolgen van de klimaatveranderingen worden steeds zichtbaarder, ook voor de inwoners en bezoekers van Valkenswaard.

In onze Toekomstvisie staat dat we onze huidige en toekomstige inwoners een hoogwaardig woon-, werk- en leefmilieu willen blijven bieden. Dat betekent dat we nieuwe initiatieven moeten starten die bijdragen aan het realiseren en behouden van deze aantrekkelijke leefomgeving. Lopende activiteiten willen we voortzetten en versnellen om onze doelen te bereiken. Zo voldoen we aan de eisen van de Rijksoverheid om deze landelijke opgave lokaal in te vullen.

Vanuit het beleidsveld Duurzaamheid leveren we een wezenlijke bijdrage aan het realiseren van deze aantrekkelijke woon- en recreatiegemeente door actief aan de slag te gaan met de onderwerpen Energietransitie, Mobiliteit, Materialentransitie, Klimaatadaptatie, Biodiversiteit en Gezonde leefomgeving.

In 2019 hebben we een duurzaamheidsvisie vastgesteld. In deze visie staat de 'stip op de horizon' beschreven voor de duurzaamheidsthema's:

- Een klimaatbestendige en aantrekkelijke gemeente;
- Een energieke en gezonde gemeente;
- Een schone leefomgeving en verantwoorde organisatie.

Beleid

Programma duurzaamheid

Duurzaamheid is een prominent thema in het collegeprogramma van de gemeente Valkenswaard. De landelijke overheid verwacht ook steeds meer visie en daadwerkelijke acties op dit gebied. De Regionale Energiestrategie, het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het Nationaal Grondstoffenakkoord zijn hier voorbeelden van. Om de gewenste doelen binnen de periode 2018-2022 te behalen, moeten we de noodzakelijke stappen uitvoeren. Dit vraagt om het starten van nieuwe initiatieven en het voortzetten en/of het versnellen van lopende activiteiten.

In het programma Duurzaamheid maken we dit voor de drie duurzaamheidsthema's concreet. Met een uitvoeringsprogramma moeten we minimaal invulling geven aan de wettelijke taken en verplichtingen. Naast invulling geven aan deze wettelijke verplichtingen, moeten we als gemeente ook lokale projecten starten om de gestelde doelen uit de duurzaamheidsvisie te bereiken.

Als gemeente kunnen én willen we de duurzaamheidsopgave niet zonder onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partner oppakken. Bij het opstellen en uitvoeren van het uitvoeringsprogramma hebben deze partijen een belangrijke rol.

De eindbestemming staat vast (*Duurzaamheidsvisie*), de route wordt bepaald in samenspraak met de gemeenschap (*Uitvoeringsprogramma*) en de snelheid door de gemeenteraad (*Begroting*). Gezien de huidige financiële situatie zullen we in 2021 alleen uitvoering geven aan nieuwe maatregelen en projecten die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen. Er is zodoende geen ruimte voor het initiëren, simuleren, faciliteren en ondersteunen van lokale projecten en activiteiten.

Een klimaatbestendige en aantrekkelijke gemeente

Klimaatadaptatie

De wereld verandert en de gevolgen zijn ook lokaal steeds vaker voelbaar: extreme droogte, natte periodes en hogere temperaturen. Ook in de gemeente Valkenswaard is deze klimaatverandering

voelbaar. Met de uitvoering van bijvoorbeeld het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) werken we toe naar een klimaatbestendige(re) gemeente. Ook klimaatadaptatie vraagt extra aandacht voor het gebruik van de bodem en de ondergrond om klimaatbestendig te worden. Om onze bewoners hier ook bij te betrekken zijn we in mei 2020 gestart met de afkoppelsubsidie. Onze inwoners krijgen een bijdrage vanuit de gemeente als ze zelf hun eigen regenwater loskoppelen van onze riolering en vasthouden en verwerken in eigen tuin. Hiermee stimuleren wij bewoners om ook een bijdrage te leveren aan de aanpak van wateroverlast, droogte en hittestress.

Natuur en biodiversiteit

Onze natuur is "het goud van Valkenswaard", maar de biodiversiteit komt steeds meer onder druk te staan. Actie is dus vereist. Daarom willen we zowel de natuur in het buitengebied versterken als meer groen in de bebouwde kom realiseren. Op die manier hopen we de effecten van klimaatverandering, zoals hittestress en wateroverlast, te verminderen.

Een energieke en gezonde gemeente

Energietransitie

Met de komst van het Klimaatakkoord is bepaald dat de invulling van de landelijke opgave, 95 procent CO₂-reductie in 2050 met als tussenstap 49 procent reductie in 2030, regionaal plaats moet vinden. In de Regionale Energiestrategie (RES) beschrijven de regio's hoe zij hier invulling aan denken te geven. Als gemeente doorlopen wij, onder regie van de MRE, een proces dat medio 2021 moet leiden tot een besluit van alle betrokken partijen over de regionale invulling en bijdrage aan de landelijke opgave. Daarbij gaat het om energiebesparing in de gebouwde omgeving, duurzame opwek van energie en duurzame warmte.

Naast de regionale aanpak via de RES gaan we in 2021 ook lokaal aan de slag met de energietransitie. Het regionaal zonnepanelenproject 'De Groene Zone', waarmee we 482 woningen van zonnepanelen willen voorzien, loopt ook in 2021 nog door. Daarnaast zoeken we naar kansen om ons eigen energieverbruik te verminderen of te verduurzamen. Ook zetten we in 2021 de eerste stap naar een aardgasvrije samenleving in 2050. Voor deze eerste stap stellen we een Transitievisie warmte (TVW) op. In deze TVW, die eind 2021 gereed moet zijn, geven we aan hoe we toewerken naar een aardgasvrije gemeente. In deze TVW staat wanneer in welke wijk gestart wordt met het aardgasvrij maken van de woningen. Voor de wijken die voor 2030 ingepland zijn, dient de alternatieve warmtebron aangegeven te worden. De TVW vormt de eerste stap richting het aardgasvrij maken van de gemeente en legt de basis voor de uitvoering in de komende dertig jaar.

De RES en TVW hebben impact op onze leefomgeving. Daarom is het essentieel dat we onze inwoners en overige stakeholders in een vroeg stadium informeren en betrekken. Daarnaast moeten we de ruimtelijke consequenties van de RES en de TVW verankeren in het omgevingsbeleid van de gemeente.

Gezonde leefomgeving

De kwaliteit van onze leefomgeving staat op sommige punten onder druk. Door te werken aan verbetering van de lucht- en bodemkwaliteit, externe veiligheid en het verminderen van overlast als gevolg van bijvoorbeeld geluid, geur en trillingen zetten we stappen richting een gezonde leefomgeving. De ODZOB heeft een belangrijke taak wat betreft toezicht op en handhaving van deze onderwerpen. Dit alles vraagt coördinatie en regie, dus we zullen onze interne organisatie hierop in moeten richten.

Met het beleidsthema Bodem en Ondergrond gaan we in 2021 actief aan de slag. Zo kunnen we inspelen op actuele ontwikkelingen en noodzakelijk beleid actualiseren en eventueel aanpassen. Een van deze ontwikkelingen is de komst van onder andere de Omgevingswet (inwerkingtreding 2022) die ervoor zorgt dat verantwoordelijkheden en bevoegdheden op het gebied van bodem verschuiven van provincie naar gemeenten. Een van de eerste acties vormt de 'warme overdracht', waarbij ongeveer elfhonderd dossiers onze kant op komen. Van deze dossiers zijn er ongeveer honderd die lokale aandacht nodig hebben op het gebied van beheer en toezicht. Daarnaast zal bodem en ondergrond, als onderdeel van de fysieke leefomgeving, een plek moeten krijgen in de Omgevingsvisie.

In 2021 gaan we verder met de samenwerking 'Gezonde Duurzame Leefomgeving', waarbij we streven naar een integrale gebiedsontwikkeling van de corridor van het noordelijk deel van de N69 tot Eindhoven. Deze samenwerking bestaat uit Waalre, Eindhoven, de provincie en de TU/e. Samen met deze partners zoeken we naar mogelijkheden om het gebied opnieuw in te richten.

Een schone leefomgeving en verantwoorde organisatie

Materialentransitie

Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de inzameling, vermarkting en verwerking van het huishoudelijk afval. Dit hebben wij, samen met Eindhoven en Geldrop-Mierlo, ondergebracht in de gemeenschappelijke regeling Cure. Voor 2020 had Cure ambitieuze doelstellingen, zoals honderd procent hergebruik en het bereik van vijfenzeventig procent afvalscheiding en honderd kilo restafval met het VANG-programma. Deze doelstellingen zijn helaas niet gehaald. Het REnescience-project, waarmee de doelen behaald hadden moeten worden, is beëindigd. Op dit moment is een Taskforce ingesteld om tot een alternatief te komen. Dit najaar worden de resultaten verwacht. In 2021 volgt besluitvorming.

In de loop van 2020 worden de testen, van de in boven- en ondergrondse containers aangebrachte vulgraadmeters, uitgebreid. Ook Valkenswaard en Geldrop-Mierlo komen dan aan bod. Wanneer alles naar verwachting werkt, kunnen we in 2021 starten met het al eerder aangekondigde project "grenzeloos inzamelen". Voor dit project worden containers niet meer op vaste dagen maar 'just-in-time' gelegd. Dat betekent dat ze nooit meer geheel vol raken en dat de lediging optimaal plaatsvindt doordat de efficiëntste route softwarematig wordt bepaald. Er hoeft daarbij geen rekening meer gehouden te worden met gemeentegrenzen.

Ook wordt in 2021 de tweede fase van het projectmatig aanbrengen van ondergrondse containers uitgevoerd. Hierbij gaan we onder meer de resterende glascontainers ondergronds plaatsen en vervangen we een deel van de grindbetonnen cocons door containers.

Kringloopbedrijf

De gemeente Valkenswaard is een samenwerking aangegaan met stichting Verderest. Deze stichting zamelt herbruikbaar afval in en gaat een recycle-center met kringloopwinkel starten. De opening van deze winkel zal naar verwachting nog in 2020 plaatsvinden.

Verderest is sinds tien jaar gevestigd in de gemeente Cranendonck en wil de afvalstroom reduceren door spullen te verkopen en meubels en materialen te repareren en te 'upcyclen'. Naast de kringloopwinkel wordt er in Valkenswaard een werkplaats ingericht voor het herstellen van fietsen plus ateliers voor metaal-, textiel- en houtbewerking.

Naast de kringloopactiviteiten biedt de stichting werkplekken aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Verderest wil deze mensen een vak laten leren om zo doorstroming naar een betaalde baan te bevorderen. Het nieuwe recyclecenter zal kapotte en onbruikbare producten zo veel mogelijk zelf ontmantelen en recyclen. De verkregen grondstoffen worden aangeboden aan de industrie. Het "cradle to cradle"-concept staat dan ook hoog in het vaandel.

Gemeentelijke organisatie

Als het om duurzaamheid gaat denken we niet meer in afdelingen of beleidsvelden: we zien dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zijn ons bewust van de impact van besluiten, plannen en voorstellen op het gebied van duurzaamheid. Dit vliegen we programmatisch aan en borgen we door duurzaamheid als standaard onderdeel op te nemen in onze beleidsstukken, collegeadviezen, raadsvoorstellen en de begroting. We starten een interne bewustwordingscampagne en waar nodig faciliteren wij de collega's.

Het onderwerp Duurzaamheid is afdeling- en beleidsveld-overstijgend en heeft raakvlakken met meerdere bestaande projecten en programma's. Om de gestelde doelen te behalen, en de wettelijke taken goed uit te kunnen voeren, is algehele coördinatie en aansturing in de ambtelijke organisatie een vereiste. Dit vraagt om een passende organisatie(structuur) waarmee we de voortgang en het resultaat kunnen borgen. Dit alles organiseren we binnen het programma Duurzaamheid.

De overheid verwacht veel van inwoners, bedrijven en maatschappelijk partners als het gaat om verduurzaming. Het is daarom belangrijk dat wij als gemeente het goede voorbeeld geven. De

komende jaren zal er daarom ook aandacht moeten zijn voor het verduurzamen van ons eigen vastgoed, de openbare ruimte en onze bedrijfsvoering.

Als gemeente zitten wij natuurlijk in verschillende gemeenschappelijke regelingen, nemen we diensten af van bedrijven en verstrekken we subsidies en vergunningen. Duurzaamheid zal bij al deze activiteiten hoog op de agenda staan. Bovendien gaan we duurzaamheid actief onder de aandacht brengen bij deze partners. Afhankelijk van de mogelijkheden gaan we verduurzaming opleggen, stimuleren en/of faciliteren.

Regionale Samenwerking

Metropool Regio Eindhoven

De energietransitie is grensoverschrijdend. Op alle schaalniveaus moeten we samenwerking zoeken om de opgave, dat even divers als omvangrijk is, te behalen. Naast het organiseren van samenwerking, is het organiseren van uitvoeringskracht noodzakelijk om in te spelen op kansen die zich voordoen. In 2021 richten we ons op het opstellen van de RES.

ODZOB

De Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) richt zich vooral op het uitvoeren van wettelijke milieu- en bouwtaken voor de 21 gemeenten van de regio Zuidoost-Brabant en de provincie. Voorbeelden hiervan zijn: voorkomen van geluid- en stankoverlast, beperken veiligheids- en gezondheidsrisico's van bedrijven, aanpak van bodemvervuiling en controle zwemwater. Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn de instrumenten die ODZOB hiervoor inzet. Voor een soepele uitvoering van vergunnings-, toezichts- en handhavingstaken is een goede afstemming tussen gemeente en ODZOB van essentieel belang. In 2021 richten we ons op het verder professionaliseren van het accountmanagement en budgetbeheer.

CURE

Afvalscheiding wordt steeds belangrijker. We hebben onze wettelijke inzameltaken overgedragen aan Cure Afvalbeheer. Samen met Cure bepalen we onze ambities voor 2021 en verder.

Eindhoven Airport

In 2019 is een proces doorlopen waarin de toekomst van Eindhoven Airport op middellange en lange termijn wordt bepaald. Als gemeente in de regio volgen wij deze ontwikkeling en worden we bestuurlijk vertegenwoordigd door de gemeente Best. In regionaal verband blijven wij nadrukkelijk aandacht vragen voor hinderbeperking, integrale gezondheidsafweging en volwaardige weging van gezondheidseffecten, integrale afweging rondom bereikbaarheid, bescherming van kwetsbare natuur en weging van alle belangen in de maatschappelijke kosten-batenanalyse.

Kaderstellende nota's

- Visiedocument A2-gemeenten 'Wabo en omgevingsvergunning' (2007)
- Besluit Uniforme Saneringen (BUS)
- Bodemkwaliteitskaart (2014)
- Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3)
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2019-2023
- Brabants Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (BSL)
- Nota inzameling huishoudelijke afvalstoffen 2012-2020
- Ontheffingenbeleid hogere waarden Wet geluidhinder
- Nota bodembeheer (2014)
- 'Grondwater in de Kempen – Actieplan cadmium en zink'
- Omgevingsbeleidsplan (OBP)
- Duurzaamheidsbeleid (2019)

Wat willen we bereiken?
Valkenswaard stelt zichzelf als doel om, in lijn met de landelijke doelstellingen, een CO2-reductie van 49% in 2030 en 100% in 2050 ten opzichte van 1990 te realiseren.
Duurzaamheid integreren binnen alle gemeentelijke beleidsvelden en het integraal realiseren van energiebesparing, duurzaam bouwen en renoveren, circulaire economie, duurzame mobiliteit en duurzame energieopwekking.
Valkenswaard klimaatadaptief maken om daarmee in te spelen op veranderende weersomstandigheden.
De huidige N69-corridor herontwikkelen tot een gezonde, duurzame leefomgeving in samenwerking met betrokken partners.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Regionale Energiestrategie opstellen	Samen met de regio stellen we een RES op waarin we onze strategie voor energiebesparing, grootschalige opwek van duurzame energie en de inzet van duurzame warmte beschrijven.
Transitievisie Warmte opstellen	In samenspraak met stakeholders stellen we een Transitievisie warmte op. Deze TVW bevat een planning wanneer we in welke wijk starten met het aardgasvrij maken van de woningen.
Implementeren nieuwe bodemtaken	We implementeren de nieuwe taken op het gebied van bodembeheer en we actualiseren het beleid. Daarbij spelen we in op actuele ontwikkelingen zoals drugsdumpingen, PFAS en Stikstof.
Bodemkwaliteitskaart	We actualiseren de bodemkwaliteitskaart (waarin de verwachte bodemkwaliteit is aangegeven) en de bodemfunctieklassenkaart (waarin het gebruik van een locatie is aangegeven) conform de wettelijke vereisten.
Voortzetten regionaal zonnepanelenproject de Groene Zone	Met het project Groene Zone hebben we als doel om 482 woningen voorzien van zonnepanelen. Met het voortzetten van het project willen we dit aantal bereiken.
Programma Duurzaamheid	Om de gestelde doelen te behalen en de wettelijke taken goed uit te kunnen voeren start in 2021 het programma Duurzaamheid. Aan de hand van het programma Duurzaamheid geven we uitvoering aan maatregelen en projecten die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen. Ook borgen we met het programma de coördinatie en aansturing.
Integrale benadering duurzaamheid	Als het om duurzaamheid gaat, denken we niet meer in afdelingen of beleidsvelden: we zien dit als een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zijn ons bewust van de impact van besluiten, plannen en voorstellen op het gebied van duurzaamheid. Dit vliegen we programmatisch aan en borgen we door duurzaamheid als standaard onderdeel op te nemen in onze beleidsstukken, collegeadviezen, raadsvoorstellen en de begroting duurzaamheid. We starten een interne bewustwordingscampagne en waar nodig faciliteren wij de collega's.
Klimaatadaptatie	We blijven communiceren over het belang van participatie van onze inwoners bij de klimaatadaptatie. Dat doen we met de subsidieregeling maar ook met het verstrekken van informatie en het begeleiden van initiatieven. Daarnaast houden we in 2020 een

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Klimaatadaptatie	risicodialog met onze inwoners over de uitdagingen die klimaatadaptatie met zich meebrengt.
Gezonde duurzame leefomgeving	In 2021 gaan we verder met de samenwerking 'Gezonde Duurzame Leefomgeving', waarbij we streven naar een integrale gebiedsontwikkeling van de corridor van het noordelijk deel van de N69 tot Eindhoven. We werken hiervoor samen met Waalre, Eindhoven, de provincie en de TU/e. Samen met deze partners zoeken we naar mogelijkheden om het gebied opnieuw in te richten.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Benchmark 2018 Stedelijkheidsklasse C	
Verplichte indicatoren				
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	Milieujaarverslag	217 kg/inw	162 kg/inw	<100 kg/inw
Hernieuwbare elektriciteit (%)	Waarstaatjegemeente	3,0 (2017)	n.b.	3,0

Wat mag Duurzaamheid kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bodem & afvalverwerking	4.871	4.027	4.608	4.491	4.527	4.531
Totaal lasten	4.871	4.027	4.608	4.491	4.527	4.531

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bodem & afvalverwerking	4.132	3.877	4.106	4.106	4.106	4.106
Totaal baten	4.132	3.877	4.106	4.106	4.106	4.106

Saldo voor bestemming	-739	-150	-502	-385	-421	-425
------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo	-	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-739	-150	-502	-385	-421	-425
----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Projecten

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
			2021	2022	2023	2024
Investerings in 2021						
Wonen	Renovatie Reisvennestraat e/o	1.373	41	82	81	80
Wonen	Investerings tractie 2021 (dekking reserve tractie)	146	7	17	17	17
Wonen	Grootschalig herstel asfaltwegen 2021	1.447	31	86	85	83
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2021	1.833	29	58	58	58
Wonen	Investerings afvalinzameling 2021	55	2	3	3	3
Wonen	Investering renovatie 'Terenplein' e.o.	50	-	4	4	4
Investerings in 2022						
Wonen	Algemene alternatieve parkeer capaciteit	700	-	16	32	32
Wonen	Investerings tractie 2022 (dekking reserve tractie)	287	-	14	33	33
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2022	1.434	-	23	46	46
Wonen	Investerings afvalinzameling 2022	50	-	1,5	3	3
Investerings in 2023						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2023	1.419	-	-	22,5	45
Wonen	Investerings tractie 2023 (dekking reserve tractie)	103	-	-	5	12
Wonen	Investerings afvalinzameling 2023	50	-	-	2	3
Investerings in 2024						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2024	1.434	-	-	-	28
Wonen	Investerings tractie 2024 (dekking reserve tractie)	163	-	-	-	5
Totaal			110	305	392	452

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Nieuwe bodemtaken (kaderbrief)	-79	-79	-79	-79
RES en Transitie visie warmte (kaderbrief)	-175	-50	-50	-50
Programma duurzaamheid minimale scenario (kaderbrief)	-50	-50	-50	-50
Bodemkwaliteitskaart (kaderbrief)	-25	-	-	-
BP buitengebied (kaderbrief)	-75	-	-	-
Opstellen nieuwe woonvisie (kaderbrief)	-30	-	-	-
Processierups (kaderbrief)	-42	-42	-42	-42
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (kaderbrief)	-75	-75	-75	-75
Straatmeubilair (kaderbrief)	-10	-10	-10	-10
Ecologisch onderzoek (kaderbrief)	-10	-10	-10	-10
Areaaluitbreiding (kaderbrief)	-	-	-49	-49
Voorziening onderhoud wegen (kaderbrief)	-	-	-250	-250
Onderhoudsvoorziening gebouwen (kaderbrief)	-193	-193	-193	-193
Mobiliteitsplan: actualisatie verkeersmodel, participatieproces en het beleidsdeel	-50	-	-	-

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Mobiliteitsplan: het opstellen van het uitvoeringsprogramma	-50	-	-	-
Besparing energie	50	50	50	50
Bestemmingsplan Eurocircuit	-116	-63	-	-
Boomfeestdag	-	-4	-	-4
Aanpassing exploitatiebudget Bomen	-20	-20	-20	-20
Glutton Stofzuiger -schoonhouden centrum	-14	-14	-14	-14
Quick wins en plan wonen en zorg	-30	-	-	-
Investering renovatie 'Terenplein' e.o.	-	-4	-4	-4
Amendement: Ommetje Malpie	6	13	13	13
Amendement: Natuur / Leisure Valkenswaard-Noord	-4	9	9	9
Amendement: Verlicht fietspad Maastrichterweg	-2	4	4	4
Totaal programma 1	-994	-564	-796	-800

Toelichting

Nieuwe bodemtaken (kaderbrief)

Met de komst van de Omgevingswet wordt de gemeente verantwoordelijk voor het beheer van de bodemkwaliteit. De nieuwe bodemtaken voor gemeenten en de daarmee samenhangende kosten komen bovenop al bestaande bodemtaken die gemeenten uitvoeren zoals het Besluit bodemkwaliteit en bodemadviestaken. Om de huidige bodemtaken op het gewenste niveau te vervullen is een aanvullend budget nodig voor tijdelijke inhuur van inhoudelijke kennis en advies, en voor het opstellen, actualiseren en/of aanpassen van beleid, het inspelen op actuele ontwikkelingen zoals drugsdumpingen, PFAS en Stikstof.

RES en Transitie visie warmte (kaderbrief)

Als regio dienen wij een bijdrage te leveren aan het reduceren van de CO2-uitstoot met 49% in 2030 d.m.v. besparing in de gebouwde omgeving en het realiseren van grootschalige opwekking van duurzame energie. Dit is een door het Rijk opgelegde maatregel. Vanuit de regio is per gemeente een ambtelijke inzet bepaald als bijdrage in het opstellen van de RES 1.0 die medio voorjaar 2021 gereed dient te zijn. Om de RES optimaal te laten "landen" in de organisatie, bij de politiek, in het beleid (o.a. Omgevingsvisie) en bovenal bij inwoners, bedrijven organisaties gaan we als gemeenten (vraag gestuurde en doelgroep specifieke) ondersteuning bieden.

Als gemeente dienen we toe te werken naar een aardgasvrije samenleving in 2050. De eerste stap betreft het opstellen van een Transitievisie warmte (TVW). In deze TVW, die eind 2021 gereed moet zijn, geeft de gemeente aan hoe zij toe werkt naar een aardgasvrije gemeente. Deze TVW bevat een planning wanneer in welke wijk gestart wordt met het aardgasvrij maken van de woningen. Voor de wijken die voor 2030 ingepland zijn, dient de alternatieve warmtebron aangegeven te worden. De TVW vormt de eerste stap richting het aardgasvrij maken van de gemeente en is zodoende een belangrijk document dat de basis legt voor de uitvoering in de komende 30 jaar.

Programma duurzaamheid minimale scenario (kaderbrief)

In dit scenario wordt uitgegaan van de wettelijke verplichtingen die landelijk worden opgelegd vanuit het Klimaatakkoord (de Regionale Energiestrategie (RES) en de Transitievisie Warmte (TVW)). De maatregelen/projecten die voortvloeien uit wettelijke verplichtingen zullen over het algemeen niet lokaal van aard zijn; dit scenario heeft geen ruimte voor het initiëren/stimuleren/faciliteren/ondersteunen van lokale, Valkenswaardse projecten.

Doel van dit programma is invulling geven aan het bereiken van de gestelde doelen in de Duurzaamheidsvisie Valkenswaard. Het programma dient in 2021 van start te gaan en momenteel wordt de structuur en de inhoud van het meerjarig uitvoeringsprogramma bepaald. Dit programma bevat de volgende onderdelen:

Wettelijke taken – In de Duurzaamheidsvisie is (al) rekening gehouden nieuwe ontwikkelingen zoals het Klimaatakkoord en de hieruit voorkomende taken.

Lokale projecten – Naast wettelijke verplichtingen moeten we als gemeenten ook lokale projecten starten om de gestelde doelen te bereiken. Om zoveel mogelijk draagvlak te creëren én een effectief uitvoeringsprogramma te kunnen maken willen we dit samen met de Valkenswaardse jeugd en jongeren gaan opstellen. De toekomstvisie van de gemeente Valkenswaard richt zich immers op jeugd en jonge gezinnen; dit is de generatie waarop de projecten/maatregelen uit het meerjarig uitvoeringsprogramma de meeste invloed gaan hebben.

Het uitvoeringprogramma zal opgesteld worden door jeugd en jongeren, zij bepalen de projecten. Dit betekent niet dat alles kan en mag. Vooraf geven we duidelijke kaders mee en de voorgedragen projecten zullen getoetst worden o.b.v. impact, haalbaarheid, zichtbaarheid en betaalbaarheid. Op deze manier borgen we dat het resultaat ten alle tijden bijdraagt aan het behalen van de gestelde (wettelijke) doelen. De eindbestemming staat vast (Duurzaamheidsvisie), de route wordt bepaald door de inwoners (Uitvoeringsprogramma) en de snelheid door de raad / college (Begroting).

Bodemkwaliteitskaart (kaderbrief)

Binnen de gemeente Valkenswaard vindt grondverzet (ontgraven en toepassen van grond) plaats en wordt grond tijdelijk opgeslagen. De wet- en regelgeving rondom het grond- en baggerverzet is geformuleerd in het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit. Het Besluit en de Regeling bevatten onder andere de voorwaarden waaronder grond, baggerspecie en bouwstoffen toegepast mogen worden. De gemeente Valkenswaard is hiervoor het bevoegde gezag.

De bodemkwaliteitskaart (waarin de verwachte bodemkwaliteit is aangegeven) en de bodemfunctieklassenkaart (waarin het gebruik van een locatie is aangegeven), dienen om de vijf jaar te worden geactualiseerd. De kaarten zijn vastgesteld in respectievelijk 2010 en 2014 en dus niet meer actueel. In 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het actualiseren van deze kaarten in 2021. Gezien de benodigde expertise moeten we deze werkzaamheden uitbesteden.

BP buitengebied (kaderbrief)

De gemeenteraad is verplicht op grond van de uitspraak van de Raad van State en de verplichting zoals die volgt uit de interim verordening van de provincie om het bestemmingsplan Buitengebied 2 vast te stellen. Naar verwachting gaat dat in 2020 gebeuren. Gelet op de grote hoeveelheid zienswijzen, ligt het in de lijn der verwachting dat er beroep zal worden ingediend tegen het bestemmingsplan Buitengebied. Voor de behandeling van dit beroep is onvoldoende capaciteit en kennis aanwezig en zal een advocaat met gespecialiseerde kennis ingehuurd moeten worden.

Opstellen nieuwe woonvisie (kaderbrief)

De huidige woonvisie heeft een looptijd tot en met 2020 en is toe aan vervanging. De woonvisie vormt de basis voor het maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties. Dit is wettelijk zo geregeld in de Woningwet 2015.

De huidige woningbouwprogrammering loopt tot en met het jaar 2021. In de nieuwe woonvisie zal daarom naar een nieuwe programmering moeten worden gekeken. Deze baseren wij op nieuwe bevolkings- en huishoudensprognoses van de provincie, zoals wettelijk is geregeld in de Interim Omgevingsverordening van de provincie. De nieuwe prognose van de provincie wordt in 2020 opgesteld.

Dit jaar zijn we een onderzoek wonen en zorg gestart, dat aanleiding zal geven om met ketenpartners afspraken te gaan maken over een actieprogramma, gebaseerd op de opgaven voor Valkenswaard zoals die uit dit onderzoek voortvloeien. Dit onderzoek is bedoeld om een goede verbinding te leggen tussen wonen en zorg, één van de speerpunten uit het coalitieprogramma. Het faciliteren van de vergrijzing in Valkenswaard is onderdeel van onze toekomstvisie. Het opstellen van een woonvisie vraagt om erg veel voorbereiding, omdat de conclusies die daarin worden getrokken gebaseerd moet zijn op een goede gegevensanalyse. In de combinatie met de andere werkzaamheden hebben wij onvoldoende capaciteit en is inhuur van externe expertise noodzakelijk.

Processierups (kaderbrief)

Met name als gevolg van de klimaatveranderingen is de eikenprocessierups beter in staat zich te manifesteren in onze leefomgeving. Het is inmiddels een structureel probleem geworden en de overlast is de afgelopen jaren enkel in omvang toegenomen.

Zoals wij u recentelijk nog hebben gemeld bij de beantwoording van raadvragen, proberen wij deze overlast zoveel mogelijk te voorkomen door de eikenbomen preventief te bespuiten met een biologisch bacterie preparaat. De afgelopen jaren hebben wij hier telkens via een berap extra geld voor gevraagd. Gezien echter het structurele karakter van de maatregelen dient hiervoor ook structureel een budget voor beschikbaar te zijn. Door preventief handelen proberen we de overlast aan de voorkant te beperken en tevens ook zoveel mogelijk curatieve maatregelen (opvolgen meldingen) te voorkomen omdat deze vele malen duurder zijn.

Naast de benodigde extra inzet voor preventieve bestrijding zijn wij, evenals vele gemeenten in Nederland, ook gestart met de natuurlijke bestrijding van de eikenprocessierups. Mezenkastjes moeten worden aangeschaft, onderhouden en ook weer vervangen worden. Daarnaast gaan we maatregelen treffen ter stimulering van de natuurlijke vijanden van de rups door speciale bloembollen te planten et cetera.

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (kaderbrief)

Wij zijn verplicht en genoodzaakt omdat niet alle kennis in huis is, een deel van onze VTH basistaken bij de Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB) onder te brengen.

VTH-taken zijn voor een groot gedeelte niet planbaar en onvoorzien. De praktijk toont aan dat de realisatie van de uit te voeren werkzaamheden door de ODZOB structureel hoger uitvalt dan begroot. De trend van de afgelopen vijf jaar is een structureel tekort die verklaard worden door de zogenaamde niet planbare taken. Daarnaast vallen de werkzaamheden die door de ODZOB voor het Eurocircuit worden uitgevoerd jaarlijks hoger uit dan verwacht.

Straatmeubilair (kaderbrief)

De afgelopen jaren hebben er enkele ontwikkelingen plaatsgevonden waarvan in 1e instantie werd gesteld dat dit binnen bestaande budgetten moest worden opgelost. Deze zaken hebben ondertussen echter een structureel karakter gekregen en zijn daarnaast ook nog in omvang toegenomen. Gevolg hiervan is dat het bestaande budget voor onderhoud inrichting al enkele jaren structureel wordt overschreden. Concreet betreft het volgende belangrijkste ontwikkelingen; de invoering en stijging van de plaatsing van seniorenbanken met een herinneringsplaquette voor 100-jarigen, de niet geraamde onderhoudscontracten voor de medio najaar geplaatste drie watertappunten, de vanwege de vergrijzing vervanging van de reguliere banken door duurdere seniorenproof banken, agenda 22 en tenslotte de al vele jaren niet toegepaste indexering hebben tot gevolg dat we de afgelopen jaren structurele kostenoverschrijdingen hebben van enkele duizenden euro's tot zelfs € 17.000,-. Daar komt nog bij dat onze gemeente voortvarend doorbouwt wat tot gevolg heeft dat er meer openbare ruimte moet worden ingericht en onderhouden. De gemeente heeft op het gebied van straatmeubilair een verantwoordelijkheid naar haar inwoners dat deze op alle aspecten veilig gebruikt kunnen worden. Alles moet daarom voldoen aan de wettelijke normen die hiervoor gelden, dit werkt door in de middelen die nodig zijn om het areaal veilig en functioneel te houden.

Deze kosten zijn onvermijdelijk aangezien deze een rechtstreeks uitvloeisel zijn van het vigerende beleid. Daarnaast zijn deze kosten onvermijdelijk omdat deze noodzakelijk zijn om het huidige en groeiende areaal in stand te houden en omdat hierbij voldaan moet worden aan afgesloten contracten en wettelijke normen op het gebied van veiligheid en functionaliteit.

Ecologisch onderzoek (kaderbrief)

Een striktere doorwerking van het natuurbeschermingsrecht, vernieuwde Europese richtlijnen en verdragen voor habitat- en vogelbescherming verplichten de gemeente ertoe om steeds meer kosten te moeten maken voor onderzoeken naar flora en fauna ter voorkoming van overtredingen en sancties bij activiteiten in openbaar groen of bij kapvergunningverlening. Bovendien vraagt de veeleisende opstelling van milieuverenigingen om extra onderzoeken en second opinions om juridische procedures te voorkomen en onze dossiers goed te onderbouwen.

Om schadelijke gevolgen bij activiteiten in openbaar groen en bij projecten (zoveel mogelijk) te voorkomen maken we kosten voor het nemen van mitigerende maatregelen. Hierin is in de huidige exploitatie niet voorzien.

Deze kosten zijn onvermijdelijk gezien de wettelijke verplichtingen op het gebied van vergunningen.

Areaaluitbreiding (kaderbrief)

Met de realisering van woonwijk de Lage Heide wordt het openbaar gebied van onze gemeente met een flink stuk uitgebreid. Dit leidt tot extra uitgaven op de verschillende onderdelen van het openbaar gebied zoals het openbaar groen, de openbare verlichting, het straatmeubilair, de afwatering en riolering en de wegen. Het betreffen daarvoor de werkzaamheden en kosten die gemaakt moeten worden voor de verzorging, het dagelijks en klein onderhoud, het groot onderhoud en de noodzakelijke reserveringen voor de vervangingen op termijn van deze onderdelen.

Voor deze extra uitgaven is in onze begroting nog geen budget opgenomen. Volgens de huidige planning is de woonwijk medio 2023 in zoverre opgeleverd dat het opvangen van de beheerkosten niet meer passend te maken is binnen de bestaande budgetten. Vanaf dat moment zal er structureel budget moeten worden vrijgemaakt in de begroting.

Zoals aangegeven zal dit deel van de woonwijk in 2023 opgeleverd zijn en dienen de hiervoor benodigde budgetten in de begroting te worden opgenomen. In zijn totaliteit betreft het een structureel bedrag van € 49.000,- per jaar.

Voorziening onderhoud wegen (kaderbrief)

De onderhoudsplanning maakt duidelijk dat de gereserveerde middelen in de voorziening op de langere termijn (na 2022) onvoldoende zijn om al het toekomstig onderhoud aan wegen te kunnen betalen. In de meer jarenbegroting is rekening gehouden met een extra storting van € 250.000 in 2022 en 2023. De planning van de onderhoudslasten voor wegen laat zien dat een structureel hoger niveau van de voorziening noodzakelijk is. Om op lange termijn voldoende middelen te hebben opgebouwd in de voorziening willen wij naar een passend niveau. Door de toekomstige lasten over een langere periode te egaliseren creëren we begrotingsstabiliteit voor het groot planmatig onderhoud.

Onderhoudsvoorziening gebouwen (kaderbrief)

Bij de beoordeling van de beheerplannen is gebleken dat de omvang van de voorziening over de planperiode van 10 jaar ontoereikend is om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Dit betekent dat er voor 5 jaar een bijstorting van € 193.000 is vereist om aan de regels van de BBV te kunnen voldoen.

Mobiliteitsplan

In 2014 is het vigerende Mobiliteitsplan vastgesteld. Inmiddels is er behoefte aan actualisatie. In de periode vanaf 2014 hebben er zich veel veranderingen voorgedaan in de wijze waarop met mobiliteitsvraagstukken, lokaal, regionaal en landelijk wordt omgaan. Dit heeft invloed op reeds eerder vastgestelde projecten binnen Valkenswaard. Om de effectiviteit van de projecten in het uitvoeringsprogramma te kunnen toetsen aan de meest recente verkeersgegevens is het noodzakelijk om deze te toetsen aan een geactualiseerd verkeersmodel. Na actualisatie van het beleidsdeel en gekoppeld daaraan de projectenlijst worden deze laatste in het uitvoeringsprogramma uitgewerkt tot schetsontwerpen, voorzien van globale kostenramingen. Dit is belangrijk voor een optimale financiële planning van het programma en om daarmee in een later stadium ook eventuele subsidieaanvragen bij derden in te kunnen dienen. Het aanleveren van een schetsontwerp en kostenraming is daarbij een vereiste.

In het Beleids- en uitvoeringsprogramma Mobiliteit (2020) wordt rekening gehouden met de volgende (autonome) ontwikkelingen:

- ontwikkeling verkeer periode 2014/2020 en aansluitend tot 2030 (planjaar)
- openstelling van de Nieuwe Verbinding N69
- projecten in kader van Bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant
- projecten in kader van MIRT onderzoek A2 Weert-Eindhoven
- landelijke actieplan verkeersveiligheid (SPV)
- realisering HOV-as Eindhoven-Valkenswaard
- voortgang uitvoering Masterplan Centrum
- voortgang verkeersmaatregelen Dommelen Zuid

- regionale effecten van rijksbeleid
- verandering provinciaal subsidiebeleid
- actuele verkeersgegevens voor milieuberekeningen

Met dit project worden de mobiliteitsopgaven voor Valkenswaard beter gekoppeld aan de regionale mobiliteitsproblematiek (nieuwe vereiste om in aanmerking te komen voor provinciale subsidiering). Het gaat in op zowel de maatschappelijke als economische aspecten van mobiliteit.

Het opstellen van het Mobiliteitsplan is van groot belang voor het kunnen realiseren van diverse projecten, waaronder vele uit de projectenportefeuille:

- Diverse projecten in de projectenportefeuille moeten worden uitgewerkt tot definitief ontwerp alvorens de uitvoering kan starten.
- Voor de toetsing van ruimtelijke plannen aan geluidnormen is het nodig om te beschikken over een geactualiseerd verkeersmodel met planjaar dat voldoende ver vooruit ligt.
- De actualisatie van het mobiliteitsplan is nodig om in de nabije toekomst in beeld te komen voor financiering vanuit de nieuwe bijdrageregeling van de provincie.
- De gemeente wordt in deze periode door de provincie en de regio aangesproken op (beleidsmatige) bijdragen in de uitwerking van delen van het verkeers- en vervoersbeleid. Door dit mee te nemen in de actualisatie van het mobiliteitsplan is efficiency-voordeel te behalen – het werk kan in één keer integraal worden uitgevoerd.

Besparing energie

Op basis van de aanbesteding voor de levering van elektra en gas door een lokale aanbieder voor de diverse gemeentelijke objecten, wordt er een structureel voordeel verwacht van ca. € 50.000.

Bestemmingsplan Eurocircuit

In januari 2020 is gestart met het project Toekomstscenario's Eurocircuit. Samen met direct belanghebbenden worden 4 a 5 scenario's uitgewerkt voor de toekomst van het terrein.

Het eerder vastgestelde projectplan is geactualiseerd onder leiding van de projectmanager. Om een zorgvuldig proces in goed overleg met belanghebbenden te kunnen doorlopen en de scenario's met voldoende kwaliteit te ontwikkelen, is geconstateerd dat de doorlooptijd van het project mede hierdoor langer is dan in het initiële projectplan vastgesteld en enkele maanden doorloopt in 2021. De covid-19 ontwikkelingen hebben tevens een vertragend effect gehad op het kunnen voeren van de gesprekken met belanghebbenden.

Het voorheen beschikbare budget was enkel vastgesteld tot en met Q4 2020. Om het project succesvol uit te voeren is volgens het actuele projectplan een aanvullend budget van €54.000,- nodig voor 2021.

De scope van deze kostenopstelling is tot en met de besluitvorming van de gemeenteraad rondom het te kiezen scenario voor de toekomst van het Eurocircuit uiterlijk Q2 2020. Dit te kiezen scenario vormt de basis, waarop het nieuwe bestemmingsplan ontwikkelt gaat worden.

Het nieuwe bestemmingsplan wordt zagezegd uitgewerkt op basis van het door de Raad gekozen scenario. Om nu al inzicht te verschaffen voor de programmabegroting 2021-2024 is een eerste kostenraming gemaakt voor de ontwikkeling van het nieuwe bestemmingsplan en kosten daarvoor in 2021 en 2022.

De kosten voor de ontwikkeling van het bestemmingsplan tot het moment van vaststellen van het bestemmingsplan na keuze scenario worden voor 2021 en 2022 geraamd op € 125.000,-. De daadwerkelijke kosten kunnen €100.000 hoger uit komen als het door de raad gekozen scenario een complex bestemmingsplan noodzakelijk maakt waarvoor ook een MER moet worden opgesteld. Voor de begroting 2021-2024 wordt uitgegaan van € 125.000.

Gezien het voorgaande is voor 2021 een bedrag van €116.000 en voor 2022 van € 63.000 opgenomen in de begroting. Het risico voor de mogelijke meerkosten voor een bestemmingsplan met MER is opgenomen in de risicoparagraaf. De nu in de begroting opgenomen kosten zijn tot en

met vaststelling van het bestemmingsplan in de raad dus exclusief juridische procedures in het vervolg. Die zijn voor 2023 als PM post benoemd.

Gezien de gevoeligheid van het Eurocircuit-dossier en het hoge afbreukrisico wat daarmee gepaard gaat, is een goede en complete uitvoering van het project essentieel. Er staat grote tijdsdruk op het project om zo snel mogelijk te komen tot een nieuw bestemmingsplan. Het opstellen van het bestemmingsplan is een wettelijke verplichting voor de gemeente.

Boomfeestdag

In de nieuwe opzet is de boomfeestdag veel meer gericht op samenwerking tussen partijen: basisschool, IVN, gemeente en Bosgroep. We sluiten daarmee ook aan bij de landelijke opzet van de boomfeestdag in plaats van één boom planten, planten we nu circa 800 bomen/struiken. In de maand maart 2020 hebben we ervaring opgedaan met deze opzet en gebleken is dat deze heel goed aansluit bij de wensen van alle partners. Dit zal om het jaar plaatsvinden.

Aanpassing exploitatiebudget Bomen

Ook in Valkenswaard ontkomen wij niet aan de gevolgen van klimaatverandering. Met name de droogteperioden hebben grote gevolgen voor onze natuur. Zeker het beheer en op orde houden van ons bomenbestand vergt steeds meer inzet. Het aandeel bomen dat sterft en vervangen moet worden is de afgelopen jaren gemiddeld toegenomen. Dit geldt evenzeer voor de uitval bij nieuwe aanplant, ondanks de eveneens toegenomen verzorgingsmaatregelen om jonge bomen in leven te houden.

Dit alles heeft ertoe geleid dat het budget voor het onderhoud van het bomenbestand al langer niet meer toereikend is. Gelet op deze structurele klimaatverandering en het hiermee verband houdende, jaarlijks terugkerende, tekort op ons bomenbudget, is het nodig om dit budget te verhogen. Zeker als we willen blijven voldoen aan onze doelstellingen in het groenstructuurplan en de toekomstvisie om onze groenstructuur in stand te houden en zelfs verder te ontwikkelen.

Glutton Stofzuiger, schoonhouden centrum

De afgelopen jaren is de inzet van de Glutton betaald uit subsidiegelden. Deze subsidie zal in 2020 eindigen en kan niet meer verlengd zal worden. Gezien de positieve resultaten van deze stofzuiger en de hogere eisen die de raad stelt aan het onderhoudsniveau in de centra zouden we deze inzet graag doorzetten, maar hiervoor zijn zonder deze subsidie geen middelen beschikbaar. De kosten bedragen € 14.000,- per jaar.

Quick wins en plan wonen en zorg

Voor de implementatie van het plan van aanpak wonen en zorg (nog vast te stellen naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek wonen en zorg) zullen financiële middelen noodzakelijk zijn voor die acties, waarvan wordt vastgesteld dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is. Deze acties worden pas in het najaar bekend, omdat dan het onderzoeksresultaat beschikbaar is met de opgaven voor Valkenswaard. Om te voorkomen dat er in 2021 geen enkele actie (en dus ook geen quick wins) kan worden uitgevoerd is een aanvangs-/werkbudget van € 30.000 geen overbodige luxe. Het onderzoek wonen en zorg is een uitvloeisel van het coalitieprogramma, maar is ook belangrijk voor het faciliteren van de vergrijzing zoals verwoord in onze toekomstvisie.

Investering renovatie 'Terenplein' e.o.

Momenteel zijn wij aan de laatste fase van het omvormingsproject speelplekken bezig t.w. in Dommelen. Al enkele jaren krijgen we signalen dat de behoefte vanuit de wijk groot is om het zogenaamde 'Terenplein', een groot geasfalteerd plein tussen woningen en de Schepelweyschool in Dommelen, opnieuw in te richten. Aanleiding hiervoor zijn naast enkele incidentmeldingen (wateroverlast/veiligheid), dat er in de wijk behoefte is aan ruimte waar wijkbewoners samen kunnen komen en opgroeiende jeugd van alle leeftijden een inspirerend en stimulerend alternatief geboden krijgt voor het thuis achter het scherm zitten. Juist de wijk Schepelweijen glijdt de afgelopen jaren weg en zou een impuls kunnen gebruiken op dit gebied, terwijl het 'Terenplein' daarin een enorme kans biedt.

We zijn in overleg met de school en de buurt gegaan en zijn gezamenlijk tot een ontwerp gekomen waarbij het plein en de wateroverlast in de omgeving worden aangepakt. Ook We Dommelen en het

Dommels Platform zijn inmiddels betrokken en duidelijk is geworden dat het plein erg belangrijk is voor Dommelen in het algemeen en de buurt in het bijzonder. Het had dus juist in het omvormingstraject van de speelplekken als 'TOP-plek' meegenomen moeten worden. Het plein is ideaal om de sociale cohesie in deze buurt te versterken met haar functie van ontmoeten, spelen en bewegen en wat aanpassingen en investeringen te doen die deze functie versterken.

De totale geraamd investering van het huidige schetsontwerp welke in gezamenlijkheid met betrokkenen en belanghebbenden is opgesteld bedraagt € 150.000,-. Met deze investering wordt ook verharding vernieuwd en worden er maatregelen tegen wateroverlast gerealiseerd. Daarnaast worden er speelvoorzieningen en groen vernieuwd. Vandaar dat deze investering voor het grootste gedeelte vanuit bestaande onderhoudsbudgetten kan worden bekostigd.

Bij doorgang van het project zal gedurende het traject in samenspraak met de school en buurt gekeken worden waar bezuinigingen mogelijk zijn en of er nog eventueel alternatieve fondsen te verwerven zijn voor deze investering. Het resterende deel van de investering waar nog geen dekking voor is bedraagt volgens de huidige raming € 50.000,-.

Amendementen raadsvergadering

In de raadsvergadering van 5 november 2020 is middels 2 amendementen besloten dat investering Ommetje Malpie (299k) vervalt. Hiervoor in de plaats komen de investeringen Natuur / Leisure Valkenswaard-Noord (225k) en verlichting van het fietspad op de Maastrichterweg (74k).

Wilhelminapark speelplek na renovatie

Wat mag het programma Wonen kosten?

Lasten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Ruimtelijke ontwikkeling	6.358	5.690	5.654	4.493	4.096	3.952
Infrastructuur	5.956	5.795	6.172	6.601	6.471	6.499
Groen	2.745	2.899	2.978	2.969	2.979	2.982
Milieu	4.871	4.027	4.608	4.491	4.527	4.531
Totaal lasten	19.930	18.411	19.412	18.554	18.073	17.964

Baten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Ruimtelijke ontwikkeling	4.519	4.047	3.748	3.009	2.688	2.506
Infrastructuur	4.263	4.111	4.111	4.111	4.111	4.111
Groen	55	27	27	27	27	27
Milieu	4.132	3.877	4.106	4.106	4.106	4.106
Totaal baten	12.969	12.062	11.992	11.253	10.932	10.750

Saldo voor bestemming	-6.961	-6.348	-7.420	-7.302	-7.142	-7.214
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	1.764	567	563	563	563	563
Baten	1.443	530	589	506	310	409
Saldo	-321	-37	26	-56	-253	-154

Saldo na bestemming	-7.282	-6.386	-7.393	-7.358	-7.394	-7.368
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

2. Werken

Product	Portefeuillehouder	Team
Bedrijvigheid	T.P.T.H. Geldens	Sociaal en economisch beleid
Onderwijs	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid

Bedrijvigheid

Toekomstvisie

Als gemeente bevorderen we een evenwichtige sociaaleconomische ontwikkeling. Daarbij richten we ons op het behouden en stimuleren van werkgelegenheid en op het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven.

We blijven werken aan het verbeteren van het vestigings- en ondernemersklimaat, zodat bedrijven succesvol kunnen zijn en optimaal kunnen profiteren van onze gunstige ligging in de Brainport-regio. Dit dragen wij uit in onze communicatie met het bedrijfsleven. De verwevenheid van gemeente en bedrijfsleven met Brainport willen wij versterken rondom de drie sporen Leisure, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en de lokale maakindustrie als onderdeel van de regionale industrie. De Leisurezone en de kwaliteitsimpuls van het centrum versterken de vrijetijdssector in Valkenswaard. Die Valkenswaardse vrijetijdssector moet uitgroeien tot krachtige motor voor de economie en zorgen voor indirecte werkgelegenheid in andere sectoren, zoals in de detailhandel.

Beleid

Economische ontwikkelingen

Het coronavirus heeft een ongekend grote, economische impact. Diverse bedrijfstakken zijn gedurende de afgelopen periode zelfs verplicht gesloten (geweest). Horeca, detailhandel en luchtvaart zijn voorbeelden van zwaar getroffen sectoren. Tegelijkertijd worden veel bedrijven ook indirect getroffen. Dit alles heeft in 2020 voor een historische krimp van de economie gezorgd, waardoor verwacht wordt dat het nog jaren duurt voordat de Nederlandse economie hersteld is tot het niveau van voor de crisis.

Het coronavirus zorgt, zolang er geen vaccin is, bovendien voor veel onzekerheid. Dit schaadt de economie. Zo worden consumenten en bedrijven terughoudend in het doen van investeringen en uitgaven. Als gevolg van de economische crisis is de werkloosheid stijgende. De verwachting is dat deze in 2021 verder oploopt.

Vanuit het Rijk zien we een andere reactie dan tijdens de economische crisis na de kredietcrisis van 2008. Niet bezuinigen maar investeren is de primaire strategie. Daarbij zien we dat het Rijk een link legt met de investeringen in grote maatschappelijke transitie's. Dit biedt kansen voor de gemeente Valkenswaard om (nieuwe) bedrijvigheid in de Brainportregio te creëren.

Economisch beleid

In lijn met de Toekomstvisie, zetten we in het economisch beleid in op het maken van duidelijke keuzes. De grootste groeisector voor de gemeente Valkenswaard is de vrijetijdssector. Deze sector wordt een volwaardige drager van de lokale economie, ook in termen van werkgelegenheid. Om deze groei te realiseren, zetten we in op het programma Grote Heide Dommelland. Hierin maken we de verbinding tussen werkgelegenheid, natuurontwikkeling en vrijetijdsvoorzieningen om de strategische positie van Valkenswaard in de Brainport-regio optimaal te benutten. In het programma Vrije Tijd gaan we uitgebreider in op onze activiteiten op dit gebied.

Tegelijkertijd constateren we dat voor sectoren zoals de detailhandel, de agrarische sector en de industrie de fysieke grenzen van de groei in zicht zijn. Daarom focussen we hier niet op ruimtelijke groei, maar op het beter benutten van de aanwezige kwaliteit. Dat betekent dat we investeren in de kwaliteit van het centrum (Masterplan Centrum), in het kernwinkelgebied en in het optimaliseren van de Schaapsloop.

Brainport

Valkenswaard is geografisch en met een aantal grote werkgevers onlosmakelijk verbonden met de Brainportregio. Brainport is één van de drie economische mainportregio van Nederland, die de Rijksoverheid heeft aangewezen als belangrijke groeiregio's. Als gemeente zoeken we in de regio de

samenwerking via de MRE en Brainport Development om bij te dragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven, economische dynamiek en werkgelegenheid. Een belangrijke pijler hierbij is de vrijetijdseconomie; met haar strategische ligging is Valkenswaard een aantrekkelijk gebied voor vrijetijdsrecreatie voor inwoners van de Brainportregio. Gezien haar internationale karakter wordt de Brainportregio bijzonder getroffen door de coronacrisis. Daarom werken we in de regio samen om tot komen tot een gezamenlijke crisisaanpak in MRE-verband.

Centrum

We zetten in op een centrum dat toekomstbestendig is en wat past bij een gezellige en lommerrijke Brabantse dorpskern. Ons centrum is belangrijk voor de uitstraling van ons dorp en de detailhandel. Door verschillende trends in de samenleving verwachten we een substantiële verdere krimp van de detailhandel, waarbij we zien dat de coronacrisis dit proces heeft versneld. Daarom zetten we met het Masterplan Centrum in op een impuls voor de detailhandel in het kernwinkelgebied. Er zit een aanzienlijke vergroeningsopgave en maken we het (autoluwe)gebied aantrekkelijker voor voetgangers en fietsers. Er komt ruimte vrij die wordt ingezet om het verblijf in het centrum prettiger te maken: meer groen, voldoende zitgelegenheden, ruimte voor nieuwe en het vergroten van bestaande terrassen en ruimte voor langzaam verkeer in het algemeen.

Omdat Valkenswaard te groot winkeloppervlakte heeft in het centrum en leegstand wil voorkomen, zetten we in op de detailhandel binnen het kernwinkelgebied. Buiten het kernwinkelgebied zetten we in op de transformatie van winkels naar woningen. Hiermee pakken we leegstand aan en voegen we woningen toe, zodat het inwoneraantal van Valkenswaard kan blijven groeien in tijden van krapte op de woningmarkt.

Buitengebied

Voor het buitengebied geldt dat we inzetten op nieuwe vrijetijdsvoorzieningen conform het programma Groote Heide Dommelland. Hiermee benutten we onze strategische ligging in de Brainportregio en kiezen we voor een economische groeisector die banen oplevert voor onze inwoners. De ontwikkelruimte voor de krimpende agrarische sector is echter beperkt. Wel bieden we ruimte voor ondernemerschap in vrijkomende agrarische bebouwing. Daarbij zoeken we naar kansen om deze in verbinding te brengen met onze eigen ambities op het gebied van de vrijetijdseconomie.

Kaderstellende nota's

- Economisch Beleid 2017-2020 (2016)
- Standplaatsenbeleid (2020 - (nog in 2020 vast te stellen))
- Beleidsregels terrassen (2017)
- Beeldkwaliteitplan centrum (2017)
- Gebiedsontwikkeling Visie Valkenswaard, Natuurlijk Avonturen Landschap (2017)
- Masterplan Centrum (2014)
- Horecavisie (2020 – 2024)
- Detailhandelsvisie A2 gemeenten (2015)
- Regionale Detailhandelsvisie (2015)

Wat willen we bereiken?
Een compact, aantrekkelijk en onderscheidend kernwinkelgebied waarmee de winkelleegstand wordt verminderd naar het landelijk gemiddelde.
Een afbakening van het kernwinkelgebied met een actieve rol van de gemeente om te komen tot een sterk economisch profiel.
Ontwikkeling van het bedrijventerrein om een kwaliteitsverbetering, verduurzaming en goede aanhaking op de Brainportagenda te realiseren.
Het versterken van de triple-helix samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Crisisaanpak	De impact van het coronavirus laat zich niet ver vooruit voorspellen. Dat de economie in 2021 nog last heeft van de gevolgen van de coronacrisis staat wel vast. Afhankelijk van de impact werken we met het bedrijfsleven en regionale partners (regiogemeenten, MRE, Brainport Development) samen om de gevolgen voor de lokale economie op te vangen. Dit vormt naar verwachting de grootste economische uitdaging voor 2021. Naast de risico's van de crisis kijken we ook naar economische kansen.
Compact kernwinkelgebied	Het realiseren van een compact kernwinkelgebied is een meerjarenopgave. Met subsidie stimuleren we winkeliers om zich naar het compacte kernwinkelgebied te verplaatsen en moedigen we vastgoedeigenaren aan om winkelpanden buiten het compacte kernwinkelgebied te transformeren. Om de overcapaciteit aan winkelpanden te verminderen zetten we ruimtelijk instrumentarium in en leveren we in 2021 een ontwerpbestemmingsplan op.
Centrummanagement	Met Centrummanagement hebben we afspraken vastgelegd in hun jaarplan. Daarin zijn acties benoemd op het gebied van marketing & communicatie, sfeer & beleving, veiligheid & beheer en leegstand & branchering.
Horeca	In 2020 is de Horecavisie 2020 - 2024 vastgesteld en is een uitvoeringsprogramma opgesteld. In 2021 geven we uitvoering aan het uitvoeringsprogramma.
Veilige Schaapsloop	Als vervolg op de in 2020 gerealiseerde camerabeveiliging willen we in 2021, in samenwerking met onze partners (zowel ondernemers als veiligheidsketen), het Keurmerk Veilig Ondernemen voor Schaapsloop 1 en 2 verwerven.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Funciemenging (%)	Waarstaatjegemeente	48,1%	53,2%	48,1%
Vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	Waarstaatjegemeente	130,2	129,6	130

Wat mag Bedrijvigheid kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Economische ontwikkeling	855	1.088	959	876	851	876
Totaal lasten	855	1.088	959	876	851	876

Baten

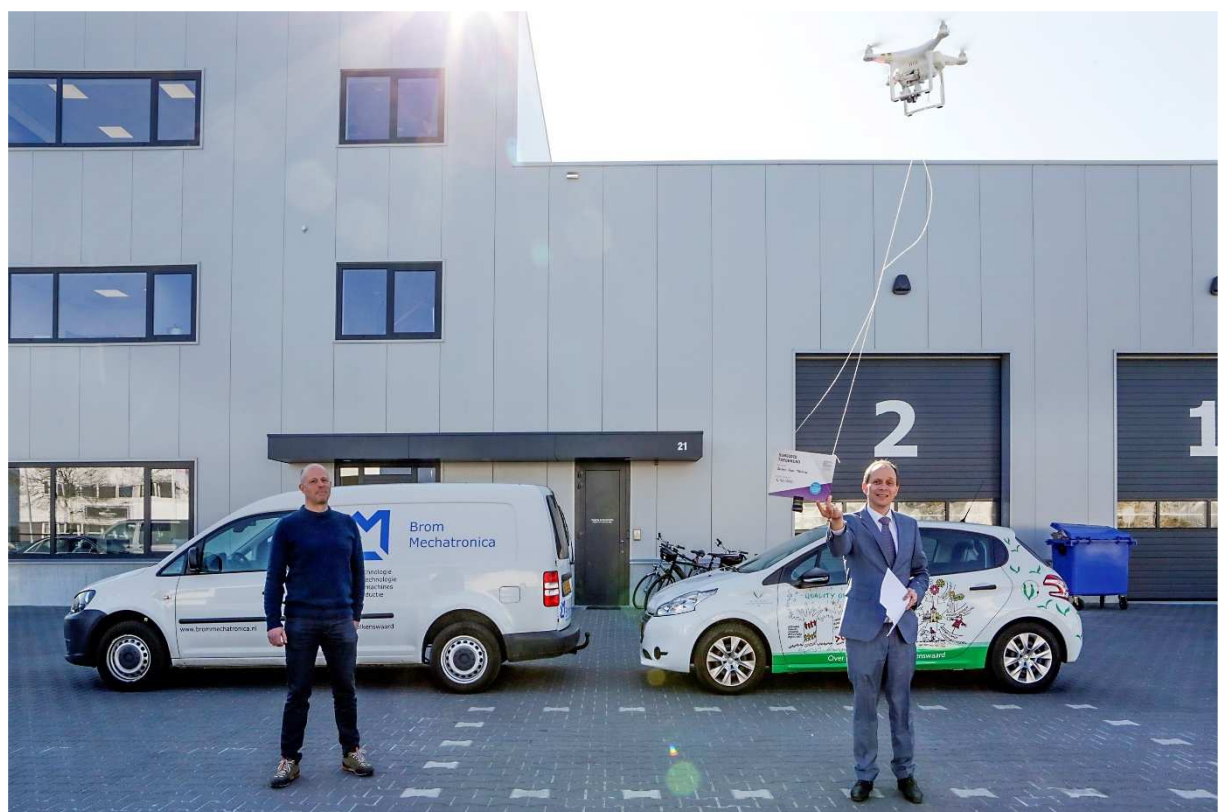
Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Economische ontwikkeling	29	24	24	24	24	24
Totaal baten	29	24	24	24	24	24

Saldo voor bestemming	-826	-1.065	-936	-853	-828	-853
------------------------------	-------------	---------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	354	-	-	-	-	-
Baten	491	-	-	-	-	-
Saldo	137	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-689	-1.065	-936	-853	-828	-853
----------------------------	-------------	---------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Onderwijs

Toekomstvisie

In het Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, "Groeien, Meedoen en Thuiskomen", zijn onze ambities voor Valkenswaard geformuleerd. Onderwijs is, naast Wmo, Jeugd en Participatie, de vierde pijler om onze ambities uit het Beleidskader Sociaal Domein te verwezenlijken.

Wij stellen jeugdigen, jongeren en volwassenen in staat om zich zo goed mogelijk voor te bereiden op het zo zelfstandig mogelijk functioneren in de samenleving. Waar nodig bieden wij ondersteuning, bijvoorbeeld bij het leren invulling geven aan de eigen verantwoordelijkheid. Het behalen van een startkwalificatie is hierbij belangrijk. Ook willen we zorgdragen voor adequate huisvesting voor de scholen.

In de Toekomstvisie is opgenomen dat Valkenswaard jongere generaties aan zich wil (blijven) binden. Een adequaat aanbod aan basisonderwijs en voortgezet onderwijs hoort daarbij. Net als het beroepsonderwijs op korte afstand in Eindhoven, waarmee het onderwijsaanbod in Valkenswaard samenwerkt.

Beleid

Passend Onderwijs en Jeugdhulp

Ook in 2021 blijven we sterk inzetten op de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp: zowel beleidsmatig als in de uitvoering, zowel lokaal als regionaal en zowel in primair en voortgezet onderwijs als in de voorschoolse periode. Onze samenwerking met kinderopvangpartners en het onderwijs proberen we continu te verbeteren. Dat doen we door afspraken te maken over het tijdig signaleren van problemen, het organiseren van vraaggerichte ondersteuning en het vergroten van de contacten tussen jeugdhulp, leerplicht en (voor)schoolse voorzieningen. De periodieke ontmoetingen tussen professionals uit kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp continueren we en we versterken de organisatie met nóg meer partners uit het werkveld, waaronder Cordaad Welzijn, MEE en Lumens.

Ook richten we ons met onze partners op voorlichting en preventieve activiteiten. Ten minste vier keer per jaar evalueren we lokaal en regionaal. De daaruit voortvloeiende verbeteracties zetten we in 2021 zowel lokaal als regionaal door. Met het Werd College voeren we het Plan van Aanpak uit om preventieve inzet van jeugdhulp beter te organiseren en te stroomlijnen. Op die manier maken we ook een nadrukkelijke koppeling met het basisonderwijs.

Onderwijshuisvesting

De laatste prognose uit april 2019 laat zien dat het aantal leerlingen in Valkenswaard de komende jaren licht terugloopt, maar dat we vanaf 2025 weer een lichte stijging van het aantal basisschoolleerlingen mogen verwachten. In 2021 worden weer nieuwe prognoses opgesteld.

Als gemeente hebben wij de wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Deze taak is nader ingevuld in de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Valkenswaard. Op grond van de wet en de verordening kunnen schoolbesturen aanspraak maken op huisvesting van scholen. Wij kunnen daarin voorzien door realisatie van nieuwbouw of het beschikbaar stellen van bestaande lesgebouwen en accommodaties voor bewegingsonderwijs.

Om de onderwijshuisvesting, samen met kindpartners en organisaties in de wijk, te optimaliseren, hebben we in 2018 het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) vastgesteld. Conform het IHP zijn we gestart met een drietal haalbaarheidsonderzoeken. De onderzoeken bij St. Servatius, De Pionier en Agnetendal/Martinus zijn in 2021 afgerond en krijgen een vervolg. Het haalbaarheidsonderzoek bij De Smelen loopt in 2021 door.

Lokale Educatieve Agenda

In de Lokale Educatieve Agenda (LEA) werken we doelgericht aan meerdere onderwijs- en jeugdgerichte speerpunten, waar mogelijk in werkgroepen. Voorbeelden zijn Voor- en vroegschoolse educatie, techniekonderwijs en veiligheid. De LEA wordt jaarlijks geüpdatet. In 2021 blijven we met besturen en directies in gesprek over de inhoud en vorm van de LEA.

Leerlingenvervoer

Bij de beoordeling van aanvragen voor leerlingenvervoer zetten we steeds vaker de expertise van Wmo- en/of jeugdconsulenten in. Dat is efficiënter, omdat we zo de totale gezinssituatie kunnen meewegen in de beoordeling van de vervoersaanvraag.

In 2021 wordt het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed.

Kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie

De gemeente krijgt er extra taken bij als het gaat om de organisatie van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE), waaronder:

- Aanbod en financiering van VVE in de dagopvang van tien naar zestien uur per week per 1 augustus 2020
- Vanaf 2022 moet er voor alle VE-locaties een hbo'er beschikbaar zijn als coach en/of als beleidsmedewerker. Deze hbo'er werkt aan een kwaliteitsimpuls voor de voorschoolse educatie.

Beide maatregelen, de intensivering van het aanbod en de inzet van beroepskrachten op hbo-niveau, zijn door onderzoek onderbouwd en moeten bijdragen aan een verbeterde effectiviteit van voorschoolse educatie. De gemeente gaat samen met de kindercentrahouders afspraken maken over de inzet van de 'hbo'er' in de voorschoolse educatie. Daarnaast bevorderen we de deskundigheid van medewerkers VVE in de kinderopvang en stellen we opnieuw een regionale kwaliteitsmonitor VVE op.

Ook sluiten de kinderopvangorganisaties zich aan bij het project Kansrijke Start dat in 2021 wordt uitgerold.

Sport- en muziekonderwijs

De inzet van combinatiefunctionarissen sport en cultuur evalueren we jaarlijks met de scholen in de LEA. De ervaringen zijn positief. De scholen willen graag dat we elk schooljaar afzonderlijke afspraken maken over de inzet van combinatiefunctionarissen. Op deze manier wordt er zoveel mogelijk maatwerk mogelijk gemaakt. Daarnaast wordt de koppeling tussen combinatiefunctionarissen en jongerenwerkers/jeugdhulpverleners steeds meer gemaakt, vooral als het gaat om preventieve inzet in het basisonderwijs.

In de cultuureducatie speelt het Centrum voor Muziek en Dans een belangrijke rol. Naast een breed scala aan opleidingen via de buitenschoolse kunsteducatie, is de aandacht ook steeds nadrukkelijker gericht op specifiek aanbod in en voor het primair onderwijs.

Technisch onderwijs

Ook in 2021 spannen we ons in om technisch onderwijs meer en beter onder de aandacht van leerlingen te brengen. Dat doen we in het kader van de landelijke regeling Sterk Techniekonderwijs. Naast lokale samenwerking kiezen we voor samenwerkingsvormen in regionaal verband. Zo vinden we dat de samenwerking tussen onderwijsinstellingen Were Di, Sondervick, Berkenschutse en de Prins Willem Alexander School en regionale partners en bedrijven van cruciaal belang is voor de versterking van techniekonderwijs. Ook maken hun plannen de aansluiting op de regionale technische arbeidsmarkt en innovatie beter. Als gemeente ondersteunen we deze samenwerking. En samen met projectpartners blijven we werken aan het verder ontwikkelen en verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en het bedrijfsleven in onze regio.

Web (Wet educatie en beroepsonderwijs middelen) middelen/ volwasseneneducatie

In het Regionaal Educatief Plan 2018 – 2022 beschrijven we de uitgangspunten voor de besteding van educatiemiddelen vanaf 1 januari 2018. Een aantal onderwerpen passeert daarbij de revue, waaronder de vastgestelde regionale uitgangspunten, de positie en opdracht voor het STER-college en de besluitvorming rond de inkoop van educatie. Omdat het huidige REP onvoldoende aansluit bij de landelijke Tel Mee met Taal-plannen (2020-2024) wordt het REP geactualiseerd. Zo wordt er aandacht besteed aan een gezinsgerichte aanpak en wordt er extra aandacht besteed aan het

bereiken van NT1 via werkgevers. Ook wordt lokaal maatwerk gestimuleerd. Voor het non-formeel aanbod wordt er een landelijk kwaliteitskader ontwikkeld.

Daarnaast werken de gemeenten Valkenswaard en Cranendonck samen aan de verbetering van het lokale aanbod voor laaggeletterden. Dit doen we in samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven, de bibliotheek, onderwijsinstellingen en diverse maatschappelijke organisaties.

Voor de uitvoering hiervan is een nauwe samenwerking met de beleidsterreinen Werk en Inkomen en Wmo nodig. Inwoners van Valkenswaard die in een uitkeringssituatie zitten, of gebruikmaken van de Wmo, kunnen van deze trajecten gebruikmaken. Op dit moment bekijken we of we een pilot, waarbij uitkeringsgerechtigden worden gescreend op een taalachterstand, kunnen doorzetten. Zo kunnen we deze mensen gerichter helpen met hun zoektocht naar werk.

Kaderstellende nota's

- Beleidskader Sociaal Domein 2019-2022, "Groeien, Meedoen en Thuiskomen" (2019)
- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie 2020-2021
- Lokaal Educatieve Agenda 2020-2021
- Gemeentelijke huisvestingsverordening 2019
- Regionaal Educatief Plan 2018-2022
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar! (2012)
- Gemeentelijke verordening Leerlingenvervoer 2014
- Integraal Huisvestingsplan gemeente Valkenswaard (2018)
- Convenant Versterking Basisvaardigheden (2018)

Wat willen we bereiken?
Groeien: jeugdige inwoners kunnen zich maximaal ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien.
Meedoen: inwoners hebben de mogelijkheid om mee te doen en ontvangen hiervoor, waar nodig, toerusting en ondersteuning.
Het integraal inzetten van onderwijshuisvesting in samenwerking met schoolbesturen, kindpartners, zorgpartners en wijkbewoners.
Een doorgaande ontwikkellijn van 0-18 jaar, waarbij een vloeiende aansluiting is tussen voorschool en vroegschool en basisschool en voortgezet onderwijs.
Meer kinderen hebben de mogelijkheid zich naar hun competenties te ontwikkelen en zijn hier trots op.
Het voorkomen, vroegtijdig opsporen en aanpakken van taal- en onderwijsachterstanden bij kinderen maar ook bij volwassenen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Uitvoering geven aan het Integraal HuisvestingsPlan	<p>In 2021 worden vindt op diverse onderdelen uitvoering plaats. Zo wordt in schooljaar 2020-2021 het haalbaarheidsonderzoek BS Pionier afgerond. Ook vindt afronding en uitvoering plaats van het onderzoek St. Servatius Borkel & Schaft</p> <p>In 2021 wordt gestart met de bouw MFA BS Pionier. Daarnaast wordt het haalbaarheidsonderzoek BS Agnetendal en BS St. Martinus voortgezet en afgerond. Tot slot vindt het haalbaarheidsonderzoek BS De Smelen plaats.</p> <p>Het medegebruik en de verhuur van (delen van) bestaande schoolgebouwen wordt geïnventariseerd. De inventarisatie kan worden gebruikt als grondslag voor een algemeen besluit door het college over het verlenen van</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Uitvoering geven aan het Integraal HuisvestingsPlan	toestemming van verhuur van ruimten waarbij rekening wordt gehouden met de toekomstige ruimtebehoefte van de scholen. In verhuur of medegebruik uitgegeven ruimtes worden vastgelegd in de centrale data voor onderwijshuisvesting bij het cluster vastgoed van de gemeente Valkenswaard.
Implementeren van actiepunten en aankomende wetswijzigingen o.g.v. voor- en vroegschoolse educatie	Een aanbestedingstraject vindt plaats voor een regionale monitor op de kwaliteit en effecten van voor- en vroegschoolse educatie. Daarnaast implementeren we de resultaatafspraken met kinderopvang en onderwijs. Tevens vindt aansluiting plaats van de kinderopvang bij Kansrijke Start. Tot slot wordt de voorbereiding ingezet voor een beleidsmedewerker VVE in de kinderopvang (wettelijk verplicht per 1 januari 2022)
Verstevigen samenwerking kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp	<p>De periodieke ontmoetingen tussen professionals uit kinderopvang, onderwijs en jeugdhulp worden gecontinueerd, waarbij de organisatie versterkt wordt met inbreng van nóg meer partners uit het werkveld.</p> <p>Daarnaast vindt meer samenwerking plaats tussen partners in het voorliggend veld in de organisatie van preventieve activiteiten voor kinderen in de basisschoolleeftijd. Er wordt gewerkt per thema, waarbij organisaties samenwerken om een passend programma te maken dat maatwerk biedt voor een school of een klas. Ook wordt er meer aandacht besteed aan activiteiten op de BSO.</p> <p>Het preventieve aanbod voor kinderen en jongeren wordt gebundeld inzichtelijk gemaakt in de jaarlijkse preventiekalender. We zoeken daarnaast aansluiting van de kinderopvang bij het programma Kansrijke Start. Tot slot wordt ingezet op uitvoering van het Plan van Aanpak preventie op Were Di, in samenwerking met Cordaad Welzijn, GGD en GGZE</p>
Leerlingenvervoer	<p>Consulenten jeugd/Wmo worden ingezet voor het beoordelen van aanvragen.</p> <p>Nieuwe aanbesteding perceel 1 en 2 afgerond</p>
Stimuleren van diversiteit in onderwijsaanbod	<p>Stimulering van en medewerking aan Plan Sterk Techniekonderwijs (Were Di)</p> <p>Stimulering van internationalisering van onderwijs</p> <p>Inzet combinatiefunctionarissen sport en cultuur in het basisonderwijs</p>
Uitvoering geven aan het Regionaal Educatief Plan en het jaarplan laaggeletterdheid	<p>Uitvoering geven aan het REP 2021-2024 met o.a. aandacht voor werkgeversbenadering en gezinsgerichte aanpak.</p> <p>Opstellen en uitvoering geven aan lokaal jaarplan 2021 waarbij aandacht wordt besteed aan het verbreden van het taalnetwerk in onze gemeente, inzet van formeel en informeel taalaanbod, bereik NT1 en gezinsgerichte aanpak</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Omvang absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	VSV kompas	3,38 waarvan 2,60 weer ingeschreven (cijfers schooljaar 2018-2019)	1,51 waarvan 0,59 weer ingeschreven	< 1,71
Omvang relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	VSV kompas	8 (voorlopige cijfers schooljaar 2018-2019)	18	< 10
Vroegtijdig schoolverlaters (vsv'ers) (%)	VSV kompas	1,7 (cijfers schooljaar 2018-2019)	2,1	<2,0

Wat mag Onderwijs kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onderwijshuisvesting	1.903	2.176	1.728	1.989	1.988	1.987
Leerlingenvervoer	570	465	633	633	633	633
Onderwijsbegeleiding	339	489	543	603	603	603
Opvang kinderen	137	120	219	269	269	269
Totaal lasten	2.950	3.250	3.124	3.495	3.493	3.492

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onderwijshuisvesting	-	-	-	-	-	-
Leerlingenvervoer	-	65	65	65	65	65
Onderwijsbegeleiding	163	193	252	312	312	312
Opvang kinderen	5	-	-	-	-	-
Totaal baten	168	258	317	377	377	377

Saldo voor bestemming	-2.782	-2.993	-2.807	-3.118	-3.116	-3.115
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	25	-	-	-	-	-
Baten	26	275	-	-	-	-
Saldo	1	275	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-2.781	-2.718	-2.807	-3.118	-3.116	-3.115
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Projecten

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
			2021	2022	2023	2024
Investerings in 2021						
Werken	Nieuwbouw basisschool de Pionier i.h.k.v. het vastgestelde IHP	4.500	90	180	178	176
Totaal			90	180	178	176

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
OMO (kaderbrief)	-8	-18	-28	-38
Leerlingenvervoer (kaderbrief)	-169	-169	-169	-169
IHP: De Pionier	-90	-180	-178	-176
Inboeken taakstelling 'Vervanging dure en externe locaties'	-56	-56	-56	-56
Uitvoeren jaarplan laaggeletterdheid-digitaalhuis	-30	-30	-30	-30
Totaal programma 2	-353	-453	-461	-469

Toelichting

OMO (kaderbrief)

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. Dit geldt voor zowel primair als voortgezet onderwijs. Sinds 2001 heeft de gemeente een doordecentralisatieovereenkomst gesloten met schoolbestuur OMO (van Were Di) voor de duur van 50 jaar. Deze overeenkomst regelt dat de gemeentelijke huisvestingstaak voor het voortgezet onderwijs volledig wordt overdragen aan het schoolbestuur. Dit heeft o.a. tot gevolg dat overheids gelden t.b.v. onderwijshuisvesting overgeheveld moeten worden naar het schoolbestuur. Het bedrag van de normvergoeding per leerling aan OMO wordt jaarlijks geïndexeerd.

IHP: De Pionier (kaderbrief)

De gemeente is verantwoordelijk voor het voorzien in onderwijshuisvesting. Het gebouw van de Pionier is sterk verouderd en aan vervanging toe. De investering volgt uit het IHP 2018 en de vervolgstappen in de door u vastgestelde Nota Kaders 2020.

Leerlingenvervoer (kaderbrief)

Als gevolg van overgang naar een andere contractpartner in 2019 heeft er een stijging van de tarieven plaatsgevonden. Door deze overgang zijn er ook minder inkomsten uit ouderbijdragen ontvangen. Tot slot heeft er in 2019 een verhoging van de BTW voor personenvervoer plaatsgevonden van 6% naar 9%.

Het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer is in 2019 toegenomen en voor een aantal leerlingen is het vervoer op maat gemaakt. Dit was onvoorzien. Ook heeft er een herbeoordeling van de lopende beschikkingen plaatsgevonden m.b.v. sociaal medische advisering waardoor meerjarige beschikkingen zijn verveeld.

Inboeken taakstelling 'Vervanging dure en externe locaties'

Deze taakstelling had gerealiseerd moeten worden door de lagere kapitaallasten en lagere onderhoudskosten vrij te laten vallen als gevolg van de verkoop van de kinderboerderij (2019). De boerderij is inmiddels verkocht maar de lagere kapitaallasten die uit de verkoop volgen zijn destijds niet verwerkt met deze taakstelling. Het gaat om ongeveer € 20.000 per jaar.

In de onderhoudsvoorziening is wel rekening gehouden met de verkoop van de boerderij. Het tekort in de onderhoudsvoorziening is daardoor lager, maar niet voldoende om het tekort weg te werken. Dit gaat om ongeveer € 36.000. Met de verkoop van de boerderij is de taakstelling niet meer te realiseren.

Uitvoeren jaarplan laaggeletterdheid-digitaalhuis

Ongeveer 12% van de inwoners in Valkenswaard is laaggeletterd. Deze groep is lastig te traceren. Vaak schamen deze mensen zich of zijn zij zich niet bewust van hun lage basisvaardigheden. In 2018 heeft de gemeente Valkenswaard door middel van het tekenen van het convenant Versterking basisvaardigheden de ambitie onderschreven om tot een gezamenlijke duurzame verbetering van de basisvaardigheden te komen. Dit in samenwerking met gemeente Cranendonck, Bibliotheek de Kempen, Cordaad Welzijn, Stichting Lezen & Schrijven en het Summa College. Een van de acties die voortvloeit uit dit convenant is het opzetten van een digitaalpunt. Dit (Digi)taalpunt is een centraal laagdrempelig (informatie)punt bemenst door getrainde vrijwilligers onder leiding van een

coördinator. Dit Taalpunt is er lokaal voor iedere gemeente (voor Valkenswaard in de bibliotheek) en brengt de lokale (taal)vraag in beeld als ook het formele en informele (taal)aanbod, een lokale taalkaart en brengt partijen (cursist, taalvrijwilliger, docent) bij elkaar. Daarnaast wordt gezorgd voor training van vrijwilligers en het registreren en monitoren van taalvragen. Hierbij wordt aangesloten bij de faciliteiten die er al zijn in de bibliotheek, alsook de vrijwilligerscentrale die gecoördineerd wordt door Cordaad Welzijn. De kosten van het Digitaalhuis bestaan uit het loon van de coördinator (in dienst van de bibliotheek, 12 uur per week), kosten voor (PR-)activiteiten en kosten voor begeleiding van taalvrijwilligers door Cordaad. In totaal ca € 30.000,- per jaar. Voor 2021 is dit opgenomen in de begroting. Het is geen wettelijke verplichting maar zoals hierboven vermeld wel vastgelegd in een door de gemeente getekend convenant en daarnaast als speerpunt benoemd in het collegeprogramma.

Wat mag het programma Werken kosten?

Lasten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bedrijvigheid	855	1.088	959	876	851	876
Onderwijs	2.950	3.250	3.124	3.495	3.493	3.492
Totaal lasten	3.805	4.339	4.083	4.371	4.345	4.368

Baten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bedrijvigheid	29	24	24	24	24	24
Onderwijs	168	258	317	377	377	377
Totaal baten	197	281	341	401	401	401

Saldo voor bestemming	-3.608	-4.057	-3.743	-3.970	-3.944	-3.968
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	379	-	-	-	-	-
Baten	517	275	-	-	-	-
Saldo	138	275	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-3.470	-3.782	-3.743	-3.970	-3.944	-3.968
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

3. Vrije Tijd

Product	Portefeuillehouder	Team
Cultuur	M.H. Theus	Sociaal en economisch beleid
Sport	T.P.T.H. Geldens	Sociaal en economisch beleid
Recreatie	C. Marchal	Sociaal en economisch beleid

Cultuur

Toekomstvisie

In 2030 is het voorzieningenniveau in Valkenswaard een reden om er te blijven wonen. We blijven ons de komende periode dus inspannen om het culturele leven in Valkenswaard op peil te houden en waar mogelijk te versterken. Daarbij richten we ons vooral op het winkelaanbod en de culturele voorzieningen. Zo zetten we ons in om objecten met cultuurhistorische waarde en voorzieningen als musea, sociaal-culturele centra, een bibliotheek, een Centrum voor Muziek en Dans en voorzieningen voor kunstbeoefening te realiseren dan wel in stand te houden. Ook willen we kunst, cultuur en cultuureducatie zo laagdrempelig mogelijk aanbieden. Daarbij hebben wij bijzondere aandacht voor de doelgroep jongeren en jonge gezinnen.

Beleid

De gemeente spant zich in om het culturele leven in Valkenswaard op peil te houden en waar mogelijk te versterken. Dat doen we door (culturele) evenementen financieel en facilitair te ondersteunen. Waar nodig en mogelijk zetten we gemeentelijke cultuurcoaches in.

Gebouwd erfgoed

Het gebouwde erfgoed draagt bij aan de kwaliteit en identiteit van onze woon-, werk-, en verblijfsomgeving. Dit erfgoed is echter kwetsbaar. Het behoud en beheer van dit gebouwde erfgoed vraagt dan ook zorg en aandacht bij verbouwingen en ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de aanleg van wegen, woningbouw en landschapsinrichting.

Archeologisch erfgoed

Sinds de invoering van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg, en de daaruit voortvloeiende wijziging van de Monumentenwet, heeft de gemeente Valkenswaard de plicht om bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening te houden met het archeologisch erfgoed. In een bestemmingsplan kunnen voorwaarden worden gesteld aan de omgevingsvergunning. Deze voorwaarden gaan bijvoorbeeld over de activiteiten bouwen, aanleggen, slopen en het al dan niet tijdelijk wijzigen van de bestemming met een afwijking of uitgebreide omgevingsvergunning. Doel is om archeologische waarden te beschermen, aangezien zij een bron van kennis van het verleden zijn.

Industrieel erfgoed

Onder het bebouwde erfgoed valt eveneens het industrieel erfgoed. Het industrieel erfgoed draagt in belangrijke mate bij aan onze identiteit en vormt veelal een sterke verwijzing naar ons verleden. Valkenswaard heeft al veel van haar industrieel erfgoed verloren, daarom willen we actiever inzetten op het behoud van wat rest.

Cultuureducatie

Sinds 1 september 2012 beschikt de gemeente over cultuurcoaches. Zij zorgen er bijvoorbeeld voor dat cultuureducatie in het curriculum van het primair onderwijs verankerd raakt. Deze taak krijgt jaarlijks verder gestalte. Een andere belangrijke pijler van cultuureducatie is het Centrum voor Muziek en Dans, dat een breed scala aan opleidingen biedt, zowel via buitenschoolse kunsteducatie als via specifiek aanbod in en voor het primair onderwijs.

Cultuurhistorie

In 2012 is zowel de beleidsvisie 'gebouwd erfgoed' als het beleidsplan 'archeologische monumentenzorg' opgesteld en door de gemeenteraad vastgesteld. Hiermee zorgen we ervoor dat het cultureel erfgoed in Valkenswaard goed behouden blijft. Daarnaast zorgt een vaste medewerker voor uitvoering van het erfgoedbeleid.

Culturele vorming

Cultuur is een belangrijk instrument om inwoners te stimuleren om 'mee te doen' in de samenleving en elkaar te ontmoeten. Daarnaast zorgt cultuur voor verrijking, ontwikkeling en verstrooiing. Cultuurdeelname van inwoners is dus van groot belang. Waar mogelijk zetten we daarom in op stimulering van cultuurdeelname, door facilitering en/of ondersteuning van de infrastructuur, aanbieders en beoefenaren. Mede onder impuls van de cultuurcoaches en het Centrum voor Muziek en Dans zetten we stappen in de inbedding van cultuureducatie in het curriculum van het (primair) onderwijs. Om onze doelstellingen te realiseren, is het belangrijk dat we het culturele profiel van de gemeente helder omschrijven. Daarom maken we gebruik van de uitgangspunten die we hebben geformuleerd in het nieuwe cultuurbeleid. Dit beleid hebben we, in samenspraak met de Cultuurraad en betrokken instanties, opgesteld. We blijven voortborduren op positieve ontwikkelingen en successen.

Musea en kunst

De gemeente ondersteunt culturele initiatieven waar mogelijk en waar nodig. In het recentelijk herijkte gemeentelijke subsidiebeleid staan de mogelijkheden, kaders en randvoorwaarden beschreven. Regelgeving is neergelegd in de Algemene subsidieverordening.

Muzikale vorming

Het CMD geeft iedereen de kans om zich te oriënteren en te ontwikkelen op het gebied van muziek en dans. Dat gebeurt niet alleen via buitenschoolse educatie, maar sinds enkele jaren ook steeds vaker via specifiek aanbod in en voor het primair onderwijs. Zo proberen we zoveel mogelijk kinderen te bereiken. Daarnaast kijken we of en hoe kunsteducatie een bijdrage kan leveren aan de realisatie van doelstellingen in het sociaal domein. Dit kan door bestaande activiteiten meer gericht in te zetten, maar ook door het ontwikkelen van nieuw, specifiek aanbod. In dit verband werken we ook samen met instellingen voor kunsteducatie in de regio.

Bibliotheekwerk

Bibliotheekwerk is heel veel meer dan het uitlenen van boeken. De kernfuncties zijn:

1. Kennis en informatie beschikbaar stellen (informereren)
2. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie (leren)
3. Bevorderen van lezen en kennismaken met literatuur (lezen)
4. Organiseren van debat en ontmoeting (ontmoeting en debat)
5. Faciliteren van kennismaking met kunst en cultuur (podium)

De bibliotheek ondersteunt de ontwikkeling van de inwoners, onder meer via bevordering van lees- en mediavaardigheden, via het faciliteren van het zogeheten non-formele onderwijs en via toegang tot media en informatie. Cruciaal daarin zijn de volgende ambities:

Jeugd en onderwijs

- Het stimuleren van lezen, bevorderen van leesplezier en het versterken van de '21st century skills'.
- De taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van kinderen en jongeren.
- Het voorkomen van taalachterstanden en laaggeletterdheid op latere leeftijd en het versterken van de (media-)basisvaardigheden.

Participatie en zelfredzaamheid

We willen de zelfredzaamheid en participatie, van inwoners die niet beschikken over voldoende vaardigheden om goed te kunnen meekomen in de maatschappij of die een leesbeperking hebben, vergroten. De focus ligt op kwetsbare groepen zoals ouderen, nieuwkomers en laaggeletterden.

In samenwerking met andere organisaties bieden we faciliteiten waarmee inwoners hun vaardigheden kunnen ontwikkelen, zoals taalvaardigheid, leesvaardigheid en digitale vaardigheid. Op die manier bevorderen we sociale cohesie, bestrijden we ongelijke kansen en segregatie en vergroten we maatschappelijke kansen van inwoners.

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie gebouwd erfgoed Valkenswaard 2012-2020
- Beleidsplan Archeologische Monumentenzorg (2012)
- Cultuurnota Valkenswaard 2020-2023

Wat willen we bereiken?

Cultuurdeelname zo inzetten zodat meer inwoners zichzelf ontwikkelen, hun kijk op de wereld verbreden en meedoen in Valkenswaard.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
<p>Faciliteren en stimuleren van infrastructuur, aanbieders en beoefenaren. Uitgangspunt is de Cultuurnota. De nadruk ligt op verbinding en samenwerking.</p>	<p>Binnen de geldende financiële kaders scheppen we de voorwaarden om het nieuwe cultuurbeleid uit te voeren, mede met het oog op de doelstellingen uit de Toekomstvisie 2030. Uitwerking van de beleidsuitgangspunten leggen we neer in de eerste uitvoeringsnota. De Cultuurraad wordt hierbij nauw betrokken.</p>
<p>Cultuur als middel:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Bestrijding eenzaamheid onder ouderen -Bevorderen participatie van mensen met een beperking. -Activiteiten ter bevordering van weerbaarheid en zelfredzaamheid. 	<p>We leggen verbindingen tussen cultuur en sociaal domein om participatie te bevorderen. We ontplooiën initiatieven in aanvulling op bestaande voorzieningen, zoals het 60+ dansen voor licht dementerenden, het ouderenkoor en de projecten van Theatergroep Buitengewoon.</p>

Wat mag Cultuur kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Cultuurhistorie	159	142	150	150	150	150
Culturele vorming	3.476	3.434	3.518	3.487	3.487	3.487
Musea en kunst	131	138	166	177	164	164
Totaal lasten	3.766	3.714	3.834	3.814	3.801	3.800

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Cultuurhistorie	25	-	-	-	-	-
Culturele vorming	817	946	876	876	876	876
Musea en kunst	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	842	946	876	876	876	876

Saldo voor bestemming	-2.924	-2.768	-2.958	-2.938	-2.925	-2.925
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	13	13	13	13	13	13
Baten	281	313	320	314	322	329
Saldo	268	300	307	301	309	316

Saldo na bestemming	-2.656	-2.468	-2.651	-2.637	-2.616	-2.609
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Sport

Toekomstvisie

Sporten en bewegen is goed voor de lichamelijke en mentale gezondheid en heeft een belangrijke sociale functie. Binnen de gemeente Valkenswaard willen we sport en bewegen voor iedereen mogelijk maken. Daar richten we ons beleid op.

In de Toekomstvisie leggen wij het accent op het aantrekken en behouden van jongeren en jonge gezinnen. Een veelzijdig sportaanbod en goede sportvoorzieningen kunnen voor hen een rol spelen in de afweging om in Valkenswaard te komen of te blijven wonen. Het is dan ook belangrijk dat dit aanbod behouden blijft en aan blijft sluiten bij de behoefte. Een mooi voorbeeld hiervan is de komst van Padelsport in Valkenswaard. Dit vraagt om samenwerking tussen verenigingen en multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties.

Sport en bewegen dragen ook bij aan onze sociale cohesie. Doordat we sport en bewegen aan het sociaal domein hebben gekoppeld, kunnen we de bijdrage die sport aan het vergroten van de sociale cohesie levert, uitbreiden. Steeds meer mensen die voorheen langs de kant stonden, worden dankzij sport en bewegen gestimuleerd om weer mee te doen.

Kortom: Valkenswaard vindt een goed sport- en beweegklimaat voor haar inwoners heel belangrijk. Dat geldt voor zowel de jeugd als voor ouderen en mensen met een beperking. Sporten en bewegen heeft een belangrijke meerwaarde binnen de brede maatschappelijke context van gezondheid, onderwijs, welzijn en sport. Sport is bovendien een zeer belangrijk beleidsinstrument voor zowel de landelijke- als de lokale overheid als het gaat om gezondheidsbevordering, maatschappelijke participatie, verbondenheid en integratie.

Beleid

In juni 2018 is de nieuwe sportvisie 'Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021' vastgesteld. Een van de belangrijke thema's binnen de visie is dat sport nog meer als middel wordt gepositioneerd binnen het sociaal domein. Tot en met 2021 stellen we per jaar uitvoeringsnota's op waarin we de te bereiken doelen vastleggen. De uitvoeringsnota's van 2020 en 2021 zijn in de vorm gegoten van het Sport- en Beweegakkoord Valkenswaard. We werken met diverse werkgroepen samen om uitvoering te geven aan dit akkoord. De werkgroepen richten zich bijvoorbeeld op het verbeteren van motorische vaardigheden van kinderen, het versterken van sportaanbieders en de samenwerking tussen sport en onderwijs.

In de tweede helft van 2021 starten we met het ontwikkelen van een nieuwe sportvisie.

Sportstimulering

In het sportbeleid gaat specifieke aandacht uit naar drie doelgroepen: jeugd, mensen met een beperking en ouderen. Met de sportactiviteitsubsidie kunnen we initiatieven starten die zich richten op deze doelgroepen. Ook de buurtsportcoaches, ook bekend als 'sportconsulenten', en stagiaires richten zich op de volledige doelgroep. Zij organiseren een sport- en beweegaanbod in de buurt en leggen de verbinding tussen sport- beweegaanbieders en andere sectoren. In samenwerking met verenigingen organiseren we activiteiten waarbij mensen uit de genoemde groepen kennis kunnen maken met het uitgebreide sport- en beweegaanbod in Valkenswaard. We houden er rekening mee dat het aanbod passend moet zijn bij de wensen en mogelijkheden van de doelgroep: het deel van de doelgroep dat mee kan doen aan het reguliere aanbod, maar ook het deel dat dit niet kan of voor wie dit minder vanzelfsprekend is.

Naast de Kids (groep 3 t/m 6), Junior (groep 7 en 8) en Academie (VO) Sport en Cultuur zijn er ook sportgroepen die worden ingericht rondom zeer specifieke doelgroepen. We geven onder andere een vervolg aan trajecten zoals de Sportcarrousel (in samenwerking met W&I en veiligheid) en Sociaal Vitaal (in samenwerking met Wmo).

Sportaccommodatie

Het "MIP buitensportvoorzieningen gemeente Valkenswaard 2017-2026" geeft een overzicht van de omvang van onze buitensportvoorzieningen, het kwaliteitsniveau hiervan, de theoretische levensduur en de vereiste investeringen om de continuïteit van onze buitensportvoorzieningen voor de toekomst te kunnen garanderen.

In 2021 besteden we verder extra aandacht aan de organisatie van het beheer en de exploitatie, zeker in relatie tot het Sportcentrum de Wedert. In 2021 werken we, in relatie tot maatschappelijk vastgoed, verder aan een optimalisatie van de organisatie van sportaccommodaties. Een belangrijke uitdaging is en blijft het anticiperen op de balans tussen vraag en aanbod van sportaccommodaties. Bij het streven naar een optimale bezetting stellen wij als uitgangspunt steeds de technische mogelijkheden van de accommodaties centraal. Daarnaast houden we zoveel mogelijk rekening met de specifieke wensen van de gebruikers.

Kaderstellende nota's

- Beleidsvisie Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021
- Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar (2012)
- Toekomstvisie 2030 (2012)

Wat willen we bereiken?
Meer inwoners hebben naar eigen vermogen de mogelijkheid om te kunnen sporten en bewegen. Sport en bewegen wordt gericht ingezet waardoor meer mensen fitter worden en meedoen in de samenleving.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Verbinding leggen tussen uitvoering sportbeleid en de andere beleidsterreinen (sociaal domein).	In de uitvoeringsprogramma's gaan we de doelen en resultaten verbreden. Het gaat er niet alleen om dat inwoners meedoen met activiteiten, maar ook dat we een actieve leefstijl en de gezondheid bevorderen. Deze verbinding komt nadrukkelijk tot stand met de uitvoeringsnota Gezondheid waarmee we invulling geven aan de doelen uit het Sport- en Beweegakkoord.
Activiteiten organiseren om sport en bewegen voor jeugd, senioren en mensen met een beperking te bevorderen.	We organiseren diverse activiteiten voor deze specifieke doelgroepen in samenwerking met bijvoorbeeld Stichting Valkenhof, Lunetzorg en het CJG. Sportverenigingen kunnen subsidie aanvragen om voor deze doelgroepen activiteiten te organiseren.
Bijdragen aan de deskundigheidsbevordering van vrijwilligers bij sportverenigingen.	We bezoeken alle verenigingen actief, halen de vraag actief op en bieden ondersteuning op maat als dat nodig is.
Verbeteren van het sport- en beweegaanbod tijdens en na schooltijd.	Niet alleen tijdens de gymles, maar ook tijdens reguliere lessen wordt aandacht besteed aan sport en bewegen: bijvoorbeeld tijdens het sportief rekenen. We starten een pilot met een test- en beweegaanbod om de motorische vaardigheden van kinderen te verbeteren.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Niet sporters (%)		44%	49%	43%

Wat mag Sport kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Sportaccommodaties	3.751	3.964	3.724	3.842	3.824	3.839
Sportstimulering	541	452	609	582	582	582
<i>Totaal lasten</i>	<i>4.292</i>	<i>4.416</i>	<i>4.333</i>	<i>4.425</i>	<i>4.406</i>	<i>4.422</i>

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Sportaccommodaties	1.219	1.641	1.684	1.685	1.691	1.698
Sportstimulering	691	50	25	25	25	25
<i>Totaal baten</i>	<i>1.890</i>	<i>1.691</i>	<i>1.709</i>	<i>1.710</i>	<i>1.716</i>	<i>1.723</i>

Saldo voor bestemming	-2.382	-2.725	-2.625	-2.714	-2.690	-2.698
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	20	20	20	20	20	20
Baten	21	42	17	32	32	32
<i>Saldo</i>	<i>1</i>	<i>23</i>	<i>-2</i>	<i>13</i>	<i>13</i>	<i>13</i>

Saldo na bestemming	-2.381	-2.702	-2.627	-2.701	-2.677	-2.685
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Recreatie

Toekomstvisie

Wij zoeken naar kansen om de economische potentie van Valkenswaard, op het gebied van dag- en verblijfsrecreatie, evenementen en routegebonden recreatie (groenbeleving), beter te benutten. Een van die kansen zijn de extra arbeidsplaatsen die we binnen de vrijetijdseconomie ontwikkelen. Daarmee willen wij de werkgelegenheid en de economie in Valkenswaard een duurzame impuls geven. Tegelijkertijd gaan we ons nadrukkelijk richten op de uitstraling en de marketing van onze gemeente.

In de Toekomstvisie 2030 definiëren we de vrijetijdseconomie, oftewel recreatie en toerisme, als een van de drie pijlers. In het verlengde hiervan stelden we in 2017 de gebiedsontwikkelingsvisie 'De Groote Heide – Natuurlijk Avonturen Landschap' vast. Hierin onderzochten we de kwaliteiten en kansen van het buitengebied van Valkenswaard en stelden we verschillende ontwikkelingen voor. De voornaamste focus lag op de ontwikkeling van een duurzame Leisure-zone, de Paardenboulevard en versterking van de natuur in Valkenswaard. Op verzoek van de gemeenteraad hebben we deze onderwerpen op integrale wijze verder uitgewerkt in een masterplan Dommelland.

In 2030 wil Valkenswaard een centrale positie in de regio hebben ingenomen op het gebied van recreatie en toerisme. We hebben een veelzijdig aanbod aan dag- en verblijfsrecreatie en koesteren onze groene omgeving. Bovendien geven we die waar mogelijk zelfs een impuls. Hierdoor trekken we bezoekers uit de hele regio aan, wat goed is voor de economie. Valkenswaard is binnen de Brainport-regio dé plek voor ontspanning en daarmee het recreatieve startpunt voor bezoekers vanuit het Brainport-gebied. Om onze doelen te bereiken, hebben we de volgende vier beleidslijnen uitgezet:

1. Voortzetten huidige inzet: afmaken waar we al aan begonnen zijn;
2. Witte vlekken in het aanbod invullen en *quick wins* realiseren;
3. Over de grenzen heen denken: regiobenadering met een prominente positie voor het Natuurgrenspark De Groote Heide als drager;
4. Duurzame (door)ontwikkeling van de Leisure-zone (inclusief Eurocircuit) en proactieve inzet op het binnenhalen van beeldbepalend (grootschalig) aanbod.

Beleid

Programma Groote Heide Dommelland

In 2017 heeft de gemeenteraad de integrale gebiedsontwikkelingsvisie 'De Groote Heide Valkenswaard: Natuurlijk Avonturen Landschap' vastgesteld waarmee we onze ambities voor de ontwikkeling van leisure en natuur concreet maken. Om de unieke, natuurlijke kwaliteiten te kunnen benutten en te ontwikkelen tot een duurzaam leisurelandschap hebben we een adaptief programma opgesteld. Vanuit het programma 'De Groote Heide – Dommelland' hebben we deze visie verder geconcretiseerd tot een masterplan, waarin we richting geven aan de uitvoering van de integrale gebiedsvisie. Daarmee zetten we het belang en de ligging van Valkenswaard in het toeristisch aantrekkelijke gebied Natuurgrenspark De Groote Heide nog meer kracht bij. In 2020 is dit plan in beleidskaders en startnotities verankerd, waarna in een participatief traject gewerkt zou worden aan uitvoeringsprogramma's voor de vijf deelgebieden. Door het coronavirus is dit traject vertraagd en zullen de uitvoeringsprogramma's begin 2021 opgeleverd worden. Na besluitvorming hierover starten we met de uitvoering van de uitvoeringsprogramma's per deelgebied.

Natuurgrenspark De Groote Heide

Natuurgrenspark De Groote Heide is een grensoverschrijdend landschapspark op het grondgebied van de Nederlandse gemeenten Valkenswaard, Heeze-Leende, Cranendonck en Eindhoven en de Belgische gemeenten Hamont-Achel en Pelt. Samen willen deze gemeenten toerisme en recreatie in het unieke gezamenlijke natuurschoon bevorderen. Naast promotie van het Natuurgrenspark werken

we ook aan het bevorderen van de fysieke aantrekkelijkheid en de recreatieve verbindingen. Dat doen we op basis van een ontwikkelde gebiedsvisie. De internationale samenwerking binnen Natuurgrenspark De Groote Heide is geborgd door de ondertekening van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst (BGTS).

De bijzondere natuur en diversiteit aan landschappen van Valkenswaard en De Groote Heide hebben een sterk vrijetijds-economisch potentieel. Daarmee kunnen en moeten we ons onderscheiden van andere natuurgebieden in Nederland en België. Belangrijke opgave is wel dat we de diversiteit van de verschillende gebieden aan elkaar knopen.

Toerisme

Om het toerisme kwalitatief en kwantitatief te versterken, zetten we onder meer in op het versterken van samenwerkingsverbanden. Daarbij gaat het vooral om samenwerkingen met toeristisch-recreatieve en aanverwante partijen die dezelfde toeristische doelen nastreven als wij. Daarnaast versterken we de eerdergenoemde samenwerking met Natuurgrenspark De Groote Heide en zorgen we voor een regionale inbedding hiervan. Tot slot zetten we in op het binnenhalen en vasthouden van particuliere initiatieven, zoals een attractiepark en hoogwaardige verblijfsaccommodatie. We willen onze ondernemers stimuleren om zich kwalitatief te versterken, om zo een hoogwaardig aanbod van zowel dag- als verblijfsrecreatie te creëren.

We zien vrijetijdseconomie als de nieuwe economische drager binnen de economie van Valkenswaard. Door verlenging van de verblijfsduur, verhoging van bestedingen, betere seizoensspreiding, toename van het recreatieve aanbod en een betere profilering van Valkenswaard, trekt de sector meer bezoekers. En dat leidt tot meer banen en bestedingen. Op deze manier ontwikkelt Valkenswaard zich als toeristische gemeente. Om dit te bereiken is een versterkte samenwerking binnen de toeristische sector, binnen en buiten de gemeentegrenzen, onontbeerlijk.

We streven ernaar om in Valkenswaard over een volledig vrijetijdsaanbod te beschikken. Daarbij hebben we speciale aandacht voor de doelgroepen jongeren en gezinnen met kinderen, voor diversiteit, voor het hogere segment (in accommodaties, horeca en toevoeging wellness) en voor beeldbepalend aanbod, grootschalige voorzieningen, leisure hotspots en duurzaamheid.

Om dit alles te bereiken is een goede profilering en positionering van Valkenswaard noodzakelijk. Partners als Valkenswaard Marketing en de VVV helpen ons om Valkenswaard sterker op de kaart te zetten. Ook aansluiting bij regionale en provinciale organisaties, zoals Visit Brabant en Natuurgrenspark De Groote Heide, is nodig om bijvoorbeeld meer, internationale, bezoekers naar Valkenswaard te trekken.

Evenementen

Evenementen zijn een belangrijk onderdeel van de vrijetijdseconomie als het gaat om het aantrekken van toeristen en recreanten, het profileren van Valkenswaard en het vergroten van de levendigheid van onze kernen. Het aanbod aan evenementen in de regio is groot, dus het is belangrijk dat Valkenswaard binnen dit aanbod een sterke positie inneemt. Daarom zetten we niet alleen in op het versterken van de kwaliteit van het aanbod, maar zorgen we er, door betrokkenheid van de Stichting Valkenswaard Marketing, ook voor dat het aanbod aansluit op het DNA en de marketingstrategie van Valkenswaard. Waar mogelijk proberen we de samenwerking in de regio op te zoeken.

In de 'Evenementenvisie Valkenswaard' zetten we de koers uit voor de ontwikkeling van het evenementenaanbod. Deze visie zoekt onder andere aansluiting met de Toekomstvisie en met de gekozen toeristisch-recreatieve profilering 'Natuur', 'Selfmade', 'Actief buiten zijn' en 'Paarden' als nieuwe potentiële groeiemarkt.

Veiligheid bloemencorsobouwplaatsen

Een vrij specifiek project is het project 'Veiligheid bloemencorsobouwplaatsen', dat wij met een aantal gemeentelijke disciplines, en in nauwe samenwerking met de Stichting Bloemencorso Valkenswaard, doorlopen. Het project richt zich vooral op het verbeteren van de constructieve veiligheid van alle bloemencorsobouwplaatsen. Dat gaat vooral over steigermaterialen en -constructies, de windbelasting van de tentzeilen enzovoorts. We geven advies voor verbeterpunten die ten goede komen aan de veiligheid van de tentconstructies en doen dat alles volgens een duidelijk gezamenlijk uitgangspunt:

een veilig bloemencorso is in ieders belang. In 2019 zijn alle corsobouwplaatsen bezocht door een gespecialiseerd bedrijf en is er per locatie een quick scan opgesteld. Dat leverde een aantal verbeterpunten op die al vanaf 2020 door sommige corsobuurtenschappen ter hand zijn genomen. Dit gebeurt gefaseerd, locatie voor locatie, en loopt ook nog door in 2021 en verder.

Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030 (2012)
- Evenementenbeleid Valkenswaard (2018)
- Vrijtijdsbeleid 2015 – 2020 (2015)
- Horecavisie Valkenswaard (2020 - 2024)
- Beleidskaders en startnotities Dommelland (2020)

Wat willen we bereiken?

Realiseren van het programma Groote Heide Dommelland om de natuur te versterken, vrijetijdsvoorzieningen te creëren en werkgelegenheid te vergroten.

Wat gaan we ervoor doen?

Uitwerken uitvoeringsprogramma's per deelgebied

Toelichting

In 2020 is gestart met het participatietraject om te komen tot uitvoeringsprogramma's voor vijf deelgebieden. Dit ronden we in 2021 af, waarna we na besluitvorming overgaan tot uitvoering.

Wat mag Recreatie kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Evenementen	228	262	288	265	285	265
Toerisme	175	333	385	385	385	385
Totaal lasten	404	595	673	650	670	650

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Evenementen	98	130	130	130	130	130
Toerisme	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	98	130	130	130	130	130

Saldo voor bestemming	-306	-466	-543	-520	-540	-520
------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	128	23	23	23	23	23
Baten	32	23	23	23	23	23
Saldo	-96	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-402	-466	-543	-520	-540	-520
----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Projecten

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
			2021	2022	2023	2024
Investerings in 2021						
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2021	260	8	15	15	15
Investerings in 2022						
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2022	391	-	12	23	23
Investerings in 2023						
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2023	647	-	-	20	39
Investerings in 2024						
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2024	503	-	-	-	22
Totaal			8	27	58	99

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Compensatie OZB tennisverenigingen (kaderbrief)	-10	-10	-10	-10
Veilig vastgoed Eurocircuit (kapitaallasten, kaderbrief)	-10	-10	-10	-10
Kleedkamers 't Heike (kapitaallasten, kaderbrief)	-10	-10	-10	-10
Uitvoering Cultuurnota 2020-2023	-30	-	-	-
Correctie onderhoudskosten Golf	-36	-36	-36	-36
SWOT: Strategische capaciteit bij sport, cultuur en recreatie	-14	-40	-27	-27
Totaal programma 3	-110	-106	-93	-93

Toelichting

Compensatie OZB tennisverenigingen (kaderbrief)

Met de totstandkoming van de privatisering van LTV Dommelen (realisatie eind 2018) en TVV (realisatie eind 2017) was het uitgangspunt om toe te werken naar een situatie waarbij alle aan de tennisaccommodaties gerelateerde financiële zaken met de gemeente zouden worden verbroken, met uitzondering van de te betalen niet marktconforme erfpachtcanon. Tijdens de realisatie van de privatisering is echter onvoldoende gekeken naar de gevolgen voor de OZB-heffing. Het college heeft in 2019 besloten om deze verenigingen jaarlijks te compenseren voor de OZB-heffing t.a.v. de banen.

Veilig vastgoed Eurocircuit & Kleedkamers 't Heike (kapitaallasten, kaderbrief)

In 2020 zijn een tweetal raadsbesluiten genomen met een structureel effect op de bandbreedte. Het betreffen de structurele kapitaallasten die volgen uit de investeringen in veilig vastgoed op het Eurocircuit en de Kleedkamers op het sportpak 't Heike.

Uitvoering Cultuurnota 2020-2023

Uitvoering geven aan de speerpunten uit de onlangs door de raad vastgestelde Cultuurnota 2020-2023. Haalbaarheidsstudie / behoeftenonderzoek accommodaties. Er is grote en dringende behoeften aan accommodaties voor ontmoeting, repetitie (met name voor bandjes), opslag en meer. Dat is gebleken uit een inventarisatie van de Cultuurraad, in de aanloop naar de Cultuurnota. We moeten in beeld brengen hoe en in hoeverre we in de behoefte kunnen voorzien met het bestaande aanbod en vervolgens wat er nodig is om het aanbod te doen aansluiten op de vraag.

Verbinding is een centraal begrip in de Cultuurnota. De Cultuurraad Valkenswaard organiseert daartoe Culturele Cafés, die functies als ontmoeting, samenwerking, brainstorm en informeren in zich verenigen.

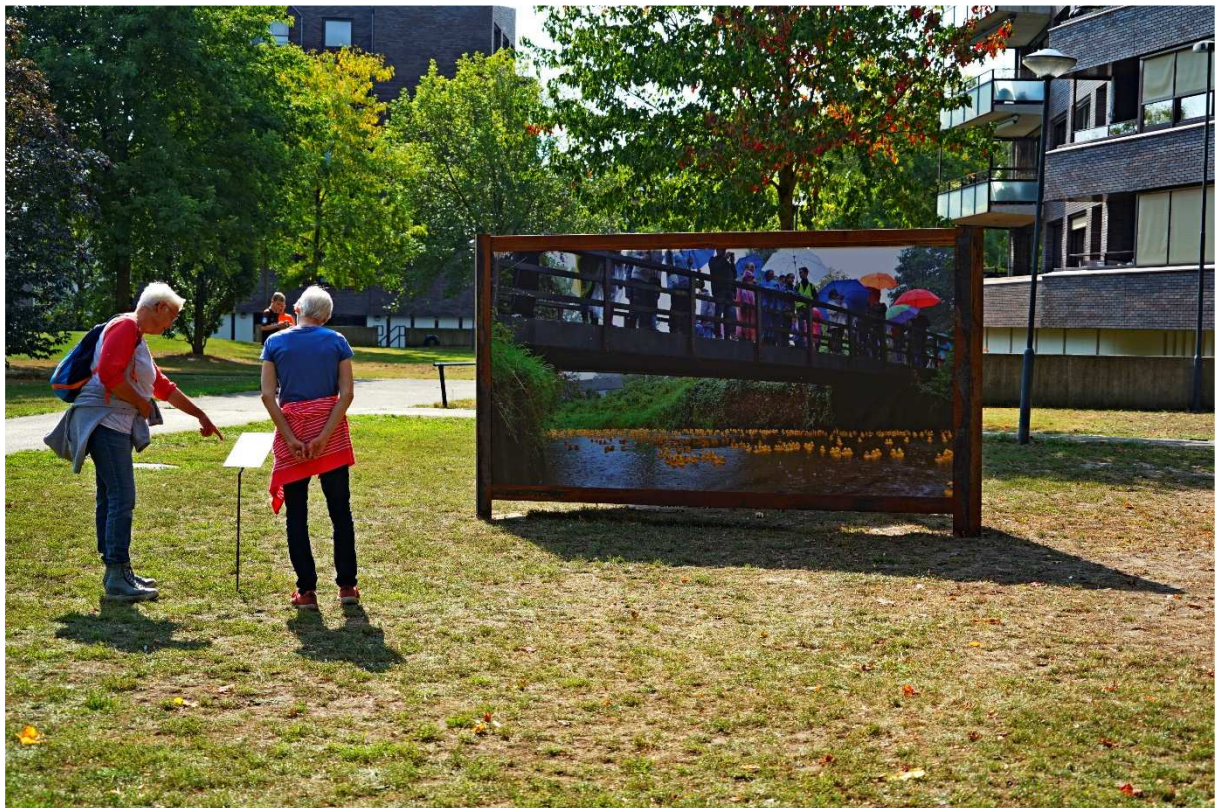
Een ander belangrijk aspect is communicatie. Er worden instrumenten ontwikkeld om beter en breder bekend te maken wat Valkenswaard op cultureel gebied te bieden heeft.

Correctie onderhoudskosten Golf

Het onderhoud aan de golfaccommodatie is vanaf de introductie op het sportpark altijd nagenoeg volledig kostendekkend geweest. De afgelopen periode zijn de kosten van dit onderhoud structureel toegenomen vanwege onder andere; uitbreiding van werkzaamheden, verplichting van chemievrij beheer, intensiever grasbeheer vanwege klimaatverandering, areaaluitbreiding, gestegen keuringskosten en tenslotte de uitbesteding van specialistische werkzaamheden. De huurovereenkomst en dientengevolge ook de huurinkomsten zijn in de loop van 2019 hierop aangepast. Verzuimd is echter de toegenomen kosten van € 36.000 op te nemen in de begroting. Na deze correctie zal de golfsport weer nagenoeg budgettair neutraal in de begroting staan.

SWOT: Strategische capaciteit bij sport, cultuur en recreatie

Valkenswaard kent een rijk aanbod aan sport en cultuur. Zo heeft Valkenswaard een Centrum voor Muziek en Dans (CMD) en een theater (De Hofnar). Om dergelijke voorzieningen in een snel veranderd tijdperk te kunnen blijven behouden (enerzijds vanuit het oogpunt van aantrekkelijkheid voor bezoekers, anderzijds vanuit financieel oogpunt) is het wenselijk om een toekomstbestendige visie voor deze voorzieningen te ontwikkelen. Ook ten aanzien van de vele sportfaciliteiten in Valkenswaard geldt dat het noodzakelijk is de toekomstbestendigheid hiervan te blijven monitoren en hierop te anticiperen. Daarnaast zien we mogelijkheden om ons voorzieningen aanbod m.b.t. sport, cultuur en recreatie regionaal meer onder de aandacht te brengen, ons hierop nadrukkelijker te profileren en samenwerking te zoeken. Dit biedt kansen voor zowel onze profilering als aantrekkelijke gemeente voor jonge gezinnen en jongeren als voor de Leisure die we hoog in ons vaandel hebben staan. Tot slot zijn sport, cultuur en recreatie een middel om onze doelen ten aanzien van Groeien, Meedoen en Thuiskomen te realiseren.

Valkenswaard in de picture: evenement met twee exposities van Valkenswaard in beeld en bloemen.

Wat mag het programma Vrije Tijd kosten?

Lasten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Cultuur	3.766	3.714	3.834	3.814	3.801	3.800
Sport	4.292	4.416	4.333	4.425	4.406	4.422
Recreatie	404	595	673	650	670	650
Totaal lasten	8.462	8.726	8.840	8.888	8.877	8.872

Baten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Cultuur	842	946	876	876	876	876
Sport	1.890	1.691	1.709	1.710	1.716	1.723
Recreatie	98	130	130	130	130	130
Totaal baten	2.830	2.767	2.714	2.716	2.721	2.729

Saldo voor bestemming	-5.632	-5.959	-6.126	-6.172	-6.155	-6.143
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	160	55	55	55	55	55
Baten	334	378	360	369	376	384
Saldo	174	323	305	314	321	329

Saldo na bestemming	-5.458	-5.636	-5.821	-5.858	-5.834	-5.814
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

4. Sociaal Domein

Product	Portefeuillehouder	Team
Participatie	M. H. Theus	Werk & Inkomen
Jeugd	M. H. Theus	Sociaal en economisch beleid
Wmo	M. H. Theus	Sociaal en economisch beleid

Sociaal Domein

Toekomstvisie

In het voorjaar van 2019 is voor het eerst één integrale toekomstvisie voor de 3D's (Participatiewet, Jeugd en WMO) voor het sociaal domein vastgesteld. Deze toekomstvisie borgt dat iedereen in Valkenswaard zich in 2030 naar vermogen kan ontwikkelen, binnen zijn of haar mogelijkheden mee kan doen en kan bijdragen aan de samenleving. Dit geeft voldoening en heeft een positief effect op het welzijn en de gezondheid van mensen. Iedereen in Valkenswaard doet ertoe, ongeacht leeftijd en gender, met of zonder beperking en met verschillende culturen en achtergronden.

Anno 2030 zien we een samenleving die gezamenlijk de verantwoordelijkheid neemt. Inwoners zorgen zoveel mogelijk voor zichzelf, nemen eigen verantwoordelijkheid en voeren naar vermogen zelfregie. Is ondersteuning nodig? Dan doen inwoners eerst een beroep op mensen uit hun eigen netwerk: familie, vrienden, kennissen of burens. Deze familieleden, vrienden en bekenden zijn betrokken, vinden het gewoon om te helpen en komen in actie. Inwoners die geen netwerk hebben, stimuleren we om deel uit te maken van een netwerk. We nodigen hen uit om deel te nemen aan de vele activiteiten die Valkenswaard rijk is of lid te worden van een van de vele verenigingen in Valkenswaard. De sociale cohesie waar Valkenswaard zo trots op is, is ook in 2030 nog steeds sterk aanwezig. Bovendien maken we maximaal gebruik van de kracht van lokale gemeenschappen, maatschappelijk betrokken organisaties en het bedrijfsleven. Mantelzorgers en vrijwilligers zijn onmisbaar en vormen de spil in de netwerken. Zij worden in Valkenswaard ondersteund en gewaardeerd. De kracht van het eigen netwerk en de belangrijke bijdrage van vrijwilligers houden de zorg toegankelijk; doordat er meer wordt opgevangen in het eigen netwerk en de wijk, hebben minder inwoners gespecialiseerde zorg nodig.

De toegang tot ondersteuning is eenvoudig te vinden. We maken daarbij volop gebruik van moderne middelen. De ondersteuning stemmen we volledig af op behoefte en noodzaak; we bieden lichte, eenvoudige ondersteuning waar mogelijk en zwaardere ondersteuning waar nodig. De oplossing staat hierbij altijd centraal. Het voorzieningenniveau in Valkenswaard is op peil en sluit aan bij de vraag en de behoeften van onze inwoners. Waar nodig zetten we techniek op een menselijke wijze in om zorg op afstand te kunnen bieden, bijvoorbeeld met EHealth. We zorgen ervoor dat niemand tussen wal en schip valt. Er is een vangnet voor hen die onze hulp echt nodig hebben. Inwoners met complexe problematiek ervaren steeds meer dat een casusregisseur samen met hen en hulpverleners bepaalt welke ondersteuning nodig is.

Beleid

In 2020 zijn mooie stappen gezet om een zorglandschap te creëren zoals we deze anno 2030 voor ogen hebben.

We leven echter in onzekere tijden. Door het coronavirus is ons dagelijkse leven veranderd. Dit heeft in 2020 veel aanpassingskracht gekost, maar ook veel nieuwe inzichten gegeven. De huidige onzekerheid, de gevolgen van corona en de inzichten die de afgelopen maanden hebben opgeleverd, zullen bepalend zijn in de doorontwikkeling van het Sociaal Domein.

Voor het eerst in jaren zagen we in 2019/2020 een trendbreuk met de steeds verder stijgende uitgaven voor Jeugd bij een nagenoeg gelijkblijvende zorgvraag. De vermindering van de uitgaven werd dan ook vooral veroorzaakt door nieuwe tariefstellingen en productdiensten combinaties van de geïndiceerde Jeugdzorg. Door het aanstellen van een data-analist en steeds betere controle over alle informatiestromen, lukt het steeds beter om te kunnen sturen. De doorontwikkeling van de backoffice in 2020 zorgt voor deze grote verbetering.

Ook het CJG heeft een doorontwikkeling doorgemaakt, waarbij indiceren en zorg verlenen duidelijk belegd zijn. Hierdoor zijn we ook hier steeds meer in control. Of deze trendbreuk van uitgaven zich ook in 2021 en latere jaren voorzet, zal komende periode gaan blijken. De nieuwe, regionale aanbesteding van Jeugdzorg is hierin van grote invloed.

Bij de Wmo zien we nog steeds een stijgende lijn, zowel in uitgaven als in verstrekkingen van geïndiceerde zorg. Om al onze inwoners ook in de toekomst de zorg te kunnen blijven bieden die zij

nodig hebben, is het essentieel dat we toewerken naar de genoemde toekomstvisie. De trends bevestigen deze conclusie eens te meer. Dit alles betekent dat we de manier waarop we de ondersteuning aan onze inwoners organiseren, moeten veranderen. De ingezette transformatie van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat' zal stap voor stap verder vorm gaan krijgen.

Maar wat bedoelen we met deze transformatie? In de Wmo staat het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners centraal. Inwoners zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun zelfredzaamheid en participatie. Dit betekent dat iedere inwoner eerst kijkt wat hij zelf kan doen, wat zijn sociale omgeving voor hem kan doen of wat hij zelf voor een ander kan doen. Het is niet langer vanzelfsprekend dat de gemeente bij iedere hulpvraag bijspringt. Deze omslag in denken, van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat', is de transformatie. Natuurlijk mag iedereen een beroep blijven doen op onze steun. Als iemand zich bij ons meldt met een hulpvraag, gaan we in gesprek om deze vraag te verhelderen en daarna gaan we samen op zoek naar de best passende ondersteuning. Daarbij verliezen we de eigen verantwoordelijkheid van de inwoner niet uit het oog: we bespreken wat hij of zij zelf kan doen en wat zijn of haar omgeving kan doen. Inwoners die ondanks al hun inspanningen, of die van hun netwerk, (tijdelijk) de hulp van de gemeente nodig hebben, kunnen rekenen op onze ondersteuning.

Als we deze uitgangspunten hanteren, kunnen we er samen voor zorgen dat we een vangnet kunnen blijven bieden voor inwoners die onze ondersteuning het hardst nodig hebben. En alleen dan zorgen we ervoor dat de uitgaven beheersbaar blijven.

Ontwikkelingen

In de periode 2021 – 2023 zien we de volgende ontwikkelingen op ons afkomen:

- Veranderende maatschappij;
- Inclusieve arbeidsmarkt;
- Agenda 22: Toegankelijk Valkenswaard;
- Invoering abonnementstarief;
- Wijziging Besluit bijstandsverlening zelfstandigen;
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg;
- Aanpak verwarde personen;
- Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang;
- Nationaal preventieakkoord;
- De druk op zorgbudgetten neemt toe;
- Het personeelstekort in de zorg neemt toe;
- Inburgering komt naar gemeenten;
- Kansrijke Start;
- Impact Covid-19.

Inburgering

Per 1 juli 2021 krijgen de gemeenten te maken met een wijziging van de Wet Inburgering. Gemeenten krijgen een actievere rol en grotere verantwoordelijkheid voor de (vroeg)aanpak van statushouders. Evenals enkele jaren geleden krijgen gemeenten de rol om inburgeringstrajecten aan te bieden. De inzet van re-integratietrajecten wordt vervroegd en inburgering wordt meer gepositioneerd binnen het sociaal domein.

Naast de landelijke ontwikkelingen, zien we een aantal lokale ontwikkelingen die belangrijk zijn:

- Meer mensen met zorgvragen wonen in de wijk
- Zelfredzaamheid en de kracht van het eigen netwerk;
- Toekomstvisie 2030: pijler sociale cohesie;
- Psychische problemen onder jongeren;
- Armoede;
- Doorontwikkeling inkoop Jeugdhulp
- Inzichten uit hersenwetenschap over chronische stress;
- Ongezonde levensstijl;
- De omgekeerde toets;
- Financiële situatie in Valkenswaard.

Ondernemers

Ondanks het steunpakket van het Rijk voor ondernemers in 2020, verwachten we dat het aantal aanvragen Bbz zal toenemen na afloop van de Tozo- regeling. Dit houdt een debiteurenrisico in. De financiering van de Bbz is namelijk vanaf 2020 gewijzigd en is nog maar beperkt declarabel. Hierdoor komt het risico van oninbaarheid volledig bij de gemeente te liggen, terwijl voorheen 75 procent bij het Rijk lag. Daarom hebben we extra middelen toegevoegd aan het gemeentefonds, waaruit de advieskosten en uitgaven leningen gedekt moeten worden. Als de leningen voor 75 procent of meer afgelost worden, dan levert dit een positief resultaat op voor de gemeente. Uitkeringen voor levensonderhoud Bbz zijn overgeheveld naar de BUIG (dit gaat om een zeer beperkt bedrag).

Participatie

We verwachten dat het aantal uitkeringen, als gevolg van de economische crisis, zal toenemen. We zetten in op re-integratie, zodat mensen tijdens en na de economische crisis doorstromen naar werk. We verwachten dat een deel na bemiddeling en trainingen weer aan het werk kan. Voor een ander deel van de inwoners moeten we investeren in om- en bij scholing. Hierdoor voorkomen we langdurig gebruik van de uitkeringsgelden. Daarnaast investeren we in participatie van mensen die nog niet bemiddelbaar zijn naar werk. Dit vertaalt zich nog niet direct naar vermindering van het beroep op BUIG-gelden. Wel zal dit, naar verwachting, zorgen voor minder maatschappelijke kosten in de brede zin.

Schuldhelpverlening en bewindvoering

Door de economische gevolgen van corona zullen er meer mensen in financiële problemen komen. Hierdoor zal, naar verwachting, de vraag naar schuldhelpverlening en bijzondere bijstand voor bewindvoeringskosten stijgen.

Per 1 januari 2021 gaat de nieuwe Wet Schuldhelpverlening in. Zorgverzekeraars, woningcorporaties en energie- en waterleveranciers geven straks direct klantgegevens door aan de gemeente. Hiervoor is geen toestemming meer nodig. Zo krijgen we mensen met schulden tijdig in beeld en kunnen we schuldhelpverlening aanbieden. Als we opvolging willen geven aan alle signalen, vraagt dat wel om een intensievere aanpak en naar verwachting meer personele inzet.

Gemeenten kunnen daarnaast ook bronnen raadplegen om de financiële situatie van klanten in beeld te krijgen. Dit vermindert de druk op klanten om zelf gegevens aan te leveren.

Toegang moet beter

Bij de transitie van taken naar de gemeente hebben we ervoor gezorgd dat de zorg en ondersteuning aan onze inwoners voortgezet wordt. Tegelijkertijd zien we dat deze ondersteuning niet altijd zichtbaar en logisch is voor inwoners die (tijdelijke) ondersteuning nodig hebben. Zij weten niet waar zij met hun vraag naartoe moeten of hoe ze kunnen beslissen wat het beste bij hen past. De veelheid aan voorzieningen, loketten en zorgaanbieders maakt de zoektocht naar passende hulp niet eenvoudiger. De complexiteit van regels helpt hier ook niet bij. Sterker nog, de regels lijken soms knellend en zelfs tegengesteld te zijn. Zeker mensen met een klein netwerk, en soms bijkomend een verstandelijke of psycho(-geriatrische) beperking, hebben extra moeite de weg naar juiste en passende ondersteuning te vinden.

Dit is niet wenselijk. We willen dat onze inwoners, zowel fysiek als digitaal, makkelijk de weg kunnen vinden. Welke vraag zij ook hebben, zij moeten hiermee terecht kunnen bij een duidelijk herkenbaar en laagdrempelig vraagpunt. Bij dit vraagpunt analyseert een professional samen met de inwoner de vraag om samen te bekijken welke ondersteuning het beste past. Gedurende het gehele traject houdt de professional de vinger aan de pols. Zo is er voor de inwoner een centraal aanspreekpunt en hoeft hij zijn verhaal niet steeds opnieuw te vertellen.

Op dit moment heeft Valkenswaard nog drie loketten: Jeugd, Wmo en Participatie. Er is dus nog een grote slag nodig om één fysiek en digitaal vraagpunt en één casusregisseur te creëren. Bij de ontwikkeling van het vraagpunt is het belangrijk dat we rekening houden met het feit dat de vragen van inwoners steeds complexer worden, zeker als we kijken naar de externe ontwikkelingen rondom de GGz-problematiek. Het vraagpunt moet dan ook voldoende professioneel zijn. Externe ontwikkelingen, bijvoorbeeld de invoering van de Wet verplichte GGz, betekenen ook dat het

vraagpunt nieuwe vragen op moet kunnen pakken. Ook bij deze complexe en nieuwe vragen blijft de ontwikkeling naar één vraagpunt en één casusregisseur van kracht.

De letterlijke toegankelijkheid van Valkenswaard kan eveneens verbeterd worden. Valkenswaard is nog niet altijd toegankelijk voor iedereen. Het is belangrijk dat we werken aan deze (fysieke) toegankelijkheid, zodat elke inwoner optimaal kan meedoen in zijn woonomgeving. De ingezette beweging om inwoners langer thuis te laten wonen, vraagt bovendien om innovatieve ontwikkeling, integrale samenwerkingsverbanden en sociale cohesie in de wijk.

Onze jongeren

Voor onze jeugd richten we een platform op dat focust op preventie. Bij dit platform ligt de nadruk op samenwerking tussen partijen, zowel binnen als buiten het gemeentehuis. We zien echter ook dat er druk staat op jeugdhulp. Door de hoeveelheid aanvragen bij het CJG komt men moeizaam toe aan de primaire taak: het bieden van passende ondersteuning als eerstelijns jeugdhulpvoorziening. Daarnaast zien we dat het integraal samenwerken en het maken van verbindingen tussen partijen meer aandacht vraagt. We kunnen de bestaande samenwerking met het onderwijs, maar ook met sport- en ontspanningsverenigingen, verder uitbouwen om zo een positief opgroeklimaat te optimaliseren. Tot slot zien we dat door een aantal zorgelijke trends het opgroeklimaat van een jeugdige onder druk komt te staan. Denk hierbij aan de toename in conflictscheidingen, maar ook de toename van het alcohol- en drugsgebruik en het aantal jongeren met overgewicht. We willen toe naar een Valkenswaard waar elke jeugdige zich in een veilig klimaat optimaal kan ontwikkelen en ontspannen kan opgroeien. Preventie en vroegsignalering zijn hierbij de sleutelbegrippen. Elk kind verdient een kansrijke start.

Van specialistisch maatwerk naar basis- en algemene voorzieningen

De doorontwikkeling van het sociaal domein richt zich de komende drie jaar op het vergroten van het wij-gevoel in de wijken, het versterken van het voorliggende veld en het investeren in zelfredzaamheid, preventie, meedoen en vroegsignalering. Wanneer we kijken naar de zorgpiramide, kunnen we stellen dat we inzetten op versterking van de basis en de algemene voorzieningen. De toegang en basisondersteuning gaan we zodanig inrichten dat inwoners hun weg goed weten te vinden. Onze verwachting is dat minder inwoners daardoor gespecialiseerde zorg, zoals op maat gesneden individuele hulp en ondersteuning, nodig hebben. Dit alles betekent dat we de komende jaren aan de slag gaan met een behoorlijke verschuiving binnen het sociaal domein, ook wel de transformatie genoemd.

Met onze inwoners en maatschappelijke partners

Transformeren kunnen we als gemeente niet zonder onze inwoners en maatschappelijke partners. Daarom zullen we hen actief betrekken en stimuleren om zich in te zetten in en voor hun eigen omgeving. Heeft de inwoner ondersteuning nodig? Dan stimuleren we hem eerst het eigen sociale netwerk aan te spreken. Hiervoor moeten we wel investeren in een grotere verbondenheid tussen buurtbewoners. De sociale cohesie die zo ontstaat leidt immers tot een grotere verantwoordelijkheid voor elkaar, waardoor buurtbewoners meer voor elkaar klaarstaan en elkaar eerder helpen. Omdat niet iedereen weet hoe hij zich kan inzetten voor zijn burens, vrienden en bekenden, zullen we betrokken inwoners helpen bij het zoeken naar een inzet die bij hen past.

Is de hulpvraag niet op te lossen binnen het eigen netwerk of de eigen wijk? Dan is het belangrijk dat het voorliggend veld zo is georganiseerd dat inwoners daar laagdrempelig ondersteuning kunnen vragen. In Valkenswaard moet daarbij bijzondere aandacht zijn voor schulden en armoede, met name onder kinderen. Voor degenen die dat nodig hebben, blijft professionele hulp dichtbij en toegankelijk. Welke ondersteuning een inwoner ook nodig heeft, we willen dat hij niet alleen ziet dat zowel het voorliggend veld als de professionals goed en integraal met elkaar samenwerken maar dit vooral ook echt merkt. Dit vraagt om een investering in de samenwerking tussen de professionals en vrijwilligers in de wijken. In Valkenswaard zien de wijkraden een rol voor zichzelf door zich te richten op het stimuleren van ontmoeten, activiteiten en signalering van ondersteuningsvragen in de wijken.

Leefbaarheid in de wijken

Naast het stimuleren van sociale cohesie, is het belangrijk dat we investeren in de leefbaarheid in de wijken. Door verbindingen te leggen tussen het fysieke en het sociale domein, ontstaat er een integrale aanpak om zowel de toegankelijkheid als de leefbaarheid in de wijken te verbeteren. Voor

verschillende inwoners met een verstandelijke beperking, een psychiatrische beperking of een psychogeriatrische beperking, zoals dementie, willen we toe naar nieuwe woonvormen zodat zij langer thuis kunnen blijven wonen. Om ook hen een optimale leefomgeving te bieden, is draagvlak, betrokkenheid en inzet van buurtgenoten en netwerk nodig. Belangrijk is de inzet op preventie: hoe zorgen we ervoor dat inwoners langer thuis kunnen wonen? Daarvoor denken we aan de inzet van E-Health, maar ook aan een programmatische aanpak, zoals "Eén tegen eenzaamheid".

Kaderstellende nota's

- Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, *Groeien, meedoen en thuiskomen*
- Kadernota Toegankelijk Valkenswaard 2018-2021
- Instellingsbesluit Adviesraad Sociaal Domein

Wat willen we bereiken?
Groeien: jeugdige inwoners kunnen zich maximaal ontwikkelen en gezond en veilig opgroeien.
Meedoen: inwoners hebben de mogelijkheid om mee te doen en ontvangen hiervoor, waar nodig, toerusting en ondersteuning.
Thuiskomen: inwoners voelen zich prettig in hun woonomgeving, die toegankelijk is voor iedereen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Kansrijke start	Met onze intensieve sturingsrelaties JGZ (voorheen Zuidzorg), MEE en andere samenwerkingspartners geven we uitvoering aan het landelijke actieprogramma Kansrijke Start. Dat doen we met een lokaal actieplan. Daarnaast zetten we, samen met onze samenwerkingspartners, de inzet op preventie voor jongeren voort: <ul style="list-style-type: none"> - Alcohol- en drugspreventie - Aanpak overgewicht - Aanpak psychische problematiek en eenzaamheid - Weerbaarheid - (v)echtscheidingsproblematiek
Aanpak gezonde leefstijl jeugd en volwassenen	We geven uitvoering aan het plan van aanpak voor een preventieve aanpak gezonde leefstijl, zowel voor jeugd als voor volwassenen. Valkenswaard sluit zich aan bij het landelijke programma Jongeren Op Gezond Gewicht. Daarnaast werken we samen met de GGD en organisaties die een Gezonde Leefstijl Interventie (GLI) uitvoeren. Samen met deze partijen stellen we een werkplan gezonde leefstijl op, die we in 2021 uit kunnen voeren. Uitgangspunt hierbij is een ketenaanpak waardoor Valkenswaard vanaf 2021 gericht aan de slag gaat om een gezonde leefstijl te bevorderen.
Inzet op financiële gezondheid	In 2021 zetten we in op verschillende onderdelen om de financiële gezondheid van inwoners te verbeteren: <ul style="list-style-type: none"> - Per 1 januari 2021 werken we via de nieuwe Wet Schuldhulpverlening. Deze wet maakt het mogelijk om

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
	<p>vroegsignalering als middel in te zetten en ervoor te zorgen dat inwoners actief worden benaderd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - We geven meer aandacht aan de ontwikkeling van basisvaardigheden van mensen in de bijstand, zoals taal-, digitale- en rekenvaardigheden. - We geven wederom bekendheid aan de Kosten naar draagkracht-methodiek. - We zetten in op de doorontwikkeling van de voedselvoorziening voor minima. Daarmee richten we ons op het realiseren van een gezonde leefstijl en het kunnen participeren in de Valkenswaardse samenleving.
<p>Inzet op laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning</p>	<p>We zetten in op regelarme en vrij-toegankelijke dagbesteding en begeleiding. De ontwikkellocatie van deze vrij-toegankelijke dagbesteding, plus de programmagids van groepsbegeleiding, worden in 2021 opgeleverd.</p> <p>Ook streven we in 2021 naar de realisatie van één toegangsteam en één ondersteuningsteam. Hierdoor wordt het voor de inwoners van Valkenswaard snel duidelijk waar ze moeten zijn.</p> <p>In 2020 is de pilot Huiskamers uitgevoerd in de wijken Geenhoven en Dommelen. De Huiskamers ondersteunen ontmoeting en dienen als vindplaats voor bewoners in de wijk. De Huiskamers versterken bovendien de netwerken van inwoners, de omliggende zorg- en ondersteuningsnetwerken en ze dragen bij aan participatie voor inwoners. In 2021 gaan we door met de Huiskamers.</p> <p>In 2021 werken we met de Omgekeerde Toets, waarbij de hulpvraag van de inwoner leidend is.</p>
<p>Stimuleren vrijwilligers</p>	<p>Mantelzorgers en vrijwilligers zijn van grote waarde; dat heeft de coronacrisis des te meer bevestigd. Om te voorkomen dat mantelzorgers en vrijwilligers overbelast raken, uitvallen of niet weten waar zij ondersteuning kunnen krijgen, leveren we in 2021 een programmagids op waarin we het aanbod voor hen bundelen. Ook zetten we in op mogelijkheden tot respijtzorg, zodat mantelzorgers ontlast kunnen worden.</p>
<p>Inzetten op inclusieve arbeidsmarkt</p>	<p>Op 1 juli 2021 gaat de nieuwe Wet Inburgering in. De voorbereidingen hiervoor worden getroffen. Er is afgesproken om de inkoop voor onderwijs regionaal op te pakken.</p> <p>Ook gaan we door om zoveel mogelijk mensen met een arbeidsbeperking passend werk te bieden, waar nodig met ondersteuning en de arbeidsmakelaar.</p> <p>Voor de reeds gevestigde nieuwkomers zetten we in op duale re-integratietrajecten waar zowel de doorstroom naar betaalde arbeid als het</p>

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Inzetten op inclusieve arbeidsmarkt	<p>verhogen van het taalniveau centraal staat. Gedacht kan worden aan een leerwerkplek waar naast een (on)betaalde werkplek ook taalles geboden wordt.</p> <p>In de ondersteuning van ondernemers sluiten we aan bij het lokale en regionale ondernemersloket. Daarnaast volgen we onze ondernemers en handelen we tijdig.</p> <p>Bij de uitvoering van de Tozo in 2020 is met alle aanvragers hun situatie in kaart gebracht. Dit vormt de basis waarop we de begeleiding -zo mogelijk van werk naar werk- in 2021 baseren. Dit kan betekenen dat we kiezen voor ondersteuning via de Bbz, maar ook arbeid in loondienst is mogelijk. Hiermee zetten we in op preventie van instroom in de bijstand.</p>
Inzetten op combinatie van zorg en veiligheid	<p>In 2020 is een procesregisseur Zorg en Veiligheid aangesteld. Door de aanstelling van deze procesregisseur kunnen we in 2021 focussen op de verbreding en verfijning van de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE). Ook richten we ons op de optimalisatie van gemeentelijke taken rondom de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg (WVGGZ).</p>
Inzetten op samenwerking	<p>Samen met onze partners, zoals intensieve sturingsrelaties, huisartsen en ASD, realiseren we de transformatie van het Valkenswaardse sociaal domein. We zetten hierbij gezamenlijk in op het realiseren van onze doelen.</p> <p>Ook willen we de samenwerking tussen en met inwoners verder vormgeven en de netwerken versterken. We betrekken inwoners bij de totstandkoming van uitvoeringsplannen.</p>
Doorontwikkeling inkoop Jeugdhulp	<p>Samen met regiogemeenten sluiten we nieuwe meerjarige contracten met zorgaanbieders voor jeugdhulp. Daarmee creëren we ruimte om samen de kwaliteit van de zorg, en de betaalbaarheid ervan, te verbeteren. . Bovendien willen we er zo voor zorgen dat de zorg maximaal is afgestemd op de behoeften van de inwoners. Het resultaat is een nieuwe inkoop per 1 januari 2022.</p>

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 - 64 jaar	Waarstaatjegemeente	717	792	700
Netto Participatiegraad	Waarstaatjegemeente	67,4%	68,8%	64%
Verwijzingen Halt per 10.000 jongeren tussen 12/17 jaar (Het aantal jongeren is geëxtrapoleerd naar 10.000, wat een landelijke basis is)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	123	132	<123
Kinderen in uitkeringsgezinnen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein waarstaatjegemeente	5% (2018)	7% (2018)	5%
Achterstandsleerlingen 4 t/m 12 jarigen (%)	DUO	6,4 (2018)	7,7 (2018)	7,0
Werkloze jongeren 16 t/m 22 jarigen (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	1% in 2018	2% (2018)	2%
Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners (De eenheid van deze indicator kan mogelijk nog aangepast worden onder invloed van wijzigingen in de Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein waarstaatjegemeente	248,9	373,9	265
Aantal personen met een lopend re-integratietraject per 1.000 inwoners	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	9,9	13,3	11
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp <i>zonder verblijf</i> (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	9,8%	10,3%	<10,3%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdhulp <i>mét verblijf</i>	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	1,0%	1,1%	<1,1%
Jongeren (t/m 18 jaar) met jeugdbescherming (%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	0,8%	1,1%	<1,1%
Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering *(%)	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	0,0%	0,3%	0,0%
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	Gemeentelijke monitor Sociaal domein	730 ¹ 530 ²	630	<530

¹ Dit is het aantal inclusief alle indicaties Taxbus. Hierin zitten heel veel éénmalig gestelde indicaties waarvan we niet weten of deze daadwerkelijk gebruikt worden.

² Hier zijn de indicaties Taxbus buiten beschouwing gelaten. Dit uitgangspunt is ook gebruikt bij cijfers realisatie 2018. Het aantal lag toen op 500.

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Jeugd (kaderbrief)	-420	-420	-420	-420
Intensieve subsidierelaties (kaderbrief)	-67	-67	-67	-67
BUIG (kaderbrief)	-148	-148	-148	-148
Loonkostensubsidie Participatie (kaderbrief)	-152	-152	-152	-152
Ergon indexatie	46	75	105	105
Boodschappenmand	-63	25	25	28
Wmo (huishoudelijke hulp en begeleiding)	-307	-307	-307	-307
Aanbesteding trapliften	-25	-25	-25	-25
Voortzetting uitbreiding ontmoeting in de wijk	-	-42	-35	-35
Totaal programma 4	-1.136	-1.061	-1.024	-1.021

Toelichting

Jeugd (kaderbrief)

De extra kosten uit de totale aanbesteding jeugd (fase 1) ramen wij op €420.000. Waarvan € 224.00 dekking Rijk (middels de circulaire) en € 196.000 door gemeente zelf te dekken. Deze stijging in de kosten is toe te schrijven aan de CAO stijgingen, PxQ berekeningen en de uurtarieven bij de diverse voorzieningen.

Intensieve subsidierelaties (kaderbrief)

Evenals voor de CAO voor ambtenaren maken wij voor de bijstelling van de prijsstijging gebruik van de macro-economische verkenningen van het CPB (peildatum 17 maart 2020). De prijsstijging overheidsconsumptie beloning werknemers 2021 is naar verwachting 2,8%. De subsidies zijn met dit percentage geïndexeerd.

BUIG (kaderbrief)

Landelijk is het aantal uitkeringen in 2019 sterk afgenomen. Hierdoor is het budget BUIG lager dan begroot. Het aantal uitkeringen in Valkenswaard is ook afgenomen, echter deze afname was onvoldoende om de lagere Rijksinkomsten te compenseren. Valkenswaard kent in vergelijking met het landelijk gemiddelde veel mensen met een langdurige uitkering (> 5 jaar), veel ouderen (>55) en weinig jongeren (<35). De kansen om mensen aan het werk te helpen zijn daarom kleiner en vragen een intensievere aanpak, dan landelijk gemiddeld.

Loonkostensubsidie Participatie (kaderbrief)

In 2019 zijn er veel mensen geplaatst in een baan met een loonkostensubsidie. We zijn ervan uitgegaan dat voor deze loonkosten dekking was vanuit het budget BUIG. In november 2019 is het definitieve budget BUIG bekend gemaakt. Dit budget was lager dan verwacht als gevolg van een landelijk sterkere afname van het aantal uitkeringen en een lagere kostprijs per uitkering.

Ergon indexatie

De budgetten van de GRWRE zijn dubbel ingebracht bij de begroting. In eerste aanleg in de kaderbrief en later bij de verwerking van de meicirculaire 2020. Deze omissie hebben we recht gezet en dat levert een voordeel op ten opzichte van de bandbreedte van de Kaderbrief 2021-2024.

Boodschappenmand

Op 11 oktober 2018 heeft de Raad met betrekking tot huisvesting van de Boodschappenmand onder andere besloten dat er een evaluatierapport en bijbehorend plan van aanpak dienen te komen, die inzicht geven in de integrale benadering van De Boodschappenmand in relatie tot het armoedebeleid en dit voor te leggen aan de gemeenteraad voordat de optie tot verlenging van de huur wordt geëffectueerd. We willen een doorontwikkeling naar een voedselvoorziening, die zich niet alleen richt op voeding, maar op gezonde voeding (schijf van 5) en zelfs breder dan dat: op gezonde leefstijl. Onder gezonde leefstijl verstaan we: financieel gezond, lichamelijk en psychisch gezond. Deze

voedselvoorziening biedt tijdelijke hulp aan inwoners van Valkenswaard die dat het hardst nodig hebben. Een transparante toetsing door Sociaal Raadsliedenwerk zorgt hiervoor. Daarbij krijgen mensen meteen een financiële check op of ze wel gebruiken maken van regelingen waar ze recht op hebben. Dit zorgt voor het op peil brengen van het inkomen.

Een randvoorwaarde voor het doorontwikkelingstraject van de voedselvoorziening is huisvesting. Het tijdspad van het doorontwikkelingstraject omvat ongeveer 5 jaar. Dit betekent dat er tenminste gedurende de doorontwikkelperiode van 5 jaar nog huisvesting nodig zal zijn voor de voedselvoorziening. Op 11 juni 2020 heeft uw raad met een motie vreemd opgeroepen onder voorbehoud het huurcontract met Van de Laar CV per omgaande op te zeggen per 15 april 2021.

Naar aanleiding van de motie heeft een verkennend marktonderzoek plaatsgevonden naar goedkopere, alternatieve huisvesting voor de voedselvoorziening. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het inderdaad mogelijk is om de voedselvoorziening tegen lagere kosten te huisvesten. Dit kan bijvoorbeeld door te kiezen voor een kleiner pand. Ook komt naar voren dat het gangbaar is een huurovereenkomst aan te gaan voor meerdere jaren, meestal 5 jaren. Het beëindigen van de huidige overeenkomst en het aangaan van een nieuwe zal echter wel, eenmalig, extra kosten met zich meebrengen waaronder in elk geval begrepen:

- De kosten die het gevolg zullen zijn van het overlappen van de oude en de nieuwe huurovereenkomst. Getracht zal worden deze kosten te minimaliseren. Er is echter wel tijd nodig om de nodige aanpassingen aan het pand te realiseren. Daadwerkelijke tijd die hiervoor nodig is, is afhankelijk van het pand en benodigde aanpassingen.
- De kosten voor het in oude staat terugbrengen van de huidige locatie, een en ander in overleg met de verhuurder te bepalen.
- Kosten voor herinrichting nieuwe locatie en verhuiskosten.

Wmo (huishoudelijke hulp en begeleiding)

In 2020 werd wederom een stijging van het aantal indicaties Huishoudelijke Hulp gezien. De verwachting is dat dit een structurele stijging is die ook in 2021 doorzet. Dit is onder andere te verklaren door de aanzuigende werking vanuit het nieuw ingevoerde abonnementstarief zichtbaar. Dit is ook landelijk een trend.

Ook is een stijgende lijn in het aantal indicaties voor begeleiding te zien. Mensen blijven langer thuis wonen en doen vaker een beroep op begeleiding. Hierdoor is met name de inzet van ambulante begeleiding GGZ groeiende waardoor meer mensen met een psychische aandoening zoveel mogelijk kunnen deelnemen aan en wonen in de maatschappij. Ook hier is een negatief effect op de uitgaven zichtbaar door de invoering van het nieuwe abonnementstarief.

Aanbesteding trapliften

Voor 2021 en volgende jaren geldt een kostenstijging als gevolg van de prijsstijgingen van ca. € 25.000 die niet binnen het huidige budget woonvoorziening opgevangen kan worden.

Voortzetting uitbreiding ontmoeting in de wijk

In 2018 is gestart met een project "Ontmoeten in de wijk" waarin de ontwikkeling van twee huiskamers in Geenhoven en Dommelen als pilot centraal staan. Het project loopt oktober 2020 af. In deze periode is zeer ruim geïnvesteerd om de ontmoetingsplekken in te richten en daarnaast is de pilot gestart met de ambitie om in meerdere wijken deze ontmoetingsplekken te realiseren.

Het uitbreiden van de 0e lijn, een uitgangspunt uit het beleidskader Sociaal Domein, legitimeert de voortzetting en uitbreiding van de ontmoetingsplekken.

Wat mag het programma Sociaal Domein kosten?

Lasten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Participatie	14.410	14.382	14.931	15.040	14.981	15.025
Jeugd	6.651	7.729	7.558	7.560	7.615	7.615
Wmo	11.279	10.874	11.396	10.703	10.762	10.696
Totaal lasten	32.340	32.985	33.885	33.303	33.358	33.336

Baten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Participatie	7.820	8.211	7.871	7.871	7.871	7.871
Jeugd	2	-	-	-	-	-
Wmo	393	215	555	555	555	555
Totaal baten	8.215	8.426	8.426	8.426	8.426	8.426

Saldo voor bestemming	-24.125	-24.560	-25.459	-24.877	-24.932	-24.911
------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	82	-	-	-	-	-
Baten	445	381	290	70	65	-
Saldo	363	381	290	70	65	-

Saldo na bestemming	-23.762	-24.179	-25.169	-24.807	-24.867	-24.911
----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

5. Bestuur & Organisatie

Product	Portefeuillehouder	Team
Samenwerking & positionering	A.B.A.M. Ederveen	Ruimtelijk beleid
Dienstverlening	C. Marchal	Klant Contact Burger
Veiligheid	A.B.A.M. Ederveen	Sociaal en economisch beleid
Financiën	T.P.T.H. Geldens	Directie

Samenwerking & positionering

Toekomstvisie

We willen de gewenste identiteit van Valkenswaard positioneren en een imago ontwikkelen dat bijdraagt aan het realiseren van beleidsmatige en bestuurlijke doelen. We gaan strategische samenwerkingsverbanden aan, of houden ze in stand, om de bestuurskracht optimaal te houden.

Beleid

Toekomstvisie

In 2021 leveren we de herijkte Toekomstvisie op. De basis hiervoor is het Projectvoorstel herijking Toekomstvisie dat door de gemeenteraad op 30 april 2020 is vastgesteld. De gemeenteraad heeft het college daarbij drie uitgangspunten meegegeven:

1. We gebruiken de gemeentelijke Omgevingsvisie als basis en vertalen deze naar een bredere Toekomstvisie, waarbij we ook andere beleidsterreinen betrekken;
2. We gebruiken zoveel mogelijk inbreng van inwoners en belanghebbenden die al eerder is opgehaald;
3. We benaderen inwoners en belanghebbenden via enquêtes en een inspraaktraject.

De herijking is gestart in 2020 en zetten we voort in 2021. Na vaststelling door de gemeenteraad wordt de herijkte Toekomstvisie verder geïmplementeerd. Daarbij gaat het om de implementatie in de P&C-cyclus, waardoor we inhoudelijk en financieel op de doelen uit de Toekomstvisie kunnen sturen. Daarnaast gaat het om een communicatietraject waarmee we de herijkte Toekomstvisie bekend willen maken onder de ambtelijke organisatie en partners.

Het resultaat is een Toekomstvisie die recht doet aan de strategische uitdagingen van Valkenswaard en waarbij we zoveel mogelijk gebruikmaken van de bestaande kennis en informatie. Daarmee is Valkenswaard klaar voor de komende twintig jaar.

Positionering

Wat maakt Valkenswaard nu onderscheidend? Wat is het verhaal van Valkenswaard dat we aan anderen met gepaste trots - zoals dat in ons DNA verweven is - doorvertellen? Zowel aan onze (potentiële) inwoners, bezoekers en bedrijven als aan onze samenwerkingspartners? Er is een duidelijke interactie tussen DNA, visie en positionering. Het DNA van Valkenswaard wordt bepaald door haar verleden, door wat ze is. De Toekomstvisie (2030) geeft aan in welke richting we ons gaan bewegen en hoe we ons willen onderscheiden van omliggende gemeenten. De vraag is hoe we dat in de markt zetten en verder communiceren.

De positionering van de gemeente Valkenswaard bestaat uit twee delen: enerzijds de marketingcommunicatie vanuit Valkenswaard Marketing, anderzijds de strategische communicatie vanuit de gemeente Valkenswaard. De marketingcommunicatie richt zich op het 'verkopen' van mijlpalen van de gemeente Valkenswaard om (potentiële) bewoners, bezoekers en bedrijven te verleiden voor Valkenswaard te kiezen. De strategische communicatie richt zich op het 'verkopen' van alle ontwikkelingen die bovenstaande mogelijk maken.

Met citymarketing brengen we verdere focus aan in de positionering en het profiel van Valkenswaard. Met behulp van onze inwoners hebben we het zogenaamde DNA van Valkenswaard in beeld gebracht, hebben we nadere invulling gegeven aan de positionering van Valkenswaard en hebben we het profiel van Valkenswaard ook visueel aangescherpt. Als resultaat van dit proces is in 2016 de stichting Valkenswaard Marketing opgericht, die de citymarketingtaken van de gemeente heeft overgenomen. De gemeente faciliteert deze stichting, die zich in korte tijd al heeft bewezen door de Valkenswaardse citymarketing te professionaliseren. Op deze manier zetten we ook verdere stappen voor overheidsparticipatie. De inwoners van Valkenswaard zitten aan het roer, de gemeente is betrokken

en faciliterend. In 2017 heeft de gemeenteraad besloten om een structurele reservering in de begroting te treffen voor de projectsubsidie voor de Stichting Valkenswaard Marketing. Deze structurele projectsubsidie wordt gebruikt om het werkplan van de Stichting Valkenswaard Marketing meerjarig uit te voeren.

De positionering vanuit Valkenswaard Marketing is gestoeld op de volgende drie kernthema's: Dommelland, centrum en jongeren en jonge gezinnen. De basis hiervoor is gelegd in het DNA-boek van Valkenswaard waarbij natuur en selfmade kernbegrippen zijn. De gemeente Valkenswaard en Valkenswaard Marketing hebben samen afspraken over deze citymarketing vastgelegd. Met één gezicht naar buiten brengt Valkenswaard Marketing de verschillende toonaangevende evenementen in Valkenswaard, onze gunstige geografische ligging en het ruime aanbod van horeca en winkels in het centrum aan de man. De stichting werkt aan het imago van Valkenswaard, haalt nieuwe evenementen binnen en maakt reclame voor Valkenswaard in de Brainport-regio en daarbuiten. Dit doen zij onder de noemer 'Visit Valkenswaard'. Deze citymarketing zal leiden tot meer toerisme en recreatie, nieuwe inwoners en meer werkgelegenheid.

Aan de andere kant is er de positionering vanuit het college en daarmee ook de ambtelijke organisatie. Hierin ligt de focus op de te behalen vastgestelde gemeentelijke doelen, het inbedden van de positionering van de gemeente Valkenswaard in diverse beleidsvelden en het toeschrijven van deze beleidsvelden naar de gekozen positionering: jongeren en jonge gezinnen.

Samenwerking en lobby

Samenwerken in regionaal verband is niet los te zien van het realiseren van onze ambities en concrete beleidsopgaven. Tegelijkertijd komen meerdere grote transitie op de gemeente af en worden de bestaande vraagstukken complexer. De coronacrisis laat zien dat nauw samenwerken in de regio alleen nog maar belangrijker wordt: niet alleen gedurende een crisis, maar ook in de periode van herstel daarna. De gemeente Valkenswaard neemt in de samenwerkingsverbanden een actieve en constructieve rol aan. Zo werken we enerzijds aan een reputatie als betrouwbare partner en proberen we onze belangen anderzijds zo goed mogelijk op meerdere tafels te borgen. De regionale samenwerking valt uiteen in drie componenten, namelijk:

- Functionele samenwerking, bijvoorbeeld het intensiveren van de samenwerking binnen de Brainport-organisatie of het aantrekken van nieuwe samenwerkingspartners, zoals de Design Academy Eindhoven;
- Bestaande gemeenschappelijke regelingen, onder andere MRE, Cure, GGD, ODZOB Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant, GRWRE en A2-samenwerking;
- Inter(-nationale) gemeentelijke samenwerking, zoals BGTS Groote Heide.

We werken actief aan de verdere professionalisering van ambtelijk en bestuurlijk relatiemanagement en aan onze lobby. Zo kunnen we de doelen van Valkenswaard vaker met behulp van externe partijen realiseren. Met een lobbyplattgrond en -aanpak hebben we de strategische doelen voor Valkenswaard en de bijbehorende aanpak gedefinieerd. We zorgen voor focus, prioritering en het uitdragen van één consistent verhaal.

A2-samenwerking

De huidige samenwerking tussen de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard loopt via de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking A2-gemeenten (GRSA2), waarin sinds 1 januari 2017 alle bedrijfsvoeringstaken zijn samengevoegd. Met deze samenwerking willen we de kwetsbaarheid verminderen. Sinds eind 2016 voeren de drie gemeenteraden van Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard een gesprek over het toekomstperspectief van de samenwerking tussen de drie gemeenten; ook wel de 'stip op de horizon' genoemd. We doorlopen een drietal sporen: 1) evaluatie van de GRSA2 (opgeleverd op 1 december 2018), 2) bestuurlijke ronde over de 'stip op de horizon', 3) inzicht naar de maatschappelijke opgaven en schalen van samenwerking per gemeente (opgeleverd in mei 2019). De gemeenteraad heeft op 5 maart 2020 een amendement aangenomen waarbij de gemeenteraad een opiniërende bijeenkomst organiseert. Daarin werken we het procesvoorstel verder uit naar een procesvoorstel over de "bestuurlijke toekomst van de gemeente Valkenswaard". Het einde van bovengenoemd procesvoorstel bepaalt ook het tijdstip van het besluit over de 'stip op de horizon'. Ook de gemeenteraden van de andere A2-gemeenten

Cranendonck en Heeze-Leende hebben een besluit genomen. Het initiatief voor het vervolgproces ligt bij de gemeenteraden.

Metropool Regio Eindhoven (MRE)

Samenwerking zoeken we ook op een aantal concrete regionale thema's: economie, mobiliteit, energietransitie en transitie landelijk gebied binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE). In 2015 heeft de regionale samenwerking van de 21 gemeenten een transitie doorgemaakt van het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven naar de huidige samenwerking binnen MRE. In 2017 heeft Bureau Berenschot deze opzet voor het eerst uitgebreid geëvalueerd. De uitkomst was helder: de samenwerking moest in zijn opzet veranderen, met name door gebrek aan verbondenheid, draagvlak en eigenaarschap bij de 21 gemeenten. Dit uitgangspunt vormde de basis voor de herijking van de samenwerking tussen de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant. In januari 2018 zijn de 21 gemeenten begonnen met de 'Update Metropoolregio Eindhoven'. Na een zienswijzeprocedure door de 21 gemeenteraden heeft het Algemeen Bestuur van de MRE het samenwerkingsakkoord 2019-2022 in maart 2019 vastgelegd. In 2020 zijn er diverse producten opgeleverd, bijvoorbeeld het Streefbeeld Landelijk Gebied en het concept-RES. Daarnaast werken de MRE-gemeenten samen in een herstelaanpak coronacrisis. Gemeente Valkenswaard levert binnen alle thema's genoemd in het Samenwerkingsakkoord een bijdrage, constructief en gericht op het grijpen van strategische kansen voor Valkenswaard en de Metropoolregio als geheel.

Internationale samenwerking

Voor het behoud van een sterk leef- en ondernemersklimaat, richten wij ons de komende jaren vooral op een stevige ontwikkeling van de vrijetijdsector (leisure). Dat doen we samen met de betrokken gemeenten, ook over de landsgrens. Leisure is namelijk een van de groeisectoren voor de regio en dus van grote economische betekenis. Het levert bezoekers, bestedingen en banen op. De gemeente Valkenswaard maakt daarom samen met de gemeenten Cranendonck, Hamont-Achel (B), Heeze-Leende, Neerpelt (B) en sinds 2020 ook Eindhoven onderdeel uit van de Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS), onder voorzitterschap van de gemeente Valkenswaard, als grensoverschrijdende organisatie voor het Natuurgrenspark De Grootte Heide.

Participatie

In de Toekomstvisie 2030 staat dat de verhouding tussen overheid en inwoners verandert. Zo vraagt de gemeente om een actieve en participerende houding van haar inwoners. Tegelijkertijd betekent dit dat de werkwijze van de gemeente óók moet veranderen. Met een open houding, en uitgangspunten als vertrouwen en samenwerking, stomen we ons klaar voor een nieuwe verstandhouding tussen inwoner en gemeente. In kwalitatieve zin vragen deze veranderingen om een innovatieve, vooruitstrevende instelling van de gemeente én om specifieke competenties om onze taken te organiseren. Samenwerking, zowel binnen als buiten de gemeente, is een instrument dat steeds belangrijker wordt bij het behalen van doelen. Dat vereist zowel een ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie als van de inwoners van Valkenswaard.

De komst van de Omgevingswet daagt ons eveneens uit om structureel een andere houding aan te nemen. De Omgevingsvisie, onderdeel van de Omgevingswet, is een instrument om de participatie te bevorderen en een andere manier van werken te ondersteunen. Participatie is onderdeel van het gemeentelijke beleidsproces en van de uitvoering van projecten, maar we hebben gemerkt dat er behoefte is aan duidelijkheid: vooral over de toe te passen methodieken. Het moet voor zowel gemeente als inwoners duidelijk zijn hoe, op welk moment, volgens welke procedure en met welke invloed alle partijen worden betrokken. Daarom hebben we de participatiewijzer opgesteld. Met deze wijzer willen we een kader bieden aan iedereen die met participatie bezig is. Op die manier willen we het thema een structurele plek geven in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid en projecten. Voor alle betrokkenen moet duidelijk zijn wat participatie inhoudt, welke rollen en verantwoordelijkheden hij/zij heeft en wat de uitgangspunten zijn. Dit geldt voor gemeenteraad, college, beleidsmedewerkers en inwoners, doelgroepen, bedrijven, instellingen en organisaties.

In 2020 en 2021 gaan we aan de slag om deze participatiewijzer te implementeren in onze organisatie en werkwijze. Verdere uitwerking is nodig, omdat we onder de Omgevingswet ook moeten besluiten hoe we onze dienstverlening voor ons zien en wat dat vraagt van onze

medewerkers. Over welke vaardigheden moet een ambtenaar 3.0 beschikken? En wie komt op welke plek het beste tot zijn recht? Al dat soort vragen moeten we in beeld brengen en beantwoorden.

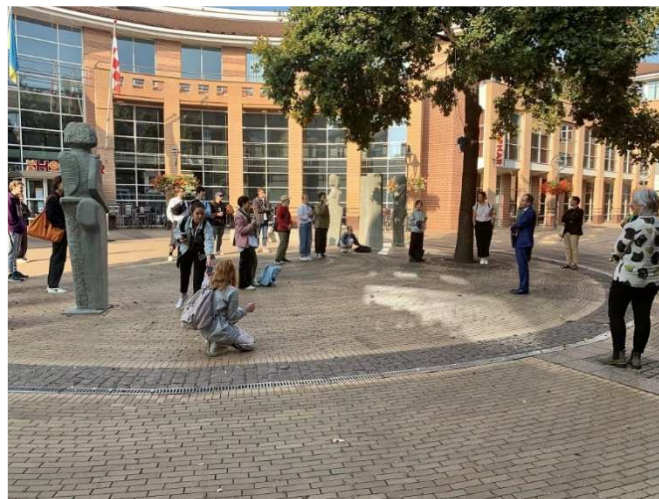
Kaderstellende nota's

- Toekomstvisie 2030
- Gemeenschappelijke Regeling A2
- Koersdocument A2-samenwerking 'Nóg krachtiger en dichterbij' en implementatieplan.
- Strategische keuzes toekomstperspectief A2
- Kadernota 2020-2023
- Online strategie (2013)
- Citymarketingstrategie
- Vervolgproces stip op de horizon (2019)
- Dommelland

Wat willen we bereiken?
Een update van onze Toekomstvisie 2030, uiterlijk in 2021.
Een optimale positionering van onze identiteit en ons imago als dé leisuregemeente van Zuidoost-Brabant en woongemeente voor jongeren en jonge gezinnen, waarbij behaalde successen proactief worden gevierd.
Regionale samenwerking waarbij een actieve rol het uitgangspunt is waarin Valkenswaard een bijdrage levert aan het geheel van de regio.
Inzicht in onze maatschappelijke opgaven en welke samenwerking daaruit voortvloeit om de noodzakelijke bestuurskracht voor deze opgaven te realiseren.
Een doorontwikkeling van de rollen van bestuur, organisatie en samenleving in de verschillende maatschappelijke taken en opgaven, waarbij de prioriteit voor de gemeente ligt bij het realiseren van de Toekomstvisie 2030.
Het realiseren van een transformatie van limitatieve naar doelgerichte regelgeving.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Update Toekomstvisie 2030	In 2021 leggen we de herijkte Toekomstvisie voor aan de raad. In 2022 ronden we de herijking van de Toekomstvisie 2030 af.
Optimale positionering	Het uitvoeren van het plan van aanpak positionering, waarbij Valkenswaard Marketing die citymarketing verzorgt en de gemeente Valkenswaard de profilering van de gemeentelijke organisatie (strategische communicatie).
Regionale samenwerking	We streven naar een actieve en constructieve rol in regionale samenwerkingsverbanden, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau. In 2021 hebben we nog volop te maken met (na-) effecten van de Coronacrisis.
Relatiemanagement en lobby	We maken een verdere slag in het verbeteren van de aanpak van het ambtelijk- en bestuurlijk relatiemanagement en lobby. Zo kunnen we onze doelen vaker met behulp van externe partijen realiseren.
Maatschappelijke opgaven en samenwerking	In A2-verband wordt de discussie gevoerd over de 'stip op de horizon' van de samenwerking tussen Valkenswaard, Heeze-Leende en Cranendonck. De uitkomst van deze discussie is bepalend voor de keuze voor samenwerkingsverbanden waar de gemeente Valkenswaard zich de komende jaren op richt om haar maatschappelijke opgaven te realiseren.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Doorontwikkeling rollen bestuur, organisatie en samenleving	We betrekken burgers meer bij de besluitvorming door in te zetten op burgerparticipatie en meer ruimte te geven voor eigen initiatief. We geven hier uitvoering aan binnen organisatieontwikkelingsprogramma Sterk in je werk. In 2021 zetten we stappen om de Omgevingswet te implementeren, waarbij burger- en overheidsparticipatie belangrijke factoren zijn. Ook gaan we aan de slag met het implementeren van de participatiewijzer, met het uitwerken van onze visie op dienstverlening onder de Omgevingswet en onze visie op de ambtenaar 3.0.

Aftrap samenwerkingsproject gemeente Valkenswaard en studenten van Design Academy Eindhoven. Studenten gaan onderzoeken hoe Valkenswaard aantrekkelijker gemaakt kan worden voor jongeren en jonge gezinnen.

Wat mag Samenwerking & Positionering kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Internationale samenwerking	27	-	-	-	-	-
Gemeentelijke regelingen	255	342	292	334	327	327
Regionale samenwerking	238	239	308	247	239	239
<i>Totaal lasten</i>	<i>520</i>	<i>581</i>	<i>600</i>	<i>581</i>	<i>566</i>	<i>566</i>

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Internationale samenwerking	21	-	-	-	-	-
Gemeentelijke regelingen	-	-	-	-	-	-
Regionale samenwerking	-	-	-	-	-	-
<i>Totaal baten</i>	<i>21</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo voor bestemming	-499	-581	-600	-581	-566	-566
------------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	30	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo na bestemming	-529	-581	-600	-581	-566	-566
----------------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Dienstverlening

Toekomstvisie

De gemeente Valkenswaard kenmerkt zich door een heldere en transparante dienstverlening, die regelmatig op effecten wordt getoetst en beoordeeld. We willen proactief beleid voeren door te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en bewust te sturen op het bereiken van resultaten.

Beleid

Uitgangspunten

Het belangrijkste uitgangspunt in onze dienstverlening is dat de klant centraal staat en dat we die behandelen zoals we graag zelf behandeld willen worden. Onze kernwaarden hebben we vertaald naar uitgangspunten voor dienstverlening. Dit betekent onder meer dat wij:

- begrijpelijke taal gebruiken in al onze correspondentie;
- de klantvraag voorop stellen en onze houding en gedrag hierop trainen;
- echt de tijd nemen voor de klantvraag in plaats van zoveel mogelijk vragen afhandelen in zo kort mogelijke tijd;
- "altijd open" zijn door bereikbaar te zijn via alle kanalen;
- inzetten op meer digitale zelfservice maar ons aanpassen naar het voorkeurskanaal van de klant;
- we daarbij actief het persoonlijk contact zoeken als dat beter is;
- meer naar mogelijkheden kijken en niet louter de regels hanteren;
- transparant zijn in ons handelen en onze informatievoorziening
- hetzelfde antwoord geven ongeacht hoe ons de vraag bereikt;
- een directe toegang organiseren naar de juiste persoon of bedrijfsonderdeel als dat efficiënter is.

Om deze uitgangspunten vorm te kunnen geven, heeft investeren in het eerste klantcontact onze prioriteit. Daarbij gaat de frontoffice een sturende rol vervullen over de teams heen.

Bij de uitvoering van onze dienstverlening hebben we te maken met wet- en regelgeving en met landelijke en lokale ontwikkelingen die we hieronder benoemen.

Wet- en regelgeving

Wet digitale overheid

De Wet digitale overheid heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij de (semi-)overheid. Met veilig en betrouwbaar inloggen wordt bedoeld dat burgers elektronische identificatiemiddelen (eID) krijgen met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. Deze identificatiemiddelen geven publieke dienstverleners meer zekerheid over iemands identiteit. Gemeenten moeten daarvoor hun dienstverlening op het juiste betrouwbaarheidsniveau inschalen. Dit betekent dat voor bepaalde diensten met een hoog betrouwbaarheidsniveau, zoals zorg en welzijn, de identificatie-methode moet worden aangescherpt. Hiervoor volgt nog een uitvoeringsregeling waaraan de gemeente zal moeten voldoen en die ook ge-audit zal worden. De Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) legt hiervoor de basis.

Wet Open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) heeft tot doel heeft om overheden en semioverheden transparanter te maken. De wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie en moet ervoor zorgen dat deze informatie beter vindbaar, uitwisselbaar, eenvoudig te ontsluiten en goed te archiveren is.

Ten eerste verplicht de wet overheidsorganisaties documenten in de verschillende categorieën (zoals wet- en regelgeving, raadsstukken, convenanten en beschikkingen) actief openbaar te maken.

Ten tweede verplicht de Woo gemeenten om de informatiehuishouding op orde te brengen. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob).

Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who)

De Who verplicht gemeenten om op verzoek overheidsinformatie als open data beschikbaar te stellen voor hergebruik. Dat hergebruik kan zowel maatschappelijke als commerciële doelstellingen hebben. Dit betekent dat we steeds meer analoge data moeten digitaliseren en dat we deze informatie online beschikbaar moeten maken. Voorbeelden hiervan zijn vergunningenchecks en digitale aanvraagformulieren, maar ook informatie over milieuwwaarden.

Vermindering regeldruk

Uit eerdere ondernemerspeilingen blijkt dat beperking van regeldruk, goede communicatie en snelle en oplossingsgerichte (digitale) dienstverlening aan ondernemers essentieel zijn. Zeker met de komst van de Omgevingswet wordt het aantal verschillende regels dat nu van toepassing is op gebieden en activiteiten sterk teruggebracht en daarnaast beter inzichtelijk gemaakt via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Omgevingswet

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. Voor onze dienstverlening betekent dit dat wij onze processen wat betreft participatie en vergunningverlening zodanig moeten hebben aangepast dat participatie geborgd is. Ook betekent dit dat wij via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) in staat moeten zijn aanvragen en meldingen te ontvangen en te publiceren.

Wet kwaliteitsborging bouwen (Wkb)

Met deze wet verandert vanaf 2021 de rol van de gemeente als vergunningverlener. De gemeente zal bij een vergunningaanvraag niet meer toetsen aan bouwtechnische voorschriften. In plaats daarvan controleert een private kwaliteitsborger achteraf of het gerealiseerde bouwwerk aan de bouwtechnische voorschriften voldoet. De vergunninghouder levert met een risicobeoordeling, voor de aanvang van de bouw, informatie aan de gemeente. Bij de gereedmelding van het bouwwerk moet hij vervolgens een dossier met informatie over een aantal onderdelen van het bouwwerk indienen. De gemeente blijft wel verantwoordelijk voor het toezicht op de bestaande bouw en op de omgevingsveiligheid. Deze wetwijziging bestaat in de beginfase vooral uit communicatie richting aanvragers en zal afstemming vergen met private kwaliteitsborgers. Na verloop van tijd zal de nadruk liggen op (steekproefsgewijze) controles.

Landelijke ontwikkelingen

Digitale agenda 2020

In 2017 is de overheid gestart met het programma Digitale Agenda 2020. Met dit programma ondersteunt de overheid gemeenten in de ontwikkelingen in de digitale dienstverlening. Ook moet het programma gemeenten helpen met de verwachtingen die burgers en bedrijven hebben van informatievoorziening vanuit de overheid. De Digitale Agenda bevat drie sporen:

- Open en transparant in de participatiesamenleving: gemeenten zijn een open en transparante overheid en ook digitaal de meest nabije overheid.
- Werken als één efficiënte overheid: burgers en bedrijven willen hun zaken gemakkelijk en digitaal met de overheid kunnen regelen. Om hen optimaal en eenduidig te kunnen bedienen, werken gemeenten samen in een netwerk van alle overheidslagen en betrokken organisaties. De vraag van de burger of ondernemer moet centraal staan zodat deze één overheid ervaart.
- Massaal Digitaal: het bevorderen van meer gemeenschappelijkheid en collectiviteit in de informatievoorziening. Daardoor ontstaat ruimte voor betere taakuitvoering door gemeenten en betere (maatwerk) dienstverlening aan inwoners en ondernemers.

Een belangrijk onderdeel van de Digitale Agenda is een digitale infrastructuur. Deze digitale infrastructuur moet veilig, betrouwbaar en 'digitaal duurzaam' zijn, zeker nu steeds meer informatie in verschillende digitale vormen in zaakdossiers moet worden opgenomen. De digitale infrastructuur noemen we Gemeentelijke gemeenschappelijke infrastructuur (GGI) en bestaat uit oplossingen van de markt die verbonden zijn met landelijke voorzieningen. Een aanzienlijk deel van deze basisvoorziening is de zogenaamde overheidsbrede Generieke Digitale Infrastructuur (GDI). De GDI bestaat momenteel uit producten, standaarden en voorzieningen verdeeld over vier thema's: Identificatie & authenticatie, (basis)gegevens, dienstverlening en interconnectiviteit. Voorbeelden

van (verplichte) GDI-componenten zijn eIDas, het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) en E-facturatie.

Lokale ontwikkelingen

Omgevingsvisie en plan

De Omgevingswet stelt niet alleen wettelijke verplichtingen aan onze dienstverlening. We moeten via de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan ook kiezen of en, zo ja, welke lokale regels we voor welke activiteiten willen behouden. Ook moeten we bepalen welke activiteiten mogelijk vergunningsvrij gemaakt kunnen worden. Activiteiten die vergunningsplichtig blijven, maken we zoveel mogelijk toegankelijk via het nieuwe Omgevingsloket Online. Dat doen we met heldere vergunningenchecks en uniforme indieningsvereisten. Omdat we zoveel mogelijk regels op digitale kaarten in het Omgevingsloket zichtbaar maken, is het voor initiatiefnemers duidelijker en sneller te zien wat wel of niet mag op een bepaalde locatie en welke voorwaarden er gelden voor de activiteit(en).

Informatie over de fysieke leefomgeving zoals geluid, lucht, geur, bodem en externe veiligheid stellen we steeds meer extern (digitaal) beschikbaar. Deze informatie is dus niet meer zozeer op aanvraag oproepbaar bij de gemeente. Dit betekent een intensievere samenwerking met ketenpartners.

Zaakgericht werken (Programma digitale dienstverlening)

In 2017 zijn we in A2-verband begonnen met het meerjarenprogramma Digitale Dienstverlening. Hierin staat het centrale zaakstelsel met klantcontactstelsel en digitaal archief centraal en worden vakapplicaties eerst geharmoniseerd en, voor zover mogelijk en nodig voor het proces, vervolgens hierop aangesloten. De hoofddoelstelling van het programma is: "meer, betere en efficiëntere digitale dienstverlening".

De belangrijkste pijlers zijn het digitaal en zaakgericht werken, het kanaal-onafhankelijk communiceren met klanten, harmonisatie van processen en applicaties en het bundelen van kennis. De verbeteringen in de digitale dienstverlening zullen uiteindelijk leiden tot meer digitale transacties en correspondentie, minder telefonisch contact en minder baliebezoeken.

Door het klantcontactstelsel is het klantcontactcentrum beter in staat vragen van de vakteams zelfstandig af te handelen en statusinformatie te verstrekken over lopende zaken. Dialoogondersteuning en verbeterde informatie op de website spelen daarbij een belangrijke rol. Dit alles wordt ondersteund door een optimaal ingerichte kennisbank en wisselwerking met de vakteams. De beheerorganisatie van zowel de kennisbank als de website heeft hierin een sturende rol.

I&A-visie 2020-2023

Begin 2020 is in A2-verband een I&A-visie opgesteld waarin we uitgangspunten formuleren en vijf thema's verder uitwerken.

De volgende uitgangspunten raken de visie op dienstverlening:

- We dragen zorg voor een goed toegankelijke informatievoorziening, die ook per domein kan worden ingericht, als we daarmee de dienstverlening aan de klant verbeteren.
- Beschikbare informatie wordt zoveel mogelijk hergebruikt. Informatie moeten we op een snelle, eenvoudige en veilige manier kunnen uitwisselen met klanten en ketenpartners.
- Digitale dossiervorming en zaakgericht werken zijn daarbij randvoorwaardelijk.
- Het voorkeurskanaal naar de klant is digitaal, maar andere dienstverleningskanalen houden we open.
- We werken proces-georiënteerd waarbij processen en applicaties op elkaar aansluiten en processen zoveel mogelijk gestandaardiseerd en Lean worden ingericht.
- We sluiten aan op landelijke voorzieningen en maken gebruik van landelijke standaarden.
- We gaan mee met de ontwikkelingen op gebied van cloud en Common Ground.¹

---

¹ Common Ground: een hervorming van de gemeentelijke informatievoorziening, door op een andere manier om te gaan met gegevens. Zo koppelen we data los van werkprocessen en applicaties. En we bevragen data bij de bron, in plaats van ze veelvuldig te kopiëren en op te slaan. Met de herinrichting van de informatievoorziening

Doorontwikkeling dienstverlening

Om vraaggericht en integraal te werken zijn we in 2019 gestart met een doorontwikkeling van de dienstverlening. Daarbij werken we toe naar een versterking van het eerste klantcontact, een verbeterde bereikbaarheid en een intensievere samenwerking tussen klantcontact en de vakteams. We hebben een organisatiestructuur ingesteld die bestaat uit een manager dienstverlening en twee ondersteunende adviseurs. Essentieel in deze structuur is de samenwerking met aanspreekpunten in de vakteams. Deze zorgen bijvoorbeeld voor de telefonische bereikbaarheid, de opvolging van klantcontact en het actueel houden van interne en externe procesinformatie.

Voor de route van klantvragen hebben we een model ingevoerd waarbij de frontoffice zoveel mogelijk vragen beantwoordt. Als dat niet mogelijk of wenselijk is, schakelt de frontoffice met vaste aanspreekpunten in de vakteams. Deze aanspreekpunten pakken teamoverstijgende vragen integraal op en koppelen ze terug.

Communicatie

Door de nieuwe, participerende rol van de overheid wordt steeds meer een beroep gedaan op de eigen (organisatie)kracht van inwoners. We maken dus een beweging door van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. Op het ene beleidsterrein komt dit meer tot uitdrukking dan het andere. Burgers nemen geen genoegen met de gemeente als instantie, maar willen in gesprek en willen een gezicht zien. Soms is dat een bestuurder, maar vaak is dat ook de inhoudelijk betrokken ambtenaar; de beleidsmedewerker of projectleider. In onze communicatie zorgen we voor een open houding en halen we informatie van buiten proactief op. Ook gebruiken we ons netwerk en onze kennis om partijen met elkaar in contact te brengen en samenwerking te stimuleren. Ons uitgangspunt hierbij is het aangaan en behouden van een constructieve relatie tussen gemeente, inwoners en organisaties.

Sociale media

De inwoners van Valkenswaard kloppen steeds vaker bij de gemeente aan via bestaande socialemediakanalen, zoals Twitter en Facebook. Dat doen zij bijvoorbeeld voor het doorgeven van overlast of het aankaarten van zaken in de persoonlijke situatie. Maar ook vragen die ingaan op het beleid van de gemeente worden steeds vaker via sociale media gesteld. Dit vraagt om proactief handelen en een hoge betrokkenheid in de organisatie. We verwachten dat beleidsvragen van betrokken inwoners via onze onlinekanalen blijven toenemen. Wij willen er dan ook voor zorgen dat socialmediavragen vanwege de actualiteit zo snel mogelijk beantwoord worden en dat we regie voeren op complexe en/of politiek gevoelige vragen.

Ontwikkeling burgerzaken

Burgerzaken staat aan het begin van een transformatie die om de nodige flexibiliteit van organisaties, management en medewerkers vraagt. Recente ontwikkelingen zoals nieuwe wet- en regelgeving, landelijk en Europees beleid, nieuwe technologieën en de toenemende digitalisering werken door binnen alle thema's van Burgerzaken: personeelsinformatiemanagement, identiteitsmanagement, verkiezingen, dienstverlening en innovatie. Het face-to-face-contact met klanten wordt minder, burgers kunnen eenvoudige handelingen vaker zelf doen en er komen minder mensen aan de balie, maar de complexiteit neemt toe.

Gemeenten krijgen te maken met meer aanvragen waarvoor speciale aandacht nodig is, omdat er iets verkeerd is gegaan in het digitale proces of omdat aanvragers minder 'digivaardig' zijn. Door het gebruik van zogenaamde hulpmiddelen om biometrie niet alleen vast te leggen, maar ook te controleren voorziet het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) in de toekomst een veranderende rol voor gemeenten, bijvoorbeeld op het gebied van verstrekking van reisdocumenten.

Voorbeelden daarvan zijn een expertrol in opname-biometrie, meer nadruk op de correcte vaststelling van een identiteit, meer controles, het opleggen van reisbeperkingen enzovoorts. Maar we moeten ook een balans vinden in het spanningsveld van optimale dienstverlening, kwaliteit van persoonsgegevens, privacy, beveiliging en fraudebestrijding. Dat alles vereist in de toekomst meer

---

kunnen gemeenten hun dienstverlening en bedrijfsvoering ingrijpend verbeteren. Dat stelt ze in staat om op een moderne en flexibele manier in te spelen op maatschappelijke vraagstukken.

hostmanship en vakmanschap. De nieuwe Burgerzaken-applicatie biedt daarvoor de nodige ondersteuning de komende jaren.

Burgerzaken

De ontwikkeling van Burgerzaken onderweg naar 2024. De belangrijkste onderwerpen daarbij; digitalisering, de burger in regie en meer samenwerken in brede zin. Het functioneren van de overheid wordt in toenemende mate bepaald door digitalisering. Ook het werk bij burgerzaken verandert daardoor. Gemeenten krijgen te maken met meer aanvragen waarvoor speciale aandacht nodig is, omdat er iets verkeerd is gegaan in het digitale proces of omdat aanvragers minder 'digivaardig' zijn. Dit vraagt een brede kennis en kunde van de medewerkers. Het vraagt ook om inzicht in de problematiek van de klant: zaken die logisch bij elkaar horen in samenhang afhandelen. Het is belangrijk dat we ons voorbereiden op bovenstaande ontwikkelingen en het verstevigen van het ketengericht denken en werken van medewerkers bevorderen.

Burgers zullen meer regie nemen over wie hun gegevens mogen inzien. Dat burgers zelf hun eigen gegevens bijhouden is ook een optie, maar op de lange termijn, niet de middellange.

Door samen te werken als één overheid kan dienstverlening écht vanuit vragen van inwoners en ondernemers ingericht worden. Maar er moet bijvoorbeeld ook meer worden samengewerkt tussen burgerzaken en het sociale domein (maatschappelijke ondersteuning) en handhaving (fraudebestrijding). Daarbij moeten we een balans weten te vinden in het spanningsveld van optimale dienstverlening, kwaliteit van persoonsgegevens, privacy, beveiliging en fraudebestrijding. We hebben hiermee in onze organisatie al een start gemaakt, maar dit moet verder worden geoptimaliseerd en geformaliseerd.

Reisdocumenten en identiteitsvaststelling: De komende jaren wordt met het programma Verbeteren Reisdocumentenstelsel (VRS) het stelsel van paspoorten en identiteitskaarten toekomstbestendig gemaakt. Het doel: de kwaliteit, fraudebestendigheid en betrouwbaarheid van het stelsel naar een hoger niveau tillen. Dit betekent een veranderende rol voor gemeenten, o.a. op het gebied van verstrekking van reisdocumenten. Voorbeelden daarvan zijn een expertrol in opname-biometrie, meer nadruk op een correcte vaststelling van de identiteit, meer controles en opleggen reisbeperkingen enzovoorts.

Verkiezingen

In de Verkiezingsagenda 2021 staan verschillende aandachtspunten voor een kwalitatief beter, efficiënter en effectiever verloop van het verkiezingsproces. Bijvoorbeeld een nieuw model stembiljet dat elektronisch kan worden geteld. Toegankelijkheid: Iedere kiesgerechtigde moet zijn of haar stem op een toegankelijke manier kunnen uitbrengen. Voor de verkiezingen in 2021 geldt tevens dat we de stembureaus zodanig moeten inrichten dat deze voldoen aan de RIVM-richtlijnen en maatregelen.

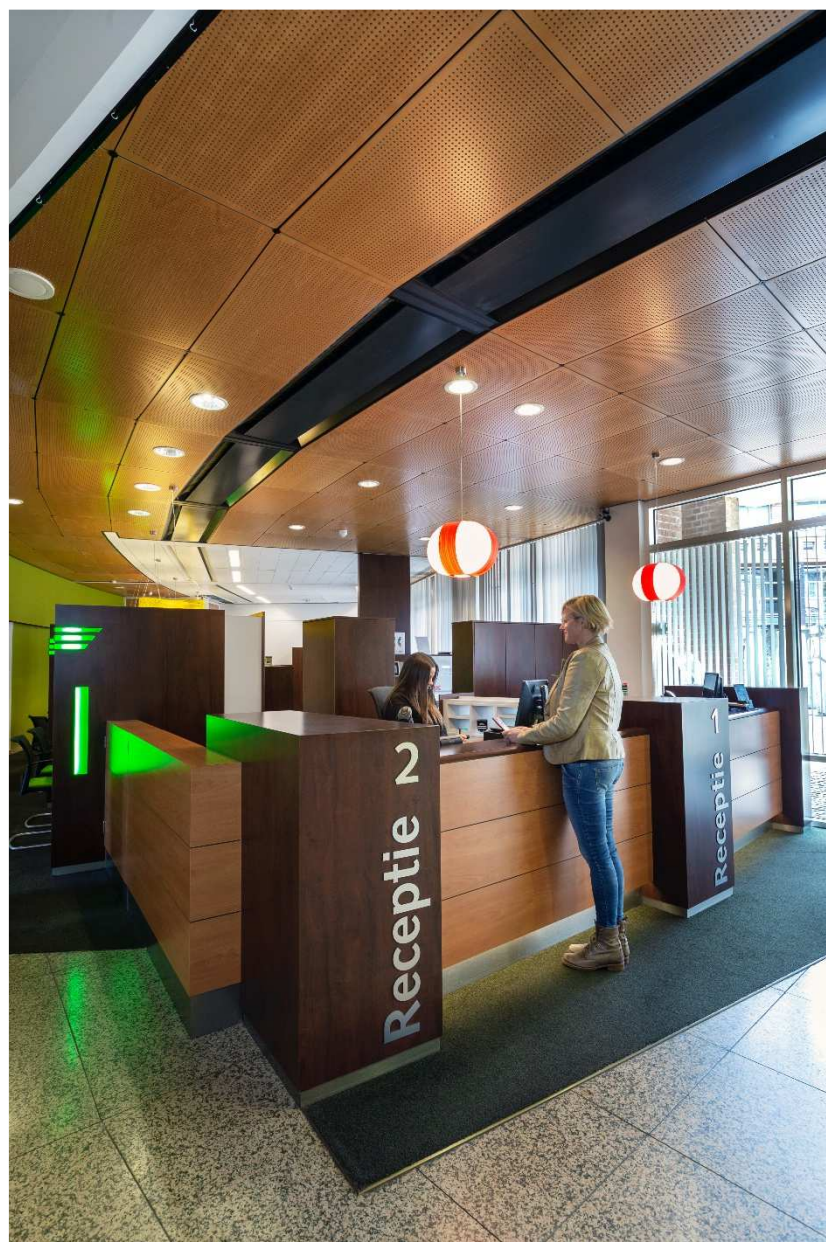
Kaderstellende nota's

- Programma dienstverlening (2016-2020)
- I&A visie
- Toekomstvisie 2030 (2013)
- Social Mediabeleid (2012-2013)
- Visie online communicatie (2013)
- Digitale Agenda 2020
- Programma digitale dienstverlening – zaakgericht werken (A2)
- Implementatieplan doorontwikkeling dienstverlening
- Programmaplan Omgevingswet

Wat willen we bereiken?
Organisatiebreed de dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers optimaliseren door deze centraal te stellen en deze in te richten vanuit de focus en situatie van de klant.
Versterking van de pro-activiteit van het bestuur, anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en sturen op resultaten.
Verbetering van efficiency, effectiviteit en klantgerichtheid van de beleidsuitvoering.
Een interactieve instelling van medewerkers en het vergroten van het communicatiebewustzijn (denken van buiten naar binnen).
Als organisatie bestendiger worden op adresfraude en identiteitsfraude.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Helder en begrijpelijk taalgebruik in alle correspondentie	In A2-verband organiseren we taaltrainingen.
De (verdere) implementatie van het zaakgericht werken	Met de verdere uitrol van de Excellence zaaksuite werken we toe naar een integraal klantbeeld, inclusief de aansluiting op MijnOverheid.
Het goed toegankelijk en veilig maken/houden van onze onlinedienstverlening	De informatie op onze website is up-to-date en ook toegankelijk voor mensen met een beperking. Klanten moeten veilig en betrouwbaar 24/7 online met ons zaken kunnen doen.
Het aansluiten van onze lokale systemen op het digitaal stelsel omgevingswet (DSO)	Aanvragen vanuit het landelijke omgevingsloket ontvangen wij in onze lokale systemen en omgevingsplannen kunnen we in het landelijk stelsel digitaal publiceren.
Het verbeteren van de telefonische bereikbaarheid (ook bij ketenpartners)	We voeren extern onderzoek uit en we starten een overleg met GRSA2 over vaste aanspreekpunten voor telefonie.
Het uitbreiden van kennisoverdracht van de backoffice naar klantcontact	We maken webredacteurs van de vakteams verantwoordelijk voor het beheer van de kennisbank en zij stemmen af met het KCC.
Het ontwikkelen van servicenormen voor onze dienstverlening en de monitoring ervan	De bestaande servicenormen worden opnieuw bekeken en aangepast naar huidige maatstaven en we ontwikkelen een dashboard plus een proces van sturing op servicenormen.
Het meten van klantbeleving en waardering van onze dienstverlening	Naast deelname aan landelijke benchmarks als Burgerpeiling, peilen we ook in eigen beheer de waardering van onze dienstverlening.
Het borgen van bewustzijn van informatieveiligheid	Vooraf bij de uitrol van het zaakgericht werken besteden we extra aandacht aan autorisaties en privacy van klantgegevens.
De nadruk en focus blijven leggen op het correct en nauwkeurig vaststellen van de identiteit. Het doel is om zo (identiteits-)fraude te ontdekken en te voorkomen.	Alle medewerkers gaan de vakopleiding identiteit, documentherkenning en fraude herhalen. In de werkoverleggen wordt aandacht besteed aan het gebruik van de ondersteunende hulpmiddelen zoals het gebruik van de Oribi-scanners.
Het ketengericht denken en werken van medewerkers bevorderen.	We gaan ons werk anders organiseren. Traditionele werkvormen verdwijnen: taakgericht wordt ketengericht, effectief samenwerken komt boven persoonlijke effectiviteit. De medewerkers d.m.v. de training ketengericht werken de nodige vaardigheden en competenties eigen maken en daar vervolgens in de dagelijkse praktijk op sturen.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
<p>Samenwerken op het gebied van adresfraude en een organisatiecultuur creëren waarbij het belang van het herkennen en tegengaan van fraude onderkend wordt</p>	<p>Afspraken tussen relevante interne en externe partijen formaliseren om op die manier inter- en binnengemeentelijke samenwerking met betrekking tot adresfraude te bevorderen en op die manier adresfraude te signaleren en te voorkomen.</p>
<p>Kanaalsturing</p>	<p>Om de digitale dienstverlening te bevorderen zijn verschillende nieuwe producten (zoals het melden van huwelijk & geregistreerd partnerschap, overlijdensaangifte en geboorteaangifte) online beschikbaar gesteld. Door aan de voorkant (via de website/telefonisch/balie) inwoners te wijzen op deze mogelijkheden, kan gericht gestuurd worden op het digitale kanaal.</p>

Wat mag Dienstverlening kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bestuursorganen	1.821	1.041	1.078	1.078	1.078	1.078
Publieksdiensten	845	768	778	780	780	780
Communicatie	22	14	14	14	14	14
Totaal lasten	2.689	1.823	1.870	1.872	1.872	1.872

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Bestuursorganen	-	-	-	-	-	-
Publieksdiensten	424	293	269	269	269	269
Communicatie	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	424	293	269	269	269	269

Saldo voor bestemming	-2.265	-1.530	-1.601	-1.601	-1.601	-1.601
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	71	260	-	-	-	-
Saldo	71	260	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-2.194	-1.269	-1.601	-1.603	-1.603	-1.603
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Veiligheid

Toekomstvisie

We streven naar een Valkenswaard waarin het veilig en aangenaam is om te wonen, te werken en vrije tijd te besteden. Met ons veiligheidsbeleid richten we ons dan ook op het ontwikkelen van leefbare dorpskernen en -wijken, waarin alle bewoners en bezoekers veilig zijn en zich veilig voelen. Belangrijk is ook dat gemeente, bewoners en bezoekers bereid zijn om samen de veiligheid te bevorderen. Daarbij vullen we de vergunningverlenende, toezichthoudende, handhavende en hulpverlenende rol van de gemeente en betrokken partners actief in om die veiligheid te bewaken. Bijvoorbeeld met de vrijwillige brandweer. Daarbij hebben we als gemeente nadrukkelijk aandacht voor het betrekken van burgers, ondernemers, ketenpartners en hulpdiensten om een optimaal veiligheidsrendement te behalen.

In de Toekomstvisie wordt niet heel specifiek gesproken over veiligheid. Wel kunnen we een aantal belangrijke zaken uitlichten die de rode draad kunnen vormen voor beleid en aanpak rondom veiligheid.

De nadruk ligt op leefbaarheid en participatie en daarin blijft de gemeente centraal gepositioneerd. Daarin maken wij met name gebruik van onze kaderstellende en voorwaardenscheppende rol. Die vindt zijn basis in een groot vertrouwen in het zelfsturend en zelfoplossend vermogen in de samenleving. We handelen op basis van vertrouwen en als dat nodig is, treden wij op binnen de kaders van de door ons beschikbaar gestelde instrumenten.

Beleid

Integrale veiligheid

Op lokaal niveau heeft het integraal veiligheidsbeleid raakvlakken met onder meer het sociale domein, jeugd, verkeer, gezondheid, verslavingspreventie, crisisbeheersing, horeca en externe veiligheid.

De gemeente is regisseur op het gebied van integrale veiligheid. Dit betekent dat we signalen oppikken, partners bij elkaar brengen en enthousiasmeren, het proces coördineren, afspraken en activiteiten inventariseren, op elkaar afstemmen en monitoren en de effecten daarvan evalueren.

Uit de criminaliteitscijfers van de politie en de rapportcijfers die onze inwoners geven aan hun veiligheidsgevoel, blijkt dat het steeds beter gaat met de veiligheid in Valkenswaard. De criminaliteit neemt af en het veiligheidsgevoel stijgt. Hiermee volgen we de landelijke trend. Wel zien we tussen de verschillende wijken nog verschillen op dit gebied. Het is dan ook zaak om samen met de wijkorganen en de ketenpartners op wijkniveau te blijven werken aan de veiligheid, omdat mensen zich in elk geval in de eigen woon-, leef- en werkomgeving écht veilig moeten voelen.

De intensieve samenwerking met externe partners blijft de komende tijd belangrijk. Samen met politie, Veiligheidsregio, Woningbelang, jongerenwerk en diverse maatschappelijke organisaties spannen we ons in om het veiligheidsbeleid over de gehele keten, van preventie tot repressie, te verbeteren. De successen motiveren ons om deze ingezette lijn en de integrale aanpak door te zetten. Tegelijkertijd neemt de complexiteit van zorgcasuïstiek toe en dat uit zich onder meer in de toename van woonoverlast en overlast in de openbare ruimte. De komende jaren ligt de nadruk dan ook vooral op het verder verbinden van de terreinen Zorg en Veiligheid als gevolg van de decentralisaties van het sociaal domein. Hulpmiddelen hierbij zijn bijvoorbeeld een procesregisseur zorg- en veiligheid en deelname aan het LSI-convenant.

De Kadernota Integrale Veiligheid 2019-2022 geeft het kader van en de prioritering binnen het veiligheidsbeleid aan:

- Samen met bewoners de veilige woon- en leefomgeving versterken;
- Het versterken van de verbinding tussen zorg en veiligheid;
- Het beëindigen van het onrechtmatig vervoer van gevaarlijke stoffen middels vrachtverkeer door Valkenswaard.
- De aanpak van ondermijning/georganiseerde criminaliteit versterken.

Voor 2021-2022 stellen we een nieuw Actieprogramma veiligheid op, dat we samen met (externe) partners vormgeven. Het actieprogramma omschrijft de maatregelen die we in 2021 en 2022 gaan uitvoeren.

De aandacht voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit is de laatste jaren flink toegenomen. In onze aanpak worden we gesteund door een basisteamprogrammaleider Ondermijning en de Taskforce RIEC, dat als expertisecentrum op het terrein van bestuurlijke aanpak van de georganiseerde misdaad, en toepassing van de wet Bibob, alle regiogemeenten adviseert.

Alle mogelijke bestuurlijke instrumentaria zetten we in om de ondermijnende criminaliteit te bestrijden. Hierbij zal het lokale bestuur telkens de grenzen opzoeken. De komende jaren zetten we vooral in op de doorontwikkeling en professionalisering van de aanpak van ondermijning. De ondersteuning door de basisteamprogrammaleider Ondermijning wordt als zeer positief beoordeeld en voortgezet. Voor deelname aan de Taskforce RIEC is een hernieuwd convenant gesloten wat in Brabant-Zeeland zorgt voor een landelijke voortrekkersrol van gemeenten en samenwerkingspartners in de aanpak van ondermijning. De combinatie van deze partners zorgt ervoor dat we niet enkel op casusniveau bezig zijn met ondermijning, maar ook ondersteund worden bij het weerbaar worden en het opwerpen van barrières. Hierdoor bestrijden we ondermijnende criminaliteit niet alleen op constructieve wijze, maar voorkomen we deze ook door de nodige bestuurlijke drempels. Voor 2021-2022 zal een nieuw Actieplan ondermijning worden opgesteld en uitgevoerd.

Veiligheidsregio Zuidoost-Brabant

Sinds 2014 worden de brandweertaken door de Veiligheidsregio uitgevoerd. De Toekomstvisie Brandweezorg 2015 – 2018 is geïmplementeerd en in 2019 wordt deze Toekomstvisie geëvalueerd en ondergebracht in het Meerjarenbeleidsplan 2020 – 2023. Het Meerjarenbeleidsplan 2020 – 2023 is voor de Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) één van de verplichte planfiguren uit de Wet Veiligheidsregio's (Wvr). In het meerjarenbeleidsplan nemen we drie ontwikkelsporen op. Het *eerste spoor* is de doorontwikkeling van het beleidsplan als strategisch sturingsinstrument voor het bestuur van de VRBZO. Het meerjarenbeleidsplan is het derde beleidsplan van de VRBZO sinds het inwerking treden van de Wet Veiligheidsregio's. De nadruk ligt op externe ontwikkelingen en de maatschappelijke omgeving. Het *tweede spoor* betreft het inventariseren en analyseren van de risico's als basis voor het beleidsplan. Het Regionaal Risicoprofiel is een ander verplichte planfiguur uit de Wvr. In dit plan zijn de risico's opgenomen waaraan VRBZO staat blootgesteld. Het *derde spoor* ziet toe op de visietrajecten 'Bestuurlijke visie Crisisbeheersing', 'Visie doorontwikkeling GHOR', 'Evaluatie Toekomstvisie Brandweezorg' en het 'Brandweezorgplan'.

Investeren in vergroten veiligheidsbewustzijn

We investeren in risicobeheersing door burgers, bedrijven en ketenpartners nadrukkelijk te betrekken bij 'veilig leven'. Hierbij leggen we het accent op het voorkomen van brand, inbraak en andere incidenten en het vergroten van zelfredzaamheid. Diverse campagnes, die op dit gebied al zijn gehouden, zetten we voort. Daarnaast proberen we in het vergroten van het veiligheidsbewustzijn meer aan te sluiten bij initiatieven van onze inwoners, zoals bijvoorbeeld de succesvolle buurtpreventie WhatsApp-groepen. Het beleid richt zich op:

- de zorg voor openbare orde;
- het waarborgen van het veiligheidsgevoel;
- de bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad;
- invulling van de wettelijke taken (onder andere brandweezorg en hulpverlening en rampenbestrijding).

Kaderstellende nota's

- Kadernota Integrale Veiligheid (2019-2022)
- Toekomstvisie Brandweerzorg
- Beleidskader Sociaal Domein Valkenswaard 2019-2022, Groeien, meedoen en thuiskomen
- Uitvoerings- en Handhavingsbeleidsplan 2019-2022
- Evenementenvisie Valkenswaard 2018-2022
- Beleidsregels terrassen
- Beleid met betrekking tot de Wet Bibob

Wat willen we bereiken?
We willen samen met onze bewoners en partners de veilige woon- en leefomgeving behouden en versterken. In de wijken gaan bewoners prettig met elkaar om, inwoners voelen zich thuis en ze helpen elkaar om sociale overlast te voorkomen.
We borgen een goede organisatie van rampenbestrijding en crisisbeheersing.
Samen met inwoners en maatschappelijke organisaties signaleren we de problematiek in een vroeg stadium. We bieden snel en deskundige hulp en ondersteuning en zo nodig investeren we in een passende aanpak. Hierdoor voorkomen we escalatie van zorg-, overlast- en veiligheidsproblemen.
Inwoners zijn zich in 2022 meer bewust van het feit dat ondermijnende criminaliteit zich in de directe omgeving kan voordoen en de inwoners, ondernemers en de publiek private samenwerkingsverbanden voelen zich samen met de gemeente, politie, Openbaar Ministerie en Belastingdienst verplicht om ondermijning aan te pakken.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Uitvoering geven aan Uitvoerings- en Handhavingsbeleidsplan 2019-2022	Voor het jaar 2021 is een uitvoeringsprogramma opgesteld. Het uitvoeringsprogramma 2021 geeft richting aan de inspanningen en de prestaties die we in 2021 willen verrichten in de openbare ruimte. De inspanningen leggen we periodiek vast in de periodieke rapportage VTH en de resultaten leggen we vast in het jaarverslag.
Uitvoering geven aan het Actieprogramma veiligheid 2019-2020	We zetten ons in voor onder meer buurtpreventieprojecten, buurtbemiddeling, aanpak jeugdgroepen, woninginbraken en de verbinding tussen zorg en veiligheid.
Implementeren maatregelen Actieplan ondermijning 2020-2022	We zetten in op maatregelen voor het vergroten van het bewustzijn en de meldingsbereidheid bij inwoners, het verbeteren van onze informatiepositie en het verbeteren van de bestuurlijke weerbaarheid.
Participeren Taskforce RIEC Brabant-Zeeland	We nemen actief deel aan de Taskforce RIEC voor een constructieve bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit.
Uitvoering geven en evalueren van de pilot Dommelstroom Interventie Team (DIT)	In 2020 is de teamleider van het DIT geworven en gestart voor de zes deelnemende gemeenten. Het DIT voert preventieve en repressieve acties uit om bij te dragen aan een veilig woon- en leefklimaat in onze gemeente. In 2021 wordt het DIT geëvalueerd.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Winkeldiefstallen (aantal per 10.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	6,47	22,71	6,47
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	4,0	4,9	3,8
Diefstallen uit woning (aantal per 10.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	16,6	22,83	16
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	Politie/ Waarstaatjegemeente	4,7	6,3	4,5

Wat mag Veiligheid kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Brandweer	1.567	1.675	1.701	1.701	1.701	1.701
Toezicht & handhaving	327	226	259	264	264	259
Integrale veiligheid	318	437	375	366	366	366
<i>Totaal lasten</i>	<i>2.213</i>	<i>2.338</i>	<i>2.335</i>	<i>2.331</i>	<i>2.331</i>	<i>2.326</i>

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Brandweer	-	-	-	-	-	-
Toezicht & handhaving	44	10	10	10	10	10
Integrale veiligheid	91	91	35	35	35	35
<i>Totaal baten</i>	<i>136</i>	<i>101</i>	<i>45</i>	<i>45</i>	<i>45</i>	<i>45</i>

Saldo voor bestemming	-2.077	-2.237	-2.290	-2.286	-2.286	-2.281
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	18	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	<i>-18</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo na bestemming	-2.095	-2.237	-2.290	-2.286	-2.286	-2.281
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Financiën

Toekomstvisie

We willen inzicht geven in de omvang en de vrije besteedbaarheid van rijksmiddelen en lokale belastingen. De gemeente Valkenswaard heeft een structureel reëel sluitende begroting. Op basis daarvan sturen bestuur en management integraal op het realiseren van de in de begroting opgenomen doelstellingen. Dit gebeurt binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Door de zaken financieel op orde te hebben, kunnen we de Toekomstvisie op een zo goed mogelijke manier ondersteunen. In de komende periode komen er veel projecten op ons af. Deze brengen de nodige uitdagingen met zich mee, waardoor het in control blijven ook in de toekomst een aandachtspunt zal blijven.

Beleid

Financieel beleid

In de bestuursperiode 2018-2021 is van belang dat de Toekomstvisie en het Hoofdlijnenakkoord de kaders zijn van waaruit we werken. Om de doelstellingen uit de Toekomstvisie te realiseren zijn veel projecten in gang gezet en van investeringsmiddelen voorzien. Deze projecten voeren we in deze periode uit. Het accent in deze periode ligt daarmee op het uitvoeren wat we al hebben gepland. Daarmee is een belangrijk beslag op middelen in de begroting gelegd. Ook is er een beroep gedaan op de Algemene reserve en hebben we externe financiering aangetrokken. Ons weerstandsvermogen is toereikend, echter de solvabiliteit (de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen (schulden)) is de afgelopen jaren gedaald.

We zetten in op het realiseren van een meerjarig sluitende begroting. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden om de algemene reserve te versterken, zodat Valkenswaard eventuele financiële tegenvallers in de toekomst kan opvangen. De gemeentelijke belastingen betreffen:

- 1) de algemene dekkingsmiddelen: de onroerende zaakbelasting, parkeergelden, precariobelasting en reclamebelasting. Deze middelen kennen geen vooraf bepaald bestedingsdoel.
- 2) de overige belastingen respectievelijk heffingen, zoals reinigingsrechten, rioolheffing, leges en begrafenisrechten. Deze hebben een directe relatie met een programma. De baten zijn geraamd bij het desbetreffende programma.

Voor de lokale lastenbepaling is het uitgangspunt van een beheerste gemeentelijke lastenontwikkeling belangrijk. In de paragraaf Lokale heffingen geven we aan hoe de gemeente in 2020 invulling geeft aan deze doelstelling. Voor de belangrijkste belastingen en heffingen lichten we in de paragraaf Lokale heffingen de tariefontwikkeling toe. De waardebepaling van de onroerende zaken verantwoorden we ook in die paragraaf. Wat betreft de afvalstoffenheffing hanteren we een gedifferentieerd tarief. We maken hierbij onderscheid tussen een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Voor de bestemmingsheffingen is maximaal 100 procent kostendekking ons uitgangspunt. De exacte tarieven en voorwaarden voor alle belastingen en heffingen bepalen we jaarlijks bij verordening.

Algemene uitkering

Deze begroting is, als het gaat om de algemene uitkering van het gemeentefonds, gebaseerd op de meicirculaire 2020. De circulaire geeft de ontwikkeling weer van de algemene uitkering, de decentralisatie- en de integratie-uitkeringen. De gemeente heeft geen beleidsvrijheid voor de bepaling van de inkomsten via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Onze rol beperkt zich tot het controleren of de uitkering juist is en tot het verkrijgen van een actueel en tijdig inzicht in ontwikkelingen rond het gemeentefonds.

Financiering

De uitgangspunten voor het opnemen van leningen hebben we verwoord in artikel 212, artikel 10 financieel beheersverordening. In de paragraaf financiering lichten we dit verder toe. De begrotingsposten die onder de categorie 'Overige algemene baten en lasten' vallen, zijn financieel technisch (boekhoudkundig) van aard.

Onvoorzien

De post onvoorzien zetten we in voor uitgaven die als onvoorspelbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar worden aangemerkt en waarvoor in de begroting verder geen budget is opgenomen.

Kaderstellende nota's

- Financiële beheersverordening art. 212 Gemeentewet (2012)
- Treasurystatuut (2013); zie paragraaf 'financiering'
- Leidraad invordering belastingen (2013)
- Belastingverordeningen (2018)
- Nota reserves & voorzieningen (2015)
- Nota afschrijving en waardering (2016)

Wat willen we bereiken?
Een gezonde financiële positie als basis voor onze bestuurskracht en waarmee we onze doelstellingen op basis van de Toekomstvisie blijvend kunnen realiseren.
Een structureel en reëel sluitende meerjarenbegroting, met ruimte en flexibiliteit voor ontwikkelingen die passen in onze Toekomstvisie, waarbij we ook willen inzetten op inbreng en verantwoordelijkheid van onze omgeving.
We beheersen onze risico's en hebben een weerstandsvermogen waarmee we structureel deze risico's kunnen dekken.
We zetten in op het versterken van onze Algemene reserve en nemen de nodige voorzichtigheid in acht ten aanzien van het aantrekken van nieuwe geldleningen met als doelstelling een solvabiliteit van minimaal 30%.
Een beheerste ontwikkeling van de lokale lasten.

Wat gaan we ervoor doen?	Toelichting
Optimalisering van de Planning & Control-producten.	We ontwikkelen en verfijnen instrumenten om bestuur en organisatie te voorzien van adequate sturingsmogelijkheden. Dit gebeurt op diverse fronten: <ul style="list-style-type: none"> - In A2 verband wordt een vervolg gegeven aan de harmonisatie van de bedrijfsvoering. In 2021 wordt nader bekeken waar efficiency mogelijkheden liggen t.a.v. de P&C cyclus. Met het verkorten van de doorlooptijd van de processen beogen we de actualiteit van de informatie te vergroten. - In het najaar van 2020 organiseren we een raadsbijeenkomst om de kpi's nader tegen het licht aan te houden om de resultaten hiervan te betrekken bij de begroting 2022
Verkennen van macro-economische ontwikkelingen.	Door de verkenning kunnen we tijdig anticiperen. De focus ligt in dit kader nu vooral op Corona gerelateerde onderwerpen.

Prestatie-indicatoren

Omschrijving	Bron	Realisatie 2019		Doelstelling 2021
		Valkenswaard	Landelijk	
Verplichte indicatoren				
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (euro)	Coelo	734	669	758
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (euro)	Coelo	784	739	842
Bezetting (fte per 1000 inwoners) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen gegevens)	Jaarrekening 2019	5,93	Niet bekend*	Gelijk aan 2020
Formatie (fte per 1000 inwoners)	Jaarrekening 2019	5,25	Niet bekend*	Gelijk aan 2020
Overhead gemeentelijke organisatie (%) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2019	11,7	Niet bekend*	Doel is in de realisatie lager uit te komen dan begroot
Apparaatskosten (kosten per inwoner) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2019	525	Niet bekend*	Doel is in de realisatie lager uit te komen dan begroot
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen) (de gemeente dient deze informatie zelf te verzamelen, eigen begroting)	Jaarrekening 2019	18,9	Niet bekend*	Afhankelijk van de noodzaak

*landelijk niet beschikbaar

Wat mag Financiën kosten?

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Financiën	82	-79	305	113	115	103
Totaal lasten	82	-79	305	113	115	103

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Financiën	735	696	687	687	687	687
Totaal baten	735	696	687	687	687	687

Saldo voor bestemming	653	775	382	574	572	585
------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	5.956	674	230	230	230	230
Baten	6.501	660	226	390	265	248
Saldo	545	-14	-3	160	35	18

Saldo na bestemming	1.198	760	379	734	607	603
----------------------------	--------------	------------	------------	------------	------------	------------

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Dienstverlening website omgevingsvergunning (kaderbrief)	-	-5	-5	-
Vergoeding raadsleden (kaderbrief)	-32	-32	-32	-32
Renteresultaat	264	244	307	445
Reserves en voorzieningen	79	67	302	52
Kapitaallasten	181	-14	-1	-6
Plan van aanpak positionering	-65	-	-	-
Herijking toekomstvisie	-20	-	-	-
Indexering VW marketing	-4	-8	-	-
BABS	-	-2	-2	-2
Dienstverlening	-10	-33	-18	-18
Amendement Herijking toekomstvisie	20	-	-	-
Totaal programma 5	413	217	551	439

Toelichting

Dienstverlening website omgevingsvergunning (kaderbrief)

De invoering van de nieuwe omgevingswet brengt extra exploitatiekosten met zich mee voor het onderhouden van de website Omgevingswet.

Vergoeding raadsleden (kaderbrief)

De actualisatie van de vergoedingen voor raadsleden leidt tot een bijraming van € 32.000.

Renteresultaat

De rentelast valt ten opzichte van voorgaande jaren lager uit door de lage rente stand.

Reserves en voorzieningen

Een drietal ontwikkelingen hebben effect op de bandbreedte. Ten eerste zijn er in 2020 correcties doorgevoerd die structureel effect hebben. Dit betreft een voordeel op de aankoop van duurzame goederen voor het gemeentehuis en beeldende kunst die lager zijn dan oorspronkelijk begroot. Daarnaast is de reserve 'instandhouding buitenspeelplaatsen peuterspeelzalen' komen te vervallen met de overdracht van de speelplaatsen. Dit levert een voordeel op voor de bandbreedte; er hoeft immers niet meer in de reserve gestort te worden. Daarnaast is in de kaderbrief een storting in de voorziening onderhoud wegens gemeld van € 250.000 vanaf 2023. Dit had vanaf 2024 moeten zijn. Dit laatste levert een voordeel op voor de bandbreedte in 2023.

Kapitaallasten

Uit de actualisatie van het investeringsprogramma is naar voren gekomen dat de oplevering van met name een aantal infrastructurele projecten later plaatsvindt dan gepland. Het gevolg hiervan is dat in de meerjaren begroting 2020 begrote kapitaallasten voor 2021 naar de toekomst verschuift wat leidt tot een incidenteel voordeel.

Plan van aanpak positionering

Valkenswaard wil een aantrekkelijke zijn voor onze (potentiële) inwoners, bezoekers en bedrijven als naar onze samenwerkingspartners? Er is een duidelijke interactie tussen ons DNA, de Toekomstvisie en deze positionering. Het DNA van Valkenswaard wordt bepaald door haar verleden, wat ze is. De visie (2030) geeft de richting aan waar we naar toe willen en de positionering hoe we ons willen onderscheiden van de omliggende gemeente (om onze doelen te bereiken). Vervolgens is de vraag hoe we dat in de markt zetten en communiceren.

Geconstateerd is dat, om de positionering te verbeteren, hiervoor meer eigenaarschap in de ambtelijke organisatie wenselijk is. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld waarin een aantal activiteiten staan gepland voor bewustwording in de ambtelijke organisatie rondom dit thema.

Momenteel is hier geen werkbudget voorhanden, terwijl een aantal communicatieproducten dient te worden ontwikkeld. Het succes hiervan valt of staat namelijk met een succesvolle inbedding in de ambtelijke organisatie. Hiervoor is het aanstellen van een programmamanager noodzakelijk en interne communicatie ten aanzien van lobby, strategische communicatie en marketing communicatie. Dit helpt ons de doelen uit de Toekomstvisie 2030 te realiseren.

Herijking toekomstvisie (inclusief amendement)

De herijking van de Toekomstvisie staat gepland voor het jaar 2020. In het procesvoorstel is aan de raad om financiële middelen voor het opstellen van de Toekomstvisie gevraagd. Voor het jaar 2022 staat ook de implementatie gepland. Het betreft hier het uitzetten van de Toekomstvisie binnen de gemeentelijke organisatie en bij partners middels een bewustwordingstraject. Met het budget wordt een bewustwordingscampagne opgezet onder de ambtelijke organisatie en stakeholders zodat de nieuwe Toekomstvisie van Valkenswaard bekend wordt. Hierbij worden o.a. nieuwe materialen ontwikkeld, zoals filmpjes, banners. etc. zodat de huidige materialen kunnen worden vervangen. Deze activiteiten staan gepland in 2022.

Momenteel is hier geen budget voor beschikbaar. In het raadsvoorstel Procesvoorstel herijking toekomstvisie (aangenomen door de raad in mei 2020) staat: " [er] is geen rekening gehouden met kosten voor implementatie van de Toekomstvisie 2030 indien deze gereed is. De financiële consequenties hiervan worden meegenomen in de begroting 2021.

In de raadsvergadering van 5 november 2020 is middels een amendement besloten dat:

1. De herijking van de Toekomstvisie 2030 eerst te doen laten plaatsvinden in 2022;
2. De hierdoor in de Programmabegroting 2021 vrijkomende middelen ter grootte van € 20.000 toe te voegen aan de bandbreedte 2021;
3. In de Kadernota 2022/Programmabegroting 2022 de kosten voor de herijking weer op te nemen".

Indexering Valkenswaard Marketing

Sinds de oprichting van Valkenswaard Marketing (2016) is de gemeentelijke bijdrage niet geïndexeerd. Gedurende de looptijd van de huidige dienstverleningsovereenkomst (2020-2022) wordt het wenselijk geacht om deze indexering te laten plaatsvinden. Als er vanuit de gemeente geen inflatiecorrectie plaatsvindt en hetzelfde ambitieniveau wordt gehandhaafd ten aanzien van de citymarketing, zal de organisatie binnen andere posten in de begroting de middelen moeten zoeken. Dit zal daarmee ten koste gaan van marketingactiviteiten. In de DVO is ook expliciet opgenomen dat het totaalbedrag voor de periode 2020-2022 exclusief indexering is. Voorgesteld wordt om voor de looptijd van de huidige DVO deze indexering toe te gaan passen.

BABS

De inwerkingtreding van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) op 1 januari 2020 heeft ook gevolgen voor de Buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand (Babs). Ook deze 'trouwambtenaar' krijgt vanaf die datum een arbeidsovereenkomst in plaats van een ambtelijke aanstelling. Dat is een mooi moment om de eerder gemaakte afspraken nog eens tegen het licht te houden.

Wat de vergoeding betreft willen we graag aansluiten bij de landelijke tendens, hetgeen betekent 5 keer uurvergoeding i.p.v. 4 keer.

Dienstverlening

Het programmaplan dienstverlening 2016-2020 loopt dit jaar af. In 2019 is een doorontwikkelingstraject ingezet voor de dienstverlening. Restant budget is overgeheveld naar 2020, maar voor de jaren daarna is geen aanvullend budget voor de doorontwikkeling van de dienstverlening opgenomen.

Er is een nieuw plan opgesteld met de volgende deelprojecten en benodigde budgetten:

onderwerp	2021	2022	2023
workshops mindset dienstverlening		2.500,00	
coaching gesprekstechnieken		3.500,00	3.500,00
overdracht social media KCC (trainingen)	5.000,00	1.500,00	1.500,00
aanpassen website Omgevingswet (snelbalie/Melddesk)	2.500,00	12.500,00	
koppeling NHR/mobiel toezicht parkeren	2.500,00		
Telan-meting (nulmeting + herhaling)		5.000,00	5.000,00
trainingen procesverbetering & workflow		2.500,00	2.500,00
metingen klantbeleving/benchmarks		5.000,00	5.000,00
totaal	10.000,00	32.500,00	17.500,00

Wat mag het programma Bestuur & Organisatie kosten?

Lasten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Samenwerking en positionering	520	581	600	581	566	566
Dienstverlening	2.689	1.823	1.870	1.872	1.872	1.872
Veiligheid	2.213	2.338	2.335	2.331	2.331	2.326
Financiën	82	-79	305	113	115	103
Totaal lasten	5.504	4.663	5.109	4.897	4.884	4.866

Baten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Samenwerking en positionering	21	-	-	-	-	-
Dienstverlening	424	293	269	269	269	269
Veiligheid	136	101	45	45	45	45
Financiën	735	696	687	687	687	687
Totaal baten	1.316	1.090	1.002	1.002	1.002	1.002

Saldo voor bestemming	-4.188	-3.573	-4.108	-3.895	-3.882	-3.864
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	6.004	674	230	230	230	230
Baten	6.572	920	226	390	265	248
Saldo	568	246	-3	160	35	18

Saldo na bestemming	-3.620	-3.327	-4.111	-3.735	-3.846	-3.846
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Wat mag overhead kosten?

In dit hoofdstuk presenteren we de totale kosten van de overhead. Voor de overhead gebruiken we de volgende definitie: 'Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead horen alle functies die dit doel dienen. De overheadfuncties staan derhalve niet rechtstreeks ten dienste van de (externe) klant'. De overhead bestaat uit een aantal onderdelen:

- Leidinggevenden primair proces (projectleiding valt hier buiten);
- Financiën, Toezicht en Controle gericht op de eigen organisatie;
- P&O;
- Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie;
- Juridische zaken;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en Huisvesting (incl. beveiliging);
- DIV;
- Managementondersteuning primair proces.

Lasten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overhead	10.502	11.030	11.318	11.129	10.873	10.843
<i>Totaal lasten</i>	<i>10.502</i>	<i>11.030</i>	<i>11.318</i>	<i>11.129</i>	<i>10.873</i>	<i>10.843</i>

Baten

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Overhead	87	52	52	52	52	52
<i>Totaal baten</i>	<i>87</i>	<i>52</i>	<i>52</i>	<i>52</i>	<i>52</i>	<i>52</i>

Saldo voor bestemming	-10.415	-10.978	-11.266	-11.077	-10.821	-10.791
------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Mutatie reserves

Product	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
<i>Saldo</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>

Saldo na bestemming	-10.415	-10.978	-11.266	-11.077	-10.821	-10.791
----------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
CAO (2,8%) (kaderbrief)	-558	-558	-558	-558
Ontwikkelingen loonkosten	-119	-111	-154	-157
Zero Based Budgetting	-4	-3	10	34
Taxeren op oppervlakte	-30	-	-	-
SWOT: Arbeidsmarktvragestuk/ Intensiverenontwikkelingen	-	-100	-50	-50
Totaal Overhead	-707	-769	-749	-732

Toelichting

CAO (2,8%, kaderbrief)

De huidige CAO voor ambtenaren loopt tot 2020. Voor de bijstelling maken wij gebruik van de macro-economische verkenningen van het CPB (peildatum 17 maart 2020). De prijsstijging overheidsconsumptie beloning werknemers 2021 is naar verwachting 2,8%. Het vermelde bedrag dekt de kosten voor het ambtelijk personeel van de gemeente en de GRSA2.

Ontwikkelingen loonkosten

De actualisatie van de salarisbegroting leidt tot een nadeel ten opzichte van de Kaderbrief. Dit wordt vooral veroorzaakt door loopbaanontwikkelingen met het gevolg hogere inschalingen en periodieken. De in de kaderbrief genoemde middelen voor de CAO ontwikkelingen 2021 zijn gereserveerd en komen beschikbaar nadat er een nieuwe CAO overeen is gekomen.

Zero Based Budgetting

De actualisatie van verschillende budgetten levert een klein resultaat op. Dit betreffen verschuivingen en eliminaties van budgetten.

Taxeren op oppervlakte

Vanuit de Waarderingskamer is gesteld dat per 1 januari 2022 alle belastingadministraties dienen te voldoen aan de uitgangspunten van het waarderen en taxeren van woningen op oppervlakte. Aangezien het waarderen en taxeren tot op heden plaatsvindt op basis van inhoud vraagt deze eis een behoorlijke inventarisatie en registratie. Om deze reden is in augustus 2018 het project "Taxeren op oppervlakte" van start gegaan. In deze inventarisatie was het uitgangspunt dat er gebruik wordt gemaakt van zogenaamde 3D-metingen. Hiermee zou een groot gedeelte relatief eenvoudig, en met beperkte financiële middelen, kunnen worden geïnventariseerd. Helaas is door vele gemeenten geconstateerd dat deze 3D-metingen onvoldoende kwaliteit blijken te bieden. Desondanks houdt de Waarderingskamer vast aan de eisen t.a.v. het taxeren op oppervlakte.

De aanpassing zal dan ook moeten worden doorgevoerd, maar vormt in de huidige vorm een groot risico voor de kwaliteit van waardering en taxatie. Aangezien deze informatie de basis vormt voor de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten (WOZ-beschikkingen/ozb-aanslagen t.w.v. 17 mln. in 2022) is er aanvullende actie benodigd om zowel aan de eis van de Waarderingskamer te voldoen maar ook de kwaliteit van de data te blijven waarborgen.

SWOT: Arbeidsmarktvragestuk/ Intensiverenontwikkelingen

Vergroot de aantrekkelijkheid van Valkenswaard als werkgever. Aanvullend is het van belang om huidige medewerkers te binden en te boeien. Momenteel wordt middels "Sterk in je Werk" ingezet op ontwikkeling, de behoefte is om dit nog verder te intensiveren door nog meer in te zetten op o.a. ontwikkelmogelijkheden/doorgroeimogelijkheden, mobiliteit en behouden van talent.

Wat mag onvoorzien kosten?

De gemeente Valkenswaard heeft jaarlijks € 125.000 begroot voor onvoorziene uitgaven. Met de Nota Kaders 2020-2023 is besloten om deze post in 2020 en 2021 te verlagen met € 50.000. Dit budget kan alleen aangesproken worden voor onverwachte zaken waar dus geen rekening mee gehouden is.

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onvoorzien	-	75	75	125	125	125
Totaal lasten	-	75	75	125	125	125

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-	-

Saldo voor bestemming	-	-75	-75	-125	-125	-125
------------------------------	---	-----	-----	------	------	------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo	-	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	-	-75	-75	-125	-125	-125
----------------------------	---	-----	-----	------	------	------

Wat mag de vennootschapsbelasting kosten?

In dit hoofdstuk presenteren we de lasten van de te betalen vennootschapsbelasting. Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) gaan betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De invoering ervan leidt tot een fiscale afsplitsing van de ondernemersactiviteiten. De nieuwe wet bepaalt dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 voortaan belastingplichtig zijn.

Uit de inventarisatie van de gemeentelijke activiteiten is gebleken dat de volgende activiteiten onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting. Deze zijn niet objectief vrijgesteld.

- Grondexploitaties
- Bedrijfsafval
- Rioolaansluitingen

Het te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting is onzeker. Om die reden zijn er geen bedragen opgenomen.

Wat brengen algemene dekkingsmiddelen op?

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vooraf bepaald bestedingsdoel die de gemeente vrij kan besteden. Het gaat behalve om de uitkering uit het gemeentefonds, om gemeentebelastingen, deelnemingen/dividend, erfpacht, rente en de verzamelpost overige dekkingsmiddelen. Ze zijn bedoeld voor de uitvoering van programma's die het vastgestelde beleid van de gemeenteraad uitvoeren.

Lasten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Algemene uitkering	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten	-	-	-	-	-	-

Baten

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
OZB	7.711	8.063	8.184	8.184	8.184	8.184
Precariobelasting	70	79	79	79	79	79
Reclamebelasting	75	90	90	90	90	90
Algemene uitkering	45.077	46.220	48.959	48.835	49.060	49.367
Totaal baten	52.933	54.452	57.312	57.188	57.413	57.720

Saldo voor bestemming	52.933	54.452	57.312	57.188	57.413	57.720
------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Mutatie reserves

Deelproduct	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-	-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo	-	-	-	-	-	-

Saldo na bestemming	52.933	54.452	57.312	57.188	57.413	57.720
----------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Ontwikkelingen

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Middelen jeugdhulp meicirculaire 2019	429	-	-	-
Prijscompensatie OZB 1,5%	121	121	121	121
Totaal Algemene dekkingsmiddelen	550	121	121	121

Toelichting

Middelen jeugdhulp meicirculaire 2019

Met de meicirculaire 2019 zijn de extra middelen jeugdhulp toegekend. Dit bedrag is toegevoegd aan de bandbreedte, voor 2021 € 429.000

Prijscompensatie OZB 1,5%

De OZB-inkomsten zijn geïndexeerd met 1,5% (CPB) i.c. het percentage voor inflatie (geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp)).

Paragrafen

Lokale heffingen

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente. Inzicht in de omvang, werking en reikwijdte van deze heffingen is belangrijk voor de raad, omdat die heffingen vaak de enige mogelijkheid zijn om aanvullende wensen te kunnen verwezenlijken of dekken. Door vaststelling van de begroting worden de wensen in principe bekrachtigd en de middelen ingezet (zie hiervoor ook product 'financiën'). Voor de (beleids-)voornemens verwijzen wij naar de programma's. In deze paragraaf geven we inzicht in de belastingen en heffingen (retributies, rechten en leges) en de betekenis daarvan voor de gemeente Valkenswaard. Per heffing gaan we in op het beleid, de geraamde inkomsten en de tarieven. Ook gaan we in op de lokale lastendruk en het kwijscheldingsbeleid. We onderscheiden de lokale heffingen in:

Algemeen dekkingsmiddel	Bestemmingsheffing
Onroerende zaakbelasting (OZB)	Rioolheffing
Parkeergelden	Afvalstoffenheffing/ reinigingsrechten
Precariobelasting	Leges
Reclamebelasting	Begrafnisrechten

Opbrengsten

De opbrengst van de lokale heffingen in 2021 bedragen naar verwachting:

	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Onroerende zaakbelasting (OZB)	7.711	8.063	8.184
Parkeergelden	710	694	694
Precariobelasting	70	79	79
Reclamebelasting	75	90	90
<i>Subtotaal algemene heffingen</i>	<i>8.566</i>	<i>8.926</i>	<i>9.047</i>
Naheffingsaanslagen	56	52	52
<i>Totaal algemene heffingen</i>	<i>8.622</i>	<i>8.978</i>	<i>9.099</i>
Rioolheffing	3.176	3.165	3.165
Afvalstoffenheffing	2.946	3.599	3.828
Reinigingsrechten	30	45	45
Secretarieleges	286	216	199
Omgevingsvergunningen (bouwleges)	434	545	545
Begrafnisrechten	168	188	188
<i>Totaal bestemmingsheffingen</i>	<i>7.040</i>	<i>7.758</i>	<i>7.970</i>
Totaal heffingen	15.662	16.736	17.069

Belastingdruk

De berekening van de belastingdruk is gebaseerd op de som van afvalstoffenheffing voor een meerpersoonshuishouden, de gemiddelde waarde van de onroerende zaken (OZB) en de rioolheffing.

Soort belasting of heffing	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde woningwaarde (afgerond)	231.000	243.000	259.000	276.000
Afvalstoffenheffing	238	245	278	296
OZB (op basis van gemiddelde woningwaarde)	313	324	336	341
Rioolheffing	205	205	205	205
Belastingdruk per meerpersoonshuishouden	756	774	819	842

Onroerende zaakbelastingen

Alle onroerende zaken binnen de gemeentegrenzen worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van eerdergenoemde uitgangspunten en het tarief gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde, wordt de aanslag onroerende zaakbelastingen berekend en aan de belastingplichtige opgelegd. In de begroting 2021 is een opbrengst gecalculleerd van € 8.183.000 (afgerond).

Omschrijving	WOZ waarde 1-1-2020	Tarief 2021	Begroting 2020	Begroting 2021	Toename 2020 t.o.v. 2019
Woningen	4.395.832	0,1242	5.378	5.458	80
Niet woning eigenaren	640.741	0,2500	1.578	1.602	24
Gebruikers	547.196	0,2052	1.107	1.123	16
Totaal			8.063	8.183	120

De OZB-opbrengsten zijn ten opzichte van 2020 toegenomen. De toename van € 120.000 wordt verklaard door de verhoging van OZB opbrengsten als gevolg van indexering.

Parkeerbelasting

De heffing van de parkeerbelasting is geregeld in de "Verordening op de heffing en invordering van parkeerbelastingen". Het innen van parkeergelden moet gezien worden als een sturingsinstrument voor het reguleren van de parkeerdruk. De opbrengst in de begroting 2021 is geraamd op € 746.000, inclusief parkeerkaarten en naheffingstoelagen. In de begroting 2021 hebben we rekening gehouden met een opbrengst van € 1.000 naheffingsaanslagen van in totaal € 52.000. Het parkeerbeleid is neergelegd in de Parkeerverordening. Voor parkeertarieven zie onderstaande tabel.

Centrumgebied		Schil centrum	
tijd	tarief	tijd	tarief
60 minuten	€ 0,60	60 minuten	€ 1,50
120 minuten	€ 2,40	120 minuten	€ 3,00
180 minuten	€ 4,00	dagkaart	€ 3,00
240 minuten	€ 5,60		

Precariobelasting

Het is mogelijk om voor het gebruik van gemeentegrond precariobelasting te heffen. De belasting is verschuldigd als een ondernemer op, onder of boven, voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, voorwerpen heeft, zoals terrassen, luifels, pijpleidingen en uithangborden. De opbrengst komt ten goede aan de algemene middelen, tenzij er sprake is van een specifieke oormerking, zoals de opbrengsten van de tijdelijke terrassen bij evenementen. De hoogte van de precariobelasting hangt af van de soort en de grootte van de voorwerpen, en van de oppervlakte die in beslag genomen wordt.

De gemeente Valkenswaard legt alleen precariobelasting op bij terrassen (zomer, winter of tijdelijke terrassen). Aan de hand van de afgegeven vergunningen leggen we de aanslagen op. De totaal gecalculleerde opbrengst precariobelasting (terrassen) 2021 is € 79.000. De opbrengsten van de tijdelijke terrassen bij evenementen (€ 22.500) storten we in het daartoe bestemde evenementenfonds.

Afvalstoffenheffing

Kleine bedrijven in het centrum van Valkenswaard kunnen een container bij Cure aanvragen. Daar zijn wel voorwaarden aan verbonden. Deze bedrijven moeten zo klein zijn dat de hoeveelheid en de aard van het afval overeenkomt met huishoudelijk afval. Ook mogen zij zelf geen ruimte hebben om een container van een commercieel afvalbedrijf te plaatsen. En tot slot moeten zij gelegen zijn aan de inzamelroute van huishoudelijk afval. Dergelijke bedrijven betalen geen afvalstoffenheffing, maar een zogenaamd reinigingsrecht.

Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht	2019 Realisatie	2020 Begroot	2021 Begroot
Kosten taakveld Afval (100%)	2.883	3.106	3.334
Inkomsten taakveld Afval exclusief heffingen	287	-233	-233
Kosten Taakveld Verkeer en vervoer inclusief rente (1%)	30	36	37
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>2.626</i>	<i>2.909</i>	<i>3.138</i>
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead</i>	433	423	536
<i>Overhead taakveld Verkeer en vervoer</i>	5	6	6
<i>BTW</i>	547	612	659
Totale kosten	3.609	3.950	4.339
Opbrengst heffing	2.947	3.599	3.828
Dekkingspercentage	81,7%	91,1%	88,2%

	2018	2019	2020	2021
Afvalstoffenheffing; Eenpersoonshuishouden	170	175	199	212
Afvalstoffenheffing; Meerpersoonshuishouden	238	245	278	296
De afvalstofheffing per extra afvalcontainer	246	246	246	246
Omvang voorziening Reiniging per 1/1	115.000	-	-	-

* In afwijking op de leeswijzer zijn deze bedragen niet x € 1.000

(Brede) rioolheffing

Naast de afvoer van het hemelwater en afvalwater heeft de gemeente ook de algehele zorgplicht voor water (zowel grond- als oppervlaktewater). Het in het GRP opgenomen investeringsprogramma en de actualisatie van de exploitatiekosten, hebben geleid tot een aanpassing van de exploitatielasten. Met de bepaling van de tarieven voor rioolheffing hebben we rekening gehouden met het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan.

De jaarlijkse kosten van riolering worden gedekt door de rioolheffing, waarbij we verschillen tussen de kosten en de heffing onttrekken dan wel storten in de voorziening 'riolering'. Deze gebruiken we om in de toekomst de tarieven gefaseerd te laten stijgen.

We streven naar een 100% kostendekking. Om een verdere toename van de voorziening te voorkomen, stabiliseren we de tarieven in de komende jaren. Om toch de 100% kostendekking te realiseren, doen we jaarlijks een bijdrage uit de voorziening riolering.

Rioolheffing (x € 1.000)	2019 Realisatie	2020 Begroot	2021 Begroot
Kosten taakveld(en) inclusief rente (100%)	2.796	2.137	2.277
Kosten taakveld (en) openbaar groen inclusief rente (5%)	196	205	210
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	-109	-11	-11
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>2.258</i>	<i>2.331</i>	<i>2.475</i>
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead</i>	419	433	327
<i>Overhead taakveld groen</i>	29	34	35
<i>BTW</i>	334	367	329
Totale kosten	3.534	3.165	3.165
Opbrengst heffing	3.176	3.165	3.165
Dekkingspercentage	89%	100%	100%

	2018	2019	2020	2021
Tarief rioolheffing	205	205	205	205
Omvang voorziening Riolering per 1/1	3.474.000	3.798.000	3.353.000	3.114.000

* In afwijking op de leeswijzer zijn deze bedragen niet x € 1.000

Leges

Onder de naam 'leges' heffen we een aantal verschillende rechten voor het genot van door de gemeente verstrekte diensten. Te denken valt aan: leges burgerzaken, leges APV-vergunningen, leges bouwvergunningen en leges gebruiksvergunningen.

Leges (secretarieleges + leges omgevingsvergunning) (x € 1.000)	2019 Realisatie	2020 Begroot	2021 Begroot
Kosten taakveld Burgerzaken (100%)	954	831	841
Kosten taakveld Milieubeheer (25%)	480	231	354
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen (af te dragen rijksleges)	-150	-88	-81
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>1.284</i>	<i>974</i>	<i>1.114</i>
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead (1,5%)</i>	143	129	134
<i>Overhead taakveld Milieubeheer (0,3%)</i>	72	36	56
<i>BTW</i>	-	-	-
Totale kosten	1.499	1.139	1.304
Opbrengst heffing	820	761	827
Dekkingspercentage	54,7%	66,8%	63,4%

Begrafenisrecht

We heffen begrafenisrechten om de kosten op begraafplaatsen te dekken.

Begrafenisrechten (x € 1.000)	2019 Realisatie	2020 Begroot	2021 Begroot
Taakveld Begraafplaatsen en crematoria (100%)	253	233	236
Inkomsten taakvelden exclusief heffingen	0	-4	-4
<i>Netto kosten taakveld</i>	<i>253</i>	<i>229</i>	<i>232</i>
Toe te rekenen kosten:			
<i>Overhead (0,3%)</i>	<i>38</i>	<i>36</i>	<i>38</i>
<i>BTW</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Totale kosten	291	265	270
Opbrengst heffing	168	188	188
Dekkingspercentage	57,7%	70,9%	69,6%

Kwijtschelding

De gemeente kan kwijtschelding verlenen van gemeentelijke heffingen en kan daarbij zelf beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is. In Valkenswaard is kwijtschelding alleen, gedeeltelijk, mogelijk voor de afvalstoffenheffing. Voor de overige heffingen, zoals onroerende zaakbelasting, rioolrecht en leges burgerzaken, is geen kwijtschelding mogelijk. Valkenswaard hanteert de maximumnorm van 100%. Dit betekent dat op 100% van het bijstandsniveau belastingen worden kwijtgescholden. Het maximumbedrag aan kwijtschelding bij de afvalstoffenheffing is in 2021 € 175.

Wij verlenen 'automatisch' kwijtschelding aan huurders van woningen die twee maanden vóór de dagtekening van de aanslag één jaar onafgebroken een uitkering hebben. Deze huurders mogen ook geen positieve vermogensbestanddelen hebben. Dit doen wij op grond van de Wet Werk en Bijstand.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

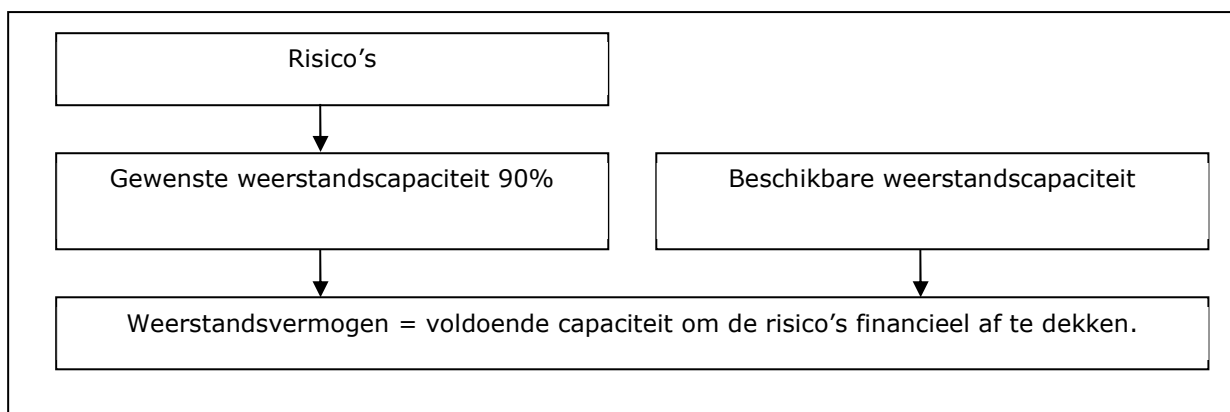
De begroting vormt het financieel kader waarbinnen de gemeente haar doelstellingen realiseert. Tegenvallers en meevallers worden zoveel mogelijk binnen die begroting verwerkt. Financiële tegenvallers kunnen we echter niet altijd opvangen en op dit moment is het belangrijk dat de gemeente over een buffer beschikt om dit soort zaken te verwerken. Deze buffer, waarmee we onverwachte tegenvallers opvangen zodat we taken kunnen voortzetten, heet het weerstandsvermogen van de gemeente. Het gaat dan om risico's die niet zijn verzekerd of waarvoor geen voorziening is getroffen. De beoordeling van dit weerstandsvermogen geeft inzicht in de actuele financiële positie. Actualisering vindt jaarlijks plaats bij de jaarrekening en de begroting.

In deze paragraaf gaan we in op het weerstandsvermogen. Daarbij schenken we achtereenvolgens aandacht aan het beleid dat de gemeente op dit gebied hanteert, de weerstandscapaciteit, een actualisering van het risicoprofiel en de confrontatie tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Tot slot gaan we gedetailleerd in op de opbouw van de weerstandscapaciteit.

Beleid

De raad heeft ingestemd met de nota "Weerstandsvermogen en risicomanagement". In deze nota staat een beleidslijn over de weerstandscapaciteit die wij noodzakelijk vinden voor onze organisatie. Deze weerstandscapaciteit zetten wij af tegen de risico's en het risicomanagement. Doordat we risico's inventariseren, analyseren en beoordelen, kunnen we risicoprofiel bepalen, risico's aan de voorkant beheersen, structureel inbedden van risicomanagement in de organisatie en kunnen we een ratio 'weerstandsvermogen' (verhouding risicobedrag tegenover weerstandscapaciteit) bepalen.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we een relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en daarbij gewenste weerstandscapaciteit enerzijds en de beschikbare weerstandscapaciteit anderzijds. De relatie tussen beiden geven we in onderstaande figuur weer:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Ondanks de werking van risicomanagement kunnen we te maken krijgen met financiële nadelen. Deze nadelen ontstaan door tegenvallers waarvoor geen andere dekking aanwezig is. Door voldoende weerstandscapaciteit kunnen we, zonder beleidsaanpassingen, deze financiële nadelen opvangen.

	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve (inclusief voorgenomen mutaties vanaf 2020)	1.645	1.355	1.285	1.220
Vrij aanwendbare specifieke bestemmingsreserves	2.330	2.605	2.790	3.301
- <i>Decentralisatie huisvesting onderwijs</i>	60	60	60	60
- <i>Beeldende kunst</i>	192	177	162	147
- <i>Speellocaties</i>	402	186	194	214
- <i>Evenementen</i>	72	72	72	72
- <i>Egalisatiereserve Vastgoed</i>	695	1.112	1.529	1.946
- <i>Tussentijdse winstneming grexen</i>	286	286	286	286
- <i>Vervanging instrumenten CMD</i>	65	67	69	71
- <i>Vervanging inventaris sport</i>	72	77	67	57
- <i>Tractie ruimtelijk beheer</i>	101	127	12	81
- <i>Vervanging bedrijfsmiddelen</i>	245	301	199	227
- <i>Rood voor groen</i>	140	140	140	140
Budget onvoorzien	75	125	125	125
Begrotingsruimte	-266	258	582	898
Stille reserve(s)	-	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit	1.917	1.917	1.917	1.917
Kostenreductie (bezuinigingen)	-	-	-	-
Totaal	5.701	6.260	6.699	7.461

Op basis van deze tabel is het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2020 (redelijk peil OZB) vastgesteld op **0,1809** (pagina 115 meicirculaire 2020).

Risico's

Voor de bepaling van het weerstandsvermogen moeten de gekwantificeerde risico's van de gemeente bij elkaar geteld worden. Ook moet er rekening gehouden worden met de kans dat de onderkende feiten zich zullen voordoen. Voor het bepalen van de kans dat een risico zich daadwerkelijk manifesteert, maken we per risico een analyse. Uit die analyse blijkt ook welk effect we kunnen verwachten als een risico zich voordoet. Zoals we in deze paragraaf vermelden, werken we aan de invulling van risicomanagement.

De relevante risico's voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn, maken geen deel uit van deze paragraaf. Hiervoor zijn immers verzekeringen afgesloten dan wel voorzieningen gevormd. Het gaat dus uiteindelijk om die risico's die de financiële positie van de gemeente kunnen verstoren.

In het volgende overzicht zijn risico's opgenomen van economische, politieke, juridische, milieutechnische of financiële aard. Deze risico's zijn niet limitatief opgesomd. Naast de risico's die feitelijk alle gemeenten lopen, zijn hier de risico's vermeld die bekend zijn en specifiek de gemeente Valkenswaard betreffen.

Bij mogelijke risico's denken wij onder andere aan:

- Open-einde regelingen
- Beheerplannen
- Grondexploitatie (bijvoorbeeld: stagnatie van grondverkoop en ontwikkeling plannen)
- Gemeenschappelijke regelingen (GGD, MRE, enz.)

Voor bovengenoemde zaken geldt dat wij risico's alleen meenemen als het om een materieel risico gaat. Hierbij hanteren wij de ondergrens van € 50.000.

Zoals aangegeven in de nota 'Weerstandsvermogen en risicomangement' (Plan van Aanpak) dragen wij zorg voor een zo volledig mogelijk beeld van alle mogelijke risico's binnen de gemeente. Het inzicht in alle mogelijke risico's zal de impuls zijn om een risicobeheersing/-managementsysteem op te bouwen, te implementeren en blijvend te actualiseren.

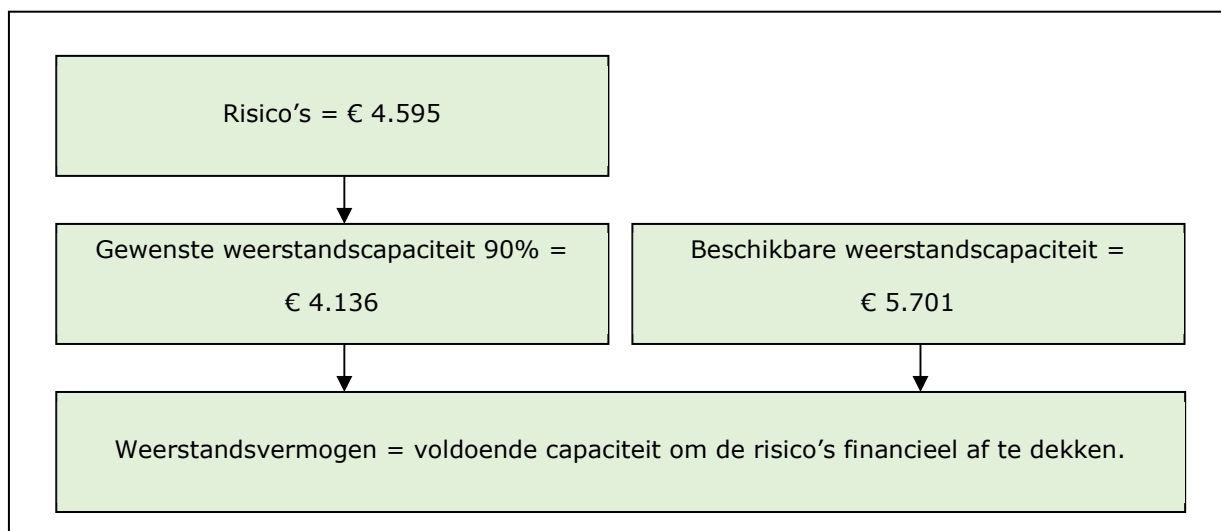
Bij het bepalen van een norm (ratio weerstandsvermogen) is het belangrijk dat we zoeken naar een evenwicht tussen financiële soliditeit enerzijds en het streven om niet onnodig geld 'op de plank te laten liggen' anderzijds. Een belangrijk criterium hierbij is de kwalitatieve beoordeling van het risicomangement. Als deze hoger uitvalt, kunnen we volstaan met een lagere financiële weerstandscapaciteit en dus met een lager verhoudingsgetal.

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag
Schadeclaims: de gemeente kan schadeclaims ontvangen die zijn ontstaan door onder andere onvoldoende weg- of groenbeheer, het wijzigen van bestemmingsplannen, het uitvoeren van grote (bouw)projecten, het verlenen of weigeren van vergunningen, het uitvaardigen van nieuwe regels op het gebied van gebruik van openbare ruimten, het subsidiebeleid of welk ander onderwerp ook, als het maar in verband gebracht kan worden met de activiteiten die de gemeente ontplooit.	60
Planschade: in het kader van risicobeheersing wijzen we op de risico's van schadeclaims op grond van artikel 6.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de zogeheten planschade. Voor bestemmingsplannen die dienen ter actualisatie geldt dat eventuele planschade niet verhaald kan worden op de ontwikkelaar. Op grond van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening geldt per 1 juli 2008 – een drempel van 2%, wat inhoudt dat planschade alleen tot uitkering komt als deze de waardevermindering van het object met meer dan 2% overschrijdt. Voor bestemmingsplannen die dienen ter ontwikkeling geldt dat met de ontwikkelende partijen planschadeovereenkomsten kunnen worden afgesloten om eventuele planschade af te wentelen op de ontwikkelende partij.	317
Kennisuitstroom: de gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de gemeente Valkenswaard is 49. De komende jaren zal ongeveer 18 % (iedereen van 61 jaar en ouder) van de medewerkers uitstromen omdat zij met pensioen gaan. De uitstromende medewerkers bezitten veel kennis, die zij zullen moeten overdragen of die moet worden ingekocht (bijvoorbeeld door opleidingen of inhuur van derden). Hiervoor moeten we een buffer reserveren. In de berekening gaan we uit van een overdracht van een jaar waarin de medewerker 50% productief is.	200
Verbonden partijen: risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Als we geen redelijk beeld kunnen vormen van de risico's en/of het weerstandsvermogen, nemen we standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage op in het weerstandsvermogen van de gemeente.	941
Sociaal domein: sinds 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de jeugdzorg en de nieuwe taken van WMO. Landelijk zien we nog steeds tekorten binnen het sociaal domein. De gemeente Valkenswaard is hier geen uitzondering op. Het aantal kinderen dat professionele jeugdzorg nodig heeft blijft stijgen. Deze tendens is in heel Nederland zichtbaar. De toegang is laagdrempelig geworden door deze lokaal neer te leggen. De inwoners weten de weg naar hulp steeds beter te vinden. De zorg lijkt ook steeds complexer te worden, waardoor zwaardere en/of langdurige inzet van hulp nodig is. Aangezien we te maken hebben met diverse verwijzers, zoals huisartsen, medici en rechters, hebben we niet alle beschikkingen 'in de hand'. Daarnaast is er sprake van een "open-	750

Belangrijkste risico's	Hoogte risicobedrag
<p>einde regeling". Het risico bestaat dat er onverwacht een grotere toename van hulpvragen ontstaat dan we verwachten.</p> <p>Voor de Wmo geldt dat inwoners langer thuis blijven wonen en dat Valkenswaard vergrijst. Daarnaast hebben we als gemeenten te maken met een verschuiving van verantwoordelijkheden en inzet van geestelijke gezondheidszorg vanuit de zorgverzekeraar richting gemeenten. Hierdoor zijn er meer mensen die een beroep gaan doen op voorzieningen en ondersteuning en bestaat het risico dat het er meer zijn dan verwacht. Ook door de invoering van het abonnementstarief bestaat het risico dat meer mensen zich wenden tot ondersteuning.</p>	
<p>In de raadsvergadering van 5 november 2020 is een amendement aangenomen waarin het volgende besloten is:</p> <p>"Belangrijkste risico's" op pagina 137/138 aan te vullen met een extra regel "Corona Algemeen" en hierbij op te nemen een bedrag van Euro 500.000,- en de begroting dienovereenkomstig aan te passen"</p>	500
<p>Grondexploitaties: voor het bepalen van de risico's gaan we uit van een drietal scenario's. Op basis van een gewogen gemiddelde van deze scenario's bepalen we voor iedere grondexploitatie het financiële resultaat. Daar waar er sprake is van een negatief resultaat vormen we een voorziening . In de paragraaf weerstandvermogen houden we daarnaast rekening met de mogelijkheid dat alleen het meest negatieve scenario zich voordoet, namelijk een grondprijzverlaging van 25% en een verlenging van de looptijd met twee jaar. Het verschil tussen het resultaat van het worst case scenario en het resultaat van de gewogen scenario's beschouwen we als risico.</p>	1.827
Totaal	4.595

Weerstandsvermogen

Op dit moment kunnen we nog niet beoordelen of een volledige afdekking van het risicobedrag door de algemene reserve noodzakelijk is. Inzicht in de risico's (i.c. risicomatrix), de financiële omvang, de inbedding van risicomanagement in de organisatie en implementatie van de in de nota beschreven acties voor het bereiken van een kwaliteitsgroei, zijn aspecten die hierbij een rol spelen. Daarbij moeten we overwegen dat niet alle risico's zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. In deze benadering gaan we uit van een zekerheidspercentage van 90% dat alle risico's zich tegelijk zullen manifesteren. Met de beschikbare weerstandscapaciteit en de benoemde risico's heeft de gemeente dus voldoende weerstandsvermogen om de risico's financieel af te dekken.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. Om dit te bereiken wordt voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit. Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. De kengetallen nemen we gezamenlijk op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat die paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

Norm kengetallen VNG (%)	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsrisico	> 50	30 < > 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 < > 0,6	< 0
Grondexploitatie			
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

In bovenstaande tabel zijn de normen per kengetal weergegeven op basis van gegevens van de VNG. In onderstaande tabel geven we met groen aan welke kengetallen onder de categorie voldoende vallen, met oranje welke kengetallen matig zijn en met rood welke kengetallen onvoldoende zijn.

Kengetallen	Jaar-rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto Schuldquote	76	67	69	77	76	73
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	76	67	69	77	77	77
Solvabiliteitsrisico	20	18	17	16	16	16
Structurele exploitatieruimte	1,2	1,2	0,4	0,4	0,7	1,1

Kengetallen	Jaar-rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Grondexploitatie	9	9	8	8	8	8
Belastingcapaciteit	107	105	108	108	108	108

Netto Schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

Inkomsten bepalen hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Het is goed te vergelijken met het afsluiten van een hypotheek. Hoeveel geld u kunt lenen, is afhankelijk van uw loon. Dat principe geldt ook voor gemeenten. De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone.

We zien een stijgende schuldquote binnen de gemeente van 2021 naar 2022. Daarna zien we dat deze tot 2024 afneemt. Vooralsnog bedraagt de hoogste schuldquote 77 in 2022. Volgens de VNG normen voldoende.

Solvabiliteitsrisico

De solvabiliteitsratio wordt berekend als verhouding tussen de verschillende vermogenscomponenten. Het gaat erom inzicht te krijgen in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Een methode is het bekijken in hoeverre het in de activa geïnvesteerde vermogen door het eigen vermogen kan worden gefinancierd. In feite wordt er gekeken naar in hoeverre, in geval van nood, de verschaffers van het vreemde vermogen kunnen worden betaald.

De verschillen in de solvabiliteitsratio's tussen gemeenten zijn groot. Gemeenten tussen 5.000-50.000 inwoners hebben gemiddeld een solvabiliteitsratio van boven de 40 procent. Kleinere gemeenten en grotere gemeenten kennen een ratio die veel lager is. Dan worden eigendommen met meer geleend geld gefinancierd.

Gemiddeld zal de solvabiliteit van de gemeente 17% vanaf 2020 bedragen. De oorzaak van de daling betreft de financiering met vreemd vermogen van de voorgenomen investeringen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is belangrijk als we willen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. We gebruiken het kengetal ook om te bepalen welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting maken we nu het onderscheid tussen structurele en incidentele lasten.

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De ratio is oplopend tot 1%. Dat komt doordat de bandbreedte een positief saldo laat zien. Ook in de komende jaren wordt een positieve exploitatieruimte verwacht.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het kengetal betreft de verhouding tussen de boekwaarde van de gronden ten opzichte van de totale baten. Hoe hoger de ratio, hoe hoger het potentiële risico. Het is dus belangrijk om regelmatig te beoordelen of de grondexploitaties actueel zijn.

Een norm bepalen voor het kengetal grondexploitatie is lastig. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen de vraag en aanbod van woningbouw. Daarnaast is het belangrijk dat we weten wat de te verwachte vraag zal zijn. Dit vergt meer onderzoek dan naar voren komt uit het genoemde kengetal. De boekwaarde van de gronden geeft wel weer of een

gemeente veel middelen heeft gestopt in haar grondexploitatie. Dit geld dient namelijk ook nog terugverdiend te worden. Daarom is er geen norm verbonden aan het kengetal grondexploitatie.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ratio is gebaseerd op een meerpersoonshuishouden. De OZB is voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of dat er ruimte is voor nieuw beleid. In 2021 bedraagt de ratio 1,08; dat betekent dat in Valkenswaard de gemiddelde belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden hoger ligt dan het landelijk gemiddelde.

Geprognosticeerde balans

Het opnemen van een geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Geprognosticeerde balans per 1-1-2021				
Vaste activa		€ 100.011	Vaste passiva	€ 17.859
- Immateriele activa	€	701	- Algemene reserve*	€ 1.645
- Materiele activa	€	98.070	- Overige reserves	€ 16.214
- Financiële activa	€	1.239		
Vlottende activa		€ -1.619	Vlottende passiva	€ 80.532
- voorraden	€	6.799	- Voorzieningen	€ 10.760
- Overige vlottende activa	€	-8.418	- Leningen	€ 62.296
			- Overige vlottende passiva	€ 7.476
		€ 98.391		€ 98.391

Geprognosticeerde balans per 1-1-2022				
Vaste activa		€ 105.136	Vaste passiva	€ 16.981
- Immateriele activa	€	650	- Algemene reserve	€ 1.355
- Materiele activa	€	103.346	- Overige reserves	€ 15.626
- Financiële activa	€	1.140		
Vlottende activa		€ -5.055	Vlottende passiva	€ 83.101
- Voorraden	€	6.799	- Voorzieningen	€ 10.554
- Overige vlottende activa	€	-11.854	- Leningen	€ 65.071
			- Overige vlottende passiva	€ 7.476
		€ 100.082		€ 100.082

Geprognosticeerde balans per 1-1-2023				
Vaste activa		€ 102.945	Vaste passiva	€ 16.493
- Immateriele activa	€	629	- Algemene reserve	€ 1.285
- Materiele activa	€	101.274	- Overige reserves	€ 15.208
- Financiële activa	€	1.042		
Vlottende activa		€ 2.253	Vlottende passiva	€ 88.705
- Voorraden	€	6.799	- Voorzieningen	€ 10.284
- Overige vlottende activa	€	-4.546	- Leningen	€ 70.945
			- Overige vlottende passiva	€ 7.476
		€ 105.198		€ 105.198

Geprognosticeerde balans per 1-1-2024				
Vaste activa		€ 100.374	Vaste passiva	€ 16.322
- Immateriele activa	€	607	- Algemene reserve	€ 1.220
- Materiele activa	€	98.823	- Overige reserves	€ 15.102
- Financiële activa	€	944		
Vlottende activa		€ 3.997	Vlottende passiva	€ 88.049
- Voorraden	€	6.799	- Voorzieningen	€ 9.954
- Overige vlottende activa	€	-2.802	- Leningen	€ 70.619
			- Overige vlottende passiva	€ 7.476
		€ 104.371		€ 104.371

Onderhoud kapitaalgoederen

De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Een goed ingerichte en schoon onderhouden openbare ruimte betekent onder andere tevreden bewoners en bezoekers. In deze openbare ruimte vinden voor onze inwoners belangrijke activiteiten plaats als wonen, werken, verblijven, verplaatsen en recreëren. De inrichting en de kwaliteit van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte bepalen hiermee voor een groot deel de manier waarop onze inwoners in staat zijn deze activiteiten te ondernemen en de manier waarop zij de openbare ruimte ervaren.

Deze openbare ruimte is niet statisch. Er komt bijvoorbeeld nieuwe openbare ruimte bij of er worden na verloop van tijd andere eisen gesteld aan de openbare ruimte. Het gebruik en de inrichting zijn dus aan verandering onderhevig. Op deze verandering moeten wij met het beheer en onderhoud slagvaardig en adequaat reageren.

Verantwoordelijkheid voor de kapitaalgoederen.

Wij hebben bij het beheer en het onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte een drietal belangrijke verantwoordelijkheden:

1. Veiligheid.

De eerste verantwoordelijkheid van de gemeente is om te zorgen dat de openbare ruimte voldoet aan de vastgestelde normen en daarmee veilig is. We doelen hierbij op de technische kwaliteit van het kapitaalgoed: de technische staat van het kapitaalgoed en de inschatting of het veilig te gebruiken is gedurende de resterende technische levensduur. Voor het nemen van beslissingen ten aanzien van onderhoud en vervanging is het belangrijk op de hoogte te zijn van de kwaliteit op dit moment, het te verwachten kwaliteitsverloop in de toekomst en de vastgestelde norm(kwaliteit) van de voorziening.

2. Functionaliteit.

De openbare ruimte moet gebruikt kunnen worden waarvoor deze is ingericht. De functionaliteit van een kapitaalgoed speelt dus vanzelfsprekend een grote rol. Hierbij gaat het om de vraag wat het object zou moeten kunnen, op plek x, in omstandigheid y, z. De intensiteit van het gebruik en het op basis hiervan uit te voeren onderhoud bepalen of de functionaliteit behouden blijft.

3. Visuele kwaliteit.

De inrichting van de openbare ruimte bepaalt in belangrijke mate de uitstraling van de gemeente. Naast het borgen van de technische kwaliteit en de functionaliteit hebben we ook te maken met het verzorgingsniveau, oftewel de visuele kwaliteit van de openbare ruimte. We hebben het dan vooral over het duurzaam in stand houden, schoonhouden en het onderhoud van onze groenvoorzieningen inclusief bomen. Dat is direct zichtbaar voor onze inwoners. Bovendien kunnen er belangrijke keuzes in gemaakt worden, bijvoorbeeld het niveau van schoon of de frequentie van maaien of snoeien. De uitstraling van de gemeente wordt in belangrijke mate bepaald door deze visuele kwaliteit. Ook hier zien we veranderingen en trends. Waar voorheen strak gemaaide bermen en grasvelden hoog gewaardeerd werden, zien we nu meer waardering voor het creëren van bermen en bloemrijke graslanden die in belangrijke mate bijdragen aan biodiversiteit.

Om het kwaliteitsniveau van deze kapitaalgoederen op het gewenste peil te houden hebben we het KOOR (Kwaliteit Onderhoud Openbare Ruimte) vastgesteld. Hierin is aangegeven dat "gemiddeld B" het kwaliteitsniveau moet zijn van het onderhoud van deze kapitaalgoederen. Dit niveau is vastgesteld na uitvoering van een nulmeting, op basis van de door CROW gehanteerde beeldkwaliteiten.

Inrichting beheer en onderhoud kapitaalgoederen.

Het beheer en het onderhoud van de kapitaalgoederen moet dusdanig worden ingericht/uitgevoerd dat het door de gemeenteraad vastgestelde kwaliteitsniveau in de praktijk ook wordt gerealiseerd en de openbare ruimte goed in stand wordt gehouden. Hiervoor onderscheiden we de volgende werkzaamheden:

- ✓ *Dagelijks onderhoud.*
Alle maatregelen die regelmatig, vaak meerdere keren per jaar, worden genomen. Voorbeelden zijn maaien en vegen. Het repareren van schades en het reageren op meldingen hoort ook bij het dagelijks onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt vooral uitgevoerd door de eigen dienst, Gemeenschappelijke regeling Ergon en aannemers op basis van afspraken, contracten en bestekken.
- ✓ *Groot onderhoud.*
Grotere maatregelen die eens per x jaar worden genomen. Bijvoorbeeld een nieuwe deklaag op een asfaltweg of het planmatig snoeien van bomen. Groot onderhoud wordt projectmatig/integraal aangepakt.
- ✓ *Vervanging.*
Vernieuwen van een kapitaalgoed aan het eind van de levensduur, waarbij de hele constructie en materiaal worden vernieuwd. Voorbeelden zijn een weg herstraten met nieuwe klinkers, een bank vervangen of een groenvak opnieuw aanplanten. Bij vervanging blijft de inrichting hetzelfde. Vervanging wordt projectmatig uitgevoerd, waarvoor per project middelen worden aangevraagd.
- ✓ *Beheer.*
Alle ondersteunende werkzaamheden om het onderhoud te kunnen uitvoeren, zoals het opstellen van beleidsplannen, gegevensbeheer, financiële planning etc. Het opnieuw inrichten voor nieuwe functies en doelstellingen maakt geen onderdeel uit "het in stand houden van de openbare ruimte". Hiervoor worden andere vormen van kapitaal ingezet dan bij het beheer en onderhoud.

Natuurlijk zijn de vormen van onderhoud communicerende vaten. Het achterwege blijven van een vervanging (of herinrichting) zet een sterke druk op het dagelijks onderhoud. De versleten openbare ruimte moet dan met kleine maatregelen veilig en acceptabel worden gehouden.

Beheersysteem als basis.

Actuele informatie over de omvang en de kwaliteit van deze kapitaalgoederen is essentieel voor het beheer en onderhoud. Deze informatie is vastgelegd in het beheersysteem (GBI). Alle kenmerken van de kapitaalgoederen en de overige objecten zijn hierin geregistreerd. Voor verschillende objecten is tevens de kwaliteit geregistreerd op basis van een objectief landelijk genormeerde methodiek. De kwaliteit wordt vastgesteld door middel van inspecties.

Op basis van nauwkeurige areaalgegevens, actuele inspectiecijfers, de juiste richtlijnen voor rekensystematiek (CROW) en de juiste kengetallen kan een theoretische planning en begroting worden gegenereerd voor onderhoud en vervanging van een kapitaalgoed. Omdat er mogelijk legitieme redenen zijn om het onderhoud op een ander moment of anders uit te voeren ondergaat de theoretische planning een maatregeltoets. Daarbij wordt met name gekeken naar:

- noodzakelijk onderhoud andere kapitaalgoederen (riolering is leidend bij integrale planning);
- afdeling overstijgende integrale projecten;
- nieuwbouwprojecten zoals Lage Heide;
- planning van werkzaamheden aan kabels en leidingen door nutsbedrijven;
- klachten en meldingen;
- beschikbare financiële middelen.

Op basis van de maatregeltoets wordt jaarlijks een integraal onderhoudsplan opgesteld, met een doorkijk van 4 jaar, dat door het college wordt vastgesteld. Vanwege de raakvlakken met bovenvermelde onderwerpen spreken we van een flexibele onderhoudsplanning waarin, indien nodig, ieder jaar herprioritering plaatsvindt. Wij zoeken hierbij continu naar een optimale balans tussen beeldkwaliteit, veiligheid, kostenbesparing en efficiency.

De 5 richtlijnen voor het beheer van deze kapitaalgoederen.*1. De gemeente als regisseur.*

Hoe de openbare ruimte eruit komt te zien wordt niet alleen bepaald door de gemeente. Diverse "partijen" spelen hierbij een rol. Op de eerste plaats natuurlijk de inwoners maar ook marktpartijen als horeca, winkeliers, industrie, nutsbedrijven, diverse partijen uit het maatschappelijk veld et cetera. Iedereen tracht zijn of haar belangen zoveel mogelijk in te brengen. Het is onze taak om hierin de regie te nemen en te houden. We hebben dus de regisserende rol bij de inrichting, het onderhoud en beheer van de openbare ruimte.

2. Kwaliteit gestuurd beheer.

We werken met beeldkwaliteiten en schouwen, het ontwikkelen en opstellen van beeldbestekken, formulieren, rapportagemodellen en ten slotte het "vertalen" van het gekozen kwaliteitsniveau in de verschillende beheerprogramma's. Via regelmatige inspecties controleren we of het gekozen kwaliteitsniveau ook daadwerkelijk wordt gehaald. Het beheer wordt dus op basis van beeldkwaliteiten gestuurd.

3. Integraal beheer.

Het onderhoud aan onze kapitaalgoederen wordt integraal uitgevoerd. De riolering is hierbij leidend. Concreet betekent dit dat bij een onderhoudsplan aan de riolering ook de rijbaan, het trottoir en de groenvoorzieningen worden meegenomen als dit noodzakelijk is. Ook vindt er een afstemming plaats met de werkzaamheden van nutsbedrijven en de teams RB en P&P.

4. Risico gestuurd beheer.

De toepassing van het risico gestuurd beheer zorgt ervoor dat we constant de afweging maken of de eerder voorgestelde maatregel echt nodig is op dat moment en of ergens anders geen nieuwe urgentere situaties zijn ontstaan. Door middel van deze constante (her)prioritering zetten we de beschikbare middelen daar in waar ze het meest effectief zijn. Hogere risiconiveaus worden daardoor verlaagd.

5. Bewonersgericht beheer.

Niet alleen bij de inrichting maar ook bij het onderhoud van de openbare ruimte zijn verschillende partijen betrokken die op diverse manieren hun inbreng kunnen leveren. Onze integrale onderhoudsplannen leggen we dus voor aan de burgers, wijkraden en/of wijkcommissies om vervolgens het onderhoud per woonwijk uit te voeren.

Tijdens de uitvoering worden bewoners actief benaderd met informatie door zowel de gemeente als de wijkcommissie (omgevingsmanagement). Vragen of klachten worden zoveel mogelijk besproken in een persoonlijk gesprek.

De belangrijkste kapitaalgoederen per onderdeel

Riolering

Het beleidskader

Op basis van de Waterwet heeft de gemeente 3 zorgplichten:

- Inzamelen van stedelijk afvalwater en transporteren naar de rioolwaterzuivering.
- Doelmatig verzamelen en verwerking van afvloeiend hemelwater van openbaar terrein.
- Het doelmatig voorkomen van nadelige gevolgen van grondwaterstanden.

Om te voldoen aan deze zorgplicht heeft de gemeenteraad in 2019 het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2019-2022 vastgesteld. Het GRP heeft tot doel op gestructureerde wijze zorg te dragen voor de aanleg, beheer, onderhoud en verbetering van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Voor het GRP is de voorziening "riolering" gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord en het jaarlijkse resultaat hiervan wordt gestort of onttrokken uit de gevormde voorziening riolering. De nadruk van dit GRP ligt op klimaatadaptatie en bewustwording hiervan.

Het beheer

Om de beleidsdoelstellingen voor het jaarlijks onderhoud te realiseren, voeren we onder meer de volgende maatregelen uit:

- 2 keer per jaar reinigen van alle kolken en lijngoten
- Jaarlijks 10% van het vrij vervalstelsel reinigen en inspecteren
- Jaarlijks noodzakelijke reparaties uitvoeren op basis van de hierboven genoemde inspectie
- 2 keer per jaar alle gemalen en bergbezinkstations/leidingen onderhouden
- 1 keer per jaar alle gemalen en bergbezinkbassins/leidingen reinigen
- 1 keer per jaar alle drukrioolgemalen reinigen en onderhouden
- Jaarlijks opschonen van watergangen
- Het aanleggen en onderhouden van huisaansluitingen
- Verhelpen van klachten, meldingen en storingen
- Structurele vervanging van het riool bij einde levensduur
- Het innen van rioolheffing

Actuele ontwikkelingen

Het gemeentelijke rioleringsplan 2019-2022 is dit jaar vastgesteld. Met de komst van de nieuwe N69 zal de hoofdwegenstructuur de komende jaren ingrijpend veranderen. Zo zullen onder andere delen van de Eindhovenseweg, Dommelseweg en Luikerweg op de schop gaan. Dit is een kans om ook op grotere schaal te kijken naar de riolering in dit gebied. Op dit moment zijn de voorbereidingen hiervoor in volle gang. Inmiddels is ook het Masterplan centrum door de raad vastgesteld, in dit masterplan Centrum is een forse rioleringsopgave opgenomen. In 2020 zal een masterplan riolering worden opgesteld voor het gehele gebied. Hierbij is klimaat robuustheid het belangrijkste uitgangspunt. Voor het onderdeel bewustwording bij burgers hebben we in mei 2020 een afkoppelsubsidieregeling vastgesteld. Dit is een stimuleringsregeling om bewoners mee te laten helpen bij de aanpak van wateroverlast en droogte. De bewoners krijgen van de gemeente een bijdrage als ze het regenwater loskoppelen van de riolering en op eigen terrein vasthouden en infiltreren. Het waterschap heeft hieraan ook € 10.000 bijgedragen.

Kwantitatieve en/of kwalitatieve indicatoren

Voorziening	Hoeveelheid	Eenheid
Vrijverval riool gemengd	154,7	Km
Vrijverval riool regenwater	27,1	Km
Vrijverval riool vuilwater	21,8	Km
Totale lengte vrijverval riool	203,6	Km
Rioolgemalen	13	Stuks
Persleidingen (exclusief drukriool)	3,4	Km
Minigemalen (drukrioolstelsel)	159	Stuks
Persleidingen (drukriolering)	42,5	Km
Lozingspunten vanuit extern gemengde riool overstorten	13	Stuks
Bergbezinkvoorzieningen	6	Stuks
Lozingspunten vanuit hemelwaterriolering	51	Stuks
IBA's	7	Stuks
Drainage	0,5	Km

Wegen en bruggen

Het beleidskader

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanleg en onderhoud van openbare wegen en civiele kunstwerken. Uitgangspunt hierbij is dat tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten de openbare verhardingen en civiele kunstwerken dienen te worden onderhouden. Een achterstand bij het onderhoud kan de veiligheid van weggebruikers in gevaar brengen, leiden tot klachten, leiden tot ongevallen en het aansprakelijk stellen van de gemeente. Leidraad voor het onderhoud aan wegen en civiele kunstwerken is de systematiek voor rationeel wegbeheer van het CROW (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte).

Het beheer

Voor het beheer is het Beheerplan Wegen en Civiele kunstwerken 2019-2022 vastgesteld. Doel van dit plan is inzicht te geven in de huidige staat van onze wegen en civiele kunstwerken. Daarnaast wordt vooruitgekeken naar de invulling van het beheer voor de komende vier jaar, met een doorkijk naar de lange termijn.

Bij de beheermaatregelen kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het tweejaarlijks uitvoeren van een inspectie en het bijhouden van de data in GBI. Op basis hiervan stellen we onderhoudsplannen op en stemmen we af met andere beheerdisciplines en projecten.

Voor de instandhouding van wegen en civiele kunstwerken is de voorziening 'groot onderhoud wegen/bruggen' ingericht. De storting in deze voorziening is afgestemd op verschillende beheerplannen en onderhoudsplannen voor het onderhoud van onze wegen en civieltechnische kunstwerken.

Het dagelijks onderhoud aan onze wegen, bruggen en civieltechnische kunstwerken wordt uitgevoerd op basis van de klachten/meldingen die via melddesk bij de gemeente binnenkomen. Deze ingekomen klachten worden, tezamen met de bij de inspecties geconstateerde kleine gebreken, op basis van prioritering verholpen. Resteert tenslotte het onderdeel gladheidsbestrijding wat wordt uitgevoerd op basis van een door het college vastgesteld gladheidsbestrijdingsplan.

Actuele ontwikkelingen

Elke twee jaar beoordelen we het onderhoudsniveau van alle verhardingen met een inspectie op basis van landelijke richtlijnen/normen. In het voorjaar van 2021 inspecteren we het totale wegen-areaal visueel op basis waarvan het meerjaren onderhoudsprogramma elementenverharding 2022-2025 wordt opgesteld.

Naast de visuele inspectie is in 2013 een grootschalig constructief onderzoek uitgevoerd aan onze doorgaande asfaltwegen om de levensduur en het onderhoudsniveau voor de middellange termijn te bepalen. Aan de hand van deze onderzoek- en inspectiegegevens is een meerjaren onderhoudsprogramma asfaltwegen 2021-2024 opgesteld. In 2020 is een nieuw onderzoek uitgevoerd om de data te actualiseren.

De civieltechnische kunstwerken, bruggen, duikers, stuwen, constructie in grondwallen en kano-aanlegsteigers zijn in 2019 geïnspecteerd en opgenomen in een meerjarenplanning. Vervolgens is een onderhoudsplan kunstwerken voor de komende jaren opgesteld.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Uit het beheersysteem GBI blijkt dat de gemeente Valkenswaard in totaal 2.132.000 m² verhardingen in beheer heeft en dat deze voldoen aan de in het KOOR gestelde kwaliteitsniveaus.

Groen

Het beleidskader

Het is voor de gemeente van groot belang om positief bij te dragen aan de natuur en het milieu en als aantrekkelijke woongemeente te fungeren. Het streven is om met ons waardevolle groen de biodiversiteit te stimuleren en een woonklimaat te realiseren dat ruimte, rust en diversiteit bevat. Maar daarnaast ook de groene kwaliteiten te benutten om bewoners en recreanten er plezier aan te laten beleven. Om het aanwezige groen te behouden en zelfs te versterken hanteren wij het groenstructuurplan. Dit plan fungeert als toetsingskader voor het beschermen van ons bestaande groen en het inpassen van nieuwe ontwikkelingen. Voor het beheren van de ruim 960 hectare bossen, natuurterreinen en landschappelijke elementen is een ontwikkelrichting vastgelegd voor de komende jaren in het Integraal Ontwikkelingsplan Bos- en Natuurterreinen. Over het geheel bezien blijven we inzetten op vergroening, bijvoorbeeld door het aanplanten van nieuwe bomen: zowel in de kernen als in het buitengebied.

Het beheer

De kwaliteit van ons groen wordt in het kader van kwaliteit gestuurd werken (beleidsplan KOOR) regelmatig geïnspecteerd. Jaarlijks worden er tweemaal een groen- en een kwaliteitsinspectie gehouden. Bij groenbeheer wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met klimaatadaptie en trachten we de biodiversiteit en de ecologische natuurwaarden te versterken onder andere door daar waar mogelijk het onderhoud te verminderen. Om het milieu minder te belasten wordt het onkruid weg geborsteld in plaats van het chemisch te bestrijden of weg te branden.

Het bestrijden van de eikenprocessierups is inmiddels een structureel aandachtspunt geworden. We voeren dit vooral preventief uit met een biologisch bestrijdingsmiddel. De Japanse duizendknoop steekt op steeds meer plaatsen de kop op. Er wordt gewerkt aan een strategie voor de aanpak.

Voor het groot onderhoud en vervanging van groen is nog geen voorziening of reserve gevormd. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Bij de huidige werkwijze wordt vervangen, vernieuwing en renovatie van het groen zoveel mogelijk uitgevoerd binnen integrale uitvoeringprojecten.

Actuele ontwikkelingen

Momenteel wordt gewerkt aan aanvullende beleidsregels om onze bijzondere bomen, monumentaal en waardevol beter te beschermen, wordt gekeken naar uitvoeringsbeleid voor het beheer van bomen (bomen beheerplan) en wordt de mogelijkheid onderzocht van het instellen van een bomenfonds en een herplantplicht. Een doorontwikkeling van de biologische diversiteit door maatregelen zoals ecologisch bermbeheer, bloembollen, minder bestrating voor klimaatadaptie, het plaatsen van nestkastjes voor natuurlijke bestrijding eikenprocessierups en het betrekken van burgers door ze te stimuleren ook bij te dragen aan deze bewegingen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Bomen: 29.800

Gras: 1.095.000 m²

Openbare verlichting

Het beleidskader

De gemeente is verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van de openbare verlichting langs de openbare wegen. Hiervoor is het "beheerbeleidsplan OVL 2013-2022" vastgesteld, inclusief de hierop aansluitende beheer- en uitvoeringsplannen. Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de openbare verlichting naast de verkeersveiligheid ook de sociale veiligheid vergroot en dat de verlichting een zo laag mogelijke belasting geeft voor de flora, fauna en de omgeving. Daarnaast moet openbare verlichting energiezuinig en niet lichtvervuilend zijn. Leidraad voor de aanleg en het onderhoud is de systematiek van de ROVL-2011 (Richtlijn Openbare VerLichting uit 2011) en de Richtlijn Lichthinder.

Het beheer

We hebben de beschikking over een beheerprogramma, waarin de actuele gegevens van onze openbare verlichting zijn opgenomen. De vervanging van de openbare verlichting vindt plaats via investeringsprojecten. Afgeschreven conventionele verlichting wordt vervangen door Ledverlichting. De lasten en baten worden rechtstreeks in de exploitatie verantwoord.

Per april 2018 is het gecombineerd onderhouds- en vervangingsbestek 2018-2022 aanbesteed. De aannemer draagt, naast het direct acteren op ontvangen storingen, ook zorg voor de juiste beheergegevens, klein- en grootschalige vervangingen en het dagelijks onderhoud waarbij wij als opdrachtgever de algehele regie voeren.

Actuele ontwikkelingen

In 2020 zijn in de gehele wijk "t Gegraaf" en de aangrenzende Waterlaat, de daar nog aanwezige conventionele armaturen vervangen door LED-armaturen. Daarbij zijn ook een groot aantal lichtmasten vervangen. Dit proces wordt, uiteraard naast de normale onderhoudswerkzaamheden, ook in 2021 weer voortgezet.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Lichtmasten: 7.270

Armaturen (inclusief grondspots): 7.563

Verkeersregelinstallaties

Het beleidskader

Eén van de kerntaken van de gemeente Valkenswaard is de zorg voor een goed functionerend wegennet. Verkeersregelinstallaties (VRI's) zijn daar een onderdeel van en hebben een belangrijke functie voor het realiseren van de beleidsdoelen. Deze beleidsdoelen hebben betrekking op belangrijke maatschappelijke thema's als mobiliteit, bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Voor VRI's is het Beheerbeleidsplan verkeersregelingen 2013-2022 vastgesteld.

In Valkenswaard staan momenteel 16 VRI's, die eigendom zijn van de gemeente. Door slecht afgeregelde regelapparatuur, uitval of andere storingen kunnen gevaarlijke situaties ontstaan. Een adequaat VRI-beheer waarbij storingen snel worden opgelost en versleten en slecht functionerende onderdelen (preventief) worden vervangen, is noodzakelijk om de kans op storingen te verkleinen en de levensduur van de installatie te verlengen.

Het beheer

Het technische beheer vraagt om een duidelijke beheerstrategie en bijbehorende financiële middelen. Alle installaties worden jaarlijks onderworpen aan een inspectie op basis waarvan het onderhoudsprogramma voor een periode van 4 jaar wordt geactualiseerd. Voor de instandhouding van verkeersregelinstallaties is geen voorziening ingericht maar worden de lasten en baten rechtstreeks in de exploitatie verantwoord. Voor grootschalig onderhoud en vernieuwingen worden investeringsprojecten ingericht.

Naast het technische beheer is het functionele beheer van de installaties belangrijk. Het zogenaamde verkeersbeheer beoordeelt onder meer aan de hand van kruispuntanalyses en binnengekomen wensen en klachten of de verkeersregelprogramma's in de verkeersregelautomaten (VRA's) moeten worden aangepast. VRI's zijn ook een belangrijkverkeerskundig sturingsinstrument om verkeerstromen te beïnvloeden. Ook dit aspect maakt het noodzakelijk om actueel verkeersmanagement te voeren.

Actuele ontwikkelingen

Op hoofdlijnen kan worden gesteld dat:

- 9 VRI's voldoende restlevensduur hebben en naar behoren functioneren;
- 1 VRI recentelijk is 'overleden' a.g.v. ouderdom, momenteel draait op een huurautomaat en vervanging mede afhankelijk is van ontwikkelingen in het masterplan centrum;
- 1 VRI in 2020 wordt vervangen in verband met ouderdom;
- 1 VRI vervangen moet worden in verband met ouderdom maar afhankelijk is van ontwikkelingen ten aanzien van de nulplusmaatregelen, o.o. Dommelen Zuid;
- 3 VRI's op de N69 naar behoren functioneren, maar toekomstige maatregelen in grote mate afhankelijk zijn van ontwikkelingen in het masterplan centrum;
- 1 VRI medio 2020 komt te vervallen als gevolg van het verplaatsen van de ambulancepost.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Het aantal storingen en meldingen is een goede indicatie van de technische staat van een VRI. In combinatie met informatie uit het jaarlijks preventief onderhoud wordt de planning continue geactualiseerd daar waar nodig.

Speelvoorzieningen

Het beleidskader

In 2015 is het speelvoorzieningen beheerbeleid vastgesteld. Essentie hiervan is het aantal speelplekken verminderen, aanpassen aan de situatie in de wijk en indien mogelijk de kwaliteit van de overblijvende locaties verbeteren. Bij de aanpassingen wordt ook direct gekeken naar de toegankelijkheid 'Agenda 22' waarin het uitgangspunt is dat (speel)voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn. Verder is voor het beheer en het onderhoud van de speelplekken uiteraard het 'Besluit Veiligheid van Attractie- en speeltoestellen' van belang omdat hierin de wettelijke verplichtingen zijn opgenomen waaraan de speeltoestellen moeten voldoen. In 2021 willen we starten met de opstelling van een nieuw beleidsplan waarin we nog nadrukkelijker gaan kijken hoe we inwoners meer kunnen laten sporten en bewegen in de openbare ruimte.

Het beheer

Vanuit het beheerprogramma speelvoorzieningen is een meerjarenplanning voor het groot onderhoud en vervanging opgesteld. De concrete onderhoudsplannen worden gemaakt aan de hand van de jaarlijks, wettelijk verplichte veiligheidsinspecties en de technische staat van de speelvoorzieningen. De kosten voor het onderhoud worden rechtstreek in de exploitatie verantwoord. De vervanging van de speelvoorzieningen wordt gedekt door de bestemmingsreserve speeltoestellen.

Actuele ontwikkelingen

De uitvoering van het omvormen van de speelplekken is gestart in 2017. Het doel van de omvorming is de kwaliteit en speelwaarde te verhogen en de toegankelijkheid te bevorderen. Dit wordt per wijk opgepakt en gecommuniceerd. In 2020 zijn de speelplekken in de wijken Hoge akkers, centrum en Agnetendal uitgevoerd en zijn de plannen voor Dommelen zuid vastgesteld. Daarnaast zijn nieuwe speelplekken ingericht in de in ontwikkeling zijnde woonwijk Lage Heide. Begin 2021 wordt gestart met de uitvoering hiervan waarna ook gestart wordt met de wijken Schepelweijen, Brouwershof en de Keersopperbeemden. Hiermee is de omvorming van de speelplekken volgens de huidige planning in de 2^e helft van 2021 afgerond. Hierna wordt de omvorming geëvalueerd en waar nodig aangepast.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

Wij regelen op dit moment het beheer, onderhoud en de vervanging van 86 speelplekken. In zijn totaliteit staan daar nu 393 speeltoestellen.

Buitensportvoorzieningen*Het beleidskader*

De beleidsvisie "Sport Verbindt Valkenswaard 2018-2021" en de verschillende normen van het NOC*NSF, Kiwa Isa Sport en sportbonden vormen het gemeentelijke beleidskader ten aanzien van de buitensportvoorzieningen. Het beleid is erop gericht de accommodaties te laten voldoen aan de maatschappelijke (breedte)sport normen.

Het beheer

Het "Meerjaren Investerings Plan buitensportaccommodaties" (MIP) geeft ons een nauwkeurig inzicht in de omvang, het kwaliteitsniveau en de theoretische levensduur van onze buitensportvoorzieningen. Dit kwaliteitsniveau wordt jaarlijks gecontroleerd en waar nodig aangepast in het MIP. Uit deze gegevens blijkt duidelijk dat we, gezien over een periode van 30 jaar gemiddeld € 500.000 per jaar nodig hebben om het gebruik van deze voorzieningen voor de toekomst te kunnen garanderen. Jaarlijks wordt via de Nota Kaders aangegeven welke buitensportvoorzieningen in het betreffende begrotingsjaar moeten worden vervangen.

Het Meerjaren Onderhoud Plan buitensportaccommodaties (MOP) geeft ons een exact beeld welke middelen er jaarlijks nodig zijn om via regulier/dagelijks onderhoud onze buitensportaccommodaties op het vereiste kwaliteitsniveau te houden. Wanneer we dit onderhoud niet of minder uitvoeren lopen we het risico dat de theoretische levensduur van de buitensportaccommodaties/sportvelden niet gehaald gaat worden en dat er klachten vanuit de gebruikers ontstaan.

Actuele ontwikkelingen

In 2020 zijn er 3 hockeyvelden, 2 natuurgras voetbalvelden en 1 grote mindervalide vissteiger gerenoveerd en zijn er tenslotte diverse kleine reconstructies/vervangingen op de sportparken uitgevoerd. In de zomer van 2021 wordt er nog 1 natuurgras voetbalveld gerenoveerd, wordt de omgeving van sportpark Norbertusdreef aangepakt en worden nog wat kleine reconstructies uitgevoerd. Vanaf januari 2020 mag er geen chemische bestrijding meer plaats vinden tegen ongedierte en onkruid met uitzondering van een aantal bijzondere situaties. Dit betekent dat er extra werkgangen op de velden uitgevoerd moeten worden om een plaag en onkruiddruk zoveel mogelijk tegen te gaan. Vooralsnog gaan we trachten om dit op te lossen door extra inzet van eigen medewerkers op de velden. Het is echter op voorhand niet uit te sluiten dat de huidige budgetten hiervoor in de toekomst niet toereikend zullen zijn dan wel dat er een zekere acceptatie moet komen bij de verenigingen ten aanzien van onkruid in de velden.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

We beschikken op dit moment over 65 buitensportvoorzieningen waarop 18 verschillende sporten worden beoefend door omstreeks 27 verenigingen.

Tractie*Het beleidskader*

In het KOOR (Kwaliteit Onderhoud Openbare Ruimte) is opgenomen dat "gemiddeld B" het kwaliteitsniveau moet zijn van het onderhoud van onze kapitaalgoederen. Daarnaast zijn er diverse wetten of regelingen als de Wegenverkeerswet en het Attractiebesluit of eisen van sportbonden waarin bepalingen zijn opgenomen hoe onze kapitaalgoederen moeten worden onderhouden. In het kader van het project "Beheer op orde" is hierop een professionele beheerorganisatie ingericht die voor de uitvoering van hun werkzaamheden moet kunnen beschikken over bedrijfsvoertuigen en machines.

Het beheer

Het onderhoud aan de bedrijfsvoertuigen en machines wordt voor een groot deel verricht door eigen personeel in onze garage. Jaarlijks moeten er ook voertuigen en machines worden vervangen. Hiervoor hebben we de bestemmingsreserve "tractie ruimtelijk beheer" ingesteld. Naast de bedrijfsvoertuigen en machines van het team B&U zijn hier ook de voertuigen van de bodes, GEO en de toezichthouders opgenomen. Het college stelt jaarlijks het benodigde vervangingsbudget ter beschikking vanuit deze reserve.

Actuele ontwikkelingen

De afgelopen jaren is het tractie bestand afgestemd op de nieuwe beheerorganisatie. Eind 2019 zijn we overgegaan op het tanken van de voor het milieu betere blauwe diesel. Binnen de mogelijkheden die er zijn proberen we hier de voorbeeldfunctie van de gemeente toe te passen.

Kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren

We beschikken over een grote diversiteit aan voertuigen en machines waaronder een vrachtwagen, bakwagens, tractoren met werktuigen, veegwagens en gladheidbestrijdingsmaterieel.

Gemeentelijk vastgoed

Voor de instandhouding van de onroerende zaken is de voorziening "groot onderhoud onroerende zaken" gevormd. Er is een beheerplan 'Meerjaren Onderhouds Verwachting' (MJOV) aanwezig. Het beheerplan leidt naar een uniforme manier van onderhouden van de gemeentelijke gebouwen.

In 2019 is het gebouwenbestand voor de MJOV geactualiseerd. Voortbordurend op de in 2012 vastgestelde uitgangspunten, over het door ICS opgestelde rapport over maatschappelijk vastgoed, hebben we in 2019 en 2020 het vastgoedmanagement informatiesysteem gevuld.

In dit systeem worden alle bijgewerkte en actuele meerjaren onderhoudsverwachtingen opgenomen. Op basis van deze verwachtingen zullen we de onderhoudswerkzaamheden uitvoeren en de budgetten bijsturen. In 2021 staat de verdere doorontwikkeling van vastgoed centraal, waarin we het areaal af te stoten vastgoed continueren, het vast te stellen grondbeleid 2020 ten uitvoer brengen en mogelijkheden voor eigen ontwikkelprojecten oppakken.

We willen structurele verhoging van onderhoudskosten en/of grote problemen met de kwaliteit van de gebouwen voorkomen. Om het voorzieningenniveau op peil te houden, moet ook de technische kwaliteit van gebouwen en installaties voldoende zijn. We hebben al vastgesteld en beoordeeld dat de kwaliteit minimaal aan conditie 3 van de NEN 2767-methodiek moet voldoen.

In 2012 heeft de gemeenteraad de uitgangspunten van het ICS-rapport "Valkenswaard heeft vastgoed voor elkaar" overgenomen. Dit leidde tot een aantal concrete acties: de nadere uitwerking van het beleid en dit in te vullen door de vastgoedorganisatie. In het rapport werden voor de komende jaren tekorten voorzien voor de groot onderhoud voorziening onroerende zaken. Met de structurele verhoging van de storting in de onderhoudsvoorziening vanaf 2019 hebben we deze problematiek opgelost.

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 heeft u besloten om de storting in de voorziening onderhoud jaarlijks met € 193.000 structureel te verhogen. Bij de Berap 2020 en in de begroting 2021 is deze structurele verhoging verwerkt. Dit betekent ook iets voor de opbrengst van de verkopen vastgoed. Het is vanzelfsprekend dat de opbrengst van de toekomstige (2020 en later) verkopen voor € 965.000 ten gunste van de Algemene Reserve komt ter dekking van de structurele verhoging met ingang van 2019. Het overige deel van de te verwachten verkopen worden gestort in de egaliseringsreserve Vastgoed. We verwachten in de komende jaren voor € 6,3 miljoen aan vastgoed af te stoten (WOZ-waarde minus boekwaarde en verkoopkosten). Voor de periode 2021-2028 voorzien we geen structureel tekort in de begroting voor het traject 'Beheer op orde' en de groot onderhoud voorziening onroerende zaken. Met de egaliseringsreserve kunnen we een eventueel tekort opvangen.

Financiering

Inleiding

Met deze financieringsparagraaf willen we de uitvoering van de treasuryfunctie in beeld brengen. De treasuryfunctie bestaat uit de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer en voorziet onze organisatie in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten. Ook beschermt het de gemeente tegen ongewenste financiële risico's. De uitvoering ervan vereist snelle beslissingen in een complexer geworden geld- en kapitaalmarkt. Er zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie budgettaire gevolgen verbonden, onder meer afhankelijk van het risicoprofiel. Onder de functie valt ook het garanderen van geldleningen door derden.

Financieringspositie

Om te voorzien in de financieringsbehoefte stelt de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen, zoals rekening-courant geld en kasgeldleningen, oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen. We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat we geen één-op-één relatie leggen tussen een investering en een financiering, maar dat we kijken naar het totaal. Het systeem van totaalfinanciering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen.

Door de rekening-courantovereenkomst en kasgeldleningen kunnen we de tussentijdse schommelingen in de financieringspositie opvangen. Bij benutting van de kasgeldfaciliteiten hebben we afgewogen of en wanneer omzetting in een vaste geldlening noodzakelijk is.

Renterisico

Het renterisico is het volume aan uitstaande schuld dat aan een renteherziening onderhevig is. De wetgever heeft in de wet Fido eisen gesteld aan het maximum aan renterisico dat een gemeente in enig jaar mag lopen. Deze eisen komen tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot één jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf één jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoord en goedkoop te financieren.

Schatkistbankieren

Voor de gemeente Valkenswaard betekent schatkistbankieren dat zij al haar overvloedige middelen belegt in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit houdt in dat geld en vermogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist mogen worden aangehouden. Overvloedige middelen mogen alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist worden aangehouden of onderling worden uitgeleend aan andere decentrale overheden. De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Voor het betalingsverkeer blijft Valkenswaard aangewezen op het bankwezen. Daarom is schatkistbankieren beperkt tot schatkistbeleggen.

Rente

Rente is een onderdeel van de kostprijs van een product. Vandaar dat rentelasten toegerekend worden aan producten. Het rentebedrag dat wordt toegerekend aan een investering is de uitkomst van de boekwaarde x het rekenrente percentage. De hoofdregel is dat er geen rente tijdens vervaardiging van een actief wordt geactiveerd: dus geen opname in de kostprijs. Pas vanaf het moment van ingebruikname van een investering worden rentelasten toegerekend aan het product waarvoor het actief wordt gebruikt.

Uitzondering op deze hoofdregel betreft de uitgaven in de bouwgrondexploitatie. Om de kosten van het kapitaalbeslag in de kostprijs op te nemen wordt zowel over de boekwaarde per 1 januari van het dienstjaar als over de uitgaven dan wel de inkomsten in de loop van het dienstjaar rente berekend.

Rentetoerekening

Vanaf 2018 zijn de voorschriften in de BBV (besluit begroting en verantwoording) over de rentetoerekening veranderd. De rentetoerekening mag niet meer met rekenrente worden bepaald, maar moet op basis van daadwerkelijk betaalde rente worden toegerekend. De rentetoerekening voor 2021 ziet er als volgt uit:

Schema rentetoerekening begroting 2021			
Kostprijs treasury			
A	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+	€ 995.998
B	De externe rentebaten	-/-	€ -
Saldo rentelasten en rentebaten			€ 995.998
Directe toeterekenen rente			
C	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ 105.624
C	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ -
			€ -105.624
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			€ 890.374
Bespaarde rente			
D	Rente over eigen vermogen	+	€ 392.440
D	Rente over voorzieningen	+	€ 238.780
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente			€ 1.521.594
E	De aan taakvelden toe te rekenen rente (renteomslag van 2,0%)	-/-	€ 1.967.562
F	Resultaat (incl bespaarde rente)		€ 445.968

* In afwijking op de leeswijzer zijn deze bedragen niet x € 1.000

In afwijking op voorgaande jaren is vanaf 2018 gebruikgemaakt van bespaarde rente vanwege de gewijzigde rentesystematiek. De bespaarde rente komt ten gunste van de exploitatie en wordt niet aan de reserves en voorzieningen toegevoegd.

Leningen en schulden

Kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

In de wet Fido is een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar investeringen met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren; de zogenaamde kasgeldlimiet. Deze limiet bedraagt maximaal 8,5% van het totaal van de begrote lasten van € 81,2 miljoen en is voor 2021 berekend op ruim € 6,9 miljoen.

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst financiële dienstverlening (rekening-courant) gesloten met een kredietfaciliteit van maximaal € 5 miljoen.

Langlopende schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm houdt in dat niet meer dan 20% van de begrotingsomvang van een jaar aan een renteherziening en herfinanciering onderhevig mag zijn. Deze norm is ingesteld om een stabiele rentelast over de komende jaren te bewerkstelligen. Op een totaal van de begrote lasten van € 81,2 miljoen bedraagt de renterisiconorm 20%, dat komt neer op € 16,2 miljoen. Alle tot 2021 door de gemeente afgesloten vaste geldleningen hebben een vast rentepercentage gedurende de gehele looptijd (geen renterisico). Hiermee blijft de gemeente Valkenswaard ruim binnen de risiconorm van 20%.

Leningenportefeuille opgenomen geldlening voor gemeente

Bedragen * €1.000

Omschrijving	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Stand per 1-1	62.798	68.721	62.296
Nieuwe leningen	12.000	8.000	10.432
Aflossingen	6.026	6.625	6.426
Stand per 31-12	68.772	70.096	66.302
Rentekosten	1.169	1.263	949

Financieringssaldo

De financieringsbehoefte is het bedrag aan liquide middelen dat de gemeente moet aantrekken om voldoende middelen te hebben om alle voorgenomen plannen, zoals opgenomen in de begroting, uit te kunnen voeren en de aflossingen (van bestaande leningen) op te vangen. De financieringsbehoefte wordt gebaseerd op de lange termijn liquiditeitsplanning. Hieruit blijkt dat er sprake is van een toename van het financieringstekort (een negatieve financieringsbehoefte).

Bedragen * €1.000

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Gemiddeld financieringstekort	9.200	12.300	5.500	2.000

Kredietrisico

De omvang van de kredietrisico's op verstrekte geldleningen in 2021 is opgenomen in de volgende tabel:

Omschrijving	Percentage	Hypothecaire zekerheid	Restantschuld per 01-01-2020
Financiële instelling met een A rating of hoger	2%	Zonder	32
Overige toegestane instellingen	98%	Ja	1.574
Niet toegestane instellingen	-	Zonder	
Totaal	100%		1.606

Bedrijfsvoering

Inleiding

De wereld verandert. Dat is op zich geen enorme verrassing, want dat doet hij al jaren. Maar het betekent wel wat. Dat we mee moeten veranderen. Mee moeten groeien. En niet stil moeten blijven staan.

Dat verwachten mensen ook van ons. Snelheid, flexibiliteit en een persoonlijke aanpak zijn niet alleen belangrijk voor bedrijven, ook wij moeten daarin mee. Als gemeente maken we ons zowel sterk voor het algemeen belang als voor de behoeften van kleinere groepen in de samenleving. Dat dienstverlenend karakter moeten we laten zien aan de inwoners, organisaties en partners met wie wij samenwerken.

Sterk in je werk

Maatschappelijke veranderingen raken ons allemaal en we kunnen onze doelen alleen realiseren met gezamenlijke inspanningen. De Toekomstvisie van Valkenswaard wijst ons de weg, maar we hebben ook hulpmiddelen ontwikkeld waarmee onze medewerkers kunnen groeien. Zodat ze sterker staan voor de uitdagingen van de toekomst.

Sterk in je werk is een van deze hulpmiddelen. Waar de Toekomstvisie aangeeft wie of wat we in 2030 willen zijn, geeft dit programma aan hoe we daar willen komen. Met vijf thema's, en de projecten die daaronder vallen, willen we bijdragen aan een sterkere medewerker en een sterkere organisatie, die naadloos aansluiten op de toekomst. We geven onze medewerkers en teams alle ruimte om met hun ontwikkeling aan de slag te gaan. Zodat we allemaal de vaardigheden ontplooiën die bij een vooruitstrevende gemeente horen.

Over welke thema's we het hebben? Met Doen! laten we zien dat we onze kernwaarden (Empathisch, Gelijkwaardig, Oplossingsgericht en Daadkrachtig) begrijpen en ernaar handelen. Met Groei! laten we zien dat we onszelf blijven ontwikkelen en niet stilstaan. Dienstverlening draait om de manier waarop we ons opstellen naar onze burgers, bedrijven onze maatschappelijke partners, maar ook naar onszelf. Integraal werken betekent dat we onze kennis, kunde en krachten weten te bundelen. En met Participatie bewijzen we dat we er alles aan doen om samen met onze inwoners, stakeholders en andere partijen tot de best denkbare oplossingen te komen.

Sterk in je samenwerking

Als gemeente sta je niet alleen. Je bent continu in verbinding en in gesprek met je omgeving. Van inwoner tot aangrenzend dorp en van provincie tot buitenland: samen sta je altijd sterker. Valkenswaard werkt daarom nauw samen met lokale, regionale en (inter-)nationale partners en partijen. Alleen zo kunnen we onze doelen uit de Toekomstvisie bereiken.

Om dat te doen, hebben we een open houding naar de buitenwereld nodig. We moeten weten wat er buiten onze gemeentegrenzen speelt, hoe we daarop in kunnen springen en welke kansen we moeten pakken. Deze open houding wordt niet alleen gedreven door interne ambities, ook ontwikkelingen als de Omgevingswet dwingen ons om op andere manieren samen te werken.

Participatie is en blijft een sleutelwoord. Het is belangrijk dat we de samenwerking vanaf het begin opzoeken. En dat we elkaar serieus nemen in ideeën, wensen en behoeften. Er zit veel kennis en kwaliteit in de samenleving en daar moeten we op vertrouwen. Gelukkig wordt dat steeds vanzelfsprekender. Onze medewerkers weten de mensen in de wijk beter te vinden en ook regionaal en (inter)nationaal worden grote thema's snel samen opgepakt.

Dat moet ook wel, als je bedenkt hoe complex maatschappelijke vraagstukken zijn geworden. Tegelijkertijd zijn de middelen sterk geslonken, dus strategische samenwerkingsverbanden zijn hard nodig als we onze doelen willen realiseren. Dat betekent overigens niet dat we voor onszelf alle

krenten uit de pap moeten willen halen. Soms moeten we wat inleveren voor het grote geheel. Dat is een vertaalslag die we als kleinere gemeente nog moeten maken.

Focuspunten voor het programma Sterk in je Werk 2020-2021

Binnen het programma Sterk in je Werk hebben we medio 2020 meer focus aangebracht. Daardoor wordt het duidelijker wat we doen en waarom we deze dingen doen. We hebben zo ook meer zicht op de voortgang van het programma. De focus hebben we aangebracht op basis van input uit het medewerkersonderzoek en de SWOT-analyse. Deze input van onze medewerkers was een belangrijke factor bij het bepalen van de focuspunten voor het programma.

Met deze focuspunten kunnen we de veranderingen en uitdagingen die op ons afkomen beter het hoofd bieden. Het zijn geen nieuwe onderwerpen die we oppakken, ze passen allemaal binnen het bestaande programma van Sterk in je Werk. We focussen ons echter op onderstaande onderwerpen omdat dit belangrijke dragers zijn voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie.

Integraal werken

Samenwerking tussen teams – In de Toekomstvisie staat dat samenwerking steeds belangrijker wordt als we de doelen van onze centrale thema's willen behalen. Een integrale benadering, over de beleidsgrenzen heen, is dus noodzakelijk. Samenwerking tussen teams is echter een omvangrijk project. Aan de ene kant gaat het over praktische zaken: wie hebben we waarvoor nodig, hoe kan ik wie vinden en hoe pakken we integraal werken het best aan? Maar aan de andere kant gaat het over gedrag: hoe zorgen we ervoor dat samenwerking onderdeel van onze manier van werken wordt? En dat we altijd op zoek gaan naar de juiste mensen om tot het beste resultaat te komen?

Ambtelijk-Bestuurlijke samenwerking – Dit is geen nieuw onderwerp en vooral in het afgelopen jaar is er meer aandacht aan besteed. Zo hielden we trainingen voor medewerkers over bestuurlijk adviseren en politieke sensitiviteit. Maar we organiseerden ook een MD-dag op MT-niveau en er waren gesprekken met het college en de raad. We gaan deze lijn doorzetten en er nóg meer aandacht aan besteden omdat we ervan overtuigd zijn dat we de burger zo beter kunnen dienen. Wanneer we begrip hebben voor elkaars uitgangspunten, elkaars rollen respecteren en beter met elkaar samenwerken, komen we tenslotte tot betere resultaten. Dit onderwerp sluit ook aan bij een van de doelstellingen in het programma Bestuur en Organisatie en bij de ontwikkeling van participatie die vraagt om een herijking van rollen.

Doen!

Interne communicatie – De organisatiedoelen zijn over het algemeen duidelijk en onze medewerkers staan achter de benoemde kernwaarden. Tegelijkertijd kunnen we een verbeteringslag maken als we de kernwaarden nóg actiever gebruiken en inzetten in alle lagen van de organisatie. Dat betekent dat we medewerkers nog meer mee moeten nemen in belangrijke zaken, besluitvorming en beleidsverandering.

Groei!

Arbeidsmarktvaartstuk – binden en boeien – Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is het voor bijvoorbeeld gemeenten belangrijk om zich goed te positioneren als aantrekkelijke werkgever. Wij willen onze positionering verbeteren door nóg sterker in te zetten op het binden en boeien van medewerkers. Daarom gaan we aandacht besteden aan de volgende thema's: doorgroeimogelijkheden en loopbaanontwikkeling, mobiliteit, talentmanagement en het intensiveren van ontwikkelingsmogelijkheden.

Teamontwikkeling – We gaan steeds meer inzetten op de ontwikkeling van onze teams. Het medewerkersonderzoek heeft ons veel inzichten gegeven die we kunnen gebruiken om gesprekken in teams aan te gaan en de ontwikkeling te bevorderen. Vanaf september 2020 worden de resultaten van het onderzoek binnen de teams teruggekoppeld en gaan de teams het gesprek aan om context te schetsen en samen te bepalen waar en hoe ze verbeteringen kunnen oppakken. Dit wordt verwerkt in actieplannen waar de teams zelf mee aan de slag gaan.

Ontwikkelingen in de bedrijfsvoering

De bedrijfsvoeringstaakgebieden van de gemeente zijn per 1 januari 2017 ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard; de Samenwerking A2 gemeenten (GRSA2). Met de dienstverlening van de GRSA2 willen we de deelnemende gemeenten optimaal faciliteren bij het realiseren van hun ambities. Dat betekent dat de uitvoering van ondersteunende taken op het gebied van financiën, communicatie, personeel en organisatie, informatiemanagement, juridische zaken, inkoop, facilitaire zaken en bestuurs- en managementondersteuning bij de GRSA2 zijn komen te liggen. Daarnaast verzorgt de GRSA2 de uitvoerende werkzaamheden op gebied van Werk en Inkomen voor de deelnemende gemeenten.

De takenbundeling op bedrijfsvoering moet voor de gemeente leiden tot meer kwaliteit, borging van de continuïteit, verminderde kwetsbaarheid, versterking van de dienstverlening én het behalen van efficiencyvoordelen op de bedrijfsvoeringstaken in de periode 2017-2022. Daarbij gaan we uit van het takenpakket zoals dat is overgegaan naar de GRSA2 en de omstandigheden bij de start.

De GRSA2 is voor de gemeente Valkenswaard een bekende en betrouwbare samenwerkingspartner, die in nabijheid van de gemeente functioneert en de werkwijzen en gewoonten van de gemeente van binnenuit kent. De zelfstandigheid en beleidsautonomie van de gemeente Valkenswaard blijft daarbij onaangetast.

Wat gaat de GRSA2 in 2021 doen?

De samenleving verandert en de gemeenten en de GRSA2-organisatie veranderen hierin mee. De GRSA2 is een professionele partner die met de gemeenten samenwerkt in de breedste zin van het woord om de maatschappelijke en eigen doelen te realiseren. Binnen de gemeenten en binnen de bedrijfsvoering zijn er op alle domeinen omvangrijke ontwikkelingen die de komende jaren verder vorm krijgen.

Deze ontwikkelingen raken de dienstverlening naar de burger en vragen veel van de gemeenten en haar medewerkers zelf. Daarnaast vragen deze ontwikkelingen om andere bedrijfsvoering en ondersteuning vanuit de GRSA2. Om dat in goede banen te leiden, hebben we in februari 2020 met de gemeenten afgesproken om met een gezamenlijk onderzoek de taken en de fijnstructuur te evalueren. Op die manier kunnen we tot een kostenefficiënte bedrijfsvoeringsorganisatie voor de A2-gemeenten komen.

Verder blijft het noodzakelijk om de bedrijfsvoering verder te harmoniseren. Alleen zo kunnen we onze doelstellingen op het gebied van kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid realiseren. Waar mogelijk en zinvol doen we voorstellen aan de gemeenten om het bedrijfsvoeringsbeleid en de standaardisatie van de bijbehorende uitvoeringsprocessen te harmoniseren.

Aandachtsgebieden bedrijfsvoering 2021

Harmoniseren en standaardiseren bedrijfsvoering

Voor het harmoniseren en standaardiseren van de bedrijfsvoering is een overkoepelend programma ingericht waarvoor eind 2019 een ontwikkelagenda is opgesteld. Daarin zijn projecten opgenomen op het gebied van:

- Het harmoniseren van het beleid en de instrumenten op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie. Zo kunnen we de A2-gemeenten en de GRSA2 als aantrekkelijke werkgever positioneren en de kosten voor werving/inhuur zo laag mogelijk houden.
- Het harmoniseren en het inrichten van financiële managementinfo om betere sturingsmogelijkheden P&C voor de raad, het bestuur, het management en de medewerkers te realiseren.
- Het inrichten en realiseren van geautomatiseerde correspondentie om zo de drukwerkkosten te verlagen en de efficiency te vergroten.
- De introductie van en ondersteuning door datagedreven werken; voor bijvoorbeeld digitale samenwerking met burgers en bedrijven, betere onderbouwing van het beleid, resultaat- en effectmetingen en betere efficiency.

I&A-visie

De ontwikkelingen op het gebied van automatisering en informatisering gaan snel. Als gemeente moeten we aanhaken bij deze ontwikkelingen die ook onze burgers en bedrijven raken. Daarom hebben we voor de A2-gemeenten de I&A-visie 2020-2023 ontwikkeld, die gaat over de manier waarop we informatievoorziening en automatiseren willen borgen. De visie moet bijdragen aan het

verwezenlijken van onze doelstellingen rondom digitaliseren en harmoniseren en aan de strategische visies en visies op dienstverlening in een sterk veranderende omgeving. De drie thema's in de visie zijn digitale dienstverlening, de datagedreven gemeente en ambtenaar 3.0.

Deze visie helpt ons niet alleen met het realiseren van onze ambities en met de gewenste ondersteuning van de gemeenten. Een gedeelde informatievisie draagt ook bij aan een goede samenwerking binnen de gemeenten op het gebied van informatievoorziening. In de komende jaren geven we nader invulling en uitvoering aan deze visie.

Personeel & organisatie

De dienstverlening vanuit P&O moet aansluiten bij de filosofie van de gemeenten. Daarom is P&O bezig met een verdere digitaliseringsslag richting de inwoners. Inwoners kunnen steeds meer zaken digitaal en tijdonafhankelijk afhandelen. Daarnaast zijn de gemeenten druk doende om een andere vorm van dienstverlening van aanbodgericht naar vraaggericht in te richten. Ook hierbij is een ondersteunende rol voor HR weggelegd om deze dynamiek te helpen begeleiden. Tot 2021 zijn wij druk met het (gefaseerd) invoeren van het e-HRM. In 2021 willen we de vervolgstap inzetten. De rol van HR verschuift dan van een administrerende naar een meer adviserende, doordat reguliere HR-dienstverlening grotendeels digitaal wordt geleverd.

Juridische zaken

Op basis van ervaringen uit onder andere de ontvangen bezwaarschriften, de aanbevelingen uit het jaarverslag van de commissie bezwaarschriften A2-samenwerking en de wijzigende wet en regelgeving, wordt de juridische kwaliteitszorg binnen de gemeentelijke organisatie en de processen in 2021 verder versterkt. Dit is een continu proces.

De Wet Open Overheid (Woo) komt eraan. Deze wet is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Op dit moment regelt de Wob dat overheidsinformatie, op benoemde uitzonderingen na, openbaar is en hoe men deze informatie kan opvragen. De Woo gaat een stap verder. De wet verplicht overheden en semioverheden om openbare informatie rechtstreeks toegankelijk te maken. Naar verwachting zal deze wet in 2021 in werking treden. De GRSA2 ondersteunt Valkenswaard met het inrichten van processen om zo invulling te geven aan de Woo.

In 2021 zal hoogstwaarschijnlijk ook de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in werking treden. Het wetsvoorstel geeft de burger het recht om elektronisch berichten aan een bestuursorgaan te zenden op een door het bestuursorgaan bepaalde wijze. Met het voorstel wordt met name de Algemene wet bestuursrecht gewijzigd en wordt geregeld dat burgers en bedrijven het recht krijgen om elektronisch zaken te doen met de overheid. Ook hierbij zal de GRSA2 Valkenswaard ondersteunen met het inrichten van de organisatie en de processen, om zo invulling te geven aan deze wet.

Financiën

Een belangrijke ontwikkeling op het taakgebied financiën is de verandering in de rechtmatigheidsverklaring. Vanaf boekjaar 2021 worden colleges van burgemeester en wethouders zelf verantwoordelijk voor het afgeven van een rechtmatigheidsverklaring. Dat gaat gevolgen hebben voor het financieel beleid, voor de inrichting en voor de financiële verantwoording binnen gemeenten. De controleverklaring van de jaarrekening verschuift namelijk van de accountant naar de gemeente zelf, waarbij het college zich verantwoordt. De GRSA2 gaat Valkenswaard in 2021 faciliteren om deze verandering mogelijk te maken.

Personeel & Organisatie

Functieboek en HR-gesprekscyclus

In 2017 zijn we gestart met de onderhoudsronde HR21. Er waren namelijk bezwaren tegen de technische omzetting in 2015, waarbij bestaande functies naar de nieuwe systematiek generieke functiewaardering en beschrijving HR21 waren omgezet. De onderhoudsronde is inmiddels afgerond en heeft geleid tot een paar nieuwe functie-indelingen. In Q4 van het jaar 2019 zijn de wijzigingen in het functieboek van de gemeente Valkenswaard aangepast en opnieuw vastgesteld.

De HR-gesprekscyclus bestaat sinds 2016 uit "Het goede gesprek". Met dit gesprek gaan medewerker en manager, op basis van gelijkwaardigheid, een dialoog aan. In 2019 zetten we in dit gesprek, als gevolg van de ontwikkelingen vanuit Strategische Personeelsplanning, nog meer in op de ontwikkeling van de toekomstbestendige medewerker. We gebruiken daarvoor POP-gesprekken (persoonlijke ontwikkeling).

Formatieontwikkeling en -beheersing

Team	Fte begroting 2020	Fte begroting 2021
Griffie	1,56	1,56
Directie/staf	4,00	2,11
Klantcontact Burgers (KCB)	13,04	12,04
Klancontact Omgeving (KCO)	18,64	19,64
Klantcontact Zorg (KCZ)	20,55	23,68
Beheer & Uitvoering (B&U)	43,00	43,60
Sociaal en Economisch Beleid (SEB) (19,42 fte) inclusief team Sociaal Domein (4,61 fte)	24,03	25,75
Ruimtelijk Beleid (RB)	29,03	26,53
Projecten & Programma's (P&P)	8,45	9,17
Toegestane formatieomvang per 1 januari begrotingsjaar	162,30	164,08
Centrum voor muziek en dans (CMD)	12,60	9,52

Personeelsopbouw

	Valkenswaard per 16.07.2020 (%)
leeftijd 21 - 30 jaar	13,8
leeftijd 31 - 40 jaar	13,3
leeftijd 41 - 50 jaar	22,5
leeftijd 51 - 60 jaar	32,1
61 en ouder	18,3
	100,0

In het overzicht met betrekking tot de personeelsopbouw zijn het CMD, B&W en Raad meegenomen.

Uitgangspunten tijdelijke inhuur

De inzet van externe medewerkers wordt bepaald op basis van een aantal uitgangspunten:

- Incidenteel werk, waaronder projecten;
- Tijdelijk extra capaciteit;
- Specifieke vaardigheden gezien de ontwikkeling van de organisatie;
- Externe deskundigheid;
- Vervanging bij ziekte.

Ziekteverzuim

In 2019 (meetpunt hele jaar 2019) is het ziekteverzuim 4,43 procent en de meldingsfrequentie bedraagt 1,12. Het ziekteverzuim is gedaald ten opzichte van het jaar 2018 (ziekteverzuim 2018: 5,10 procent), de meldingsfrequentie is licht gestegen (meldingsfrequentie 2018: 1,11). Het verzuimpercentage A&O cijfer 2019 van gemeenten 20.000-50.000 is 5,8 procent, dat betekent dat de gemeente Valkenswaard een laag verzuimpercentage heeft. (verzuimpercentage meetpunt 1-9-2019 t/m 31-8-2020 is 4,76 procent). Dit komt vooral omdat dreigend vermijdbaar verzuim binnen de organisatie snel wordt opgepakt. Voor de rest van 2021 willen we het dreigend vermijdbaar verzuim op dezelfde doeltreffende wijze voortzetten en het verzuimcijfer niet op laten lopen tot boven de 5 procent.

Sturing en Control

Administratieve organisatie en interne beheersing

Een goed ingerichte administratieve organisatie (AO), met daaraan gekoppeld een adequate interne beheersing (IB), is noodzakelijk om als gemeente 'in control' te zijn. Het gaat dan om het geheel van organisatorische maatregelen, die gericht zijn op het goed functioneren van de administratieve aspecten van de bedrijfsprocessen en de daarbij behorende informatievoorziening.

De belangrijkste financiële bedrijfsprocessen, financiële materialiteit, hebben we in beeld gebracht en voorzien van beheersmaatregelen. Jaarlijks toetsen we met een interne controle of deze maatregelen nog voldoende in de organisatie zijn verankerd.

De belangrijkste bedrijfsprocessen zijn:

- Inkopen/ aanbestedingen
- Personeel
- Sociaal Domein
- Grondexploitaties
- Subsidieverstrekking
- Sisa
- Gemeentelijke belastingen
- Omgevingsleges
- Parkeren
- Verhuur en overige opbrengsten
- Verbonden partijen

Het verbeteren van de AO en IB vindt continu plaats en hangt samen met de doelstellingen van de organisatie en de veranderingen in de bedrijfsvoering. We sturen actief op de aanbevelingen en/of aandachtspunten van de accountant uit hun Managementletter en Verslag van Bevindingen. We rapporteren hierover aan de auditcommissie.

Doelmatigheid/ doeltreffendheid

Op grond van de verordening 'Onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid Gemeente Valkenswaard' (art. 213a) onderzoeken we jaarlijks de doeltreffendheid en/of de doelmatigheid van twee specifieke onderwerpen uit een programma of paragraaf. We hebben aangegeven dat we verder in willen zetten op het waar mogelijk harmoniseren en standaardiseren van de bedrijfsvoering. Dat vraagt om inzet van zowel management en medewerkers van de A2 als van de gemeenten.

Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Valkenswaard participeert in diverse rechtsvormen. Wanneer samenwerking plaats biedt aan bestuurlijke invloed én er een financieel belang mee gemoeid is, spreken we van verbonden partijen. Uitgangspunt daarbij is dat deze vorm van samenwerking bijdraagt aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente. De tegenhanger is dat bepaalde vormen van samenwerking ook risico's met zich meebrengen. Denk hierbij aan bestuurlijke/politieke risico's, maar ook aan financiële risico's.

Op 28 november 2013 heeft de gemeenteraad de nota 'Verbonden partijen' vastgesteld. Daarin is een visie op verbonden partijen bepaald en zijn een aantal uitgangspunten en spelregels geformuleerd, waardoor de gemeente grip kan houden op de risico's en tijdig kan bijsturen. De vaststelling van deze nota heeft geleid tot een aanpassing van de paragraaf verbonden partijen ten opzichte van voorgaande jaren. Ook de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording van 25 juni 2013 en 2016 heeft geleid tot een aantal aanpassingen in de paragraaf verbonden partijen.

Het doel van deze aanpassingen is om meer inzicht in en grip te krijgen op resultaten, financiën en risico's van de verbonden partijen. Concreet moet behalve de al opgenomen informatie ook de volgende informatie worden meegenomen:

- het openbaar belang dat wordt gewaarborgd (financieel en bestuurlijk belang);
- visie/doelstelling van de verbonden partij in relatie tot de doelen van de gemeente;
- voorgenomen activiteiten van de verbonden partij;
- actuele ontwikkelingen;
- deelnemende organisaties in de verbonden partij;
- de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente in de verbonden partij heeft;
- het eigen en het vreemd vermogen en de solvabiliteit van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- het (financieel) resultaat van de verbonden partij;
- verplichting tot afdekking van risico's;
- verstrekte geldleningen en/of garanties.

Overzicht verbonden partijen

Metropoolregio Eindhoven	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De gemeenten in de Regio Eindhoven zetten zich op bepaalde terreinen van lokale overheidszorg gezamenlijk in voor hun inwoners. Te denken valt hierbij aan milieu, verkeer, vervoer, communicatie.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonck, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Ederveen: afgevaardigde Algemeen bestuur MRE
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	3,99%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	€ 436
8. Resultaat 2019	€ 1.039
9. Eigen vermogen eind 2019	€ 5.821
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 18.050
11. Geprognostiseerd resultaat 2021	€ 0

Metropoolregio Eindhoven	Toelichting
12. Eigen vermogen begin 2021	€ 2.571
13. Eigen vermogen eind 2021	€ 2.571
14. Vreemd vermogen begin 2021	€ 15.770
15. Vreemd vermogen eind 2021	€ 13.394
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Ja
17. Risico's*	€ -

Samenwerkingsverband A2-gemeenten	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De Samenwerking A2 gemeenten behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op de gebieden van: - Werk en Inkomen; - Bedrijfsvoering
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Heeze-Leende, Cranendonck en Valkenswaard.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	Burgemeester A. Ederveen: lid bestuur Wethouder T. Geldens: lid bestuur Wethouder C. Marchal: lid bestuur Wethouder M. Theus: lid bestuur
5. Vestigingsplaats	Valkenswaard
6. Belang	44,63%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	€ 8.757
8. Resultaat 2019	€ 179
9. Eigen vermogen eind 2019	€ 262
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 6.459
11. Geprognoseerd resultaat 2021	€ 0
12. Eigen vermogen begin 2021	€ 71
13. Eigen vermogen eind 2021	€ 59
14. Vreemd vermogen begin 2021	€ 6.459
15. Vreemd vermogen eind 2021	€ 6.459
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
17. Risico's*	€ 262

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Samenwerking van brandweer, GHOR en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) om incidenten en rampen te voorkomen, beperken en bestrijden.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonck, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	De burgemeester A. Ederveen: wettelijk vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	3,67%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	€ 1.601
8. Resultaat 2019	€ 773
9. Eigen vermogen eind 2019	€ 6.887
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 46.724
11. Geprognoseerd resultaat 2021	€ 0
12. Eigen vermogen begin 2021	€ 5.887
13. Eigen vermogen eind 2021	€ 4.773
14. Vreemd vermogen begin 2021	€ 41.325
15. Vreemd vermogen eind 2021	€ 37.844

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	Toelichting
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Ja
17. Risico's*	€ 200

Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (Ergon)	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Het uitvoeren van de Wet Sociale Werkvoorziening door zorg te dragen voor werkgelegenheid voor inwoners met een lichamelijke, verstandelijke of psychische handicap. Hiervoor is een gemeenschappelijke regeling aangegaan waarbinnen het bedrijf Ergon wordt geëxploiteerd.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende, Valkenswaard en Waalre. De gemeente Geldrop-Mierlo heeft een inkooprelatie.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	M. Theus: Lid algemeen- en dagelijks bestuur T. Geldens: Lid algemeen bestuur
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	7,81%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	Geen gemeentelijke bijdrage, alleen doorbetaling van rijks gelden.
8. Resultaat 2019	€ 0
9. Eigen vermogen eind 2019	€ 9.780
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 8.219
11. Geprognoseerd resultaat 2021	€ 0
12. Eigen vermogen begin 2021	N.n.b.
13. Eigen vermogen eind 2021	N.n.b.
14. Vreemd vermogen begin 2021	N.n.b.
15. Vreemd vermogen eind 2021	N.n.b.
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
17. Risico's*	€ 90

Cure	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Door middel van een openbaar lichaam behartigen van de belangen van - en het tot stand brengen van een samenwerking tussen - de aan de regeling deelnemende gemeenten op het terrein van het beheer van huishoudelijke afvalstoffen afkomstig uit de deelnemende gemeenten en de daarmee samenhangende taken, een en ander met inachtneming van de Wet milieubeheer en van het door de overheid gevoerde afvalstoffenbeleid.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Geldrop-Mierlo en Valkenswaard.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	T. Geldens: Lid algemeen- en dagelijks bestuur
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	11,97%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	€ 3.086
8. Resultaat 2019	€ -785
9. Eigen vermogen eind 2019	€ -785
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 25.050
11. Geprognoseerd resultaat 2021	€ 0
12. Eigen vermogen begin 2021	N.n.b.

Cure	Toelichting
13. Eigen vermogen eind 2021	N.n.b.
14. Vreemd vermogen begin 2021	N.n.b.
15. Vreemd vermogen eind 2021	N.n.b.
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee. Alle risico's zijn voor deelnemende gemeenten.
17. Risico's*	€ 309

Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuidoost Brabant (GGD)	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Via de gemeenschappelijke regeling GGD BZO is Valkenswaard samen met 20 andere gemeenten verantwoordelijk voor de instandhouding van de Gemeenschappelijke Gezondheid Dienst Brabant Zuidoost. Het betreft hier een verplichting op basis van de Wet publieke gezondheid, die in 2008 onder meer de Wet collectieve preventie volksgezondheid heeft vervangen.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonck, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	M. Theus: Lid algemeen bestuur
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	3,99%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	€ 529
8. Resultaat 2019	€ 213
9. Eigen vermogen eind 2019	€ 2.864
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 13.345
11. Geprognoseerd resultaat 2021	€ 0
12. Eigen vermogen begin 2021	€ 2.555
13. Eigen vermogen eind 2021	€ 2.830
14. Vreemd vermogen begin 2021	€ 12.195
15. Vreemd vermogen eind 2021	€ 12.663
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee. Dit is beperkt. Voor overige risico's staan deelnemende gemeenten garant.
17. Gekwantificeerde risico's	€ 80

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Gemeenten en provincies gaan samenwerken in regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) om de kwaliteit van de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving van complexe en bovenlokale milieu gerelateerde uitvoeringstaken te verbeteren.
2. Deelnemende organisaties	De gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Best, Waalre, Oirschot, Nuenen, Son en Breugel, Deurne, Laarbeek, Helmond, Gemert-Bakel, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Valkenswaard, Cranendonck, Eersel, Bergeijk, Bladel, Reusel-de Mierden.
3. Rechtsvorm	GR
4. Bestuurlijk belang	In dagelijks bestuur is Valkenswaard vertegenwoordigd door wethouder milieu van

Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	Toelichting
	Heeze-Leende. In algemeen bestuur heeft wethouder milieu van Valkenswaard zitting.
5. Vestigingsplaats	Eindhoven
6. Belang	1,09%
7. Gemeentelijke bijdrage 2021	€ 246
8. Resultaat 2019	€ 0
9. Eigen vermogen eind 2019	€ 2.429
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ 3.437
11. Geprognoseerd resultaat 2021	€ 0
12. Eigen vermogen begin 2021	€ 1.890
13. Eigen vermogen eind 2021	€ 1.890
14. Vreemd vermogen begin 2021	€ 3.287
15. Vreemd vermogen eind 2021	€ 3.137
16. Voldoende weerstandsvermogen?	Nee
17. Gekwantificeerde risico's*	-

Natuurgrenspark De Grote Heide	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	De BGTS maakt de aanwezige natuur en recreatiemogelijkheden tot economische factoren van betekenis. De organisatie schept werkgelegenheid voor de regio, omdat de natuur van de Grote Heide kan functioneren als spin-off voor verblijfsaccommodaties, horeca en verdienmodellen voor toerisme.
2. Deelnemende organisaties	Heeze-Leende, Pelt (B), Hamont-Achel (B), Cranendonck, Valkenswaard, Eindhoven
3. Rechtsvorm	BGTS (Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking)
4. Bestuurlijk belang	C. Marchal: voorzitter A. Ederveen: Plaatsvervangend voorzitter
5. Vestigingsplaats	Valkenswaard
6. Belang	-
7. Gemeentelijke bijdrage	€ 50 (2020)
8. Resultaat 2019	€ -
9. Eigen vermogen eind 2019	€ -
10. Vreemd vermogen eind 2019	€ -
11. Geprognoseerd resultaat 2021	N.n.b.
12. Eigen vermogen begin 2021	N.n.b.
13. Eigen vermogen eind 2021	N.n.b.
14. Vreemd vermogen begin 2021	N.n.b.
15. Vreemd vermogen eind 2021	N.n.b.
16. Voldoende weerstandsvermogen?	N.n.b.
17. Gekwantificeerde risico's	N.n.b.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Toelichting
1. Visie/ doelstelling in relatie tot doelen van gemeente Valkenswaard	Bankieren met een bankinstelling die voldoet aan de hoogste ranking (AAA). De BNG is de bank van de overheid en voor het maatschappelijk belang. De BNG voorziet in zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en biedt zo toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Toelichting
2. Deelnemende organisaties	De publieke sector in Nederland, zoals gemeenten, provincies, gemeenschappelijke regelingen etc.
3. Rechtsvorm	N.V.
4. Bestuurlijk belang	De vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders is de wethouder T. Geldens.
5. Vestigingsplaats	Den Haag
6. Belang	0,023%
7. Gemeentelijke bijdrage	Geen bijdrage
8. Resultaat 2018	€ 337.000
9. Eigen vermogen eind 2018	€ 4.258.000
10. Vreemd vermogen eind 2018	€ 133.235.000
11. Geprognoseerd resultaat 2021	N.n.b.
12. Eigen vermogen begin 2021	N.n.b.
13. Eigen vermogen eind 2021	N.n.b.
14. Vreemd vermogen begin 2021	N.n.b.
15. Vreemd vermogen eind 2021	N.n.b.
16. Voldoende weerstandsvermogen?	N.n.b.
17. Gekwantificeerde risico's	N.n.b.

Verbonden Partij	Bijdrage 2021
Metropoolregio Eindhoven	436
Samenwerkingsverband A2-gemeenten	8.757
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost	1.601
Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (Ergon)	N.n.b.
Cure	3.086
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Zuidoost Brabant (GGD)	529
Omgevingsdienst Zuidoost Brabant	246
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	-
De Groote Heide	50
Totaal	14.705

*Risico's worden conform het BBV, artikel 11, lid b, gedefinieerd als alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Indien er geen redelijk beeld gevormd kan worden omtrent de risico's en/of het weerstandsvermogen, wordt er standaard 10% van de gemeentelijke bijdrage opgenomen in het weerstandsvermogen van de gemeente.

Grondbeleid

Inleiding

De manier waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen kan kortweg worden gezien als de essentie van gemeentelijk grondbeleid. Een slagvaardig grondbeleid is een randvoorwaarde voor het welslagen van ruimtelijk en sectoraal beleid.

Toekomstvisie, Structuurvisie, Woningbouwprogramma en andere beleidsnota's geven richting aan de toekomstige ontwikkeling van Valkenswaard. Om te zorgen dat de gemeente daarin de regie kan voeren is het van belang dat zij zich naast publiekrechtelijke kaders kan bedienen van privaatrechtelijke kaders en instrumenten. Dit kan door het voeren van een faciliterende grondpolitiek met een sterke regiefunctie. Alleen voor maatschappelijke doelen en natuurcompensatie wordt nog een actieve grondpolitiek gevoerd.

De doelstellingen en werkwijzen en instrumenten van het grondbeleid liggen vast in de Nota Grondbeleid, vastgesteld op 23 juni 2016.

Actuele prognose resultaat totale bouwgrondexploitatie.

Op dit moment zijn de onderstaande 7 grondgrondexploitaties actief en worden onderstaande resultaten op einddatum geraamd.

Grex	Einde looptijd	Verwacht resultaat op einddatum	Tussentijdse winstneming t/m 2019	Totaal resultaat einde looptijd na tussentijdse winstnemingen
Hoge Akkers	2023	-2.272	-	-2.272
Carolusdreef 100	2022	-121	-	-121
Luikerweg 55	2022	210	43	253
Lage Heide wonen*	2026	6.129	12	6.141
Lage Heide landgoederen*	2025	640	-	640
Lage Heide natuur*	2021	-1.666	-	-1.666
De Weitens	2022	362	-	362

Tabel: resultaat op einddatum

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

Risicoanalyse

In de crisisperiode waarin sommige gemeenten enorme bedragen in de grondexploitaties moesten afboeken heeft Valkenswaard de risico's met een scenariomodel gemonitord. Voor een tweetal grexen met een (beperkt) risico is steeds een drietal scenario's doorgerekend. Het betreft de grexen van het plan Lage Heide wonen en Lage Heide landgoed. Voor alle andere grexen liggen er besluiten voor de voorgenomen grondverkoop of zijn er taxaties gemaakt.

Voor 2021 conform de onderstaande scenario's. Hieronder geven wij in het kort weer, welke scenario's er zijn.

- `Scenario 1: Bij dit scenario dalen de grondprijzen met 15% en blijft de doorlooptijd van de grex gelijk aan het door de gemeente beoogde scenario;
- `Scenario 2: In dit scenario dalen de grondprijzen nogmaals met 5% en wordt de looptijd van de grex met één jaar verlengd. Dit scenario is negatiever dan scenario 1;
- `Scenario 3: Dit scenario gaat uit van een nog lager grondprijs (min 10% t.o.v. scenario 1) en de looptijd van de grex wordt met twee jaar verlengd i.p.v. één jaar. Dit scenario is het *worse case* scenario.

Vervolgens is voor alle drie de scenario's het resultaat op einddatum berekend. Het resultaat op einddatum wordt daarna teruggerekend naar de netto contante waarde van 1 januari in het

begrotingsjaar. Dit doen we om de resultaten van alle grondexploitaties onderling te kunnen vergelijken.

Wij hebben voor het bepalen van het risicobedrag een aannname gedaan dat de kans van optreden van één van de scenario's voor ieder scenario gelijk is. Door het resultaat op netto contante waarde te vermenigvuldigen met het percentage wordt het gewogen resultaat bepaald. Het resultaat van de grondexploitatie minus het gewogen resultaat is dan het risicobedrag van de betreffende grondexploitatie.

In de tabel zijn de gewogen resultaten op netto contante waarde 1 januari 2021 in kolom B weergegeven o.b.v. de geschetste risicoscenario's.

Grondexploitatie	Kolom A Actualisatie Netto Contante Waarde 01-01-2021	Kolom B Gewogen resultaat Netto Contante Waarde 01-01-2021	Kolom C Verschil B - A Netto Contante Waarde 01-01-2021
Hoge Akkers	-2.184	besluit	-
Carolusdreef 100	-118	koopovereenkomst	-
Luikerweg 55	206	koopovereenkomst	-
Lage Heide, deelgebied Wonen*	5.551	4.337	1.214
Lage Heide, deelgebied Landgoederen*	615	83	532
Lage Heide, deelgebied Natuur*	-1.634	Geen bouwgrond	-
De Weitens	355	Taxatie	-
Totaal	2.791		1.746

* grexen Lage Heide financieel één grex.

In kolom A zijn de resultaten op netto contante waarde op 1 januari 2021 vermeld op basis van de laatste fasering en actueel rentepercentage. Deze actualisatie heeft plaatsgevonden in het kader van het opstellen van de begroting 2021.

De bedragen in kolom B geven de netto contante waarde weer op basis van het gewogen resultaat van de risicoanalyse. Het verschil in kolom C geeft als resultaat de lagere winst op basis van de risicoanalyse ten opzichte van het resultaat op netto contante waarde 1 januari 2021 (kolom B).

Conclusie risicoanalyse:

Alle grexen, waarvoor een risicoanalyse is opgesteld, blijven positief. Wel bestaat de mogelijkheid als de geschetste scenario's uitkomen dat er op de grondexploitaties minder winst wordt gemaakt dan geraamd. Het geraamde resultaat van de grexen van ca. € 2.907.000 (netto contant 1 januari 2021) kan hierdoor met € 1.746.000 verminderen naar € 1.045.000.

In de begroting 2021 hebben wij geen rekening gehouden met de verwachte winst van de grondexploitaties, er zijn geen projecten gefinancierd met een verwachte winst vanuit de grondexploitaties. Evenals voorgaande jaren wordt de winst pas genomen als deze daadwerkelijk is gerealiseerd (voorzichtigheidsprincipe).

Voorzieningen en risico's aanvullend op de risicoanalyse Lage Heide.

De grexen Lage Heide Wonen, Landgoederen en Natuur worden financieel beschouwd als één grex. De netto contante waarde van de eindwaarden van de grex Natuur is negatief. Voor de grexen Wonen en Landgoederen zijn netto contante waarden op basis van risico analyse positief. Voor het totale grex Lage Heide leidt dit tot een gezamenlijk gewogen resultaat van € 2.786.967 positief.

Garantie grondprijzverlaging.

In de woningmarktanalyse (raadsvoorstel 13raad00478 d.d. 5 september 2013) zijn stimulerende maatregelen benoemd die direct invloed hebben op het resultaat van de lopende grondexploitaties. De maatregel, die effect heeft op het resultaat van de lopende grondexploitatie, is de garantie die de gemeente aan de koper van een bouwkaavel verstrekt, die garandeert dat een eventuele verlaging van de grondprijz binnen 10 jaar na aankoop wordt terugbetaald aan de consument.

Bij de behandeling van het raadsvoorstel 2e actualisatie bouwgrondexploitaties 2015 heeft uw raad een amendement aangenomen, dat deze garantieregel met ingang van 1 april 2016 te beëindigen, waarbij de tot dat moment afgegeven garanties worden gerespecteerd. Dit betekent een risico bij grondprijsverlaging.

Tot en met 1 april 2016 hebben wij negen bouw kavels in de grex Lage Heide wonen verkocht met toepassing van de prijsgarantie. In het onderstaande overzicht geven wij de concrete financiële gevolgen aan voor de grex Lage Heide wonen bij een grondprijsverlaging. Voor de bepaling van het risicobedrag zijn we uitgegaan van een substantiële grondprijsverlaging naar € 322/m².

Kavelnummer + oppervlakte	Aankoopjaar	Prijs verkoopdatum	Risicobedrag
Kavel 24 (460 m ²)	2013	€ 380/m ²	26.680
Kavel 18 (405 m ²)	2014	€ 380/m ²	23.490
Kavel 19 (434 m ²)	2014	€ 380/m ²	25.172
Kavel 23 (535 m ²)	2014	€ 380/m ²	31.030
Kavel 14 (463 m ²)	2015	€ 380/m ²	26.854
Kavel 29 (376 m ²)	2016	€ 380/m ²	21.808
Kavel 30 (480 m ²)	2016	€ 380/m ²	27.840
Kavel 35 (378 m ²)	2016	€ 380/m ²	21.924
Kavel 41 (433 m ²)	2016	€ 380/m ²	25.114
Totaal garantiebedrag			229.912

Het risicobedrag moet uitbetaald worden op het moment dat u besluit om de bouwgrondprijzen te verlagen. Op basis van het aantal vierkante meters bouwgrond van de verkochte bouw kavels kan een negatief resultaat optreden van € 229.912.

Grondexploitatie	Einde looptijd	Resultaat op netto contante waarde 1 januari 2021	Resultaat gebaseerd op gewogen resultaat of eindwaarde
- Lage Heide wonen basis - prijsgarantie PO-kavels	2026	4.337.428 -229.912	Gewogen Risicobuffer
Lage Heide landgoederen	2025	83.063	Gewogen
Lage Heide natuur	2021	-1.633.524	eindwaarde
Lage Heide totaal		2.557.055	

Uit bovenstaande tabel blijkt dat het totaal resultaat van de grexen Lage Heide positief blijft en er geen voorziening getroffen moet worden.

Dommelkwartier

In december 2015 is de ruimtelijke procedure van het bestemmingsplan Dommelkwartier 2013 beëindigd, omdat de ontwikkeling niet past binnen de kaders van ladder van duurzame verstedelijking. Er is een mediationtraject gestart over de afwikkeling van de gesloten anterieure overeenkomsten. Dit mediationtraject is in 2016 gestart en is eind 2018 beëindigd. De advocaat van de ontwikkelaars heeft daarop op 20 december 2018 schriftelijk mededeling gedaan dat partijen weer worden teruggeworpen op de op 29 december 2015 kenbaar gemaakte aansprakelijkstelling en concept-dagvaarding.

Op 3 juni 2020 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en alle vorderingen van de projectontwikkelaar afgewezen. De projectontwikkelaar kan nog in beroep gaan tegen dit vonnis.

Om bovenstaande reden wordt de grondexploitatie nog niet gesloten, wel zal de boekwaarde van de grex niet hoger mogen zijn dan de taxatiewaarden van de huidige bestemming. De boekwaarde van de grex bedraagt op 31 december 2019 € 1.782.696.

De taxatiewaarde bedraagt € 255.000. Op basis van deze taxatiewaarde bedraagt de voorziening € 1.527.696.

Resume voorzieningen.

Voor grexen waarvoor een nadelig exploitatieresultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. Het negatieve resultaat van verliesgevende grexen wordt onttrokken aan de voorziening 'grondexploitaties'.

Voor de volgende bestemmingsplannen in exploitatie (grondexploitaties) zijn voorzieningen getroffen:

Grondexploitatie	Voorziening 1-1-2021	Geraamde resultaat op NCW 1-1-2021	Aanpassing voorziening begroting 2021	Voorziening per 1-7-2021
Hoge Akkers	2.379	-2.184	195	2.184
Carolusdreef 100	116	-118	-2	118
Dommelkwartier	1.528	-	-	1.528
Totaal	4.023		193	3.830

De voorzieningen kunnen bij de vaststelling van de jaarrekening 2019 worden verlaagd conform bovenstaande tabel met een bedrag van ca. € 193.000.

Voor de grexen waarvoor op basis van de gewogen netto contante waarde een negatief resultaat wordt verwacht zijn voorzieningen getroffen. De voorzieningen zijn ten laste van de algemene reserve gebracht. Het totaal van de voorzieningen bedraagt daardoor ± € 3,8 miljoen.

Verschilanalyse actualisatie begroting 2021 – jaarrekening 2019.

Jaarlijks worden de lopende bouwgrondexploitaties (grexen) geactualiseerd. Het proces van de actualisaties valt samen met het proces van de jaarrekening. In de onderstaande tabel zijn de resultaten op einddatum, van zowel de begroting 2021 als de jaarrekening 2019, van de geopende bouwgrondexploitaties weergegeven.

Grondexploitatie	Jaarrekening 2019 Resultaat op einddatum	Begroting 2021 Resultaat op einddatum	Vershil
Hoge Akkers	- 2.525	-2.272	253
Carolusdreef 100	-121	-121	-
Luikerweg 55	210	210	-
Lage Heide, Wonen*	6.129	6.129	-
Lage Heide, Landgoederen*	655	640	-15
Lage Heide, Natuur*	-1.642	-1.666	-24
De Weitens	369	362	-7
Totaal			207

* = Grexen Lage Heide financieel één grex.

De verschillen worden veroorzaakt:

- het positieve verschil van € 253.000 wordt veroorzaakt door de extra te verkopen bouwgrond als gevolg van de verplaatsing van de bloemencorsolocatie naar een andere locatie;
- het negatieve verschil bij de grex Lage Heide landgoed wordt veroorzaakt door de verlenging van de looptijd als gevolg van de moeizame grondverkoop van de betreffende kavels in het gebied. Uit 2020 of uiterlijk 1e kwartaal 2021 zullen wij u een bijgestelde grondexploitatie voorleggen met een aangepast plan;
- het negatieve verschil bij de grex Lage Heide natuur wordt veroorzaakt door de verlenging van de looptijd met één jaar. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2020 zullen wij u eventueel voorstellen om deze grex af te sluiten, waarbij het negatieve resultaat ten laste wordt gebracht van de grex Lage Heide wonen. De drie grexen worden financieel beschouwd

als één grondexploitatie. Voor het verwachte negatieve resultaat is geen voorziening getroffen t.l.v. de Algemene Reserve;

- het negatieve resultaat bij de grex de Weitens wordt veroorzaakt door een bijstelling van de kostenraming als gevolg van een kostenoverschrijding van de sloop van voormalige boerderij op het perceel aan de Mgr. Smetsstraat.

Nieuwe ontwikkellocaties.

In juni 2020 hebben wij u met een raadsinformatiebrief op de hoogte gebracht van een vijftal nieuwe ontwikkellocaties.

Voor de vijf locaties worden grondexploitaties geopend. Drie van de vijf locaties hebben een positief resultaat en twee locaties hebben een negatief resultaat.

Op basis van kengetallen worden de onderstaande resultaten geraamd.

Grex	Resultaat
Scottstraat/Amundsenstraat	746
Barentzstraat	- 497
Emmalaan	- 552
Jasmijn/Hazelaar	1.416
Le Sage ten Broekstraat	119

Alle bedragen zijn netto contant gemaakt op 1 januari 2020.

Totaal gezien hebben de vijf inbreidingslocaties een positief resultaat van € 1.232.500 op netto contante waarde 1-1-2020.

Voor het openen van de grondexploitaties is een separaat raadsvoorstel in het najaar van 2020 aangeboden, waarbij specifiek is ingegaan op de dekking van de twee negatieve grexen.

Subsidieverstrekking

Inleiding

De kwaliteit van de samenleving in de gemeente Valkenswaard en haar kernen Borkel, Schaft en Dommelen wordt mede gekenmerkt door de hoge mate van sociale samenhang. Het fundament van die sociale samenhang wordt gevormd door betrokken burgers die vorm geven aan de samenleving, hun samenleving. Veel activiteiten die burgers ontplooiën, komen tot stand in georganiseerd verband. De gemeente Valkenswaard vindt die activiteiten belangrijk. Daarom verstrekt de gemeente jaarlijks subsidies aan een breed scala van meer dan honderd verenigingen en organisaties.

Er zijn veel verschillende subsidies en daarom hebben we de algemene subsidieverordening beperkt tot de hoofdlijnen. Het gaat om een procedureverordening en daarnaast gelden de beleidsregels. De subsidies kunnen structureel en incidenteel zijn en daarnaast is er sprake van subsidierelaties met gewone en intensieve sturing door de gemeente. Met subsidierelaties die hoog scoren op bepaalde criteria is er intensiever contact vanuit de gemeente, zodat we zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau tot een goed plan en een adequate monitoring kunnen komen. Het gaat om criteria zoals het van vitaal belang zijn voor het welbevinden van de burger, het bepalend zijn voor het al dan niet realiseren van gemeentelijke beleidsdoelstellingen en het vormen van een groot financieel risico voor de gemeente.

Subsidiebeleid en subsidieverordening

Begin 2019 is de evaluatie van het Subsidiebeleid 2016 en de verordening opgeleverd. Aan de hand van deze evaluatie passen we het beleid, de subsidieverordening en de beleidsregels aan. Na de vaststelling door de gemeenteraad is het aangepaste beleid van toepassing op structurele subsidies vanaf 2021 en voor incidentele vanaf 2020.

Subsidieplafond

Gebaseerd op de algemene subsidieverordening stelt de gemeenteraad, bij de jaarlijkse vaststelling van de begroting, per cluster het bedrag vast dat ten hoogste als budgetsubsidie door het college kan worden verleend aan organisaties. Die subsidie is bedoeld voor het daaropvolgende jaar en moet gebruikt worden om de doelen binnen het cluster te bereiken. Overigens kunnen er altijd redenen zijn waardoor we aan de aan ons gelieerde partijen vragen om extra activiteiten te verrichten, zodat we ons beleid kunnen uitvoeren. De extra middelen die dan nodig kunnen zijn, zoeken we altijd binnen de programma's.

Op basis van het in 2016 vastgestelde subsidiebeleid zijn de subsidies verdeeld in clusters. Deze clusters geven aan welke maatschappelijke doelen worden gediend. In onderstaande tabel geven we aan welk subsidiebedrag (x € 1.000) met welk cluster is gemoeid:

Cluster	Subsidieplafond 2021
Bevorderen Sociale Cohesie	133
Cultuur	1.845
Meedoen Makkelijker Maken	1.588
Opgroeien en Opvoeden	1.852
Ondersteuning Ondernemersklimaat	71
Sport	336
Toerisme	82
Vorming en Ontwikkeling	68
Volksgezondheid en Zorg	17
Totaal	5.991

Bezuinigingen

In deze paragraaf hebben we in één integraal beeld alle bezuinigingen en taakstellingen opgenomen. Met deze paragraaf willen we een beter financieel inzicht geven.

	2021	2022	2023	2024
Programma 4 Sociaal Domein				
Individuele begeleiding	100	200	200	200
Vervoer	20	50	50	50
Dagbesteding	30	100	100	100
Efficiency inhuur en inzet medewerkers sociaal team	70	300	300	300
Vermogenseis kosten naar draagkracht	20	30	30	30
Totaal nog te realiseren programma 4	240	680	680	680
Overhead				
Kantineprijzen verhogen	20	20	20	20
Totaal nog te realiseren Overhead	20	20	20	20
Totaal nog te realiseren bezuinigingen	260	700	700	700

Bijlagen

Bijlage 1 gemeentebestuur

Samenstelling gemeenteraad, raadsperiode 2018 - 2022

Partij	Aantal zetels in de gemeenteraad
H&G (Helder & Gedreven)	7
CDA (Christen Democratisch Appèl)	5
Valkenswaard Lokaal	3
PvdA (Partij van de Arbeid)	2
Samen voor Valkenswaard	2
VVD (Volkspartij voor Vrijheid en Democratie)	2
D66 (Democraten 66)	1
Vitaal Valkenswaard	1

Op 21 maart 2018 heeft er een gemeenteraadsverkiezing plaatsgevonden, waarna een nieuwe gemeenteraad is geïnstalleerd (29 maart 2018).

Vanaf maart 2018 bestaat het college van burgemeester en wethouders uit:

College	Portefeuille
Burgemeester drs. A.B.A.M. Ederveen	Openbare orde en veiligheid, toekomstvisie, bestuurlijke aangelegenheden, intergemeentelijke samenwerking, burgerzaken, communicatie en marketing. Programma's en projecten: Groote Heide Dommelland
Wethouder T.P.T.H. Geldens	Beheer openbare ruimte, financiën, duurzaamheid, bedrijvigheid, monumenten, eigendommen en grondzaken, grondexploitaties, vergunningen, sport. Programma's en projecten: Dommelkwartier, Dommelen-Zuid (verkeer), Masterplan Centrum, Business Case Sport.
Wethouder drs. C. Marchal	Verkeer en mobiliteit, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, personeel en organisatie, dienstverlening, toerisme en recreatie. Programma's en projecten: BGTS Groote Heide, Dommelkwartier, Bereikbaar Valkenswaard, Lage Heide woningbouw, Eurocircuit, Omgevingswet, Jongeren en jonge gezinnen.
Wethouder M.H. Theus	Zorg en welzijn, wijkgericht werken, werk en inkomen, onderwijs en cultuur. Programma transformatie sociaal domein.

Bijlage 2 overzicht reserves en voorzieningen

ALGEMENE RESERVE	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	1.645	1.355	1.285	1.220
Totaal algemene reserve	1.645	1.355	1.285	1.220

BESTEMMINGSRESERVES	2021	2022	2023	2024
Rood voor groen	140	140	140	140
Tussentijdse winstneming	286	286	286	286
Egalisatiereserve Vastgoed	695	1.112	1.529	1.946
Speellocaties	402	186	194	214
Totaal bestemmingsreserves programma 1	1.523	1.724	2.149	2.586
Decentralisatie huisvesting onderwijs	60	60	60	60
Totaal bestemmingsreserves programma 2	60	60	60	60
Beeldende kunst	192	177	162	147
Evenementen	72	72	72	72
Vervanging instrumenten CMD	65	67	69	71
Vervanging inventaris sport	72	77	67	57
Totaal bestemmingsreserves programma 3	401	393	370	347
Egalisatiereserve WMO	-	-	-	-
Totaal bestemmingsreserves programma 4	-	-	-	-
Tractie ruimtelijk beheer	101	127	12	81
Vervanging bedrijfsmiddelen	245	301	199	227
Totaal bestemmingsreserves programma 5	346	428	211	308
Totaal bestemmingsreserves	2.330	2.605	2.790	3.301

DEKKINGSRESERVES	2021	2022	2023	2024
Kapitaallasten voormalig gemeentehuis	160	130	99	67
Woonwagens 2010	20	16	12	8
Totaal dekkingsreserves programma 1	180	146	111	75
Nulplus maatregelen N69	1.600	1.600	1.600	1.600
Totaal dekkingsreserves programma 2	1.600	1.600	1.600	1.600
Kapitaallasten CC De Hofnar	7.120	6.839	6.551	6.255
Klimaatbeheersing CC de Hofnar	12	-	-	-

DEKKINGSRESERVES				
Parkeerplaats sportpark 't Heike	28	26	24	22
Totaal dekkingsreserves programma 3	7.160	6.865	6.575	6.277
Kapitaallasten Gemeentehuis	3.836	3.642	3.443	3.239
Tractie 2011	10	8	6	4
Vrachtwagen 83BKJ3	138	119	100	81
Nimos onkruidborstel machine	55	47	39	31
Dekkingsres Ravo Veegmachine BW45	144	128	112	96
Dekkingsres Ravo Veegmachine BW44	144	128	112	96
Dekkingsres Tractor WM53	90	80	70	60
ICT algemeen	323	62	62	62
Brandveiligheid gemeentelijke gebouwen	204	196	188	180
Totaal dekkingsreserves programma 5	4.944	4.410	4.132	3.849
Totaal dekkingsreserves	13.884	13.021	12.418	11.801

Totaal bestemmings- en dekkingsreserves	16.214	15.626	15.208	15.102
--	---------------	---------------	---------------	---------------

VOORZIENINGEN				
Groot onderhoud onroerende zaken	1.748	1.967	2.063	1.972
Groot onderhoud Hofnar	452	415	376	337
Onderhoud De Hofnar facilitaire deel	475	495	515	535
Totaal voorzieningen overhead	2.675	2.877	2.954	2.844
Onderhoud wegen en bruggen	141	129	142	181
Riolering	3.308	3.069	2.759	2.552
Reiniging	-	-	-	-
Verlies voorziening Cure	147	147	147	147
Voorziening GOB-herinvestering groene doelen	34	34	34	34
Totaal voorzieningen programma 1	3.630	3.379	3.082	2.888
WW verplichtingen personeel	105	105	105	105
Appa langlevensrisico (pensioen)	4.350	4.193	4.143	4.117
Totaal voorzieningen programma 5	4.455	4.298	4.248	4.222
Totaal voorzieningen	10.760	10.554	10.284	9.954

Totaal reserves en voorzieningen	28.619	27.535	26.777	26.276
---	---------------	---------------	---------------	---------------

Bijlage 3 ontwikkelingen van reserves en voorzieningen

ALGEMENE RESERVE

Algemene Reserve	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	1.645	1.355	1.285	1.220
Af: Dekking sociaal domein, NK 20	290	70	65	-
Saldo	1.355	1.285	1.220	1.220

BESTEMMINGSRESERVES

Decentralisatie huisvesting Onderwijs	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	60	60	60	60
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	60	60	60	60

Beeldende kunst	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	192	177	162	147
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	15	15	15	15
Saldo	177	162	147	132

Vervanging instrumenten CMD	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	65	67	69	71
bij: storting	13	13	13	13
af: beschikking	11	11	11	11
Saldo	67	69	71	73

Vervanging inventaris sport	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	72	77	67	57
bij: storting	20	20	20	20
af: beschikking	15	30	30	30
Saldo	77	67	57	47

Tractie ruimtelijk beheer	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	101	127	12	81
bij: storting	172	172	172	172
af: beschikking	146	287	103	163
Saldo	127	12	81	90

Vervanging bedrijfsmiddelen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	245	301	199	227
bij: storting	58	58	58	58
af: beschikking	2	160	30	6
Saldo	301	199	227	279

Evenementen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	72	72	72	72
bij: storting	23	23	23	23
af: beschikking	23	23	23	23
Saldo	72	72	72	72

Speellocaties	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	402	186	194	214
bij: storting	95	95	95	95
af: beschikking	311	87	75	113
Saldo	186	194	214	196

Rood voor groen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	140	140	140	140
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	140	140	140	140

Tussentijdse winstneming bouwgrondexploitatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	286	286	286	286
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	286	286	286	286

Egalisatiereserve Vastgoed	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	695	1.112	1.529	1.946
bij: storting	467	467	467	467
af: beschikking	50	50	50	50
Saldo	1.112	1.529	1.946	2.363

DEKKINGSRESERVES

Dekkingsreserves	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	13.884	13.021	12.418	11.801
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	862	603	617	630
Saldo	13.021	12.418	11.801	11.171

VOORZIENINGEN

Groot onderhoud onroerende zaken	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	1.748	1.967	2.063	1.972
bij: storting	608	608	608	608
af: beschikking	389	512	699	825
Saldo	1.967	2.063	1.972	1.755

Groot onderhoud De Hofnar	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	452	415	376	337
bij: storting	82	82	82	82
af: beschikking	119	121	121	119
Saldo	415	376	337	300

Onderhoud De Hofnar facilitaire deel	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	475	495	515	535
bij: storting	95	95	95	95
af: beschikking	75	75	75	75
Saldo	495	515	535	555

Onderhoud wegen en bruggen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	141	129	142	181
bij: storting	538	788	814	814
af: beschikking	550	775	775	775
Saldo	129	142	181	220

Riolering	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	3.308	3.069	2.759	2.552
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	239	310	207	185
Saldo	3.069	2.759	2.552	2.367

WW verplichtingen personeel	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	105	105	105	105
bij: storting	25	25	25	25
af: beschikking	25	25	25	25
Saldo	105	105	105	105

APPA langlevensrisico (pensioen)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	4.350	4.193	4.143	4.117
bij: storting	109	109	109	114
af: beschikking	266	159	135	135
Saldo	4.193	4.143	4.117	4.096

Verlies voorziening Cure	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	147	147	147	147
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	147	147	147	147

Voorziening GOB-herinvestering groene doelen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	34	34	34	34
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	34	34	34	34

VOORZIENINGEN DIE IN MINDERING OP DE ACTIVA WORDEN GEBRACHT:

Dubieuze debiteuren	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	2.598	2.598	2.598	2.598
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	2.598	2.598	2.598	2.598

Bouwgrondexploitatie	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Saldo 1 januari	4.023	4.023	4.023	4.023
bij: storting	-	-	-	-
af: beschikking	-	-	-	-
Saldo	4.023	4.023	4.023	4.023

Bijlage 4 overzicht van baten en lasten

Lasten

Programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wonen	19.930	18.411	19.412	18.554	18.073	17.964
Werken	3.805	4.339	4.083	4.371	4.345	4.368
Vrije tijd	8.462	8.726	8.840	8.888	8.877	8.872
Sociaal Domein	32.340	32.985	33.885	33.303	33.358	33.336
Bestuur	5.503	4.663	5.109	4.897	4.884	4.866
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-	-	-	-
Overhead	10.502	11.030	11.318	11.129	10.873	10.843
Onvoorzien	-	75	75	125	125	125
Vennootschapsbelasting	-	PM	PM	PM	PM	PM
Totale lasten	80.543	80.229	82.722	81.267	80.534	80.374

Baten

Programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wonen	12.969	12.062	11.992	11.253	10.932	10.750
Werken	197	281	341	401	401	401
Vrije tijd	2.830	2.767	2.714	2.716	2.721	2.729
Sociaal Domein	8.215	8.426	8.426	8.426	8.426	8.426
Bestuur	1.315	1.090	1.002	1.002	1.002	1.002
Algemene dekkingsmiddelen	52.933	54.453	57.312	57.188	57.413	57.720
Overhead	87	52	52	52	52	52
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	PM	PM	PM	PM	PM
Totale baten	78.545	79.131	81.839	81.037	80.946	81.079

Saldo voor bestemming	-1.999	-1.098	-884	-230	413	705
------------------------------	---------------	---------------	-------------	-------------	------------	------------

Mutaties reserves

Lasten

Programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wonen	1.764	567	563	563	563	563
Werken	379	-	-	-	-	-
Vrije tijd	160	55	55	55	55	55
Sociaal Domein	82	-	-	-	-	-
Bestuur & organisatie	6.004	674	230	230	230	230
Saldo	8.389	1.297	847	847	847	847

Baten

Programma	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wonen	1.443	530	589	506	310	409
Werken	517	275	-	-	-	-
Vrije tijd	334	378	360	369	376	384
Sociaal Domein	445	381	290	70	65	0
Bestuur & organisatie	6.572	920	226	390	265	248
<i>Saldo</i>	<i>9.311</i>	<i>2.485</i>	<i>1.465</i>	<i>1.336</i>	<i>1.017</i>	<i>1.040</i>

Saldo mutatie reserves	922	1.188	618	488	169	193
-----------------------------------	------------	--------------	------------	------------	------------	------------

Saldo na bestemming	-1.077	90	-266	258	582	898
--------------------------------	---------------	-----------	-------------	------------	------------	------------

Bijlage 5 investeringsprogramma

Programma	Omschrijving	Investeringsbedrag	Kapitaallasten			
			2021	2022	2023	2024
Investeringsprogramma 2021						
Wonen	Renovatie Reisvennestraat e/o	1.373	41	82	81	80
Wonen	Investerings tractie 2021 (dekking reserve tractie)	146	7	17	17	17
Wonen	Grootschalig herstel asfaltwegen 2021	1.447	31	86	85	83
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2021	1.833	29	58	58	58
Werken	Nieuwbouw basisschool de Pionier i.h.k.v. het vastgestelde IHP	4.500	90	180	178	176
Wonen	Investerings afvalinzameling 2021	55	2	3	3	3
Wonen	Investering renovatie 'Terenplein' e.o.	50	-	4	4	4
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2021	260	8	15	15	15
Investeringsprogramma 2022						
Wonen	Algemene alternatieve parkeercapaciteit	700	-	16	32	32
Wonen	Investerings tractie 2022 (dekking reserve tractie)	287	-	14	33	33
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2022	1.434	-	23	46	46
Wonen	Investerings afvalinzameling 2022	50	-	2	3	3
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2022	391	-	12	23	23
Investeringsprogramma 2023						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2023	1.419	-	-	23	45
Wonen	Investerings tractie 2023 (dekking reserve tractie)	103	-	-	5	12
Wonen	Investerings afvalinzameling 2023	50	-	-	2	3
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2023	647	-	-	20	39
Investeringsprogramma 2024						
Wonen	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan 2024	1.434	-	-	-	28
Wonen	Investerings tractie 2024 (dekking reserve tractie)	163	-	-	-	5
Vrije tijd	MIP buitensportvoorzieningen 2024	503	-	-	-	22
Totaal			208	512	628	727

Bijlage 6 incidentele baten & lasten

Lasten

Progr.	Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wonen	Bodemkwaliteitskaart	25	-	-	-
Wonen	Bestemmingsplan buitengebied	75	-	-	-
Wonen	Opstellen nieuwe woonvisie	30	-	-	-
Wonen	Masterplan Centrum stimulering economie	83	-	-	-
Wonen	RES en transitie visie warmte	125	-	-	-
Wonen	Mobiliteitsplan: actualisatie verkeersmodel, participatieproces en het beleidsdeel	50	-	-	-
Wonen	Mobiliteitsplan: het opstellen van het uitvoeringsprogramma	50	-	-	-
Wonen	Bestemmingsplan Eurocircuit	116	63	-	-
Wonen	Speeltoestellen (BOR) (dekking reserve speeltoestellen) *	311	87	75	113
Wonen	Verspreide gronden en gebouwen (dekking egalisereserve Vastgoed) *	50	50	50	50
Wonen	Vervanging tractie BOR (dekking via reserve tractie BOR) *	146	287	103	163
Wonen	Quick wins en plan wonen en zorg	30	-	-	-
Vrije tijd	Beeldende kunst (dekking via reserve beeldende kunst) *	15	15	15	15
Vrije tijd	Vervanging instrumenten CMD (dekking via reserve instrumenten CMD) *	11	11	11	11
Vrije tijd	Vervanging inventaris sport (dekking via reserve sport) *	15	30	30	30
Vrije tijd	Evenementenreserve (dekking via evenementen reserve) *	23	23	23	23
Vrije tijd	Uitvoering Cultuurnota 2020-2023	15	-	-	-
Sociaal domein	Transformatie Sociaal domein *	290	70	65	
Sociaal domein	Boodschappenmand	63	-	-	-
Bestuur	Taxeren op oppervlakte	30	-	-	-
Bestuur	Duurzame bedrijfsmiddelen (dekking via reserve bedrijfsmiddelen) *	2	160	30	6
Bestuur	Indexering VW marketing	4	8		
Overhead	Bijdrage gemeenschappelijke regeling GRS A2	265	-	-	-
Overhead	Plan van aanpak positionering	65	-	-	-
Diverse	Correctie half jaar kapitaallasten (richtlijn provincie)	-29	-	-	-
	Totaal	1.860	804	402	411

Baten

Progr.	Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Wonen	Onttrekking aan bestemmingsreserves *	507	424	228	326
Vrije tijd	Onttrekking aan bestemmingsreserves *	64	79	79	79
Sociaal domein	Onttrekking aan de algemene reserve *	290	70	65	-
Alg. dekkingsmiddelen	Middelen jeugdhulp meicirculaire 2019	429	-	-	-
Bestuur	Onttrekking aan bestemmingsreserves *	2	160	30	6
Totaal		1.292	733	402	411
Saldo lasten minus baten		568	71	-	-

Toelichting op incidentele baten en lasten

Bodemkwaliteitskaart

Binnen de gemeente Valkenswaard vindt grondverzet (ontgraven en toepassen van grond) plaats en wordt grond tijdelijk opgeslagen. De wet- en regelgeving rondom het grond- en baggerverzet is geformuleerd in het Besluit en de Regeling bodemkwaliteit. Het Besluit en de Regeling bevatten onder andere de voorwaarden waaronder grond, baggerspecie en bouwstoffen toegepast mogen worden. De gemeente Valkenswaard is hiervoor het bevoegde gezag.

De bodemkwaliteitskaart (waarin de verwachte bodemkwaliteit is aangegeven) en de bodemfunctieklassenkaart (waarin het gebruik van een locatie is aangegeven), dienen om de vijf jaar te worden geactualiseerd. De kaarten zijn vastgesteld in respectievelijk 2010 en 2014 en dus niet meer actueel. In 2020 zijn we gestart met de voorbereidingen voor het actualiseren van deze kaarten in 2021. Gezien de benodigde expertise moeten we deze werkzaamheden uitbesteden.

Bestemmingsplan buitengebied

De gemeenteraad is verplicht op grond van de uitspraak van de Raad van State en de verplichting zoals die volgt uit de interim verordening van de provincie om het bestemmingsplan Buitengebied 2 vast te stellen. Naar verwachting gaat dat in 2020 gebeuren. Gelet op de grote hoeveelheid zienswijzen, ligt het in de lijn der verwachting dat er beroep zal worden ingediend tegen het bestemmingsplan Buitengebied. Voor de behandeling van dit beroep is onvoldoende capaciteit en kennis aanwezig en zal een advocaat met gespecialiseerde kennis ingehuurd moeten worden.

Opstellen nieuwe woonvisie

De huidige woonvisie heeft een looptijd tot en met 2020 en is toe aan vervanging. De woonvisie vormt de basis voor het maken van prestatieafspraken met de woningcorporaties en de huurdersorganisaties. Dit is wettelijk zo geregeld in de Woningwet 2015.

De huidige woningbouwprogrammering loopt tot en met het jaar 2021. In de nieuwe woonvisie zal daarom naar een nieuwe programmering moeten worden gekeken. Deze baseren wij op nieuwe bevolkings- en huishoudensprognoses van de provincie, zoals wettelijk is geregeld in de Interim Omgevingsverordening van de provincie. De nieuwe prognose van de provincie wordt in 2020 opgesteld.

Dit jaar zijn we een onderzoek wonen en zorg gestart, dat aanleiding zal geven om met ketenpartners afspraken te gaan maken over een actieprogramma, gebaseerd op de opgaven voor Valkenswaard zoals die uit dit onderzoek voortvloeien. Dit onderzoek is bedoeld om een goede verbinding te leggen tussen wonen en zorg, één van de speerpunten uit het coalitieprogramma. Het faciliteren van de vergrijzing in Valkenswaard is onderdeel van onze toekomstvisie. Het opstellen van een woonvisie vraagt om erg veel voorbereiding, omdat de conclusies die daarin worden getrokken gebaseerd moet zijn op een goede gegevensanalyse. In de combinatie met de andere werkzaamheden hebben wij onvoldoende capaciteit en is inhuur van externe expertise noodzakelijk.

Masterplan Centrum stimulering economie

Masterplan Centrum programma 3 betreft de doelstelling en activiteiten om de leegstand in het centrum te reduceren door reduceren van het aantal m2 detailhandel en stimuleringsregelingen voor transformatie en verplaatsing detailhandel.

RES en transitie visie warmte

Als regio dienen wij een bijdrage te leveren aan het reduceren van de CO2-uitstoot met 49% in 2030 d.m.v. besparing in de gebouwde omgeving en het realiseren van grootschalige opwekking van duurzame energie. Dit is een door het Rijk opgelegde maatregel. Vanuit de regio is per gemeente een ambtelijke inzet bepaald als bijdrage in het opstellen van de RES 1.0 die medio voorjaar 2021 gereed dient te zijn. Om de RES optimaal te laten "landen" in de organisatie, bij de politiek, in het beleid (o.a. Omgevingsvisie) en bovenal bij inwoners, bedrijven organisaties gaan we als gemeenten (vraag gestuurde en doelgroep specifieke) ondersteuning bieden.

Als gemeente dienen we toe te werken naar een aardgasvrije samenleving in 2050. De eerste stap betreft het opstellen van een Transitievisie warmte (TVW). In deze TVW, die eind 2021 gereed moet zijn, geeft de gemeente aan hoe zij toe werkt naar een aardgasvrije gemeente. Deze TVW bevat een planning wanneer in welke wijk gestart wordt met het aardgasvrij maken van de woningen. Voor de wijken die voor 2030 ingepland zijn, dient de alternatieve warmtebron aangegeven te worden. De TVW vormt de eerste stap richting het aardgasvrij maken van de gemeente en is zodoende een belangrijk document dat de basis legt voor de uitvoering in de komende 30 jaar.

Mobiliteitsplan

In 2014 is het vigerende Mobiliteitsplan vastgesteld. Inmiddels is er behoefte aan actualisatie. In de periode vanaf 2014 hebben er zich veel veranderingen voorgedaan in de wijze waarop met mobiliteitsvraagstukken, lokaal, regionaal en landelijk wordt omgaan. Dit heeft invloed op reeds eerder vastgestelde projecten binnen Valkenswaard. Om de effectiviteit van de projecten in het uitvoeringsprogramma te kunnen toetsen aan de meest recente verkeersgegevens is het noodzakelijk om deze te toetsen aan een geactualiseerd verkeersmodel. Na actualisatie van het beleidsdeel en gekoppeld daaraan de projectenlijst worden deze laatste in het uitvoeringsprogramma uitgewerkt tot schetsontwerpen, voorzien van globale kostenramingen. Dit is belangrijk voor een optimale financiële planning van het programma en om daarmee in een later stadium ook eventuele subsidieaanvragen bij derden in te kunnen dienen. Het aanleveren van een schetsontwerp en kostenraming is daarbij een vereiste.

In het Beleids- en uitvoeringsprogramma Mobiliteit (2020) wordt rekening gehouden met de volgende (autonome) ontwikkelingen:

- ontwikkeling verkeer periode 2014/2020 en aansluitend tot 2030 (planjaar)
- openstelling van de Nieuwe Verbinding N69
- projecten in kader van Bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant
- projecten in kader van MIRT onderzoek A2 Weert-Eindhoven
- landelijke actieplan verkeersveiligheid (SPV)
- realisering HOV-as Eindhoven-Valkenswaard
- voortgang uitvoering Masterplan Centrum
- voortgang verkeersmaatregelen Dommelen Zuid
- regionale effecten van rijksbeleid
- verandering provinciaal subsidiebeleid
- actuele verkeersgegevens voor milieuberekeningen

Met dit project worden de mobiliteitsopgaven voor Valkenswaard beter gekoppeld aan de regionale mobiliteitsproblematiek (nieuwe vereiste om in aanmerking te komen voor provinciale subsidiering). Het gaat in op zowel de maatschappelijke als economische aspecten van mobiliteit.

Het opstellen van het Mobiliteitsplan is van groot belang voor het kunnen realiseren van diverse projecten, waaronder vele uit de projectenportefeuille:

- Diverse projecten in de projectenportefeuille moeten worden uitgewerkt tot definitief ontwerp alvorens de uitvoering kan starten.
- Voor de toetsing van ruimtelijke plannen aan geluidnormen is het nodig om te beschikken over een geactualiseerd verkeersmodel met planjaar dat voldoende ver vooruit ligt.
- De actualisatie van het mobiliteitsplan is nodig om in de nabije toekomst in beeld te komen voor financiering vanuit de nieuwe bijdrageregeling van de provincie.

De gemeente wordt in deze periode door de provincie en de regio aangesproken op (beleidsmatige) bijdragen in de uitwerking van delen van het verkeers- en vervoersbeleid. Door dit mee te nemen in de actualisatie van het mobiliteitsplan is efficiency-voordeel te behalen – het werk kan in één keer integraal worden uitgevoerd.

Bestemmingsplan Eurocircuit

In januari 2020 is gestart met het project Toekomstscenario's Eurocircuit. Samen met direct belanghebbenden worden 4 a 5 scenario's uitgewerkt voor de toekomst van het terrein.

Het eerder vastgestelde projectplan is geactualiseerd onder leiding van de projectmanager. Om een zorgvuldig proces in goed overleg met belanghebbenden te kunnen doorlopen en de scenario's met voldoende kwaliteit te ontwikkelen, is geconstateerd dat de doorlooptijd van het project mede hierdoor langer is dan in het initiële projectplan vastgesteld en enkele maanden doorloopt in 2021. De covid-19 ontwikkelingen hebben tevens een vertragend effect gehad op het kunnen voeren van de gesprekken met belanghebbenden.

Het voorheen beschikbare budget was enkel vastgesteld tot en met Q4 2020. Om het project succesvol uit te voeren is volgens het actuele projectplan een aanvullend budget van €54.000,- nodig voor 2021.

De scope van deze kostenopstelling is tot en met de besluitvorming van de gemeenteraad rondom het te kiezen scenario voor de toekomst van het Eurocircuit uiterlijk Q2 2020. Dit te kiezen scenario vormt de basis, waarop het nieuwe bestemmingsplan ontwikkelt gaat worden.

Het nieuwe bestemmingsplan wordt zagezegd uitgewerkt op basis van het door de Raad gekozen scenario. Om nu al inzicht te verschaffen voor de programmabegroting 2021-2024 is een eerste kostenraming gemaakt voor de ontwikkeling van het nieuwe bestemmingsplan en kosten daarvoor in 2021 en 2022.

De kosten voor de ontwikkeling van het bestemmingsplan tot het moment van vaststellen van het bestemmingsplan na keuze scenario worden voor 2021 en 2022 geraamd op € 125.000,-. De daadwerkelijke kosten kunnen €100.000 hoger uit komen als het door de raad gekozen scenario een complex bestemmingsplan noodzakelijk maakt waarvoor ook een MER moet worden opgesteld. Voor de begroting 2021-2024 wordt uitgegaan van € 125.000.

Gezien het voorgaande is voor 2021 een bedrag van €116.000 en voor 2022 van € 63.000 opgenomen in de begroting. Het risico voor de mogelijke meerkosten voor een bestemmingsplan met MER is opgenomen in de risicoparagraaf. De nu in de begroting opgenomen kosten zijn tot en met vaststelling van het bestemmingsplan in de raad dus exclusief juridische procedures in het vervolg. Die zijn voor 2023 als PM post benoemd.

Gezien de gevoeligheid van het Eurocircuit-dossier en het hoge afbreukrisico wat daarmee gepaard gaat, is een goede en complete uitvoering van het project essentieel. Er staat grote tijdsdruk op het project om zo snel mogelijk te komen tot een nieuw bestemmingsplan. Het opstellen van het bestemmingsplan is een wettelijke verplichting voor de gemeente.

Quick wins en plan wonen en zorg

Voor de implementatie van het plan van aanpak wonen en zorg (nog vast te stellen naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek wonen en zorg) zullen financiële middelen noodzakelijk zijn voor die acties, waarvan wordt vastgesteld dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is. Deze acties worden pas in het najaar bekend, omdat dan het onderzoeksresultaat beschikbaar is met de opgaven voor Valkenswaard. Om te voorkomen dat er in 2021 geen enkele actie (en dus ook geen quick wins) kan worden uitgevoerd is een aanvangs-/werkbudget van € 30.000 geen overbodige luxe. Het

onderzoek wonen en zorg is een uitvloeisel van het coalitieprogramma, maar is ook belangrijk voor het faciliteren van de vergrijzing zoals verwoord in onze toekomstvisie.

Uitvoering Cultuurnota 2020-2023

Uitvoering geven aan de speerpunten uit de onlangs door de raad vastgestelde Cultuurnota 2020-2023. Haalbaarheidsstudie / behoeftenonderzoek accommodaties. Er is grote en dringende behoeften aan accommodaties voor ontmoeting, repetitie (met name voor bandjes), opslag en meer. Dat is gebleken uit een inventarisatie van de Cultuurraad, in de aanloop naar de Cultuurnota. We moeten in beeld brengen hoe en in hoeverre we in de behoefte kunnen voorzien met het bestaande aanbod en vervolgens wat er nodig is om het aanbod te doen aansluiten op de vraag.

Verbinding is een centraal begrip in de Cultuurnota. De Cultuurraad Valkenswaard organiseert daartoe Culturele Cafés, die functies als ontmoeting, samenwerking, brainstorm en informeren in zich verenigen.

Een ander belangrijk aspect is communicatie. Er worden instrumenten ontwikkeld om beter en breder bekend te maken wat Valkenswaard op cultureel gebied te bieden heeft.

Boodschappenmand

Op 11 oktober 2018 heeft de Raad met betrekking tot huisvesting van de Boodschappenmand onder andere besloten dat er een evaluatierapport en bijbehorend plan van aanpak dienen te komen, die inzicht geven in de integrale benadering van De Boodschappenmand in relatie tot het armoedebeleid en dit voor te leggen aan de gemeenteraad voordat de optie tot verlenging van de huur wordt geëffectueerd. We willen een doorontwikkeling naar een voedselvoorziening, die zich niet alleen richt op voeding, maar op gezonde voeding (schijf van 5) en zelfs breder dan dat: op gezonde leefstijl. Onder gezonde leefstijl verstaan we: financieel gezond, lichamelijk en psychisch gezond. Deze voedselvoorziening biedt tijdelijke hulp aan inwoners van Valkenswaard die dat het hardst nodig hebben. Een transparante toetsing door Sociaal Raadsliedenwerk zorgt hiervoor. Daarbij krijgen mensen meteen een financiële check op of ze wel gebruiken maken van regelingen waar ze recht op hebben. Dit zorgt voor het op peil brengen van het inkomen.

Een randvoorwaarde voor het doorontwikkelingstraject van de voedselvoorziening is huisvesting. Het tijdspad van het doorontwikkelingstraject omvat ongeveer 5 jaar. Dit betekent dat er tenminste gedurende de doorontwikkelperiode van 5 jaar nog huisvesting nodig zal zijn voor de voedselvoorziening. Op 11 juni 2020 heeft uw raad met een motie vreemd opgeroepen onder voorbehoud het huurcontract met Van de Laar CV per omgaande op te zeggen per 15 april 2021.

Naar aanleiding van de motie heeft een verkennend marktonderzoek plaatsgevonden naar goedkopere, alternatieve huisvesting voor de voedselvoorziening. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat het inderdaad mogelijk is om de voedselvoorziening tegen lagere kosten te huisvesten. Dit kan bijvoorbeeld door te kiezen voor een kleiner pand. Ook komt naar voren dat het gangbaar is een huurovereenkomst aan te gaan voor meerdere jaren, meestal 5 jaren. Het beëindigen van de huidige overeenkomst en het aangaan van een nieuwe zal echter wel, eenmalig, extra kosten met zich meebrengen waaronder in elk geval begrepen:

- De kosten die het gevolg zullen zijn van het overlappen van de oude en de nieuwe huurovereenkomst. Getracht zal worden deze kosten te minimaliseren. Er is echter wel tijd nodig om de nodige aanpassingen aan het pand te realiseren. Daadwerkelijke tijd die hiervoor nodig is, is afhankelijk van het pand en benodigde aanpassingen.
- De kosten voor het in oude staat terugbrengen van de huidige locatie, een en ander in overleg met de verhuurder te bepalen.
- Kosten voor herinrichting nieuwe locatie en verhuiskosten.

Taxeren op oppervlakte

Vanuit de Waarderingskamer is gesteld dat per 1 januari 2022 alle belastingadministraties dienen te voldoen aan de uitgangspunten van het waarderen en taxeren van woningen op oppervlakte. Aangezien het waarderen en taxeren tot op heden plaatsvindt op basis van inhoud vraagt deze eis een behoorlijke inventarisatie en registratie. Om deze reden is in augustus 2018 het project "Taxeren op oppervlakte" van start gegaan. In deze inventarisatie was het uitgangspunt dat er gebruik wordt gemaakt van zogenaamde 3D-metingen. Hiermee zou een groot gedeelte relatief eenvoudig, en met beperkte financiële middelen, kunnen worden geïnventariseerd. Helaas is door vele gemeenten geconstateerd dat deze 3D-metingen onvoldoende kwaliteit blijken te bieden. Desondanks houdt de Waarderingskamer vast aan de eisen t.a.v. het taxeren op oppervlakte.

De aanpassing zal dan ook moeten worden doorgevoerd, maar vormt in de huidige vorm een groot risico voor de kwaliteit van waardering en taxatie. Aangezien deze informatie de basis vormt voor de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten (WOZ-beschikkingen/ozb-aanslagen t.w.v. 17 mln. in 2022) is er aanvullende actie benodigd om zowel aan de eis van de Waarderingskamer te voldoen maar ook de kwaliteit van de data te blijven waarborgen.

Indexering VW marketing

Sinds de oprichting van Valkenswaard Marketing (2016) is de gemeentelijke bijdrage niet geïndexeerd. Gedurende de looptijd van de huidige dienstverleningsovereenkomst (2020-2022) wordt het wenselijk geacht om deze indexering te laten plaatsvinden. Indien er vanuit de gemeente geen inflatiecorrectie plaatsvindt en hetzelfde ambitieniveau wordt gehandhaafd ten aanzien van de citymarketing, zal de organisatie binnen andere posten in de begroting de middelen moeten zoeken. Dit zal daarmee ten koste gaan van marketingactiviteiten. In de DVO is ook expliciet opgenomen dat het totaalbedrag voor de periode 2020-2022 exclusief indexering is. Voorgesteld wordt om voor de looptijd van de huidige DVO deze indexering toe te gaan passen.

Bijdrage gemeenschappelijke regeling GRS A2

Het realiseren van kostenbesparingen gaat gepaard met eenmalige investeringen en mogelijk personele frictiekosten. Op basis van de opgestelde ontwikkelagenda wordt verwacht dat er in 2021 een aanvullend investering noodzakelijk is voor het realiseren van de verdere (digitale) ontwikkeling van bedrijfsvoering. Dit onder andere voor het harmoniseren van beleid en instrumenten op gebied van bedrijfsvoering en de ontwikkeling van medewerkers. In het najaar van 2020 wordt in een gezamenlijk project met de gemeenten de door de GRS A2 uitgevoerde dienstverlening geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd. Eventuele structurele gevolgen op de personele bezetting (formatie) volgen uit deze evaluatie en actualisatie van de werkzaamheden en organisatie van de GRS A2.

Plan van aanpak positionering

Valkenswaard wil een aantrekkelijke zijn voor onze (potentiële) inwoners, bezoekers en bedrijven als naar onze samenwerkingspartners? Er is een duidelijke interactie tussen ons DNA, de Toekomstvisie en deze positionering. Het DNA van Valkenswaard wordt bepaald door haar verleden, wat ze is. De visie (2030) geeft de richting aan waar we naar toe willen en de positionering hoe we ons willen onderscheiden van de omliggende gemeente (om onze doelen te bereiken). Vervolgens is de vraag hoe we dat in de markt zetten en communiceren.

Geconstateerd is dat, om de positionering te verbeteren, hiervoor meer eigenaarschap in de ambtelijke organisatie wenselijk is. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld waarin een aantal activiteiten staan gepland voor bewustwording in de ambtelijke organisatie rondom dit thema. Momenteel is hier geen werkbudget voorhanden, terwijl een aantal communicatieproducten dient te worden ontwikkeld. Het succes hiervan valt of staat namelijk met een succesvolle inbedding in de ambtelijke organisatie. Hiervoor is het aanstellen van een programmamanager noodzakelijk en interne communicatie ten aanzien van lobby, strategische communicatie en marketing communicatie. Dit helpt ons de doelen uit de Toekomstvisie 2030 te realiseren.

Posten dekking- en bestemmingsreserves (incidenteel – per saldo 0)

Dit betreffen de lasten en baten met een asterisk:

Lasten in 2021: € 863.000

Baten in 2021: € 863.000

Bijlage 7 EMU-saldo

Het EMU-saldo is een verplichte bijlage. De begrotingssaldi van gemeenten tellen mee voor de berekening van het nationaal begrotingstekort. Jaarlijks totaliseert het CBS de EMU-saldi van alle overheidsinstanties. Uiteindelijk mag het tekort van alle overheden 3% van het BBP bedragen.

Emu Saldo		Realisatie 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	
+	1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.999	-1.484	-884	-230	413	705
+	2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	4.100	4.580	4.518	4.668	4.589	4.589
+	3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.876	944	1.217	1.397	1.525	1.546
-	4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	6.805	10.903	9.889	2.862	2.219	2.100
+	5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overig, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	980	-	-	-	-	-
+	6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:* Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	408	-	-	-	-	-
-	7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	1.534	272	2.071	1.331	1.010	829
+	8	Baten bouwgrond-exploitatie: * Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	3.548	2.304	4.017	4.599	3.675	3.877
-	9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	1.369	3.271	1.664	1.977	2.037	2.132
-	10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	Nee	134	Nee	Nee	Nee	Nee
	11	Verkoop van effecten:						
	a	· Zijn effecten verkocht? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
-	b	· Zo ja wat was bij verkoop de boekwinst op de exploitatie?	-	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo		205	-8.102	-4.755	4.264	4.935	5.656	

Bijlage 8 overzicht van baten en lasten per taakveld

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroting 2021	Baten begroting 2021	Programma
0. Bestuur en ondersteuning				
0.1	Bestuur	1.549	-	Bestuur & Organisatie
0.2	Burgerzaken	841	269	Bestuur & Organisatie
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.144	703	Wonen
0.4	Overhead	11.383	52	Overhead
0.5	Treasury	-425	631	Algemene dekkingsmiddelen
0.61	OZB woningen	64	5.470	Bestuur & Organisatie/ Algemene dekkingsmiddelen
0.62	OZB niet-woningen	11	2.729	Bestuur & Organisatie/ Algemene dekkingsmiddelen
0.63	Parkeerbelasting	-	746	Wonen
0.64	Belastingen overig	10	210	Bestuur & Organisatie/ Algemene dekkingsmiddelen
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	48.959	Algemene dekkingsmiddelen
0.8	Overige baten en lasten	720	-	Bestuur & Organisatie/ Onvoorzien
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	-	Vennootschapsbelasting
0.10	Mutaties reserves	847	1.465	Bestuur & Organisatie
1. Veiligheid				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.701	-	Bestuur & Organisatie
1.2	Openbare orde en veiligheid	552	45	Wonen/Sociaal Domein/Bestuur & Organisatie
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1	Verkeer en vervoer	3.767	193	Wonen/Werken
2.2	Parkeren	202	-	Wonen
3. Economie				
3.1	Economische ontwikkeling	654	5	Wonen/Werken

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroting 2021	Baten begroting 2021	Programma
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	315	306	Wonen/Werken
3.4	Economische promotie	99	-	Vrije tijd/ Algemene dekkingsmiddelen
4. Onderwijs				
4.1	Openbaar basisonderwijs	-	-	Werken
4.2	Onderwijshuisvesting	1.635	-	Werken
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.531	317	Wonen/Werken/ Vrije Tijd
5. Sport, cultuur en recreatie				
5.1	Sportbeleid en activering	611	222	Vrije Tijd
5.2	Sportaccommodaties	3.646	1.487	Vrije Tijd
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.944	876	Wonen/Vrije Tijd
5.4	Musea	222	-	Wonen/Vrije Tijd
5.5	Cultureel erfgoed	82	-	
5.6	Media	600	-	Vrije Tijd/Bestuur & Organisatie
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.209	174	Wonen/Vrije Tijd
6. Sociaal domein				
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.380	28	Sociaal Domein/Bestuur & Organisatie
6.2	Wijkteams	-	-	Sociaal Domein
6.3	Inkomensregelingen	10.862	7.866	Sociaal Domein
6.4	Begeleide participatie	3.452	-	Sociaal Domein
6.5	Arbeidsparticipatie	802	-	Sociaal Domein
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	580	-	Sociaal Domein
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.385	340	Sociaal Domein
6.72	Maatwerkdienstverlening -18	6.011	-	Sociaal Domein
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg -18	534	-	Sociaal Domein

Nr.	Taakveldomschrijving	Lasten begroting 2021	Baten begroting 2021	Programma
7. Volksgezondheid en milieu				
7.1	Volksgezondheid	642	-	Sociaal Domein
7.2	Riolering	2.274	3.176	Wonen
7.3	Afval	3.253	4.106	Wonen
7.4	Milieubeheer	1.309	-	Wonen/Bestuur & Organisatie
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	236	192	Sociaal Domein
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1	Ruimtelijke ordening	963	60	Wonen/Werken
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	2.071	2.071	Wonen
8.3	Wonen en bouwen	877	605	Wonen

Colofon

Foto's die in de begroting 2021-2024 Valkenswaard zijn gebruikt:

- Jurgen van Hoof
- Evert Meijs
- Ton van Moll
- Gemeente Valkenswaard